
PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

STRATEGII ROZWOJU PONADLOKALNEGO GMIN POWIATU RYBNICKIEGO NA LATA 2021-2030

Dokument po konsultacjach

WYKONAWCA:

DATAGIS.PL TECHNOLOGIE GEOINFORMACYJNE
UL. KOPERNIKA 71
42-480 PORĘBA

AUTOR: MICHAŁ BRZEZINKA

2022 R.

SPIS TREŚCI

I. Wprowadzenie	4
I.1. Podstawa prawna sporządzenia prognozy	4
I.2. Struktura Strategii	4
II. Ustalenia Strategii oraz powiązania z innymi dokumentami	6
II.1. Ustalenia Strategii	6
II.1.1. Wyzwania strategiczne	6
II.1.2. Zasady i wartości strategiczne	6
II.1.3. Cele strategiczne i operacyjne	7
II.1.4. Kierunki działań	8
II.1.5. Obszary strategicznej interwencji	12
II.1.6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej	14
II.2. Powiązania z dokumentami szczebla międzynarodowego, krajowego, regionalnego i lokalnego	15
II.2.1. Przegląd wybranych dokumentów	15
II.2.2. Ocena spójności celów i kierunków	24
III. Zakres, stopień szczegółowości, metody i materiały zastosowane przy sporządzaniu prognozy ...30	
III.1. Zakres i stopień szczegółowości prognozy	30
III.1.1. Zakres prognozy	30
III.1.2. Stopień szczegółowości prognozy	32
III.2. Informacja o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy	32
III.2.1. Metody sporządzenia prognozy	32
III.2.2. Sposób oceny oddziaływania realizacji dokumentu	33
III.2.3. Podstawowe pytania badawcze	36
III.3. Materiały wykorzystane przy sporządzaniu prognozy	36
IV. Diagnoza istniejącego stanu środowiska	37
IV.1. Położenie obszaru	37
IV.1.1. Regionalizacja fizycznogeograficzna	37
IV.1.2. Struktura administracyjna	38
IV.2. Ludność	38
IV.2.1. Liczba ludności i gęstość zaludnienia	38
IV.2.2. Struktura ludności	39
IV.2.3. Rozkład przestrzenny rozmieszczenia ludności	40
IV.3. Stan środowiska przyrodniczego nieożywionego	40
IV.3.1. Budowa geologiczna	40
IV.3.2. Ukształtowanie powierzchni	42
IV.3.3. Gleby	43
IV.3.4. Wody	44
IV.3.5. Powietrze i klimat	46
IV.4. Stan zasobów przyrody ożywionej	48
IV.4.1. Rośliny	48
IV.4.2. Zwierzęta	51
IV.4.3. Różnorodność biologiczna	51
IV.5. Formy ochrony przyrody	51
IV.6. Korytarze ekologiczne	53
IV.7. Użytkowanie/pokrycie terenu	57
IV.8. Zabytki i inne dobra materialne	58
V. Cele i problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia Strategii	60
V.1. Cele ochrony środowiska	60
V.2. Problemy ochrony środowiska	60
V.3. Sposoby, w jakich cele i problemy ochrony środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania Strategii	64
VI. Stopień, w jakim dokument ustala ramy dla realizacji przedsięwzięć i inwestycji	68
VII. Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko	69
VII.1. Oddziaływanie na komponenty środowiska	70
VII.1.1. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny	86

VII.1.2.	Oddziaływanie na ludzi	88
VII.1.3.	Oddziaływanie na wodę	90
VII.1.4.	Oddziaływanie na powietrze i klimat.....	92
VII.1.5.	Oddziaływanie na powierzchnię ziemi	94
VII.1.6.	Oddziaływanie na krajobraz	96
VII.1.7.	Oddziaływanie na zasoby naturalne	98
VII.1.8.	Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne	99
VII.2.	Oddziaływanie na integralność i spójność obszarów Natura 2000	100
VII.3.	Oddziaływanie na funkcjonowanie obiektów i obszarów chronionych, korytarzy ekologicznych oraz terenów o podwyższonych walorach przyrodniczych	100
VII.4.	Oddziaływanie skumulowane.....	101
VIII.	Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Strategii	103
IX.	Zagrożenia i pola konfliktów ekologicznych, wynikających z realizacji Strategii	105
X.	Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko	106
XI.	Rozwiązania alternatywne	112
XII.	Monitoring skutków realizacji Strategii	113
XIII.	Transgraniczne oddziaływanie na środowisko.....	114
XIV.	Podsumowanie, wnioski i rekomendacje	115
XV.	Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym	118
XVI.	Spis wykorzystanych materiałów	124
XVII.	Spis tabel.....	126
XVIII.	Spis rycin	126
XIX.	Załączniki	127

I. WPROWADZENIE

I.1. PODSTAWA PRAWNA SPORZĄDZENIA PROGNOZY

Prognoza wykonana została w ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko¹, którą reguluje *Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*² (Dz. U. z 2021 r. poz. 2373 z późn. zm.).

Celem tej procedury jest przeprowadzenie **strategicznej oceny oddziaływania na środowisko** dokumentu pn. **Strategia rozwoju ponadlokalnego gmin Powiatu Rybnickiego na lata 2021-2030**³. Dokument ten stanowi strategię rozwoju, o której mowa w *ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. z 2021 poz. 1057). Wyznaczać ma nowe kierunki rozwoju, a przede wszystkim, odpowiadać oczekiwaniom mieszkańców wszystkich gmin powiatu. Jest jednocześnie punktem wyjścia do budowy wszelkich programów i kierunkiem dla działań w przyszłości.

Podstawę prawną procesu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stanowi art. 46 i 47 ustawy ooś. Zgodnie z nim przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagane jest dla dokumentów m.in. strategii wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. W związku z tym organ opracowujący Strategię zobowiązany jest do sporządzenia do niego prognozy oddziaływania na środowisko.

Procedura strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stanowi formalny proces oceny oddziaływania dokumentu na środowisko. Chodzi o określenie jak realizacja zapisów tego dokumentu wpłynie na środowisko. Należy przy tym mieć na uwadze, że sooś nie jest odrębnym dokumentem a procedurą, w trakcie której powstają określone dokumenty, w tym prognoza oddziaływania na środowisko.

I.2. STRUKTURA STRATEGII

Strategia rozwoju ponadlokalnego gmin Powiatu Rybnickiego na lata 2021-2030 składa się z 10 rozdziałów, których nazwy zestawiono poniżej.

Spis treści

1. *Wnioski z diagnozy*
 - Położenie i dostępność*
 - Potencjał ludnościowy*
 - Lokalny rynek pracy*
 - Usługi edukacyjne*
 - Środowisko*
 - Zasoby kulturowe i turystyczne*
 - Infrastruktura i gospodarka komunalna*
 - Usługi kulturalne i czasu wolnego*
 - Zasoby mieszkaniowe*
 - Działalność gospodarcza*
 - Finanse powiatu*

¹ W skrócie „sooś”.

² W skrócie „ustawa ooś”.

³ W skrócie „Strategia”.

Oczekiwania i aspiracje mieszkańców

2. *Filary strategii rozwoju gmin powiatu rybnickiego*
3. *Cele strategiczne i cele operacyjne gmin powiatu rybnickiego*
4. *Kierunki działań na rzecz realizacji celów strategicznych*
5. *Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia*
6. *Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru powiatu rybnickiego oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej*
7. *Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań*
8. *Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla powiatu rybnickiego wraz z zakresem planowanych działań*
9. *System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych*
10. *Ramy finansowe i źródła finansowania*

II. USTALENIA STRATEGII ORAZ POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

II.1. USTALENIA STRATEGII

II.1.1. WYZWANIA STRATEGICZNE

Przeprowadzone analizy ilościowe i jakościowe zwracają uwagę na kilka wyzwań o szczególnym znaczeniu dla kształtowania strategicznej przyszłości gmin powiatu rybnickiego. Należą do nich:

- Rosnące poczucie bezpieczeństwa, mobilność mieszkańców oraz otwarcie na zmianę miejsca zamieszkania i miejsca realizacji karier zawodowych.
- Zmiana relacji łączących mieszkańców ze swoim miejscem zamieszkania.
- Presje na przekształcanie struktury gospodarczej
- Opieranie rozwoju jednostek terytorialnych oraz podmiotów z różnych sektorów na sile ukształtowanych relacji

Źródłem wyzwań mogą być zjawiska lub procesy występujące w gminach powiatu oraz w ich otoczeniu. Związane są z presjami na rozwój lokalny, ale także z szansami, które powinny być wykorzystywane dla kształtowania nowej przyszłości jednostek terytorialnych w powiecie.

II.1.2. ZASADY I WARTOŚCI STRATEGICZNE

Strategia rozwoju gmin Powiatu Rybnickiego na lata 2021 – 2030 została skonstruowana na dwóch kluczowych kategoriach organizujących myślenie o przyszłości obszaru. Są to:

- zasady strategiczne
- wartości strategiczne.

○ ZASADY STRATEGICZNE

Zasady przenikają całą strategię, a w szczególności determinują zawartość celów operacyjnych oraz kierunków działań. Przyjęto cztery współzależne zasady strategiczne:

- zasada współpracy,
- zasada partycypacji,
- zasada zrównoważonej transformacji,
- zasada rozwoju inteligentnego.

Wskazane zasady przenikają się i wzajemnie wspierają. Wykorzystane zostały do sformułowania celów operacyjnych Strategii.

○ WARTOŚCI STRATEGICZNE

Drugą kategorią wyznaczającą strategię rozwoju gmin powiatu rybnickiego są wartości strategiczne. Wartości zostały nakreślone w czterech podstawowych obszarach rozwoju lokalnego:

- mieszkanie,
- wspólnota,
- gospodarka,
- pozycja w otoczeniu.

Podobnie jak zasady strategiczne, również wartości strategiczne należy widzieć jako współzależne, wzajemnie się uzupełniające i wzmacniające. Wartości strategiczne posłużyły do wyznaczenia celów strategicznych.

II.1.3. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

○ CELE STRATEGICZNE

W oparciu o wyznaczoną logikę myślenia o przyszłości gmin powiatu rybnickiego oraz rozpoznane oczekiwania i wartości podmiotów lokalnych sformułowano cztery cele strategiczne pokazujące kluczowe wartości i procesy, jakie powinny zostać osiągnięte w wyniku realizacji strategii. Są to:

- C1. Dostosowany do zmian cywilizacyjnych poziom jakości życia mieszkańców
- C2. Zintegrowane, odpowiedzialne za swoje gminy społeczności lokalne
- C3. Zdywersyfikowana struktura gospodarcza powiatu z urozmaiconą ofertą miejsc pracy
- C4. Relacje z otoczeniem wzmacniające gminy powiatu rybnickiego

Cele strategiczne stanowią rozwinięcie wartości strategicznych.

○ CELE OPERACYJNE

Uszczegółowieniem celów strategicznych są cele operacyjne, będące wartościami, które należy osiągać w zgodzie z wyznaczonymi czterema zasadami strategicznymi.

Tab. 1 Cele strategiczne i operacyjne gmin powiatu rybnickiego.

Cele strategiczne	Zasady	Cele operacyjne
C1. Dostosowywany do zmian cywilizacyjnych poziom jakości życia mieszkańców	Współpraca	C1.1. Komplementarna oferta dostępnych w gminach powiatu usług publicznych i udogodnień zapewniająca funkcjonowanie różnych grup społecznych, w tym usługi edukacyjne, opiekuńcze, czasu wolnego. C1.2. Zintegrowany system transportowy zapewniający spójność gmin powiatu.
	Partycypacja	C1.3. Udział mieszkańców w monitorowaniu i kształtowaniu polityk lokalnych.
	Zrównoważona transformacja	C1.4. Bezpieczne środowisko przyrodnicze tworzące wyróżniającą jakość życia w gminach powiatu. C1.5. Wizualna i funkcjonalna atrakcyjność przestrzeni publicznych kreowanych przy wykorzystaniu walorów przyrodniczych i kulturowych powiatu. C1.6. Zrównoważony rozwój budownictwa mieszkaniowego i wdrażanie proekologicznych rozwiązań w gospodarstwach domowych. C1.7. Wyprofilowana oferta wspierająca osoby o szczególnych potrzebach.
	Rozwój inteligentny	C1.8. Dogodne warunki dla podnoszenia kwalifikacji i kompetencji cywilizacyjnych oraz rozwijania talentów mieszkańców. C1.9. Dostępność rozwiązań technologicznych wspierających funkcjonowanie mieszkańców w powiecie oraz korzystanie z udogodnień w otoczeniu.
C2. Zintegrowane, odpowiedzialne za swoje gminy społeczności lokalne	Współpraca	C2.1. Sektor obywatelski partnerem kreowania usług publicznych wspierających funkcjonowanie mieszkańców
	Partycypacja	C2.2. Dogodne warunki dla wzmacniania potencjału i ciągłości rozwoju organizacji pozarządowych. C2.3. Liderzy lokalni oraz środowiska społeczne inicjujące przedsięwzięcia na rzecz swoich gmin lub swojego miejsca zamieszkania. C2.4. Dostępność informacji o rozwoju lokalnym umożliwiającą efektywne i konstruktywne angażowanie się społeczności lokalnych w rozwój swoich gmin.
	Zrównoważona transformacja	C2.5. Wysoki poziom wiedzy mieszkańców w zakresie wartości lokalnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. C2.6. Sektor obywatelski promujący ekologiczne postawy mieszkańców. C2.7. Witalne obiekty i przestrzenie dziedzictwa kulturowego oraz miejsca symboliczne.
	Rozwój inteligentny	C2.8. Innowacje społeczne odpowiadające na ewoluujące potrzeby mieszkańców.
C3. Zdywersyfikowana struktura gospodarcza powiatu z urozmaiconą ofertą miejsc pracy	Współpraca	C3.1. Zintegrowana oferta gmin powiatu dla biznesu lokalnego i inwestorów. C3.2. Kreowanie kwalifikacji mieszkańców w ścisłej współpracy biznesu, instytucji edukacyjnych i kulturalnych, organizacji pozarządowych i innych partnerów. C3.3. Łańcuchy kooperacji integrujące lokalne podmioty gospodarcze (firmy usługowe i produkcyjne, rzemiosło, gospodarstwa rolne) i kreujące wysoką wartość rynkową.

Cele strategiczne	Zasady	Cele operacyjne
		C3.4. Silny samorząd gospodarczy powiatu.
	Partycypacja	C3.5. Wysokie kompetencje przedsiębiorcze mieszkańców wspierające ich włączenie w rozwój gospodarczy gmin powiatu. C3.6. Dogodne warunki dla zaangażowania środowiska biznesowego powiatu w kształtowanie, wdrażanie i monitorowanie lokalnych polityk rozwoju gospodarczego.
	Zrównoważona transformacja	C3.7. Dostęp do infrastruktury technicznej ograniczający negatywny wpływ gospodarki na przestrzeń i środowisko przyrodnicze. C3.8. Rosnący udział branż proekologicznych w strukturze gospodarczej gmin powiatu. C3.9. Zaangażowanie lokalnego biznesu w działania z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu.
	Rozwój inteligentny	C3.10. Nowe firmy w branżach wykorzystujących wiedzę, kulturę i lokalne dziedzictwo. C3.11. Wzmacniane relacje między firmami lokalnymi a podmiotami naukowymi i badawczymi w regionie. C3.12. Dostępność rozwiązań technologicznych i organizacyjnych wspierających funkcjonowanie firm w gminach powiatu.
C4. Relacje z otoczeniem wzmacniające gminy powiatu rybnickiego	Współpraca	C4.1. Samorządy powiatu kooperujące w planowaniu i monitorowaniu rozwoju, kreowaniu przedsięwzięć, pozyskiwaniu środków zewnętrznych i wdrażaniu aktywności strategicznych. C4.2. Innowacyjne aktywności (projekty) łączące gminy powiatu oraz tworzące jego wyróżniki w otoczeniu. C4.3. Spójność infrastrukturalna gmin powiatu z otoczeniem.
	Partycypacja	C4.4. Otwartość gmin powiatu na oczekiwania i aspiracje podmiotów w otoczeniu.
	Zrównoważona transformacja	C4.5. Aktywna pozycja powiatu w zachowywaniu i aktywizowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu.
	Rozwój inteligentny	C4.6. Powiat rybnicki inicjatorem projektów realizowanych w partnerstwie z podmiotami w otoczeniu. C4.7. Pozytywny wizerunek powiatu dopełniający i wzmacniający wizerunek województwa śląskiego.

Źródło: Projekt Strategii rozwoju ponadlokalnego gmin Powiatu Rybnickiego na lata 2021-2030 roku.

Cele powinny być traktowane jako elementy jednego systemu; realizacja każdego z celów wspomagać winna osiągnięcie pozostałych celów.

II.1.4. KIERUNKI DZIAŁAŃ

Dla realizacji celów strategicznych, przy uwzględnieniu treści celów operacyjnych, wypracowano zbiór kierunków działań. Znaczna część proponowanych kierunków przynosi wielowymiarowe efekty wpisujące się swoim oddziaływaniem w kilka różnych celów operacyjnych lub strategicznych.

Tab. 2 Kierunki na rzecz realizacji celów strategicznych i operacyjnych.

Cele operacyjne	Kierunki działań
C1. Dostosowywany do zmian cywilizacyjnych poziom jakości życia mieszkańców	
C1.1. Komplementarna oferta dostępnych w gminach powiatu usług publicznych i udogodnień zapewniająca funkcjonowanie różnych grup społecznych, w tym usługi edukacyjne, opiekuńcze, czasu wolnego.	K1.1.1. Podnoszenie dostępności rodzin do usług opiekuńczych dla dzieci, w tym opieka żłobkowa i przedszkolna. K1.1.2. Zajęcia dla rodziców i dzieci wspierające funkcjonowanie rodziny oraz rozwijanie różnego rodzaju kompetencji. K1.1.3. Zajęcia rozwijające dla dzieci do lat 3. K1.1.4. Rozwój zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży rozwijających talenty i zainteresowania. a także: K1.1.5. <i>przedsięwzięcia określone dla celu C1.7. i C1.8.</i>
C1.2. Zintegrowany system transportowy, zapewniający dostępność i funkcjonalność.	K1.2.1. Modernizacja infrastruktury drogowej na terenie powiatu. K1.2.2. Budowa centrów przesiadkowych i rozwój transportu zbiorowego. K1.2.3. Poprawa bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów na drogach, w tym inwestycje w ciągi piesze i ścieżki rowerowe.
C1.3. Udział mieszkańców w	K.1.3.1. Rozwijanie narzędzi zwiększających dostęp mieszkańców do informacji

Cele operacyjne	Kierunki działań
monitorowaniu i kształtowaniu polityk lokalnych.	o swojej gminie. K.1.3.2. Wdrażanie narzędzi partycypacji w realizacji strategii rozwoju powiatu rybnickiego.
C1.4. Bezpieczne środowisko przyrodnicze tworzące wyróżniającą jakość życia w gminach powiatu.	K.1.4.1. Działania na rzecz zwiększenia efektywności gospodarki odpadami – podniesienie świadomości mieszkańców, punkty selektywnej zbiórki odpadów. K.1.4.2. Przywracanie walorów środowiskowych oraz nadanie nowych funkcji społecznym terenom zdegradowanym w wyniku eksploatacji górniczej; renaturalizacja terenów zdegradowanych. K.1.4.3. Działania ograniczające tzw. niską emisję. K.1.4.4. Termomodernizacja i instalacje fotowoltaiczne w starych budynkach użyteczności publicznej. K.1.4.5. Budowa alternatywnych zbiorników zasilania w wodę. K.1.4.6. Budowa kompostowni. K.1.4.7. Tworzenie punktów ładowania samochodów elektrycznych.
C1.5. Wizualna i funkcjonalna atrakcyjność przestrzeni publicznych kreowanych przy wykorzystaniu walorów przyrodniczych i kulturowych powiatu.	K.1.5.1. Wielowymiarowa rewitalizacja centrów gmin lub miejscowości. K.1.5.2. Modernizacja i nadanie nowych funkcji obiektom o obniżonym standardzie, np. stare hotele robotnicze, substandardowe obiekty sportowe i kulturalne. K.1.5.3. Tworzenie i modernizacja plenerowych miejsc rekreacji i sportu (np. siłownie plenerowe, boiska treningowe, skatepark itp.). K.1.5.4. Realizacja plenerowych wydarzeń społecznych i kulturalnych.
C1.6. Zrównoważony rozwój budownictwa mieszkaniowego i wdrażanie proekologicznych rozwiązań w gospodarstwach domowych.	K.1.6.1. Działania organizacyjne i inwestycyjne na rzecz rozwoju i podnoszenia jakości zasobu mieszkaniowego, w tym SIM (społeczne inicjatywy mieszkaniowe), przygotowanie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe, remonty i modernizacja komunalnych zasobów mieszkaniowych, dostosowania zasobu mieszkaniowego do obowiązujących przepisów techniczno-budowlanych. K.1.6.2. Likwidacja niskiej emisji, termomodernizacja, wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych. K.1.6.3. Uzupełnienie deficytów w zakresie sieci kanalizacyjnej. K.1.6.4. Przebudowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami. K.1.6.5. Rozwój sieci gazowej. K.1.6.6. Działania na rzecz ograniczenia kosztów rozwoju i obsługi infrastruktury liniowej.
C1.7. Wyprofilowana oferta wspierająca osoby o szczególnych potrzebach.	K.1.7.1. Rozwijanie w gminach powiatu komplementarnej infrastruktury i usług dla grup defaworyzowanych, w tym DPS, punkt interwencji kryzysowej, noclegownia, ogrzewalnia, ośrodek terapii uzależnień. K.1.7.2. Działania instytucjonalne i inwestycyjne na rzecz podnoszenia dostępności usług opiekuńczych dla osób dorosłych – seniorów i osób o szczególnych potrzebach. K.1.7.3. Oferta wspierająca integrację i aktywizację kobiet, seniorów, osób ze szczególnymi potrzebami.
C1.8. Dogodne warunki dla podnoszenia kwalifikacji i kompetencji cywilizacyjnych oraz rozwijania talentów mieszkańców.	K1.8.1. Rozwój oferty sportowej i kulturalnej adresowanej do mieszkańców Powiatu. K1.8.2. Organizacja kursów wspierających zmianę i podnoszenie kwalifikacji (nie tylko dla osób bezrobotnych). K1.8.3. Rozwijanie przedsiębiorczości mieszkańców opierającej się na wykorzystywaniu zdobywanego wykształcenia oraz zainteresowań mieszkańców.
C1.9. Dostępność rozwiązań technologicznych wspierających funkcjonowanie mieszkańców w powiecie oraz korzystanie z udogodnień w otoczeniu.	K1.9.1. Rozwój usług e-administracji i podnoszenie kompetencji użytkowników w tym zakresie. K1.9.2. Rozwój komunikacji publicznej wspierającej dostępność usług i udogodnień w sąsiednich miastach. K1.9.3. Realizacja projektów <i>smart city</i> i <i>smart village</i>
C2. Zintegrowane, odpowiedzialne za swoje gminy społeczności lokalne	
C2.1. Sektor obywatelski partnerem kreowania usług publicznych wspierających funkcjonowanie mieszkańców.	K.2.1.1. Monitorowanie zapotrzebowania na usługi społeczne w partnerstwie z sektorem pozarządowym. K.2.1.2. Wspieranie udziału sektora pozarządowego w realizacji usług publicznych.
C2.2. Dogodne warunki dla wzmocnienia potencjału i	K.2.2.1. Instytucjonalne wsparcie dla aktywności społecznej, np. stworzenie Centrum Inicjatyw Społecznych.

Cele operacyjne	Kierunki działań
ciągłości rozwoju organizacji pozarządowych.	K.2.2.2. Wsparcie materialne i kompetencyjne sektora pozarządowego.
C2.3. Liderzy lokalni oraz środowiska społeczne inicjujące przedsięwzięcia na rzecz swoich gmin lub swojego miejsca zamieszkania.	K.2.3.1. Promowanie liderów społecznych oraz dobrych wzorców zaangażowania społecznego. K.2.3.2. Wydarzenia, akcje, inicjatywy oraz stała oferta zajęć wspierających integrację mieszkańców. K.2.3.3. Popandemiczna aktywizacja lokalnej społeczności.
C2.4. Dostępność informacji o rozwoju lokalnym umożliwiającą efektywne i konstruktywne angażowanie się społeczności lokalnych w rozwój swoich gmin.	K.2.4.1. Cyfryzacja informacji w gminie i jej dostępność dla mieszkańców.
C2.5. Wysoki poziom wiedzy mieszkańców w zakresie wartości lokalnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.	K.2.5.1. Działania na rzecz zachowywania śląskiego dziedzictwa kulturowego, w tym międzypokoleniowa integracja wokół lokalnego dziedzictwa – zwyczaje, tradycje, gwara. K.2.5.2. Podtrzymywanie w miejscowościach wiejskich tradycji upraw żywności, m. in. przez rozwój społecznych ogrodów warzywnych.
C2.6. Sektor obywatelski promujący ekologiczne postawy mieszkańców.	K.2.6.1. Kształtowanie proekologicznej świadomości mieszkańców. K.2.6.2. Wydarzenia pobudzające proekologiczną aktywność mieszkańców.
C2.7. Witalne obiekty i przestrzenie dziedzictwa kulturowego oraz miejsca symboliczne.	K.2.7.1. Ochrona, renowacja i rewitalizacja zabytków i obiektów symbolicznych. K.2.7.2. Włączanie mieszkańców w proces odkrywania lokalnego dziedzictwa kulturowego. K.2.7.3. Działania włączające wspólnoty lokalne w poprawę jakości przestrzeni gmin, podnoszenie estetyki podwórek, remonty obiektów przekształcanych w miejsca spotkań mieszkańców
C2.8. Innowacje społeczne odpowiadające na ewoluującą potrzebę mieszkańców.	K.2.8.1. Międzygminne integrowanie oferty usług społecznych oraz programu wydarzeń (w celu komplementarnego poszerzania tematyki i form).
C3. Zdywersyfikowana struktura gospodarcza powiatu z urozmaiconą ofertą miejsc pracy	
C3.1. Zintegrowana oferta gmin powiatu dla biznesu lokalnego i inwestorów.	K.3.1.1. Stworzenie spójnej oferty gmin powiatu dla inwestorów – narzędzia fiskalne, współpraca w zakresie planowania przestrzennego, działania promocyjne. K.3.1.2. Przygotowanie nowych, dobrze uzbrojonych terenów inwestycyjnych z wykorzystaniem lokalizacji gmin w sąsiedztwie autostrady A1 (uzbrojenie i lokalizacje wspierające realizację zasad rozwoju zrównoważonego). K.3.1.3. Przygotowanie terenów inwestycyjnych na terenach przemysłowych (z uwzględnieniem problemu szkód górniczych). K.3.1.4. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości lokalnej – narzędzia instytucjonalne, edukacyjne, doradcze, finansowe i inne. K.3.1.5. Przestrzenie dla rozwoju lokalnego biznesu.
C3.2. Kreowanie kwalifikacji mieszkańców w ścisłej współpracy biznesu, instytucji edukacyjnych i kulturalnych, organizacji pozarządowych i innych partnerów.	K.3.3.1. Projekty współpracy biznesu, edukacji i organizacji pozarządowych na rzecz podnoszenia kompetencji mieszkańców na rynku pracy - koordynacja kształcenia z bieżącymi i prognozowanymi potrzebami rynku pracy. K.3.3.2. Monitorowanie popytu na kwalifikacje na lokalnym rynku pracy.
C3.3. Łańcuchy kooperacji integrujące lokalne podmioty gospodarcze (firmy usługowe i produkcyjne, rzemiosło, gospodarstwa rolne) i kreujące wysoką wartość rynkową.	K.3.3.1. Rozwój oferty firm lokalnych w przestrzeni wirtualnej, w tym narzędzia wspierające współpracę firm z Powiatu. K.3.3.2. Wspieranie firm sektora rolno-spożywczego.
C3.4. Silny samorząd gospodarczy powiatu.	K.3.4.1. Wydarzenia integrujące lokalne środowiska biznesowe.
C3.5. Wysokie kompetencje przedsiębiorcze mieszkańców wspierające ich włączenie w rozwój gospodarczy gmin powiatu.	K.3.5.1. Kształtowanie kompetencji przedsiębiorczych w szkołach. K.3.5.2. Rozwój przedsiębiorczości wspierającej sprawiedliwą transformację. K.3.5.3. Promowanie przedsiębiorczości społecznej.
C3.6. Dogodne warunki dla	K.3.6.1. Wdrażanie narzędzi wymiany informacji między samorządem lokalnym

Cele operacyjne	Kierunki działań
zaangażowania środowiska biznesowego powiatu w kształtowanie, wdrażanie i monitorowanie lokalnych polityk rozwoju gospodarczego.	a środowiskiem biznesu.
C3.7. Dostęp do infrastruktury technicznej ograniczający negatywny wpływ gospodarki na przestrzeń i środowisko przyrodnicze.	K.3.7.1. Rozwój infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE. K.3.7.2. Wdrażanie rozwiązań ograniczających wpływ transportu na środowisko przyrodnicze i jakość życia.
C3.8. Rosnący udział branż proekologicznych w strukturze gospodarczej gmin powiatu.	K.3.8.1. Inicjatywy klastrowe w branżach innowacyjnych i ekologicznych. K.3.8.2. Wspieranie rozwoju firm w branżach związanych z gospodarką cyrkularną i odnawialnymi źródłami energii.
C3.9. Zaangażowanie lokalnego biznesu w działania z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu.	K.3.9.1. Promowanie lokalnych liderów społecznej odpowiedzialności biznesu.
C3.10. Nowe firmy w branżach wykorzystujących wiedzę, kulturę i lokalne dziedzictwo.	K.3.10.1. Wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej. K.3.10.2. Rozwój ścieżek rowerowych łączących turystyczne atrakcje Powiatu Rybnickiego. K.3.10.3. Realizacja w partnerstwie z lokalnymi przedsiębiorcami wydarzeń opierających się na wykorzystywaniu lokalnego dziedzictwa.
C3.11. Wzmacnianie relacje między firmami lokalnymi a podmiotami naukowymi i badawczymi w regionie.	K.3.11.1. Organizacja wydarzeń wspierających międzysektorowe relacje z udziałem firm lokalnych. K.3.11.2. Promowanie wśród lokalnych przedsiębiorców możliwości ubiegania się o środki wsparcia na realizację partnerskich projektów badawczych (np. finansowanych ze środków NCBiR).
C3.12. Dostępność rozwiązań technologicznych i organizacyjnych wspierających funkcjonowanie firm w gminach powiatu.	K.3.12.1. Rozwój infrastruktury ICT.
C4. Relacje z otoczeniem wzmacniające gminy powiatu rybnickiego	
C4.1. Samorządy powiatu kooperujące w planowaniu i monitorowaniu rozwoju, kreowaniu przedsięwzięć, pozyskiwaniu środków zewnętrznych i wdrażaniu aktywności strategicznych.	K.4.1. Działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji menedżerów i urzędników lokalnych wspierające innowacyjny i partnerski styl zarządzania lokalnego. K.4.2. Tworzenie spójnego systemu informacji o rozwoju Powiatu, w tym systemu monitorowania procesu wdrażania strategii. K.4.3. Wdrażanie nowoczesnych narzędzi wspomagających zarządzanie rozwojem lokalnym – narzędzia konsultacyjne, informacyjne, analityczne itp.
C4.2. Innowacyjne aktywności (projekty) łączące gminy powiatu oraz tworzące jego wyróżniki w otoczeniu.	K.4.2.1. Opracowywanie przez gminy wspólnych opracowań analitycznych, badawczych i programowych.
C4.3. Spójność infrastrukturalna gmin powiatu z otoczeniem.	K.4.3.1. Lobbing na rzecz realizacji inwestycji poprawiających infrastrukturalne usytuowanie gmin powiatu, w tym włączanie w sieci infrastrukturalne wspierające rozwój zrównoważony. K.4.3.2. Realizacja inwestycji włączających gminy powiatu w subregionalnej i regionalne sieci transportu zrównoważonego.
C4.4. Otwartość gmin powiatu na oczekiwania i aspiracje podmiotów w otoczeniu.	K.4.4.1. Udział w wydarzeniach samorządowych, naukowych, branżowych wspierających wzbogacanie wiedzy o społecznych i gospodarczych trendach rozwojowych.
C4.5. Aktywna pozycja powiatu w zachowywaniu i aktywizowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu.	K.4.5.1. Organizowanie wydarzeń z udziałem krajowych i międzynarodowych środowisk kulturalnych, naukowych, badawczych, biznesowych.
C4.6. Powiat rybnicki inicjatorem projektów realizowanych w partnerstwie z podmiotami w otoczeniu.	K.4.6.1. Podejmowanie projektów związanych z pielęgnowaniem śląskiego dziedzictwa kulturowego. K.4.6.2. Wspieranie podmiotów lokalnych w kreowaniu projektów realizowanych w partnerstwie z podmiotami w otoczeniu.
C4.7. Pozytywny wizerunek powiatu	K.4.7.1. Promocja atrakcyjności gmin Powiatu Rybnickiego jako miejsca

Cele operacyjne	Kierunki działań
dopełniający i wzmacniający wizerunek województwa śląskiego.	K.4.7.2. zamieszkania realizowana w skali regionalnej i ponadregionalnej. Promocja atrakcyjności inwestycyjnej gmin Powiatu Rybnickiego w skali krajowej i międzynarodowej. K.4.7.3. Promocja oferty turystycznej i rekreacyjnej Powiatu Rybnickiego, w tym punkty informacji turystycznej, informacja i obsługa turystów w przestrzeni wirtualnej. K.4.7.4. Promocja Powiatu Rybnickiego jako obszaru wyjątkowego w skali regionalnej dziedzictwa kulturowo-przyrodniczego.

Źródło: Projekt Strategii rozwoju ponadlokalnego gmin Powiatu Rybnickiego na lata 2021-2030 roku.

Wdrażanie strategii polegać będzie na tworzeniu konkretnych projektów nawiązujących do danego kierunku. Procedura wyboru projektów opierać się będzie na kryteriach opisanych w częściach dotyczących wdrażania strategii.

II.1.5. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Obszary strategicznej interwencji⁴ można podzielić na obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa oraz na obszary strategicznej interwencji kluczowe dla powiatu rybnickiego, wyznaczone w *Strategii rozwoju ponadlokalnego gmin Powiatu Rybnickiego na lata 2021-2030*.

○ OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA

W *Strategii rozwoju województwa Śląskiego Śląskie 2030 „Zielone Śląskie”* wskazano obszary interwencji w ujęciu regionalnym oraz przytoczono obszary strategicznej interwencji zdelimitowane na poziomie krajowym w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030).

Tab. 3 Obszary strategicznej interwencji w *Strategii rozwoju województwa Śląskiego Śląskie 2030 „Zielone Śląskie”*.

OSI	Kluczowe tereny wskazane w strategii regionalnej	Kluczowe wyznawania w obszarze
Obszary cenne przyrodniczo	Czerwionka-Leszczyzny oraz Łyski – gminy o najwyższych walorach przyrodniczych	<ul style="list-style-type: none"> ochrona różnorodności biologicznej i georóżnorodności, poprawa stosunków wodnych, ochrona siedlisk wodno-błotnych na obszarach chronionych, zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych, programowanie i prowadzenie na tych terenach zrównoważonej polityki rozwoju, godzącej interesy ochrony przyrody z rozwojem gospodarczym tych obszarów, ukierunkowanym na wykorzystanie lokalnych potencjałów.
Ośrodki wzrostu	Czerwionka-Leszczyzny - uzupełniający ośrodek wzrostu	<ul style="list-style-type: none"> podniesienie poziomu innowacyjności w sektorze przedsiębiorstw, wzmocnienie potencjału i skali oddziaływania oraz pozycji na arenie międzynarodowej ośrodków akademickich oraz sektora B+R, poprawa jakości środowiska i przestrzeni, tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy poprzez rozwój potencjału gospodarczego, zwiększenie poziomu inwestycji,
Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza.	Świerklany, Jejkowice, Gaszowice – III grupa problemowa o najwyższej skali problemu, Czerwionka-Leszczyzny oraz Łyski - II grupa problemowa o średniej skali problemu	<ul style="list-style-type: none"> ograniczenie niskiej emisji, rozbudowa sieci ciepłowniczej oraz włączenie w nią możliwie największej liczby budynków mieszkalnych, generowanie i wdrażanie innowacji ograniczających negatywny wpływ na środowisko.
Gminy w transformacji górniczej	Wszystkie gminy powiatu rybnickiego	<ul style="list-style-type: none"> zagospodarowanie terenów po zakończonej eksploatacji górniczej, przekwalifikowanie pracowników odchodzących z sektora górniczego, zapewnienie możliwości funkcjonowania dla firm z branży

⁴ W skrócie „OSI”.

OSI	Kluczowe tereny wskazane w strategii regionalnej	Kluczowe wyznawania w obszarze
		okołogórnicy lub ich przebranzowania, • tworzenia alternatywnych miejsc pracy, • wsparcie na poprawę jakości środowiska, • rozwój usług publicznych, • poprawa jakości przestrzeni publicznych, • zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców, • rozwój oferty czasu wolnego.

Źródło: za Projekt Strategii rozwoju ponadlokalnego gmin Powiatu Rybnickiego na lata 2021-2030 roku.

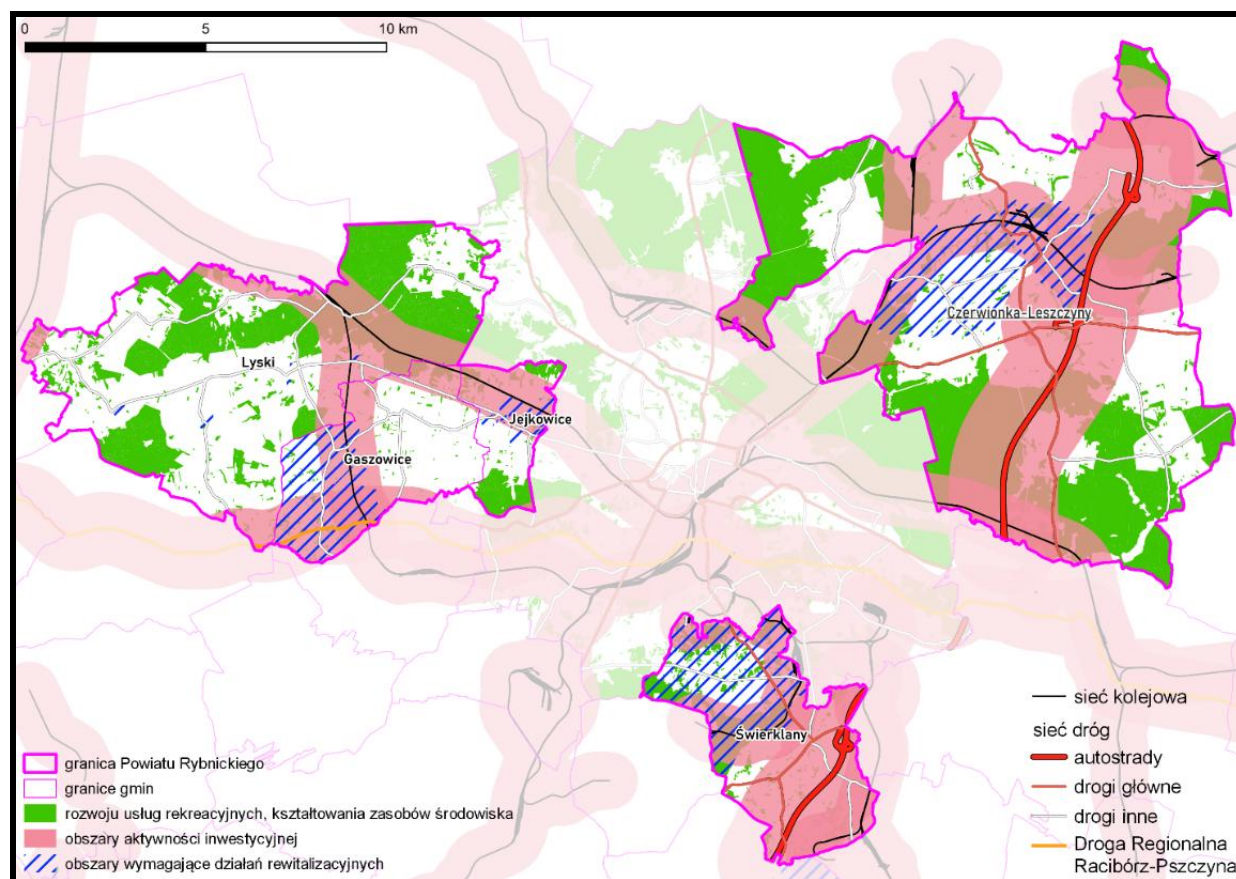
○ OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI KLUCZOWE DLA POWIATU RYBNICKIEGO

W Strategii rozwoju ponadlokalnego gmin Powiatu Rybnickiego na lata 2021-2030 wyznaczono 3 typy lokalnych obszarów strategicznej interwencji, opierając się na ramach uwarunkowań i wyznań rozwojowych obszaru powiatu rybnickiego.

Przedmiotowe obszary to:

- Obszary rozwoju usług rekreacyjnych, kształtowania zasobów środowiska
- Obszary aktywności inwestycyjnej
- Obszary wymagające działań rewitalizacyjnych

Ryc. 1 Lokalne Obszary Strategicznej Interwencji w powiecie rybnickim.

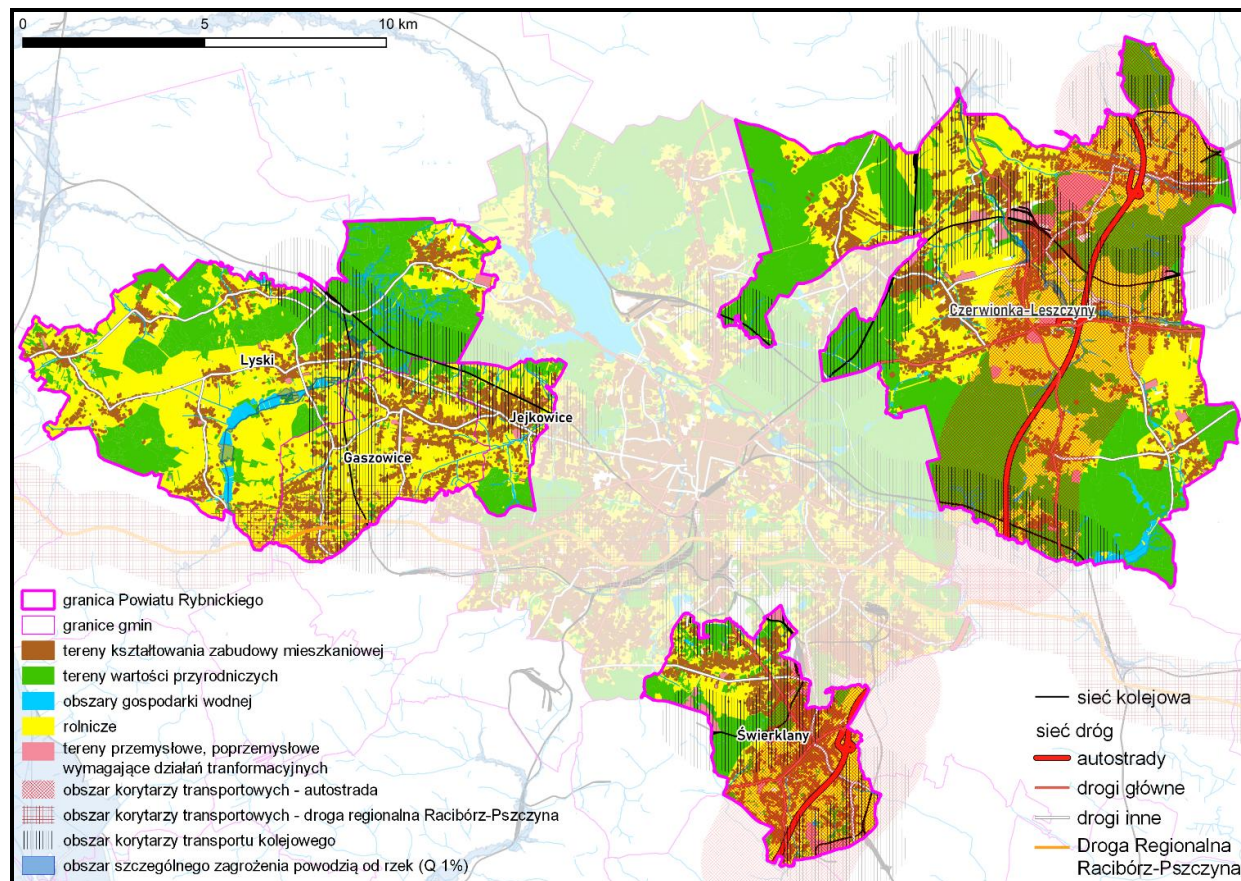

Źródło: Projekt Strategii rozwoju ponadlokalnego gmin Powiatu Rybnickiego na lata 2021-2030 roku.

II.1.6. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

W dokumencie Strategii autorzy, opierając się na lokalnych politykach przestrzennych oraz biorąc pod uwagę nakreślone kierunki rozwoju obszaru powiatu, zarysowali ogólny model struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Ryc. 2 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Źródło: Projekt Strategii rozwoju ponadlokalnego gmin Powiatu Rybnickiego na lata 2021-2030 roku.

Model ten stanowi układ generalny i wskazuje obszary i tereny, w których określono dominujące funkcje. Rozstrzygnięcia w zakresie funkcji oraz przeznaczenia terenów i lokalizacji inwestycji określone będą w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gmin powiatu i odpowiednich planach zagospodarowania przestrzennego⁵. Wraz z modelem autorzy Strategii zawarli w dokumencie kluczowe rekomendacje dotyczące procesu kształtowania wysokiej jakości i zrównoważonych przestrzeni:

- minimalizacja presji inwestycyjnej na tereny zielone i otwarte,
- wykorzystanie pod inwestycje produkcyjne terenów poprzemysłowych,
- rewitalizacja obiektów poprzemysłowych na cele społeczne, gospodarcze i środowiskowe.
- ograniczenie niskiej emisji zarówno ze źródeł komunalno-bytowych, jak również ze źródeł transportowych,
- rozwój i modernizacja infrastruktury drogowej poprawiającej bezpieczeństwo ruchu m.in. poprzez oddzielenie ruchu pieszych, ruchu rowerowego od samochodowego,
- promowanie stosowania technologii niskoemisyjnych w budownictwie mieszkaniowym,
- kształtowanie wysokiej jakości terenów mieszkaniowych wraz z dostępem do przestrzeni i usług rekreacyjnych oraz terenów zielonych.

⁵ Projekt Strategii rozwoju ponadlokalnego gmin Powiatu Rybnickiego na lata 2021-2030 roku.

II.2. POWIĄZANIA Z DOKUMENTAMI SZCZEBŁA MIĘDZYNARODOWEGO, KRAJOWEGO, REGIONALNEGO I LOKALNEGO

W prognozie zawarte zostały informacje dotyczące międzynarodowych, krajowych, regionalnych i lokalnych dokumentów strategicznych i programowych, istotnych z punktu widzenia Strategii, oraz informacje dotyczące celów ochrony środowiska⁶ w nich zapisanych, a także sposobów, w jakich te cele i problemy środowiska zostały uwzględnione w przedmiotowym dokumencie.

Na potrzeby przeprowadzenia oceny z wyżej wymienionych dokumentów **wyodrębnione zostały cele**, które następnie zostały **pogrupowane w cele syntetyczne**. Następnie cele syntetyczne zostały zestawione z celami i kierunkami działań Strategii.

II.2.1. PRZEGLĄD WYBRANYCH DOKUMENTÓW

MIĘDZYNARODOWE

Agenda Zrównoważonego Rozwoju 2030

Jest to rezolucja przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych w 2015 roku. Stanowi plan działań na rzecz ludzi, planety i dobrobytu, zakładający w perspektywie do 2030 r. eliminację ubóstwa, godne życie dla wszystkich ludzi oraz zapewnienie pokoju. Zgodnie z jej zapisami powinna być wdrażana przez wszystkie kraje i wszystkich interesariuszy poprzez działania w ramach współpracy partnerskiej.

Cele ochrony środowiska:

- A1** Wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie
- A2** Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo
- A3** Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt
- A4** Zapewnić wszystkim wysokiej jakości edukację oraz promować uczenie się przez całe życie
- A5** Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi
- A6** Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienia oraz godną pracę dla wszystkich ludzi
- A7** Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność
- A8** Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu
- A9** Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji
- A10** Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom
- A11** Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony
- A12** Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej
- A13** Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju
- A14** Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami

Porozumienie paryskie

Jest to pierwsze powszechne i prawnie wiążące światowe porozumienie dotyczące klimatu. Zostało ono podpisane w kwietniu 2016 roku, a ratyfikowane przez Unię Europejską w październiku 2016 roku. Wskazuje działania mające służyć zatrzymaniu globalnego ocieplenia na poziomie „dużo poniżej 2°C” i dotyczy okresu po 2020 roku.

⁶ W prognozie w zakres pojęcia **cele ochrony środowiska** wchodzi także cele dotyczące *ludzi*, ponieważ zgodnie z *Prawem ochrony środowiska* przez *oddziaływanie na środowisko* rozumie się również oddziaływanie na zdrowie ludzi.

Cele ochrony środowiska:

B1 Ograniczenie wzrostu średniej temperatury globalnej do poziomu znacznie niższego niż 2 °C powyżej poziomu przedindustrialnego oraz podejmowanie wysiłków mających na celu ograniczenie wzrostu temperatury do 1,5 °C powyżej poziomu przedindustrialnego

B2 Zwiększenie zdolności do adaptacji do negatywnych skutków zmian klimatu oraz wspieranie odporności na zmiany klimatu i rozwoju związanego z niską emisją gazów cieplarnianych w sposób niezagrażający produkcji żywności

B3 Zapewnienie spójności przepływów finansowych ze ścieżką prowadzącą do niskiego poziomu emisji gazów cieplarnianych i rozwoju odpornego na zmiany klimatu.

Europejska Konwencja Krajobrazowa

Została sporządzona we Florencji w 2000 roku, ratyfikowana przez Polskę w 2004 roku, weszła w życie 1 stycznia 2005 roku. Jest jedynym aktem międzynarodowym w całości dedykowanym tematyce krajobrazu. Jej celem jest promowanie ochrony, gospodarki i planowania krajobrazu oraz organizowanie współpracy europejskiej w tym zakresie, opartej na wymianie doświadczeń, specjalistów i tworzeniu dobrej praktyki krajobrazowej. Konwencja traktuje krajobraz jako ważny element życia ludzi zamieszkujących w miastach i na wsiach, na obszarach zdegradowanych, pospolitych, jak również odznaczających się wyjątkowym pięknem, dlatego swoim zasięgiem obejmuje terytorium całej Polski.

Każda ze Stron Konwencji zobowiązała się do podjęcia działań na rzecz:

- a) prawnego uznania krajobrazów jako istotnego komponentu otoczenia ludzi, jako wyrażenia dzielonej przez nie różnorodności kulturowej i przyrodniczej oraz podstawy ich tożsamości;
- b) ustanowienia i wdrożenia polityki w zakresie krajobrazu ukierunkowanej na ochronę, gospodarkę i planowanie krajobrazu (...)
- c) ustanowienia procedur udziału ogółu społeczeństwa, organów lokalnych i regionalnych oraz innych stron zainteresowanych zdefiniowaniem i wdrożeniem polityki w zakresie krajobrazu (...)
- d) zintegrowania krajobrazu z własną polityką w zakresie planowania regionalnego i urbanistycznego i własną polityką kulturalną, środowiskową, rolną, społeczną i gospodarczą, jak również z wszelką inną polityką, która bezpośrednio lub pośrednio oddziałuje na krajobraz.

Cele ochrony środowiska:

C1 Promowanie ochrony, gospodarki i planowania krajobrazu

C2 Organizowanie współpracy europejskiej w zakresie zagadnień dotyczących krajobrazu

KRAJOWE

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności

Jest to zatwierdzony w 2013 roku dokument określający główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno– gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Cele ochrony środowiska:

D1 Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji

D2 Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki

D3 Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki

D4 Stworzenie Polski Cyfrowej

D5 Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”

D6 Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Przyjęta została Uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 2012 roku i jest najważniejszym dokumentem dotyczącym ładu przestrzennego Polski. Jej celem strategicznym jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia:

konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie. Wskazuje cele i kierunki polityki zagospodarowania kraju, a także zasady oraz mechanizmy koordynacji i wdrażania publicznych polityk rozwojowych, mających istotny wpływ terytorialny.

Cele ochrony środowiska:

- E1** Zmniejszenie zewnętrznych kosztów transportu, w tym kosztów środowiskowych
- E2** Poprawa dostępności wewnątrz obszarów funkcjonalnych z preferencją dla rozwoju transportu publicznego
- E3** Integracja działań w zakresie funkcjonowania spójnej sieci ekologicznej kraju jako podstawa ochrony najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych
- E4** Przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej
- E5** Wprowadzenie gospodarowania krajobrazem zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej
- E6** Racjonalizacja gospodarowania ograniczonymi zasobami wód powierzchniowych i podziemnych kraju, w tym zapobieganie występowaniu deficytu wody na potrzeby ludności i rozwoju gospodarczego
- E7** Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów
- E8** Zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby
- E9** Zabezpieczenie cennych gospodarczo złóż kopalin i zwiększenie wykorzystania surowców wtórnych
- E10** Budowa oraz proekologiczna modernizacja elektrowni systemowych
- E11** Zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych

Polityka ekologiczna państwa 2030 - strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

Jest to przyjęty Uchwałą Rady Ministrów w 2019 roku dokument, będący najważniejszym dokumentem strategicznym w obszarze środowiska i gospodarki wodnej. Jego rolą jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. Stanowi podstawę do inwestowania środków europejskich z perspektywy finansowej na lata 2021–2027.

Cele ochrony środowiska:

- F1** Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (I)
- F2** Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska (II)
- F3** Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III)
- F4** Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa (IV)
- F5** Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska (V)

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (AKPOŚK 2020))

Jest dokumentem strategicznym, w którym oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji o RLM $\geq 2\ 000$, w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych. Szósta jego aktualizacja została przyjęta przez Radę Ministrów w 2020 roku.

Cele ochrony środowiska:

- G1** Ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami

Krajowy Program Ochrony Powietrza (Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.))

Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.) określa działania naprawcze do realizacji w perspektywie krótkoterminowej do 2025 r., średnioterminowej do 2030 r. oraz długoterminowej do 2040 r., które będą nie tylko spójne z dotychczas realizowaną polityką poprawy jakości powietrza oraz przeciwdziałania zmianom klimatu na poziomie krajowym oraz wojewódzkim i gminnym, ale przede wszystkim będą określać nowe kierunki działań w tym obszarze. Ma na celu skoordynowanie działań wynikających z krajowych ram

polityki dotyczącej jakości powietrza w powiązaniu z obszarami polityk odnoszących się do sektora bytowo-komunalnego, czystej energii, ciepła oraz odnawialnych źródeł energii, a także transportu.

Cele ochrony środowiska:

H1 Osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, tam gdzie są one przekraczane oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymane

H2 Dążenie do osiągnięcia w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022 (aktualizacja 2021)

Jest to przyjęty przez Radę Ministrów w 2016 roku dokument, który obejmuje zakres działań niezbędnych dla zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju. Głównym celem dokumentu jest określenie polityki gospodarki odpadami zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, wpisującej się w działania gospodarki o obiegu zamkniętym. Odnosi się do odpadów, które powstały w Polsce, a przede wszystkim do odpadów komunalnych, odpadów niebezpiecznych, odpadów opakowaniowych, a także komunalnych osadów ściekowych oraz do odpadów będących przedmiotem transgranicznego ich przemieszczania.

Cele ochrony środowiska:

I1 Zmniejszenie ilości powstających odpadów

I2 Zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji

I3 Doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami.

I4 Zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie)

I5 Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r.

I6 Zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych

I7 Zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia

I8 Zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych

I9 Utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi

I10 Monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12 11) zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m. i o ciepłe spalania powyżej 6 MJ/kg suchej masy, od 1 stycznia 2016 r.

I11 Zapobieganie powstawaniu olejów odpadowych

I12 Dążenie do zwiększenia ilości zbieranych olejów odpadowych

I13 Utrzymanie poziomu odzysku olejów odpadowych na poziomie co najmniej 50%, a recyklingu rozumianego jako regeneracja na poziomie co najmniej 35%

I14 W przypadku preparatów smarowych: wzrost poziomu recyklingu do wartości co najmniej 35% oraz poziomu odzysku do wartości co najmniej 50% w 2020 r

I15 Utrzymanie dotychczasowego poziomu odzysku zużytych opon w wysokości co najmniej 75%, a recyklingu w wysokości co najmniej 15%

I16 Zwiększenie świadomości społeczeństwa, w tym przedsiębiorców na temat właściwego, to jest zrównoważonego, użytkowania pojazdów, w szczególności opon oraz dozwolonych przepisami prawa sposobów postępowania ze zużytymi oponami

I17 Wzrost świadomości społeczeństwa oraz przedsiębiorców na temat prawidłowego sposobu postępowania ze zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami

I18 Osiągnięcie w 2016 r. i w latach następnych poziomu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych, w wysokości co najmniej 45% masy wprowadzonych baterii i akumulatorów przenośnych

- I19** Utrzymanie wymaganego poziomu wydajności recyklingu dla określonych rodzajów zużytych baterii i akumulatorów
- I20** Zwiększenie świadomości społeczeństwa i przedsiębiorców na temat prawidłowego sposobu postępowania z ZSEE
- I21** Ograniczenie powstawania odpadów w postaci ZSEE; 3) zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania ZSEE
- I22** Zapewnienie osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku oraz przygotowania do ponownego użycia i recyklingu ZSEE
- I23** Zapewnienie odpowiedniej jakości odpadów opakowaniowych zbieranych selektywnie w gospodarstwach domowych
- I24** Utrzymanie poziomów odzysku i recyklingu co najmniej na poziomie określonym w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi
- I25** Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej poziomów odzysku i recyklingu w poszczególnych latach dla opakowań wielomateriałowych
- I26** Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej poziomów odzysku i recyklingu w poszczególnych latach dla opakowań po środkach niebezpiecznych, w tym po ŚOR
- I27** Wylimitowanie stosowania nieuczciwych praktyk w zakresie wystawiania dokumentów potwierdzających przetworzenie odpadów opakowaniowych
- I28** Zwiększenie świadomości użytkowników i sprzedawców środków zawierających substancje niebezpieczne, w tym ŚOR, odnośnie prawidłowego postępowania z opakowaniami po tych produktach
- I29** Osiąganie minimalnych rocznych poziomów odzysku i recyklingu odniesionych do masy pojazdów przyjętych do stacji demontażu w skali roku co najmniej na poziomie odpowiednio 95% i 85%
- I30** Ograniczenie nieuczciwych praktyk w zakresie zbierania i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji (zwiększenie ilości pojazdów wycofanych z eksploatacji kierowanych do legalnych stacji demontażu)
- I31** Ograniczenie liczby pojazdów sprowadzanych z zagranicy bezpośrednio do krajowych stacji demontażu w sposób nielegalny
- I32** Zapewnienie odpowiedniego rozmieszczenia, ilości oraz wydajności spalarni odpadów spalających odpady medyczne i weterynaryjne w ujęciu nie tylko krajowym, ale i regionalnym tak, aby ograniczyć transport tych odpadów w celu przestrzegania zasady bliskości
- I33** Podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych, w tym segregacji odpadów u źródła powstawania
- I34** Ograniczenie ilości odpadów innych niż niebezpieczne w strumieniu odpadów niebezpiecznych
- I35** Zwiększenie świadomości wśród inwestorów oraz podmiotów wytwarzających odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej na temat należytego postępowania ze strumieniem wyżej wskazanych odpadów, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania oraz recyklingu;
- I36** Utrzymanie poziomu przygotowania do ponownego użycia, recyklingu oraz innych form odzysku materiałów budowlanych i rozbiórkowych na poziomie minimum 70% wagowo
- I37** Całkowite zaniechanie składowania KOŚ
- I38** Zwiększenie ilości KOŚ przetwarzanych przed wprowadzeniem do środowiska oraz ilości KOŚ poddanych termicznemu przekształcaniu
- I39** Dążenie do maksymalizacji stopnia wykorzystania substancji biogennej zawartej w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego, chemicznego oraz środowiskowego
- I40** Zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku;
- I41** Ograniczenie masy wytworzonych odpadów w stosunku do wielkości produkcji
- I42** Zwiększenie stopnia zagospodarowania odpadów w podziemnych wyrobiskach kopalni, w tym przez odzysk.
- I43** Poprawa stanu jakości wód Morza Bałtyckiego
- I44** Zmniejszanie ilości odpadów znajdujących się w Bałtyku (również jego linii brzegowej)
- I45** Wzrost świadomości społeczeństwa na temat istoty należytego sposobu postępowania z odpadami, ze szczególnym uwzględnieniem niekorzystnego wpływu odpadów na stan jakości wód Morza Bałtyckiego

REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” - Zielone Śląskie

Przyjęta została Uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego z 2020 roku, i jest aktualizacją *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego - Śląskie 2020+*. Stanowi piątą edycję tego kluczowego dokumentu określającego cele rozwoju regionu oraz instrumenty ich realizacji.

Cele ochrony środowiska:

- J1 Nowoczesna administracja publiczna
- J2 Innowacyjna gospodarka
- J3 Silna lokalna przedsiębiorczość
- J4 Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych
- J5 Aktywny mieszkani
- J6 Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki
- J7 Wysoka jakość środowiska
- J8 Efektywna infrastruktura
- J9 Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu
- J10 Zrównoważony rozwój terytorialny

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+

Przyjęty został Uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego z 2016 roku i jest podstawą formułowania zasad określających politykę przestrzenną województwa i organizujących jego strukturę przestrzenną w sposób uwzględniający założenia polityki przestrzennej państwa, określone w KPZK 2030.

Cele ochrony środowiska:

- K1 Nowoczesna gospodarka – promocja gospodarczego wzrostu i innowacji
- K2 Szanse rozwojowe mieszkańców – zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych
- K3 Przestrzeń – zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego
- K4 Relacje z otoczeniem – infrastrukturalne powiązania regionu

Program ochrony środowiska dla Powiatu Rybnickiego na lata 2019-2022 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2023-2025

Podstawowym celem jego sporządzenia i uchwalenia Programu Ochrony Środowiska jest realizacja przez jednostki polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych.

- L1 Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze Powiatu Rybnickiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych
- L2 Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami

Strategia Rozwoju Gminy Jejkowice na lata 2020-2030

Przyjęta została Uchwałą Rady Gminy Jejkowice z 2020 roku i jest najważniejszym dokumentem programowym wyznaczającym cele operacyjne oraz kierunki rozwoju Gminy Jejkowice w oparciu, o którą samorząd realizuje obowiązek prowadzenia polityki rozwoju lokalnego.

- M1 Podnoszenie kwalifikacji- rozwój edukacji
- M2 Rozwój infrastruktury społecznej oraz zapobieganie marginalizacji społecznej
- M3 Przestrzeń publiczna
- M4 Rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Jejkowice

Przyjęty został Uchwałą Rady Gminy Jejkowice z 2016 roku i w założeniu ma przyczynić się do m.in. osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj.: redukcji emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych, redukcji zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej.

- N1** Wprowadzenie odpowiednich zapisów do dokumentów strategicznych wymogów dotyczących zaopatrywania nieruchomości w ciepło z nośników niepowodujących nadmiernej emisji zanieczyszczeń do powietrza
- N2** Realizację działań zmierzających do ograniczenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych
- N3** Prowadzenia działań promocyjnych i edukacyjnych w kluczowych sektorach
- N4** Dążenie do utrzymania zero lub niskoemisyjnego wzrostu gospodarczo-społecznego do 2020 roku bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną
- N5** Wdrożenie wizji miasta zarządzanego w sposób zrównoważony i ekologiczny
- N6** Ograniczenie emisji pochodzącej z instalacji na terenie miasta, emisji pochodzącej z transportu
- N7** Zwiększenie efektywności energetycznej oraz wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych

Strategia Rozwoju Gminy Gaszowice na lata 2015-2022

Przyjęta została Uchwałą Rady Gminy Gaszowice z 2015 roku w celu umożliwienia realizacji racjonalnej polityki lokalnej oraz sprawne zarządzanie gminą. Strategia pozwala na podejmowanie decyzji w nawiązaniu do zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań.

- R1** Gaszowice – miejsce rozwoju rodzin i realizacji osobistych aspiracji
- R2** Gaszowice – miejsce, w którym mieszkańcy integrują się wokół tradycji i razem działają na rzecz wspólnej przyszłości

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Gaszowice

Przyjęty został Uchwałą Rady Gminy Gaszowice z 2016 roku. Ma pomóc w osiągnięciu celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj.: redukcji emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych i redukcji zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej.

- S1** Wprowadzenie odpowiednich zapisów do dokumentów strategicznych wymogów dotyczących zaopatrywania nieruchomości w ciepło z nośników niepowodującej nadmiernej emisji zanieczyszczeń do powietrza
- S2** Realizację działań zmierzających do ograniczenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych
- S3** Prowadzenia działań promocyjnych i edukacyjnych w kluczowych sektorach -
- S4** Dążenie do utrzymania zero lub niskoemisyjnego wzrostu gospodarczo-społecznego do 2020 roku bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną
- S5** Wdrożenie wizji gminy zarządzanego w sposób zrównoważony i ekologiczny
- S6** Ograniczenie emisji pochodzącej z instalacji na terenie gminy, emisji pochodzącej z transportu
- S7** Zwiększenie efektywności energetycznej oraz wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych

Strategia Rozwoju Gminy Lyski na lata 2016 – 2023

Przyjęta uchwałą Rady Gminy Lyski z 2016 roku. Jest dokumentem, w którym połączono pracę ekspercką z doświadczeniem instytucji oraz mieszkańców gminy Lyski. Na każdym z etapów jego opracowania starano się włączyć w proces decyzyjny możliwie największą grupę interesariuszy.

- T1** Społeczeństwo partycypacyjne
- T2** Rozwój usług społecznych
- T3** Zachowanie i ochrona zasobów środowiska naturalnego
- T4** Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej

Program Ochrony Środowiska Dla Gminy Lyski na lata 2017 - 2020

Przyjęty Uchwałą Rady Gminy Lyski z 2017 roku. Podstawowym celem jego sporządzenia i uchwalenia była realizacja polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych.

- U1** Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie zanieczyszczeń gazowych i pyłowych
- U2** Zapewnienie sprzyjającego komfortu akustycznego środowiska
- U3** Obniżenie poziomów ponadnormatywnego promieniowania elektromagnetycznego w środowisku
- U4** Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi
- U5** Przywrócenie czystości wód powierzchniowych, ochrona zasobów wód podziemnych oraz zapewnienie mieszkańcom wody o wysokiej jakości
- U6** Poprawa jakości środowiska pod względem ziemi, w tym zwiększenie atrakcyjności gminy
- U7** Poprawa jakości środowiska pod względem gleb
- U8** Ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska oraz zwiększenie ich gospodarczego wykorzystania
- U9** Poprawa jakości środowiska przyrodniczego
- U10** Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków

Strategia Rozwoju Gminy Świerklany na lata 2015–2023

Przyjęta Uchwałą Rady Gminy Świerklany z 2015 roku. Jest dokumentem wyznaczającym najistotniejsze kierunki rozwoju jednostki samorządu terytorialnego. Określa wizję, misję, założone obszary i cele strategiczne oraz pola operacyjne, jak również wskazuje na otwarte kierunki rozwoju.

- W1** Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości, spójnej i nowoczesnej infrastruktury technicznej oraz poprawa atrakcyjności inwestycyjnej
- W2** Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury społecznej i usług
- W3** Zapewnienie wysokiej efektywności funkcjonowania samorządu oraz intensyfikacja relacji partnerskich

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Świerklany na lata 2016-2023 (Aktualizacja)

Aktualizacja przyjęta Uchwałą Rady Gminy Świerklany w 2017 roku. Jest dokumentem strategicznym, który koncentruje się na podniesieniu efektywności energetycznej, zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych.

- Y1** Osiągnięcie zmniejszenia emisji CO₂ do roku 2020 o minimum 6,44% w stosunku do wielkości emisji wyznaczonej dla roku bazowego 2014 (zmniejszenie emisji do 64 269,20 Mg CO₂)
- Y2** Modernizacja lokalnych kotłowni oraz prowadzenie działań termo modernizacyjnych w obiektach użyteczności publicznej
- Y3** Modernizacja lokalnych źródeł ciepła – wymiana niskosprawnych kotłów starej generacji na nowe kotły węglowe 5 klasy, kotły na pellet (biomasę) oraz kotły gazowe
- Y4** Zwiększenie udziału energii z odnawialnych źródeł w bilansie energetycznym gminy- montaż instalacji kolektorów słonecznych, instalacja pomp ciepła
- Y5** Wspomaganie wprowadzania nowych technologii, modernizacji lub nowych inwestycji prowadzonych przez podmioty gospodarcze na terenie gminy poprzez usuwanie barier administracyjnych, pomoc w uzyskaniu środków finansowych, uzyskanie wymaganych decyzji administracyjnych
- Y6** Zastosowanie energooszczędnych źródeł oświetlenia ulic
- Y7** Działania promocyjne i edukacyjne (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje) w zakresie podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym promocja wykorzystywania OZE
- Y8** Uwzględnianie w zamówieniach publicznych problemów ochrony powietrza, poprzez odpowiednie przygotowanie specyfikacji zamówień publicznych
- Y9** Uwzględnianie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego wymogów dotyczących zaopatrzenia mieszkań w ciepło z nośników niepowodujących nadmiernej „niskiej emisji” pyłów, dwutlenku siarki i tlenków azotu i dwutlenku węgla
- Y10** Kontrola gospodarstw domowych w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych
- Y11** Usprawnianie systemów zarządzania dostawą energii – wymiana węzłów, eliminacja strat

Y12 Usprawnianie zarządzania energią na poziomie odbiorców – w perspektywie wprowadzanie inteligentnych liczników dla wszystkich mediów energetycznych

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny na lata 2014 - 2020

Przyjęta Uchwałą Rady Gminy Czerwionka-Leszczyny z 2014 roku. Została sformułowana jako dokument porządkujący rozwój lokalny oraz zapraszający do współdziałania przy jego realizacji wszystkie aktywne podmioty lokalne.

X1 Zintegrowani wokół dziedzictwa lokalnego oraz wizji rozwoju mieszkańcy gminy podejmujący wspólne działania na rzecz poprawy jakości życia, budowania społeczeństwa obywatelskiego oraz wykorzystujący możliwości rozwoju dostarczane przez gminę

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej na obszarze Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny

Aktualizacja przyjęta Uchwałą Rady Gminy Czerwionka-Leszczyny w 2018 roku. Jest dokumentem strategicznym, zawierającym m.in. opis realizacji działań zmniejszających emisję gazów cieplarnianych oraz monitorowanie efektów.

Z1 Wdrożenie wizji Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny jako obszaru zarządzanego w sposób zrównoważony i ekologiczny, stanowiącego przykład zarówno dla gmin regionu, jak i kraju

Z2 Ograniczenie emisji CO₂ oraz emisji zanieczyszczeń z instalacji wykorzystywanych na terenie gminy, a także emisji pochodzącej z transportu, spełnienie norm w zakresie jakości powietrza

Z3 Zwiększenie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w budynkach użyteczności publicznej oraz mieszkalnych

Z4 Zwiększenie efektywności wykorzystania/wytwarzania/dostarczania energii do odbiorców zlokalizowanych na terenie gminy

Z5 Rozwój systemów zaopatrzenia w energię zmniejszających występowanie niskiej emisji zanieczyszczeń (w tym emisji pyłów)

Z6 Promocja budownictwa energooszczędnego i pasywnego

Z7 Poprawa ładu przestrzennego, rozwój zrównoważonej przestrzeni publicznej

Z8 Realizacja idei wzorcowej roli sektora publicznego w zakresie oszczędnego gospodarowania energią

Z9 Zwiększenie świadomości mieszkańców dotyczącej ich wpływu na lokalną gospodarkę ekoenergetyczną oraz jakość powietrza

Z10 Promocja i realizacja wizji zrównoważonego transportu - z uwzględnieniem transportu publicznego i indywidualnego

Z11 Promocja efektywnego energetycznie oświetlenia

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny

Aktualizacja przyjęta Uchwałą Rady Gminy Czerwionka-Leszczyny z 2010 roku. Jest dokumentem strategicznym, który określa politykę przestrzenną gminy. Zawiera m.in. opis realizacji działań zmniejszających emisję gazów cieplarnianych oraz monitorowanie efektów.

AA1 Określenie korytarzy ekologicznych i powiązań układu osadniczego tworzącego podstawowe elementy liniowe przyszłego modelu funkcjonalno-przestrzennego gminy i miasta

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jejkowice

Przyjęte Uchwałą Rady Gminy Jejkowice z 2021 roku. Jest to dokument, który określa politykę przestrzenną gminy, wskazuje lokalne zasady gospodarowania przestrzenią przy uwzględnieniu zasad określonych w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województwa, planie zagospodarowania przestrzennego województwa i strategii rozwoju gminy.

AB1 Porządkowanie układu osadniczego gminy, przy uwzględnieniu naturalnych zagrożeń

AB2 Ochrona wartości przyrodniczych i poprawa ich atrakcyjności poprzez tworzenie różnych form wypoczynku i rekreacji

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Świerklany

Aktualizacja przyjęta Uchwałą Rady Gminy Świerklany z 2021 roku. Jest to dokument, który określa politykę przestrzenną gminy. Celem sporządzenia zmiany studium jest określenie polityki przestrzennej na obszarze gminy Świerklany na tle uwarunkowań określonych w art.10 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, wynikających w szczególności ze stanu środowiska przyrodniczego i dotychczasowego przeznaczenia i zagospodarowania terenu, z uwzględnieniem przedsięwzięć i rozwiązań opartych na potencjale własnym

AC1 Ochrona zasobów środowiska, wzmocnienie systemu obszarów chronionych i wielofunkcyjny rozwój terenów otwartych

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lyski (projekt z 2021 r.)

Studium określa politykę przestrzenną gminy, wskazuje lokalne zasady gospodarowania przestrzenią przy uwzględnieniu zasad określonych w strategii rozwoju województwa, planie zagospodarowania przestrzennego województwa i strategii rozwoju gminy.

AD1 Ochrona i poprawa jakości środowiska przyrodniczego i kulturowego

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gaszowice

Przyjęte Uchwałą Rady Gminy Gaszowice z 2014 roku. Określa politykę przestrzenną gminy i wskazuje lokalne zasady gospodarowania przestrzenią.

AE1 Harmonijny, równomierny rozwój gminy zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju zapewniający możliwość realizacji zbiorowych potrzeb wspólnoty, realizację zadań publicznych o znaczeniu ponadlokalnym oraz ochronę podstawowych wartości środowiska przyrodniczego i kulturowego gminy

II.2.2. OCENA SPÓJNOŚCI CELÓW I KIERUNKÓW

Ocena spójności dotyczy celów i kierunków Strategii z celami ochrony środowiska zawartymi w dokumentach międzynarodowych, krajowych, regionalnych i lokalnych⁷.

Przed przystąpieniem do oceny spójności dokonano syntezy celów ochrony środowiska zawartych w dokumentach międzynarodowych, krajowych, regionalnych i lokalnych. Przyporządkowano je do sześciu grup tematycznych, dla których w sposób syntetyczny opisano istotne cele środowiskowe w nich zawarte.

Tab. 4 Pogrupowane cele ochrony środowiska.

CEL SYNTETYCZNY	CELE OCHRONY ŚRODOWISKA W ANALIZOWANYCH DOKUMENTACH
CEL SYNTETYCZNY 1: Zachowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności w dobrym stanie	A12 Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej E3 Integracja działań w zakresie funkcjonowania spójnej sieci ekologicznej kraju jako podstawa ochrony najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych E4 Przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej F1 Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (I) J7 Wysoka jakość środowiska K3 Przestrzeń – zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego T3 Zachowanie i ochrona zasobów środowiska naturalnego U6 Poprawa jakości środowiska pod względem ziemi, w tym zwiększenie atrakcyjności gminy U7 Poprawa jakości środowiska pod względem gleb U9 Poprawa jakości środowiska przyrodniczego

⁷ Pod pojęciem spójności rozumie się zgodność, która może występować między obiektami, ich własnościami (zachowaniami), lub też między pojęciami (obiektami abstrakcyjnymi).

CEL SYNTETYCZNY	CELE OCHRONY ŚRODOWISKA W ANALIZOWANYCH DOKUMENTACH
	<p>AA1 Określenie korytarzy ekologicznych i powiązań układu osadniczego tworzącego podstawowe elementy liniowe przyszłego modleu funkcjonalno-przestrzennego gminy i miasta</p> <p>AB2 Ochrona wartości przyrodniczych i poprawa ich atrakcyjności poprzez tworzenie różnych form wypoczynku i rekreacji</p> <p>AD1 Ochrona i poprawa jakości środowiska przyrodniczego i kulturowego</p>
<p>CEL SYNTETYCZNY 2: Gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju</p>	<p>A6 Promować stabilny, zrównoważony i inkluzyjny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienia oraz godną pracę dla wszystkich ludzi</p> <p>A8 Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu</p> <p>A9 Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji</p> <p>A13 Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju</p> <p>B1 Poprawa efektywności energetycznej oraz większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii funkcji oraz przeciwdziałanie ich upadkowi ekonomicznemu</p> <p>C1 Promowanie ochrony, gospodarki i planowania krajobrazu</p> <p>C2 Organizowanie współpracy europejskiej w zakresie zagadnień dotyczących krajobrazu</p> <p>F2 Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska (II)</p> <p>D1 Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji</p> <p>D6 Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska</p> <p>E3 Integracja działań w zakresie funkcjonowania spójnej sieci ekologicznej kraju jako podstawa ochrony najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych</p> <p>E4 Przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej</p> <p>E5 Wprowadzenie gospodarowania krajobrazem zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej</p> <p>E6 Racjonalizacja gospodarowania ograniczonymi zasobami wód powierzchniowych i podziemnych kraju, w tym zapobieganie występowaniu deficytu wody na potrzeby ludności i rozwoju gospodarczego</p> <p>E9 Zabezpieczenie cennych gospodarczo złóż kopalin i zwiększenie wykorzystania surowców wtórnych</p> <p>I1-I45 Cele Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2022</p> <p>J2 Innowacyjna gospodarka</p> <p>J3 Silna lokalna przedsiębiorczość</p> <p>J9 Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu</p> <p>J10 Zrównoważony rozwój terytorialny</p> <p>J1 Nowoczesna administracja publiczna</p> <p>K1 Nowoczesna gospodarka – promocja gospodarczego wzrostu i innowacji</p> <p>K4 Relacje z otoczeniem – infrastrukturalne powiązania regionu</p> <p>K2 Szanse rozwojowe mieszkańców – zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych</p> <p>L2 Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami</p> <p>M1 Podnoszenie kwalifikacji- rozwój edukacji</p> <p>M3 Przestrzeń publiczna</p> <p>M4 Rozwój społeczeństwa obywatelskiego</p> <p>N3 Prowadzenia działań promocyjnych i edukacyjnych w kluczowych sektorach</p> <p>N4 Dążenie do utrzymania zero lub niskoemisyjnego wzrostu gospodarczo-społecznego do 2020 roku bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną</p> <p>N5 Wdrożenie wizji miasta zarządzanego w sposób zrównoważony i ekologiczny</p> <p>R1 Gaszowice – miejsce rozwoju rodzin i realizacji osobistych aspiracji</p> <p>S5 Wdrożenie wizji gminy zarządzanego w sposób zrównoważony i ekologiczny</p> <p>S7 Zwiększenie efektywności energetycznej oraz wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych</p> <p>W1 Zapewnienie dostępu do wysokiej, jakości, spójnej i nowoczesnej infrastruktury technicznej oraz poprawa atrakcyjności inwestycyjnej</p> <p>W2 Zapewnienie dostępu do wysokiej, jakości infrastruktury społecznej i usług</p> <p>W3 Zapewnienie wysokiej efektywności funkcjonowania samorządu oraz intensyfikacja relacji partnerskich</p> <p>Z1 Wdrożenie wizji Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny jako obszaru zarządzanego w sposób zrównoważony i ekologiczny, stanowiącego przykład zarówno dla gmin regionu, jak i kraju</p> <p>Z7 Poprawa ładu przestrzennego, rozwój zrównoważonej przestrzeni publicznej</p> <p>Z8 Realizacja idei wzorcowej roli sektora publicznego w zakresie oszczędnego gospodarowania energią</p> <p>Z10 Promocja i realizacja wizji zrównoważonego transportu - z uwzględnieniem transportu publicznego i indywidualnego</p> <p>Z11 Promocja efektywnego energetycznie oświetlenia</p> <p>AB1 Porządkowanie układu osadniczego gminy, przy uwzględnieniu naturalnych zagrożeń</p> <p>AE1 Harmonijny, równomierny rozwój gminy zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju zapewniający możliwość realizacji zbiorowych potrzeb wspólnoty, realizację zadań publicznych o znaczeniu ponadlokalnym oraz ochronę podstawowych wartości środowiska przyrodniczego i kulturowego gminy</p>
<p>CEL SYNTETYCZNY 3: Przeciwdziałanie zmianom klimatu i kłeskom żywiołowym, poprawa jakości powietrza, ochrona przed hałasem oraz ochrona zasobów wodnych przed degradacją</p>	<p>B1 Ograniczenie wzrostu średniej temperatury globalnej do poziomu znacznie niższego niż 2 °C powyżej poziomu przedindustrialnego oraz podejmowanie wysiłków mających na celu ograniczenie wzrostu temperatury do 1,5 °C powyżej poziomu przedindustrialnego</p> <p>B2 Zwiększenie zdolności do adaptacji do negatywnych skutków zmian klimatu oraz wspieranie odporności na zmiany klimatu i rozwoju związanego z niską emisją gazów cieplarnianych w sposób niezagrażający produkcji żywności</p> <p>B3 Zapewnienie spójności przepływów finansowych ze ścieżką prowadzącą do niskiego poziomu emisji gazów cieplarnianych i rozwoju odpornego na zmiany klimatu.</p>

CEL SYNTETYCZNY	CELE OCHRONY ŚRODOWISKA W ANALIZOWANYCH DOKUMENTACH
	<p>E6 Racjonalizacja gospodarowania ograniczonymi zasobami wód powierzchniowych i podziemnych kraju, w tym zapobieganie występowaniu deficytu wody na potrzeby ludności i rozwoju gospodarczego</p> <p>E7 Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów</p> <p>E8 Zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby</p> <p>F3 Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III)</p> <p>G1 Ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami</p> <p>H1 Osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, tam gdzie są one przekraczane oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane</p> <p>H2 Dążenie do osiągnięcia w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.</p> <p>L1 Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze Powiatu Rybnickiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych</p> <p>N1 Wprowadzenie odpowiednich zapisów do dokumentów strategicznych wymogów dotyczących zaopatrywania nieruchomości w ciepło z nośników niepowodujących nadmiernej emisji zanieczyszczeń do powietrza</p> <p>N2 Realizację działań zmierzających do ograniczenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych</p> <p>N6 Ograniczenie emisji pochodzącej z instalacji na terenie miasta, emisji pochodzącej z transportu</p> <p>S1 Wprowadzenie odpowiednich zapisów do dokumentów strategicznych wymogów dotyczących zaopatrywania nieruchomości w ciepło z nośników niepowodującej nadmiernej emisji zanieczyszczeń do powietrza</p> <p>S2 Realizację działań zmierzających do ograniczenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych</p> <p>O3 Prowadzenia działań promocyjnych i edukacyjnych w kluczowych sektorach -</p> <p>S4 Dążenie do utrzymania zero lub niskiemisyjnego wzrostu gospodarczo-społecznego do 2020 roku bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną</p> <p>S6 Ograniczenie emisji pochodzącej z instalacji na terenie gminy, emisji pochodzącej z transportu</p> <p>U1 Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie zanieczyszczeń gazowych i pyłowych</p> <p>U2 Zapewnienie sprzyjającego komfortu akustycznego środowiska</p> <p>U3 Obniżenie poziomów ponadnormatywnego promieniowania elektromagnetycznego w środowisku</p> <p>U4 Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi</p> <p>U5 Przywrócenie czystości wód powierzchniowych, ochrona zasobów wód podziemnych oraz zapewnienie mieszkańcom wody o wysokiej jakości</p> <p>U8 Ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska oraz zwiększenie ich gospodarczego wykorzystania</p> <p>Y1-osiągnięcie zmniejszenia emisji CO₂ do roku 2020 o minimum 6,44% w stosunku do wielkości emisji wyznaczonej dla roku bazowego 2014 (zmniejszenie emisji do 64 269,20 Mg CO₂)</p> <p>Y2 modernizacja lokalnych kotłowni oraz prowadzenie działań termo modernizacyjnych w obiektach użyteczności publicznej</p> <p>Y3 modernizacja lokalnych źródeł ciepła – wymiana niskosprawnych kotłów starej generacji na nowe kotły węglowe 5 klasy, kotły na pellet (biomasę) oraz kotły gazowe</p> <p>Y4 zwiększenie udziału energii z odnawialnych źródeł w bilansie energetycznym gminy- montaż instalacji kolektorów słonecznych, instalacja pomp ciepła</p> <p>Y5 wspomaganie wprowadzania nowych technologii, modernizacji lub nowych inwestycji prowadzonych przez podmioty gospodarcze na terenie gminy poprzez usuwanie barier administracyjnych, pomoc w uzyskaniu środków finansowych, uzyskanie wymaganych decyzji administracyjnych</p> <p>Y6 zastosowanie energooszczędnych źródeł oświetlenia ulic</p> <p>Y7 działania promocyjne i edukacyjne (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje) w zakresie podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym promocja wykorzystywania OZE</p> <p>Y8 uwzględnianie w zamówieniach publicznych problemów ochrony powietrza, poprzez odpowiednie przygotowanie specyfikacji zamówień publicznych</p> <p>Y9 uwzględnianie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego wymogów dotyczących zaopatrywania mieszkań w ciepło z nośników niepowodujących nadmiernej „niskiej emisji” pyłów, dwutlenku siarki i tlenków azotu i dwutlenku węgla</p> <p>Y10 kontrola gospodarstw domowych w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych</p> <p>Y11 usprawnianie systemów zarządzania dostawą energii – wymiana węzłów, eliminacja strat</p> <p>Y12 usprawnianie zarządzania energią na poziomie odbiorców – w perspektywie wprowadzanie inteligentnych liczników dla wszystkich mediów energetycznych</p> <p>Z2 Ograniczenie emisji CO₂ oraz emisji zanieczyszczeń z instalacji wykorzystywanych na terenie gminy, a także emisji pochodzącej z transportu, spełnienie norm w zakresie jakości powietrza</p> <p>Z3 Zwiększenie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w budynkach użyteczności publicznej oraz mieszkalnych</p> <p>Z4 Zwiększenie efektywności wykorzystania/wytwarzania/dostarczania energii do odbiorców zlokalizowanych na terenie gminy</p> <p>Z5 Rozwój systemów zaopatrzenia w energię zmniejszających występowanie niskiej emisji zanieczyszczeń (w tym emisji pyłów)</p> <p>Z6 Promocja budownictwa energooszczędnego i pasywnego</p> <p>AC1 Ochrona zasobów środowiska, wzmocnienie systemu obszarów chronionych i wielofunkcyjny rozwój terenów otwartych</p>

CEL SYNTETYCZNY	CELE OCHRONY ŚRODOWISKA W ANALIZOWANYCH DOKUMENTACH
<p>CEL SYNTETYCZNY 4: Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego oraz przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu</p>	<p>A1 Wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie A2 Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo A3 Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt A4 Zapewnić wszystkim wysokiej jakości edukację oraz promować uczenie się przez całe życie A5 Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi B4 Zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego B5 Zmniejszenie nierówności w obszarze zdrowia D5 Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” E1 Zmniejszenie zewnętrznych kosztów transportu, w tym kosztów środowiskowych E2 Poprawa dostępności wewnątrz obszarów funkcjonalnych z preferencją dla rozwoju transportu publicznego F4 Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa (IV) F5 Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska (V) J4 Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych J5 Aktywny mieszkaniac J6 Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki M2 Rozwój infrastruktury społecznej oraz zapobieganie marginalizacji społecznej R2 Gaszowice – miejsce, w którym mieszkańcy integrują się wokół tradycji i razem działają na rzecz wspólnej przyszłości T1 Społeczeństwo partycypacyjne T2 Rozwój usług społecznych</p>
<p>CEL SYNTETYCZNY 5: Rozwój innowacyjnych technologii przyjaznych środowisku</p>	<p>A7 Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność A14 Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami B3 Rozwój technologii przyjaznych środowisku D2 Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki D3 Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki J8 Efektywna infrastruktura E10 Budowa oraz proekologiczna modernizacja elektrowni systemowych E11 Zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych N7 Zwiększenie efektywności energetycznej oraz wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych T4 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej X1 Zintegrowani wokół dziedzictwa lokalnego oraz wizji rozwoju mieszkańcy gminy podejmujący wspólne działania na rzecz poprawy jakości życia, budowania społeczeństwa obywatelskiego oraz wykorzystujący możliwości rozwoju dostarczane przez gminę</p>

Źródło: opracowanie własne.

W kolejnym kroku przygotowano macierz oceny spójności celów strategicznych i operacyjnych Strategii z celami syntetycznymi ochrony środowiska. Oceny dokonano zgodnie z nomenklaturą opisaną poniżej.

Tab. 5 Macierz oceny spójności celów strategicznych i operacyjnych Strategii z celami syntetycznymi ochrony środowiska.

STRATEGIA ROZWOJU PONADLOKALNEGO GMIN POWIATU RYBNICKIEGO NA LATA 2021-2030		CELE SYNTETYCZNE OCHRONY ŚRODOWISKA				
CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	1	2	3	4	5
C1. Dostosowywany do zmian cywilizacyjnych poziom jakości życia mieszkańców	C1.1. Komplementarna oferta dostępnych w gminach powiatu usług publicznych i udogodnień zapewniająca funkcjonowanie różnych grup społecznych, w tym usługi edukacyjne, opiekuńcze, czasu wolnego.	+	++	0	+++	+
	C1.2. Zintegrowany system transportowy zapewniający spójność gmin powiatu.	+	+++	+	++	+
	C1.3. Udział mieszkańców w monitorowaniu i kształtowaniu polityk lokalnych.	+	+	+	+	0
	C1.4. Bezpieczne środowisko przyrodnicze tworzące wyróżniającą jakość życia w gminach powiatu.	+++	+	+++	+	+
	C1.5. Wizualna i funkcjonalna atrakcyjność przestrzeni publicznych kreowanych przy wykorzystaniu walorów przyrodniczych i kulturowych powiatu.	+	+	++	+	+
	C1.6. Zrównoważony rozwój budownictwa mieszkaniowego i wdrażanie proekologicznych rozwiązań w gospodarstwach domowych.	+++	+++	++	+	++
	C1.7. Wyprofilowana oferta wspierająca osoby o szczególnych potrzebach.	0	+	0	+++	0
C2. Zintegrowane, odpowiedzialne za swoje gminy społeczności lokalne	C2.1. Sektor obywatelski partnerem kreowania usług publicznych wspierających funkcjonowanie mieszkańców	+	+	+	+++	0
	C2.2. Dogodne warunki dla wzmacniania potencjału i ciągłości rozwoju organizacji pozarządowych.	+	+	+	++	0
	C2.3. Liderzy lokalni oraz środowiska społeczne inicjujące przedsięwzięcia na rzecz swoich gmin lub swojego miejsca zamieszkania.	+	+	+	++	0
	C2.4. Dostępność informacji o rozwoju lokalnym umożliwiającą efektywne i konstruktywne angażowanie się społeczności lokalnych w rozwój swoich gmin.	+	+	+	++	0
	C2.5. Wysoki poziom wiedzy mieszkańców w zakresie wartości lokalnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.	+++	++	+++	++	0
	C2.6. Sektor obywatelski promujący ekologiczne postawy mieszkańców.	+++	++	+++	++	0
	C2.7. Witalne obiekty i przestrzenie dziedzictwa kulturowego oraz miejsca symboliczne.	++	+	+++	+	0
	C2.8. Innowacje społeczne odpowiadające na ewoluujące potrzeby mieszkańców.	+	+	+	++	0
C3. Zdywersyfikowana struktura gospodarcza powiatu z urozmaiconą ofertą miejsc pracy	C3.1. Zintegrowana oferta gmin powiatu dla biznesu lokalnego i inwestorów.	0	++	+	+	+
	C3.2. Kreowanie kwalifikacji mieszkańców w ścisłej współpracy biznesu, instytucji edukacyjnych i kulturalnych, organizacji pozarządowych i innych partnerów.	+	+	+	++	+
	C3.3. Łańcuchy kooperacji integrujące lokalne podmioty gospodarcze (firmy usługowe i produkcyjne, rzemiosło, gospodarstwa rolne) i kreujące wysoką wartość rynkową.	0	+	0	+	+
	C3.4. Silny samorząd gospodarczy powiatu.	0	+	+	+	+
	C3.5. Wysokie kompetencje przedsiębiorcze mieszkańców wspierające ich włączenie w rozwój gospodarczy gmin powiatu.	0	+	+	++	+
	C3.6. Dogodne warunki dla zaangażowania środowiska biznesowego powiatu w kształtowanie, wdrażanie i monitorowanie lokalnych polityk rozwoju gospodarczego.	0	+	+	+	+
	C3.7. Dostęp do infrastruktury technicznej ograniczający negatywny wpływ gospodarki na przestrzeń i środowisko przyrodnicze.	+++	+++	+++	+	+
	C3.8. Rosnący udział branż proekologicznych w strukturze gospodarczej gmin powiatu.	+++	+++	+++	+	0

STRATEGIA ROZWOJU PONADLOKALNEGO GMIN POWIATU RYBNICKIEGO NA LATA 2021-2030		CELE SYNTETYCZNE OCHRONY ŚRODOWISKA				
CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	1	2	3	4	5
	C3.9. Zaangażowanie lokalnego biznesu w działania z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu.	+	++	+++	++	+
	C3.10. Nowe firmy w branżach wykorzystujących wiedzę, kulturę i lokalne dziedzictwo.	+	+	++	+	0
	C3.11. Wzmacniane relacje między firmami lokalnymi a podmiotami naukowymi i badawczymi w regionie.	++	++	+	+	++
	C3.12. Dostępność rozwiązań technologicznych i organizacyjnych wspierających funkcjonowanie firm w gminach powiatu.	+	++	+	+	++
C4. Relacje z otoczeniem wzmacniające gminy Powiatu Rybnickiego	C4.1. Samorządy powiatu kooperujące w planowaniu i monitorowaniu rozwoju, kreowaniu przedsięwzięć, pozyskiwaniu środków zewnętrznych i wdrażaniu aktywności strategicznych.	+	+	+	+	0
	C4.2. Innowacyjne aktywności (projekty) łączące gminy powiatu oraz tworzące jego wyróżniki w otoczeniu.	+	+	+	+	+
	C4.3. Spójność infrastrukturalna gmin powiatu z otoczeniem.	+	++	+	+	+
	C4.4. Otwartość gmin powiatu na oczekiwania i aspiracje podmiotów w otoczeniu.	+	++	+	+	0
	C4.5. Aktywna pozycja powiatu w zachowywaniu i aktywizowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu.	+++	++	++	+	0
	C4.6. Powiat rybnicki inicjatorem projektów realizowanych w partnerstwie z podmiotami w otoczeniu.	+	++	+	+	+
	C4.7. Pozytywny wizerunek powiatu dopełniający i wzmacniający wizerunek województwa śląskiego.	+	+	++	0	0

Źródło: opracowanie własne.

CEL SYNTETYCZNY 1: Zachowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności w dobrym stanie

CEL SYNTETYCZNY 2: Gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju

CEL SYNTETYCZNY 3: Przeciwdziałanie zmianom klimatu i klęskom żywiołowym, poprawa jakości powietrza, ochrona przed hałasem oraz ochrona zasobów wodnych przed degradacją

CEL SYNTETYCZNY 4: Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego oraz przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu

CEL SYNTETYCZNY 5: Rozwój technologii przyjaznych środowisku

OBJAŚNIENIA OCENY SPÓJNOŚCI CELÓW I KIERUNKÓW⁸:

+++	SILNE WZMOCNIENIE CELÓW DOKUMENTU
++	ŚREDNIE WZMOCNIENIE CELÓW DOKUMENTU
+	SŁABE WZMOCNIENIE CELÓW DOKUMENTU
+/-	MOŻLIWE WZMOCNIENIE LUB OSŁABIENIE CELÓW DOKUMENTU
0	BRAK ISTOTNYCH POWIĄZAŃ MIĘDZY CELAMI DOKUMENTÓW
-	OSŁABIENIE CELÓW DOKUMENTU

⁸ **Wzmocnienie** – to zwiększenie pozytywnego oddziaływania, **osłabienie** – to zmniejszenie pozytywnego oddziaływania.

III. ZAKRES, STOPIEŃ SZCZEGÓŁOWOŚCI, METODY I MATERIAŁY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

III.1. ZAKRES I STOPIEŃ SZCZEGÓŁOWOŚCI PROGNOZY

III.1.1. ZAKRES PROGNOZY

○ WYMOGI USTAWY OOS

Zakres i stopień szczegółowości prognozy muszą być zgodne z wymogami art. 51 i 52 *Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*.

Zgodnie z wymogami ww. ustawy prognoza oddziaływania na środowisko:

1) zawiera:

- a) informacje o zawartości, głównych celach dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- f) oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy.

2) określa, analizuje i ocenia:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie *ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody*,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki,

- dobra materialne,
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

3) przedstawia:

a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

○ WSKAZANIA ORGANÓW

Zgodnie z art. 53 ustawy o oś zakresie i stopień szczegółowości prognozy **zostały uzgodnione** z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Śląskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Katowicach. Wskazania przedmiotowych organów zostały zebrane w poniższej tabeli.

Tab. 6 Wskazania organów właściwych do uzgodnienia zakresu prognozy.

NAZWA ORGANU	WSKAZANIE/UWAGA
	Treść
REGIONALNY DYREKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA W KATOWICACH	Prognoza powinna odpowiadać wymaganiom wynikającym z art. 51 ust. 2 ustawy o oś, przy zachowaniu warunków o których mowa w art. 52 ust. 1 i 2. 1
	Wszystkie elementy art. 51 ust. 2 przywołanej ustawy powinny być przeanalizowane i ocenione w stopniu i w zakresie adekwatnym do charakterystyki obszaru objętego opracowaniem, stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny.
	Prognoza powinna analizować, oceniać i uwzględniać: <ul style="list-style-type: none"> - zidentyfikowanie oraz wskazanie działań, które mogą potencjalnie negatywnie oddziaływać na środowisko wraz z oceną pod kątem skutków ich realizacji dla środowiska; - możliwy wpływ zadań ujętych w strategii na funkcjonowanie obszarów i obiektów chronionych (na podstawie ustawy o ochronie przyrody) oraz korytarzy ekologicznych, a także terenów o podwyższonych walorach przyrodniczych, w szczególności: terenów leśnych, cieków, dolin rzecznych, zbiorników wodnych, w tym jako powiązanie pomiędzy terenami czynnymi przyrodniczo oraz utrzymanie specyficznych cech krajobrazu; - powiązanie projektowanego dokumentu z innymi dokumentami szczebla krajowego oraz regionalnego, w tym z dokumentami strategicznymi i planistycznymi obowiązującymi na terenie powiatu oraz w poszczególnych gminach – istotnymi z punktu widzenia możliwego kumulowania się ewentualnych oddziaływań; - opis istniejących problemów ochrony środowiska, które mogą być rozwiązane poprzez realizację przedmiotowej strategii oraz przedstawienie zmian w stanie środowiska, jakich można się spodziewać w przypadku, gdyby nie podjęto jego realizacji; - propozycje dotyczące minimalizowania i ograniczenia ewentualnych przewidywanych skutków realizacji ustaleń dokumentu na środowisko, przyrodę i krajobraz.
ŚLĄSKI WOJEWÓDZKI INSPEKTOR SANITARNY W KATOWICACH	Prognoza powinna uwzględniać wymagania określone w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 2373 z późn. zm.). Elementy te powinny być przeanalizowane oraz ocenione w stopniu i zakresie adekwatnym do charakterystyki obszaru objętego opracowaniem. Prognoza powinna zawierać analizę wpływu zaplanowanych działań na zdrowie ludzi i jakość życia mieszkańców, ze wskazaniem działań, które należy zrealizować w pierwszej kolejności. Ponadto, w przypadku zidentyfikowania ryzyka wystąpienia negatywnych oddziaływań na zdrowie i życie ludzi, związanych z realizacją działań przewidzianych w Strategii, należy w prognozie oddziaływania na środowisko, w sposób szczególny odnieść się do możliwych metod ich skutecznej eliminacji bądź maksymalnego ograniczenia.

Źródło: opracowanie własne.

III.1.2. STOPIEŃ SZCZEGÓŁOWOŚCI PROGNOZY

Biorąc pod uwagę stopień szczegółowości prowadzonej oceny można wyróżnić dwa podejścia:

- I. **Podejście, w którym ocenie poddaje się bezpośrednio oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć na środowisko (podejście wzorowane na inwestycyjnej procedurze ooś)**

Podejście to umożliwia określenie oddziaływań na środowisko w sposób dość precyzyjny. Sprawdza się jednak tylko w przypadku dokumentów wytyczających ramy realizacji inwestycji, które na etapie oceny mają określoną lokalizację, przybliżony kształt i zasięg. Podejścia tego nie należy stosować do oceny dokumentów o dużym stopniu ogólności, które nie definiują projektów pod względem miejsca, czasu i technologii ich realizacji.

- II. **Podejście, w którym najważniejszą jest ocena celów analizowanego dokumentu, skutków ich realizacji i ocena, czy kwestie środowiskowe zostały w nim należycie ujęte.**

Podejście to kładzie większy nacisk na proces, będący efektem wdrożenia ocenianego dokumentu, nie zaś na bezpośrednie oddziaływania poszczególnych inwestycji na środowisko. Sprawdza się w ocenie dokumentów, które nie definiują konkretnych przedsięwzięć lokalizacyjnie, czasowo, technologicznie, a jedynie wyznaczają ramy i kierunki rozwoju różnych procesów.

Biorąc pod uwagę specyfikę i stopień ogólności dokumentu, w planowanej do przeprowadzenia strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko zastosowane zostało podejście, w którym **ocenie poddaje się cele operacyjne i kierunki działań**. Wynika to z tego, że ze względu na swój charakter Strategia opisuje poszczególne założenia w sposób ogólny, poruszając szerokie spektrum zagadnień i obszarów. Determinuje to poziom szczegółowości sporządzonej prognozy oddziaływania na środowisko.

III.2. INFORMACJA O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

III.2.1. METODY SPORZĄDZENIA PROGNOZY

Sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko przebiegało **wieloetapowo** i obejmowało zastosowanie **kilku wzajemnie uzupełniających** się metod wymienionych poniżej. Trzeba mieć przy tym na uwadze, że metody sporządzania strategicznych prognoz oddziaływania na środowisko w Polsce nie są szczegółowo określone w przepisach prawnych, w tym w ustawie o oś.

Metody sporządzenia prognozy:

- ☐ **Metoda macierzy** – zastosowana została do oceny wpływu realizacji celów dokumentu na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego (ożywionego oraz nieożywionego) i środowiska człowieka w ujęciu tematycznym. Za jej pomocą oceniona została także spójność celów dokumentu z celami ochrony środowiska zawartymi w dokumentach międzynarodowych i krajowych. Metoda ta polega na stworzeniu tabeli (macierzy), w której cele i kierunki dokumentu zestawione są z ocenianymi komponentami (w tym przypadku komponentami środowiska oraz dokumentami strategicznymi i programowymi), w celu dokonania odpowiednio oceny wpływu lub oceny zgodności.
- ☐ **Metody analiz przestrzennych** – zastosowane zostały w celu pozyskania, przetworzenia i modelowania danych przestrzennych dla uzyskania z nich użytecznych informacji, bardzo istotnych dla przygotowania prognozy. Do wykonania analiz przestrzennych wykorzystane zostały systemy informacji geograficznej (GIS).

- ☐ **Metody prezentacji kartograficznej** – zastosowane zostały przede wszystkim do charakterystyki stanu środowiska w ujęciu przestrzennym. Powstałe dzięki ich zastosowaniu mapy będą bardzo pomocne na etapie oceny przewidywanego znaczącego oddziaływania na środowisko realizacji celów i kierunków działań dokumentu. Z całego szeregu dostępnych metod prezentacji kartograficznej wykorzystane zostaną m.in. kartogram i metoda zasięgów. Ich zastosowanie będzie możliwe dzięki wykorzystaniu danych przestrzennych i systemów informacji geograficznej (GIS).
- ☐ **Metoda opisowa** – zastosowana została do sprecyzowania wyników identyfikacji i oceny oddziaływania przeprowadzonej innymi metodami. Za jej pomocą m.in. scharakteryzowany został sam dokument, stan środowiska w obszarze objętym prognozą, rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko oraz monitoring skutków realizacji dokumentu.

Duże znaczenie w przygotowaniu przedmiotowego dokumentu miało zastosowanie danych przestrzennych i systemów informacji geograficznej (GIS). Dzięki temu możliwa będzie analiza oddziaływań na środowisko w ujęciu przestrzennym.

III.2.2. SPOSÓB OCENY ODDZIAŁYWANIA REALIZACJI DOKUMENTU

○ OCENA ODDZIAŁYWANIA NA KOMPONENTY ŚRODOWISKA

W prognozie przeanalizowany został **możliwy wpływ** celów szczegółowych i kierunków interwencji ujętych w Strategii (oraz ewentualnie w miarę możliwości wybranych działań i zadań) **na poszczególne komponenty środowiska**. Przedstawiona została identyfikacja potencjalnych skutków realizacji zapisów dokumentu na środowisko, jak również informacja czy realizacja proponowanych rozwiązań sprzyjać będzie ochronie środowiska i zrównoważonemu rozwojowi. W analizie oddziaływania wykorzystane zostały informacje i wnioski wynikające z rozdziałów dotyczących charakterystyki stanu środowiska i problemów środowiskowych.

Kierując się zapisami ustawy ooś, oddziaływanie na środowisko podzielone zostało na bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe, odwracalne i nieodwracalne, oraz pozytywne i negatywne.

Ze względu na **intensywność** oddziaływania dzielimy na:

- **DUŻE** — oddziaływania te będą prowadzić do trwałych zmian w strukturze i funkcjonowaniu zasobów/przedmiotów oddziaływania.
- **ŚREDNIE** — oddziaływania te będą wpływać w sposób zauważalny na strukturę lub funkcjonowanie zasobów/przedmiotów oddziaływania, ale nie będą prowadzić do trwałych ich zmian.
- **MAŁE** — oddziaływania te można przewidzieć, często jednak będą one na progu wykrywalności i nie będą prowadzić do żadnych trwałych zmian w strukturze ani funkcjonowaniu zasobów/przedmiotów oddziaływania.

Ze względu na **charakter** oddziaływania dzielimy na:

- **NEGATYWNE** — oddziaływania te spowodują niekorzystną zmianę w stosunku do sytuacji wyjściowej lub wprowadzą nowy niepożądany czynnik.
- **POZYTYWNE** — oddziaływania te spowodują poprawę w stosunku do sytuacji wyjściowej lub wprowadzają nowy pożądaný czynnik.

Ze względu na **typ** oddziaływania dzielimy na:

- **BEZPOŚREDNIE** — oddziaływania te wynikają z bezpośredniej interakcji między planowanym działaniem a zasobem i/lub przedmiotem oddziaływania.
- **POŚREDNIE** — oddziaływania te wynikają z pośredniej interakcji między planowanym działaniem a zasobem i/lub przedmiotem oddziaływania.

- **WTÓRNE** — oddziaływania te są skutkiem późniejszych interakcji z zasobem i/lub przedmiotem oddziaływań bezpośrednich lub pośrednich.
- **SKUMULOWANE** — oddziaływania te występują w połączeniu z innymi oddziaływaniami, dotyczącymi tych samych zasobów i/lub przedmiotów oddziaływania.

Ze względu na **czas trwania** oddziaływania dzielimy na:

- **KRÓTKOTERMINOWE** — oddziaływania te trwają jedynie przez krótki czas i ustają po zakończeniu danego działania bądź na skutek wykorzystania środków łagodzących lub prac rekultywacyjnych lub też naturalnego powrotu do stanu wyjściowego.
- **ŚREDNIOTERMINOWE** — oddziaływania te trwają ani krótko ani długo i ustają po zakończeniu danego działania bądź na skutek wykorzystania środków łagodzących lub prac rekultywacyjnych lub też naturalnego powrotu do stanu wyjściowego.
- **DŁUGOTERMINOWE** — oddziaływania te utrzymują się przez długi czas i ustają po zakończeniu danego działania bądź na skutek wykorzystania środków łagodzących lub prac rekultywacyjnych lub też naturalnego powrotu do stanu wyjściowego.
- **STAŁE** — oddziaływania te powodują trwałe zmiany w zasobach/przedmiotach na które oddziałują bądź utrzymują się przez dłuższy czas, również po zakończeniu danego działania.

Ze względu na **stopień odwracalności** oddziaływania dzielimy na:

- **ODWRACALNE** - oddziaływania te przestają być odczuwalne natychmiast lub po niewielkim czasie po zakończeniu danego działania.
- **NIEODWRACALNE** - oddziaływania te są odczuwalne po zakończeniu danego działania i utrzymują się przez dłuższy czas po nim.

OBJAŚNIENIA SKRÓTÓW I BARW ZASTOSOWANYCH W OCENIE

INTENSYWNOŚĆ I CHARAKTER ODDZIAŁYWANIA

+++	DUŻE POZYTYWNE
++	ŚREDNIE POZYTYWNE
+	MAŁE POZYTYWNE
0	BRAK ODDZIAŁYWANIA LUB ODDZIAŁYWANIE ZNIKOME
-	MAŁE NEGATYWNE
--	ŚREDNIE NEGATYWNE
---	DUŻE NEGATYWNE
+/-	ZARÓWNO POZYTYWNE JAK I NEGATYWNE
N	BRAK MOŻLIWOŚCI JEDNOZNACZNEGO OKREŚLENIA SPODZIEWANEGO ODDZIAŁYWANIA

TYP ODDZIAŁYWANIA

BEZ	BEZPOŚREDNIE
POŚ	POŚREDNIE
WT	WTÓRNE
SK	SKUMULOWANE

CZAS ODDZIAŁYWANIA

CHW	CHWILOWE
ST	STAŁE
KR	KRÓTKOTERMINOWE
ŚR	ŚREDNIOTERMINOWE
DŁ	DŁUGOTERMINOWE

STOPIEŃ ODWRACALNOŚCI

ODW	CHWILOWE
NIEODW	STAŁE

KOMPONENTY ŚRODOWISKA PODDANE OCENIE

- różnorodność biologiczna
- ludzie

- zwierzęta
- rośliny
- woda
- powietrze
- powierzchnia ziemi
- krajobraz
- klimat
- zasoby naturalne⁹
- zabytki
- dobra materialne

○ OCENA ODDZIAŁYWANIA NA INTEGRALNOŚĆ I SPÓJNOŚĆ SIECI OBSZARÓW NATURA 2000

W prognozie przeanalizowane zostało możliwe oddziaływanie celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań na integralność i spójność sieci obszarów Natura 2000. Ze względu na zapisy ustawy o oś oddziaływaniu temu poświęcono osobny rozdział.

Ocena oddziaływania na integralność i spójność sieci obszarów Natura 2000 oparta została na założeniu, że (zgodnie z ustawą o oś) pod pojęciem **znaczącego negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000** rozumie się oddziaływanie na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności działania mogące:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
- pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

○ OCENA ODDZIAŁYWANIA NA FUNKCJONOWANIE KORYTARZY EKOLOGICZNYCH ORAZ TERENÓW O PODWYŻSZONYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH

W prognozie przeanalizowane zostało możliwe oddziaływanie celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań na funkcjonowanie korytarzy ekologicznych oraz terenów o podwyższonych walorach przyrodniczych.

○ OCENA ODDZIAŁYWANIA SKUMULOWANEGO

Osobnego wyjaśnienia wymaga oddziaływanie skumulowane, które występuje z połączenia kilku oddziaływań dotyczących tych samych zasobów i/lub przedmiotów oddziaływania. Opisane w poprzednim podrozdziale oddziaływanie zapisów dokumentu na środowisko dotyczy oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska osobno. W rzeczywistości środowisko stanowi system, którego komponenty pozostają w nierozdzielnej od siebie zależności i wzajemnie się warunkują, a zmiana jednego komponentu powoduje zmianę pozostałych. W związku z tym oddziaływanie na środowisko, należy rozpatrywać nie tylko w kontekście poszczególnych jego komponentów, ale także w kontekście środowiska jako całości, biorąc pod uwagę sumę oddziaływujących na nie jednocześnie czynników.

W prognozie potencjalne występowanie oddziaływania skumulowanego przeanalizowane zostało dla tych celów szczegółowych i kierunków interwencji (oraz ewentualnie w miarę możliwości wybranych działań i zadań), **których oddziaływanie** w ocenie oddziaływania na komponenty środowiska **ocenione zostały jako negatywne**. W związku z tym dotyczy możliwej kumulacji oddziaływań negatywnych.

⁹ Pod tym pojęciem w ramach oś rozumiemy wszystkie użyteczne, nieodnawialne elementy środowiska, które człowiek może pozyskiwać.

III.2.3. PODSTAWOWE PYTANIA BADAWCZE

W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przeprowadzone zostały analizy, których celem było uzyskanie odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

- Czy proponowane w Strategii rozwiązania są spójne z dokumentami międzynarodowymi, krajowymi, regionalnymi i lokalnymi odnoszącymi się bezpośrednio do ochrony środowiska, ochrony przyrody i zdrowia ludzi?
- Czy proponowane w Strategii rozwiązania są adekwatne do potrzeb realizacji Strategii oraz do zasad zrównoważonego rozwoju?
- Czy i w jaki sposób proponowane w Strategii rozwiązania nawzajem się wspomagają i czy występuje między nimi zgodność?
- Czy i w jaki sposób zaproponowane w Strategii rozwiązania przyczynią się do zmniejszenia presji na środowisko przyrodnicze?
- Czy i w jaki sposób proponowane w Strategii rozwiązania wpłyną na jakość życia i zdrowie ludzi?
- Czy i w jaki sposób proponowane w Strategii rozwiązania przyczynią się do efektywnego wykorzystania zasobów naturalnych?
- Czy i w jaki sposób proponowane w Strategii rozwiązania wpłyną na ochronę sieci ekologicznych i zasobów flory i fauny?
- Czy i w jaki sposób proponowane w Strategii rozwiązania wpłyną na poprawę stanu powietrza i ochrony klimatu?
- Czy i w jaki sposób proponowane w Strategii rozwiązania wpłyną na stan zasobów wodnych?
- Czy i w jaki sposób proponowane w Strategii rozwiązania przyczynią się do ochrony powierzchni ziemi?
- Czy i w jaki sposób proponowane w Strategii rozwiązania przyczynią się do zachowania dziedzictwa kulturowego ?
- Czy w odniesieniu do wskazanych w dokumencie kierunków i rodzajów działań, istnieje możliwość sformułowania rozwiązań alternatywnych? Jeżeli tak, to jakich?
- Czy istnieje możliwość zastosowania rozwiązań zapobiegających, ograniczających lub kompensujących zidentyfikowane negatywne oddziaływania na środowisko? Jeżeli tak, to jakiego rodzaju?

III.3. MATERIAŁY WYKORZYSTANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Do opracowania prognozy wykorzystane zostały następujące źródła danych:

- Akty prawne – dotyczące środowiska, w tym procedury przeprowadzania postępowania ws. strategicznych ocen oddziaływania na środowisko, opublikowane w Internetowym Systemie Aktów Prawnych (<http://prawo.sejm.gov.pl>).
- Dokumenty strategiczne i programowe – istotne z punktu widzenia dokumentu, opublikowane na stronach internetowych instytucji międzynarodowych, administracji rządowej i samorządowej.
- Raporty, opracowania, publikacje i ekspertyzy branżowe – dotyczące środowiska przyrodniczego, ochrony i monitoringu środowiska oraz analiz przestrzennych.
- Dane przestrzenne GIS – udostępnione w formie wektorowej i rastrowej oraz w formie serwisów WMS (*Web Map Service*) i WFS (*Web Feature Service*).
- Dane pomiarowe i statystyczne dotyczące środowiska – udostępnione m.in. przez Główny Urząd Statystyczny (w tym w ramach Banku Danych Lokalnych GUS).
- Portale tematyczne i geoportale mapowe – zawierające informacje o środowisku.

IV. DIAGNOZA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA

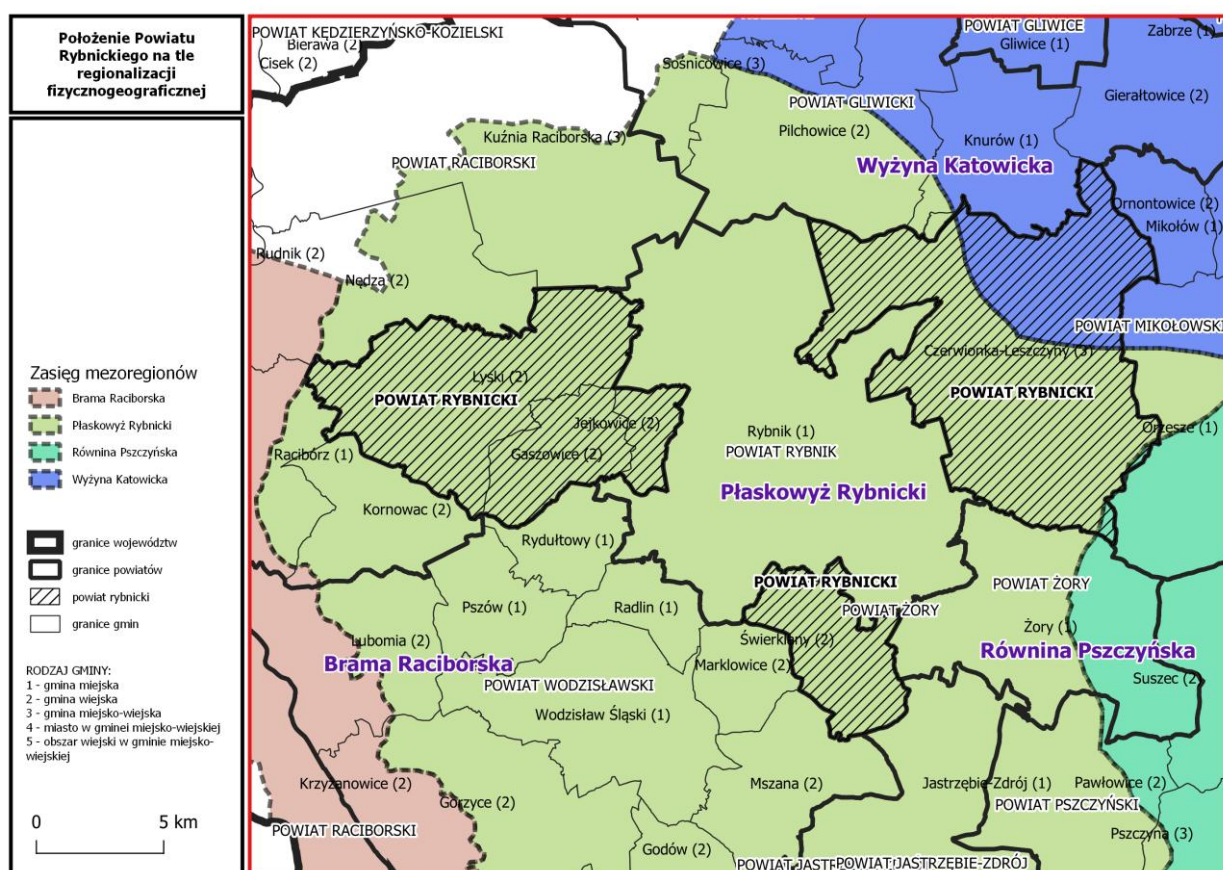
W rozdziale zawarto informacje dotyczące charakterystyki istniejącego stanu środowiska. Określenie istniejącego stanu środowiska jest punktem wyjścia dla oceny przewidywanego oddziaływania na środowisko *Strategii rozwoju ponadlokalnego gmin Powiatu Rybnickiego na lata 2021-2030 roku*.

IV.1. POŁOŻENIE OBSZARU

IV.1.1. REGIONALIZACJA FIZYCNOGEOGRAFICZNA

Zdecydowana większość obszaru powiatu położona jest w obszarze mezoregionu fizycznogeograficznego *Płaskowyż Rybnicki*, który stanowi część makroregionu *Wyżyna Śląska*, będącego częścią podprowincji *Wyżyna Śląsko-Krakowska*, wchodzącej w skład prowincji *Wyżyny Polskie*.

Ryc. 3 Położenie powiatu na tle regionalizacji fizycznogeograficznej.

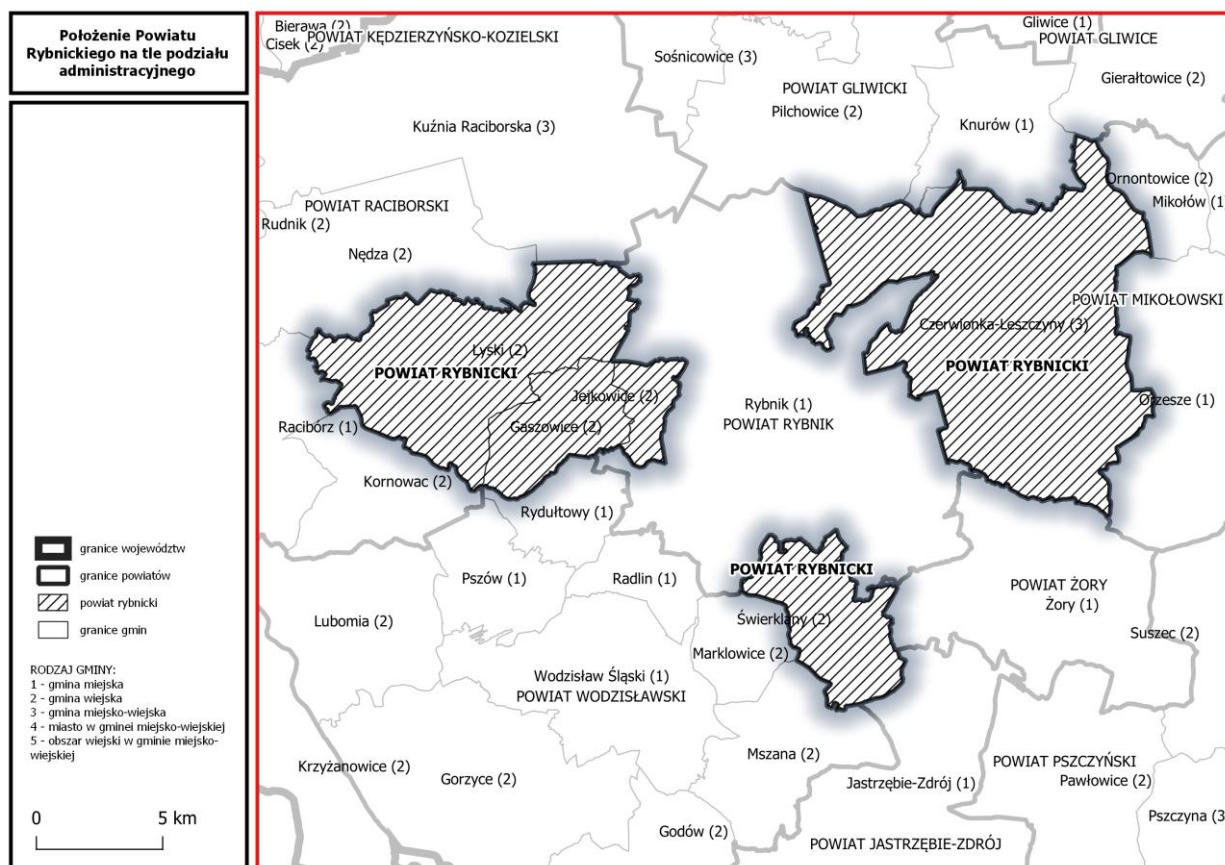

Źródło: Solon J., Borzyszkowski J., Bidłasik M., Richling A., Badora K., Balon J., Brzezińska-Wójcik T., Chabudziński Ł., Dobrowolski R., Grzegorzczak I., Jodłowski M., Kistowski M., Kot R., Krąż P., Lechnio J., Macias A., Majchrowska A., Malinowska E., Migoń P., Myga-Piątek U., Nita J., Papińska E., Rodzik J., Strzyż M., Terpiłowski S., Ziąja W., 2018. Physico-geographical mesoregions of Poland: Verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data. *Geographia Polonica*, vol. 91, no. 2, pp. 143-170. <https://doi.org/10.7163/GPol.0115>.

IV.1.2. STRUKTURA ADMINISTRACYJNA

Powiat rybnicki położony jest w południowej Polsce, w zachodniej części województwa śląskiego, w subregionie zachodnim. Składa się z trzech odrębnych części, które z zachodu, wschodu i południa otaczają miasto Rybnik (powiat grodzki). W skład powiatu wchodzi gminy: na zachodzie – Lyski, Gaszowice i Jejkowice (gminy wiejskie), na wschodzie – Czerwionka-Leszczyny (gmina miejsko-wiejska) oraz na południu – Świerklany (gmina wiejska). Oprócz miasta Rybnik powiat sąsiaduje również z miastami: Żory i Jastrzębie Zdrój oraz powiatami: wodzisławskim, raciborskim, gliwickim i mikołowskim.

Ryc. 4 Położenie powiatu na tle podziału administracyjnego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Państwowego rejestru Granic (PRG).

Powierzchnia powiatu wynosi 224 km² co stanowi 1,8% powierzchni województwa śląskiego.

IV.2. LUDNOŚĆ

IV.2.1. LICZBA LUDNOŚCI I GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA

Powiat rybnicki w 2020 roku zamieszkiwało 78.1 tys. osób, natomiast średnia gęstość zaludnienia w całym powiecie wynosiła 350 os./km².

Tab. 7 Powierzchnia i liczba ludności w 2020 roku.

Nazwa	Liczba ludności [os.]	Gęstość zaludnienia [os./km ²]
POWIAT RYBNICKI RAZEM	78166	350
Czerwionka-Leszczyń (3)	41909	366
Czerwionka-Leszczyń - miasto (4)	27888	741
Czerwionka-Leszczyń - obszar wiejski (5)	14021	182
Gaszowice (2)	9856	497
Jejkowice (2)	4185	551
Lyski (2)	9676	169
Świerklany (2)	12540	519

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Biorąc pod uwagę gminy wchodzące w skład powiatu najwyższą gęstością zaludnienia charakteryzuje się gmina wiejska Jejkowice (551 os./km²) i gmina wiejska Gaszowice (497 os./km²). Najmniejszą zaś gmina wiejska Lyski (169 os./km²).

IV.2.2. STRUKTURA LUDNOŚCI

○ STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI

Biorąc pod uwagę strukturę ludności według płci to zgodnie z danymi za 2020 rok 49.2% ludności powiatu stanowią kobiety, a 50.8% ludności stanowią mężczyźni. Zróżnicowanie w poszczególnych gminach przedstawia poniższa tabela.

Tab. 8 Struktura ludności według płci w 2020 roku.

Nazwa	Liczba ludności [os.]	% mężczyźni	% kobiety
POWIAT RYBNICKI RAZEM	78166	49.2	50.8
Czerwionka-Leszczyń (3)	41909	49.0	51.0
Czerwionka-Leszczyń - miasto (4)	27888	49.0	51.0
Czerwionka-Leszczyń - obszar wiejski (5)	14021	48.9	51.1
Gaszowice (2)	9856	49.8	50.2
Jejkowice (2)	4185	50.0	50.0
Lyski (2)	9676	49.0	51.0
Świerklany (2)	12540	49.3	50.7

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

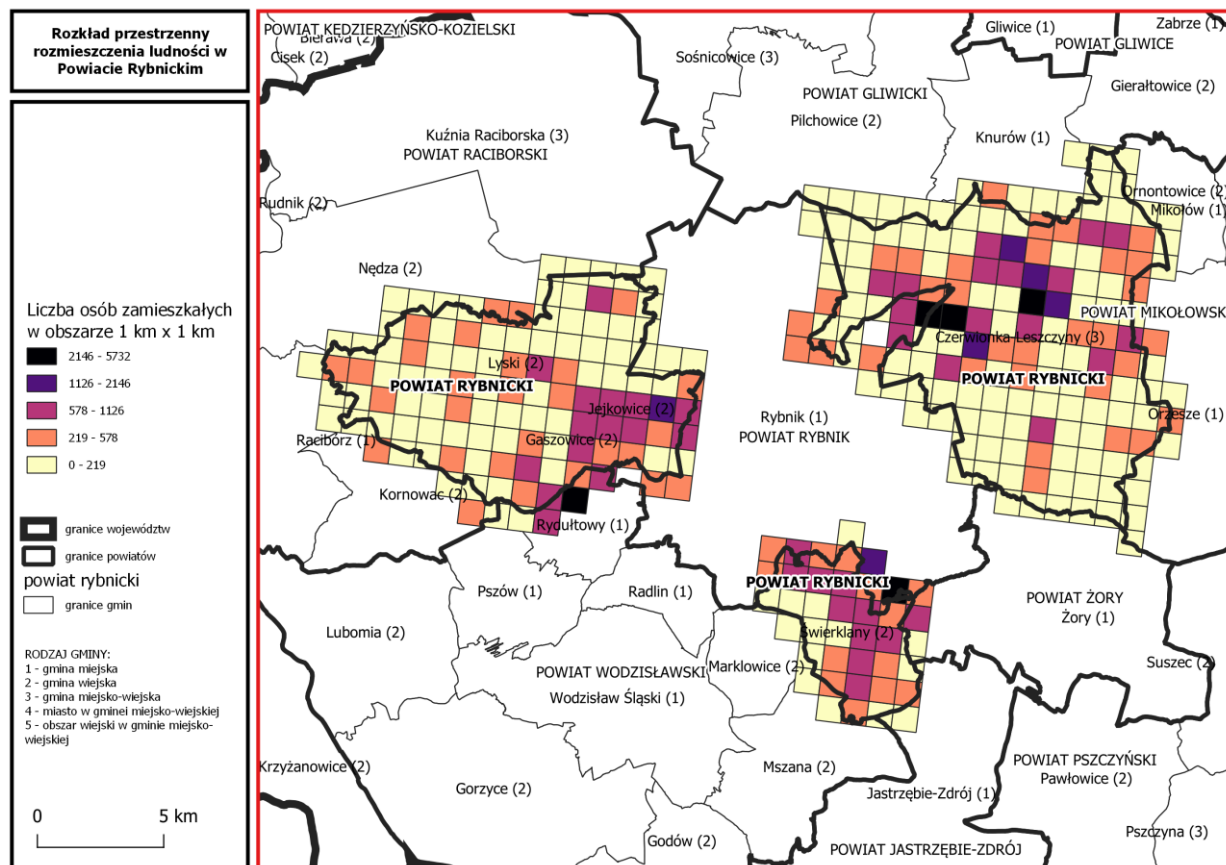
○ STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU

Biorąc pod uwagę strukturę ludności według ekonomicznych grup wieku to zgodnie z danymi za 2019 rok wskaźnik ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi 63.5. Liczba ludności w wieku produkcyjnym wynosiła 47.8 tys., w wieku przedprodukcyjnym 15.5 tys. osób, a w wieku poprodukcyjnym 15.1 tys. osób.

IV.2.3. ROZKŁAD PRZESTRZENNY ROZMIESZCZENIA LUDNOŚCI

Rozkład przestrzenny rozmieszczenia ludności w poszczególnych częściach powiatu przedstawia poniższa mapa.

Ryc. 5 Rozkład przestrzenny rozmieszczenia ludności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Geostat.

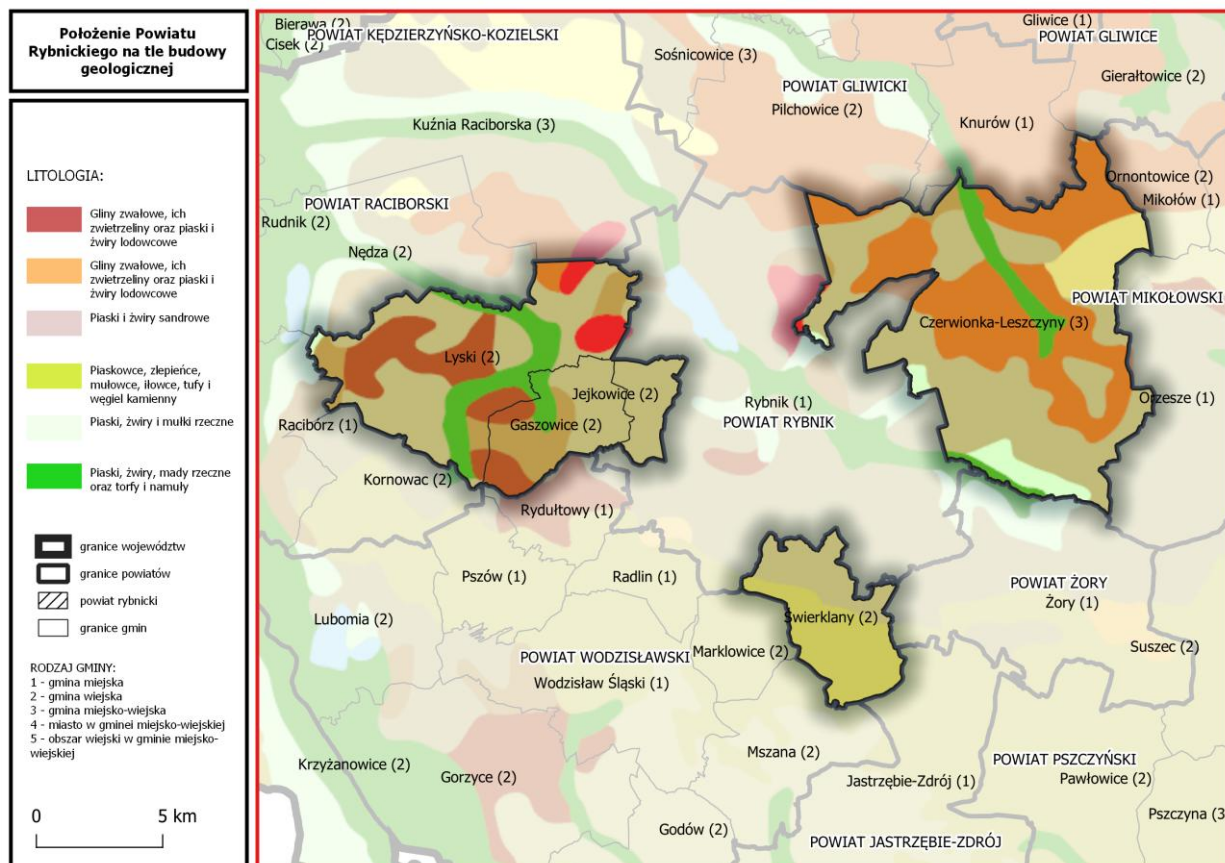
Największe zagęszczenie ludności występuje w centralnej części gminy Czerwionka-Leszczyna – w dzielnicy Czerwionka oraz w dzielnicy Leszczyna.

IV.3. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO NIEOŻYWIONEGO

IV.3.1. BUDOWA GEOLOGICZNA

Mapa geologiczna Polski wskazuje, że większość obszaru powiatu zbudowana jest z plejstocenijskich glin zwałowych, ich zwierzelin, piasków i żwirów lodowcowych oraz piasków żwirowych i sandrowych. Ponadto wzdłuż wschodniej granicy miasta występują piaskowce, zlepieńce, mułowce, iłowce, Tuły i węgiel kamienny. Natomiast w dolinach rzecznych występują piaski, żwiry, mady rzeczne oraz torfy i namuły.

Ryc. 6 Budowa geologiczna (litologia).

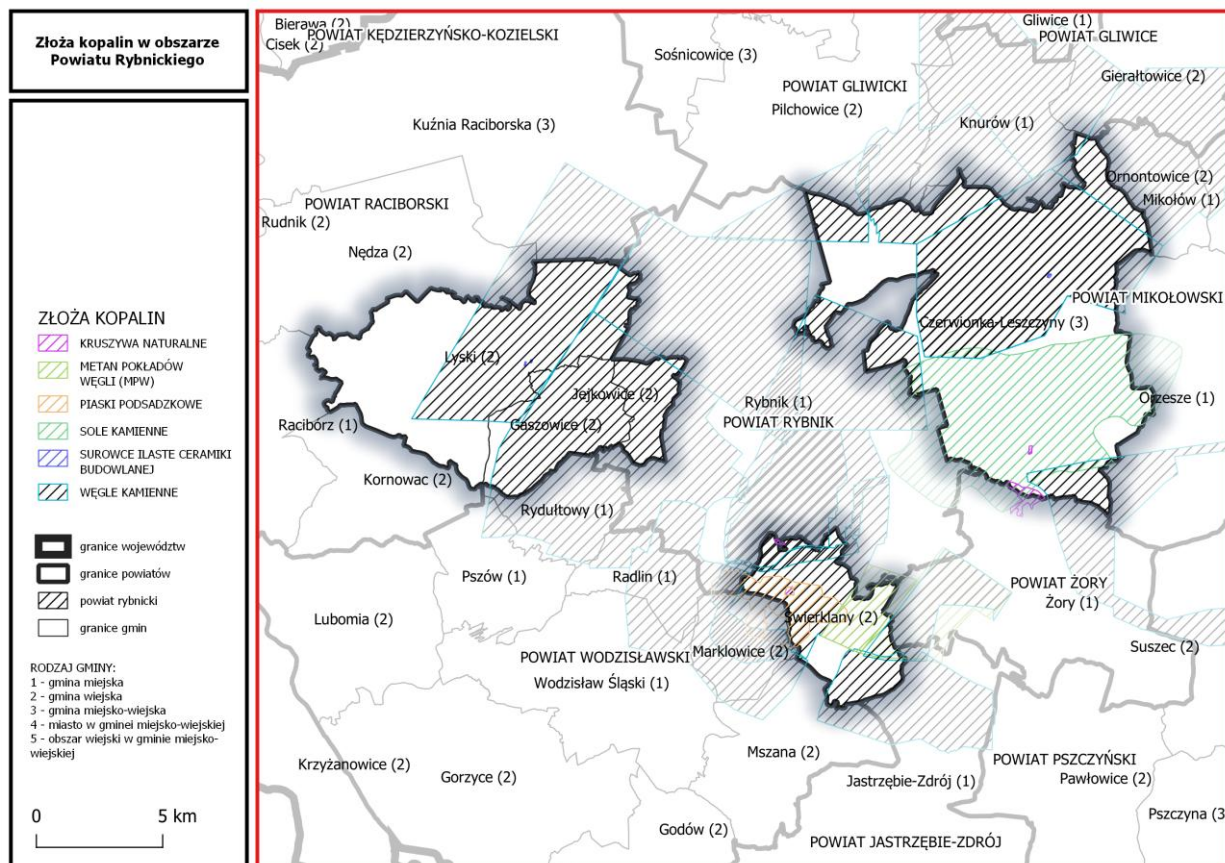

Źródło: Mapa Geologiczna Polski w skali 1:500 000.

○ ZŁOŻA KOPALIN

Na obszarze powiatu rybnickiego występują udokumentowane złoża surowców mineralnych. Największe znaczenie posiada węgiel kamienny, którego zasięg występowania obejmuje dużą część obszaru. Na uwagę zasługują także złoża soli kamiennej zlokalizowane w południowej części gminy Czerwionka-Leszczyny i piasków podsadzkowych, zlokalizowane w zachodniej części gminy Świerklany.

Ryc. 7 Złoże kopalni.

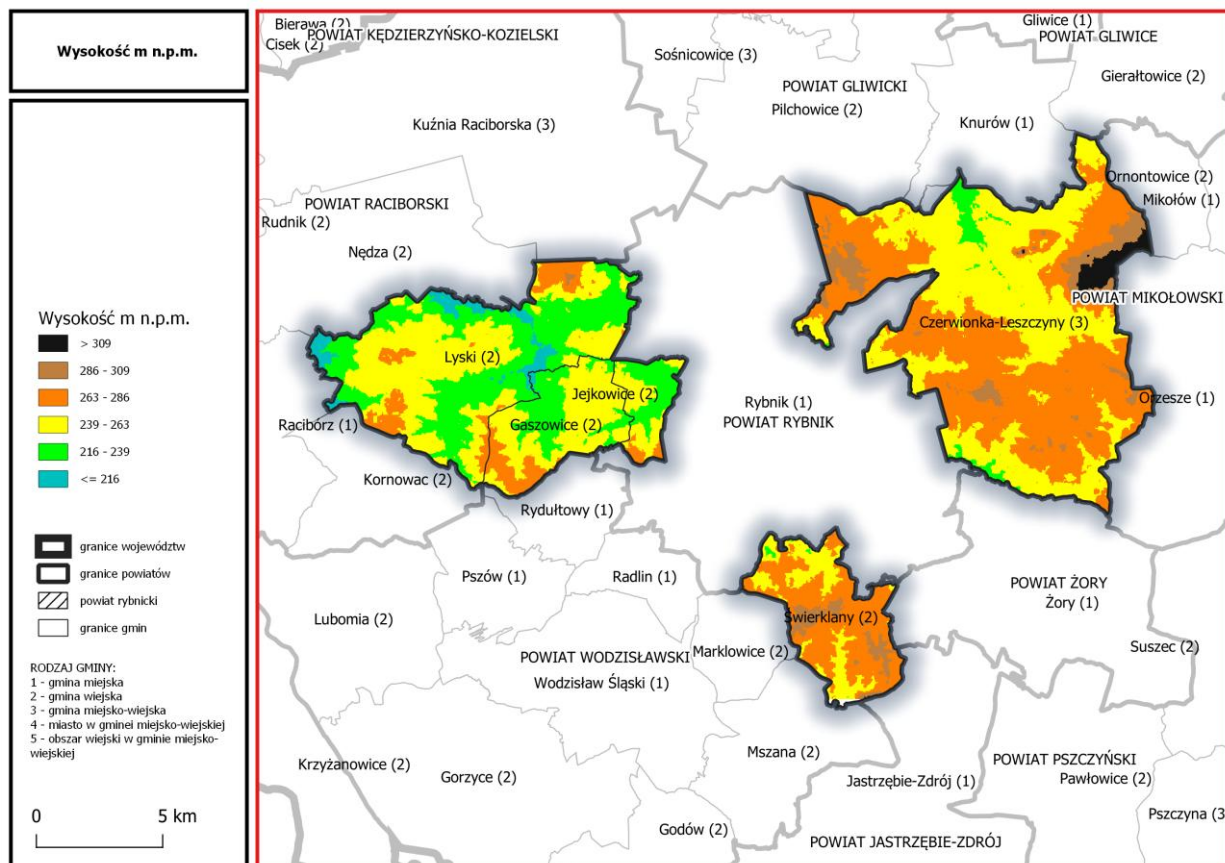
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego.

IV.3.2. UKSZTAŁTOWANIE POWIERZCHNI

Analiza cyfrowego modelu wysokości¹⁰ wskazuje, że ukształtowanie powierzchni terenu w obszarze powiatu jest zróżnicowane. Składają się na nie liczne wzniesienia i obniżenia powierzchni terenu, a różnica wysokości pomiędzy najwyższym a najniższym punktem wynosi ponad 140 metrów. Najwyżej położona jest północno-wschodnia część powiatu, której najwyżej położony punkt położony jest w rejonie wzgórza Ramża, na granicy gmin Czerwionka-Leszczyny i Orzesze. Najniższe położone są fragmenty obszaru położone wzdłuż zachodniej granicy powiatu. Średnia wysokość przedmiotowego obszaru wynosi 258 m n.p.m.

¹⁰ wykonanego na podstawie danych z projektu SRTM (*Shuttle Radar Topography Mission*).

Ryc. 8 Wysokość m n.p.m.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SRTM (<https://urs.earthdata.nasa.gov>).

IV.3.3. GLEBY

Jeśli chodzi o typy genetyczne gleb to w analizowanym obszarze występują przede wszystkim:

- asocjacje gleb bielcowanych, rdzawych i bielc, wytworzone z piasków luźnych różnej genezy oraz piasków gliniastych i słabo gliniastych oraz zwietrzelin skał osadowych zwartych,
- asocjacje gleb brunatnych eutroficznych i gleb płowo ziemnych (gleby płowe, płowe zaciekowe, płowe podmokłe), wytworzone z piasków naglinowych i glin zwałowych lekkich,
- mady właściwe (w dolinach rzecznych).

Zanieczyszczenia gleb na przedmiotowym obszarze to głównie obecność w glebie metali ciężkich takich jak: kadm, ołów, nikiel, miedź, cynk i ropopochodnych. Zanieczyszczenia te występują przede wszystkim na terenach i w otoczeniu dużych zakładów przemysłowych, wokół składowisk odpadów przemysłowych i komunalnych oraz w sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu pojazdów. Na uwagę zasługują hałdy odpadów pogórnich, które powodują zanieczyszczenia wód podziemnych i gleby związkami chemicznymi, związkami radioaktywnymi i metalami ciężkimi. Na terenach rolniczych mogą występować zanieczyszczenia chemicznymi środkami do produkcji rolnej w wyniku ich niewłaściwego stosowania¹¹.

¹¹ Program ochrony środowiska dla Powiatu Rybnickiego na lata 2013-2016 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2017-2020.

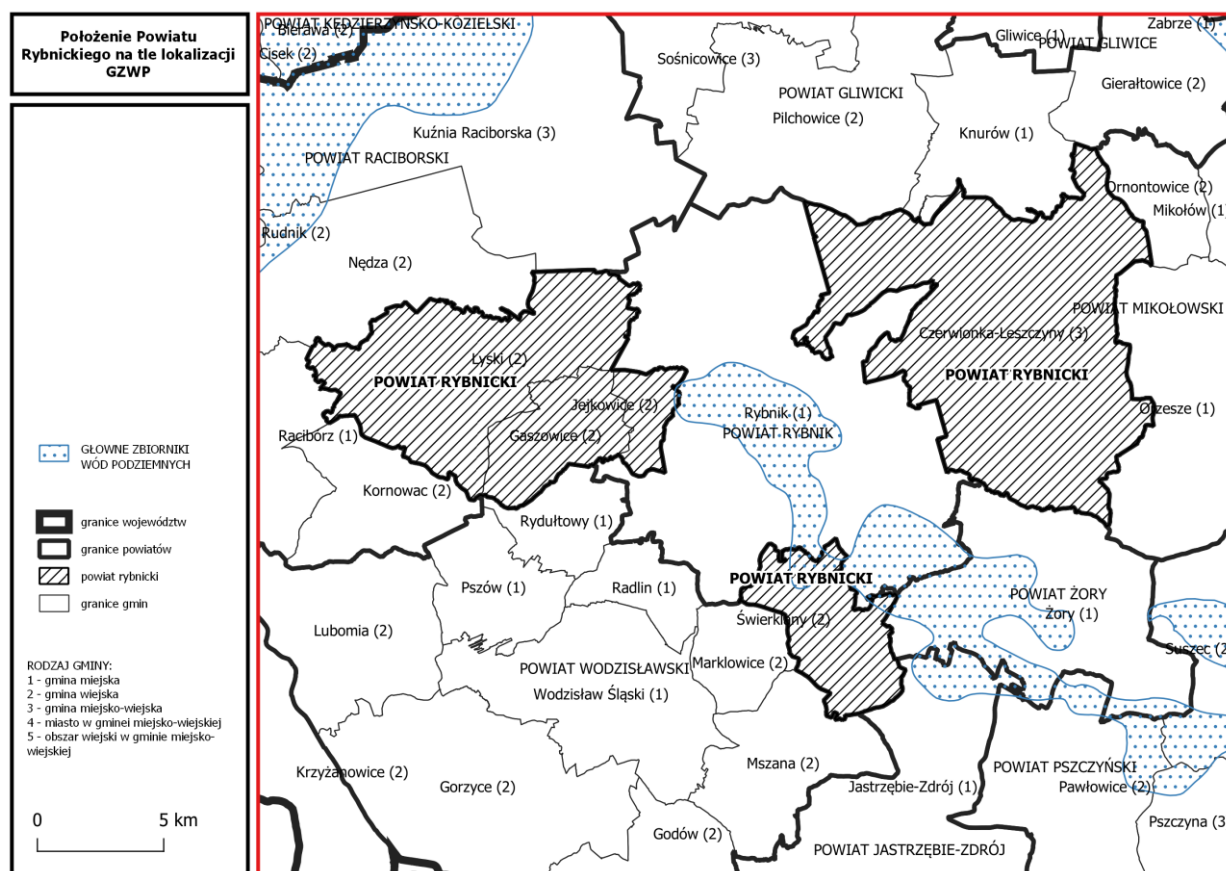
IV.3.4. WODY

○ WODY PODZIEMNE

Tylko niewielki fragment południowej części powiatu rybnickiego położony jest w obszarze występowania Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP Rybnik (345). W jego wydzielaniu zastosowano lokalne kryteria ilościowe, ponieważ przedmiotowy obszar należy do deficytowych w pozyskiwaniu wody pitnej¹².

GZWP (345) RYBNIK – jest to zbiornik, który reprezentuje środowisko geologiczne obszaru doliny i obejmuje poziom czwartorzędowy. Jego granice wyznaczają wschodnie starszego podłoża. Należy do zbiorników porowych, odkrytych, ze swobodnym lustrem wody zalegającym na głębokości do 10 m. Jego odporność na zanieczyszczenia jest mała.

Ryc. 9 Główne zbiorniki wód podziemnych i jednolite części wód poziomych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego.

Główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP) to struktury geologiczne zasobne w wodę, które stanowią lub mogą stanowić w przyszłości, strategiczne zasoby wód podziemnych do zaopatrzenia ludności i podstawowych gałęzi gospodarki, wymagających wody wysokiej jakości. GZWP muszą spełniać następujące wymagania: wydajność potencjalna otworu studziennego powyżej 70 m³/godz., wydajność ujęcia powyżej 10 000 m³/dobę, przewodność powyżej 10 m²/godz., a woda nadaje się do zaopatrzenia ludności w stanie surowym lub po jej ewentualnym prostym uzdatnieniu za pomocą stosowanych obecnie i uzasadnionych ekonomicznie technologii. W obszarach deficytowych kryteria ilościowe mogą

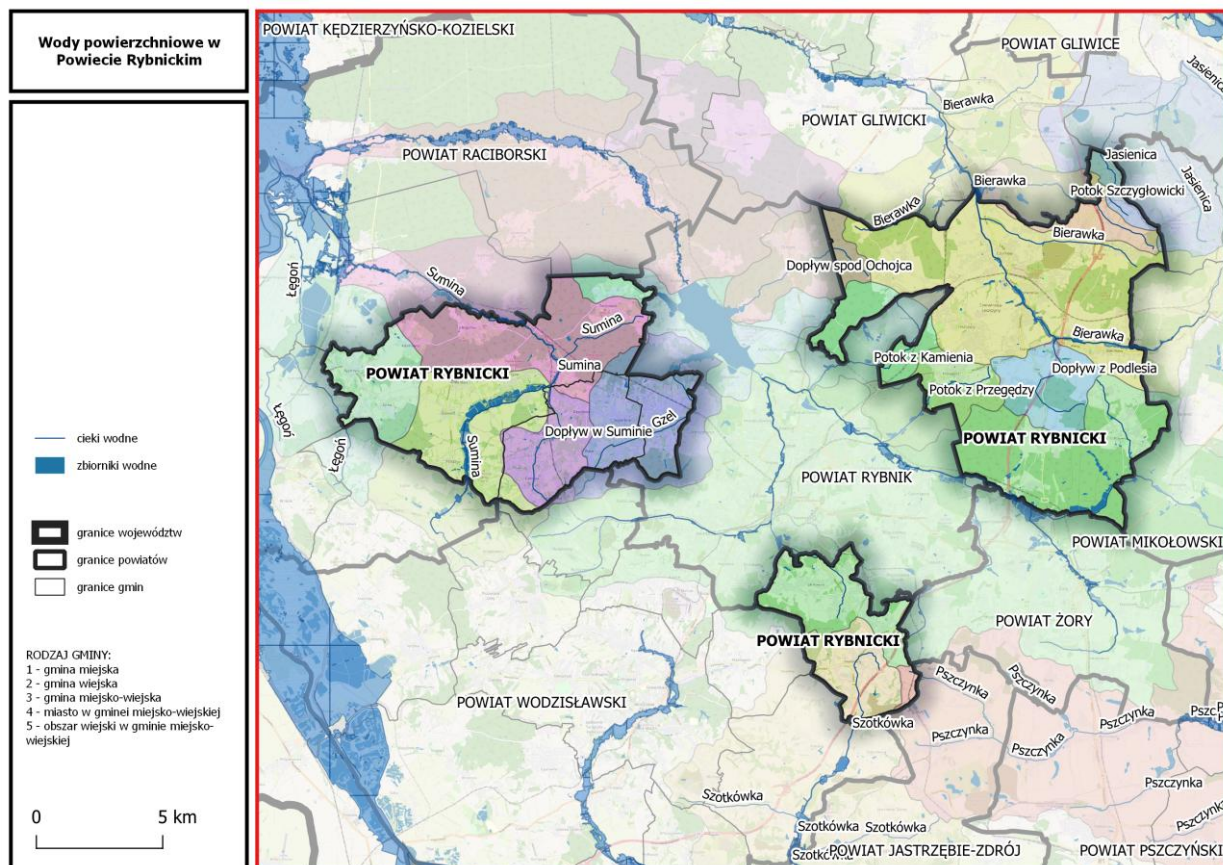
¹² <https://www.pgi.gov.pl/psh/materialy-informacyjne-psh/informatory-psh/wody-podziemne-miast-polski/4170-rybnik/file.html>

być niższe, lecz wyróżniające zbiornik o znaczeniu praktycznym na tle ogólnie mniej korzystnych warunków hydrogeologicznych¹³.

○ WODY POWIERZCHNIOWE

Obszar powiatu prawie w całości położony jest w prawostronnym dorzeczu Odry. Charakteryzuje się dość gęstą siecią rzeczną. Główne cieki występujące na tym terenie to Bierawka, Ruda, Gzel i Sumina (Ryc. 10).

Ryc. 10 Wody powierzchniowe w obszarze powiatu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych przestrzennych aktualizacji planów gospodarowania wodami (aPGW).

Bierawka jest dopływem Odry i największym ciekim powiatu rybnickiego, przepływa przez gminę Czerwonka- Leszczyny. Do Bierawki dopływają potoki: Szczygłowski, Jordanek i Książenicki. Sumina stanowi dopływ Rudy i przepływa przez gminę Lyski - przez miejscowości: Lyski, Pstrężna, Sumina. Szotkówka jest dopływem Olzy, odwadnia obszar Świerklan Górnych i Dolnych. Potok Gzel przepływa przez gminę Gaszowice i Jejkowice i wpływa bezpośrednio do Zbiornika Rybnickiego.

Wody powierzchniowe to również **zbiorniki wodne**, które na obszarze powiatu rybnickiego posiadają genezę antropogeniczną, czyli do powstania których, w mniejszym lub większym stopniu, przyczyniła się działalność człowieka, zarówno w sposób pośredni, jak i bezpośredni.

¹³ www.pgi.gov.pl/.

IV.3.5. POWIETRZE I KLIMAT

○ POWIETRZE

Zgodnie z definicją zawartą w Prawie ochrony środowiska¹⁴ przez powietrze rozumie się powietrze znajdujące się w troposferze, z wyłączeniem wewnątrz budynków i miejsc pracy. Wyniki oceny stanu jakości powietrza w strefach¹⁵ wskazują, że w obszarze powiatu rybnickiego doszło do przekroczenia wartości kryterialnych¹⁶. Dotyczy to takich substancji jak: Pył PM_{2,5}, Pył PM₁₀ i Benzo(a)piren¹⁷.

○ HAŁAS

W obszarze powiatu głównym źródłem hałasu jest hałas drogowy. Jest to hałas typu liniowego pochodzący od środków transportu. Na terenie powiatu rybnickiego według danych BDL GUS na koniec 2020 roku zarejestrowanych było prawie 60 tys. pojazdów samochodowych i ciągników. Głównym źródłem emisji hałasu na terenie powiatu są: autostrada A1, drogi wojewódzkie nr 923, 924, 925, 929, 930, 932 oraz drogi powiatowe¹⁸.

Na podstawie „*Mapy akustycznej dla dróg wojewódzkich w województwie śląskim*” przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu stwierdzono na drodze wojewódzkiej 925, która łączy Rybnik z Bytomiem, oraz drodze wojewódzkiej nr 932, która łączy Wodzisław Śląski i Żory. Pierwsza przebiega przez obszary rozproszonej zabudowy mieszkaniowej, oraz również obszary zalesione i rolne. Druga przebiega przez obszar zabudowy przecinający się z terenami rolnymi, a na północnym – wschodzie występują pojedyncze zabudowania o funkcji mieszkaniowej. Wyniki badań hałasu wskazują na przekroczenia hałasu oddziałują na około 3 tys. osób zamieszkujących tereny wzdłuż przedmiotowych dróg.

Na podstawie opracowanych na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad zostały opracowane „*Mapy akustyczne dla dróg krajowych w województwie śląskim*”. Badania objęły sześć odcinków autostrady A1 na terenie powiatu - w obszarze gmin Świerklany i Czerwionka. Wyniki badań hałasu wskazują na przekroczenia hałasu w porze dziennej, które oddziałują na około 40 tys. osób zamieszkujących tereny wzdłuż przedmiotowej autostrady. W sąsiedztwie autostrady A1 umieszczono ekrany akustyczne, które zmniejszają negatywne oddziaływanie ruchu samochodowego na ludzi.

○ KLIMAT

Obszar powiatu znajduje się w strefie klimatu umiarkowanego ciepłego-przejściowego, charakteryzującego się dużą zmiennością i nieregularnością pogody.

Według regionalizacji rolniczo-klimatycznej Gumińskiego zmodyfikowanej przez Kondrackiego, obszar powiatu położony jest w zasięgu podsudeckiej oraz częstochowsko-kieleckiej dzielnicy klimatycznej¹⁹.

¹⁴ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U.2021.1973 z późn. zm).

¹⁵ https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/content/measuring_air_assessment_rating_info.

¹⁶ *Ocena jakości powietrza w strefach w Polsce za rok 2019, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Warszawa, 2020.*

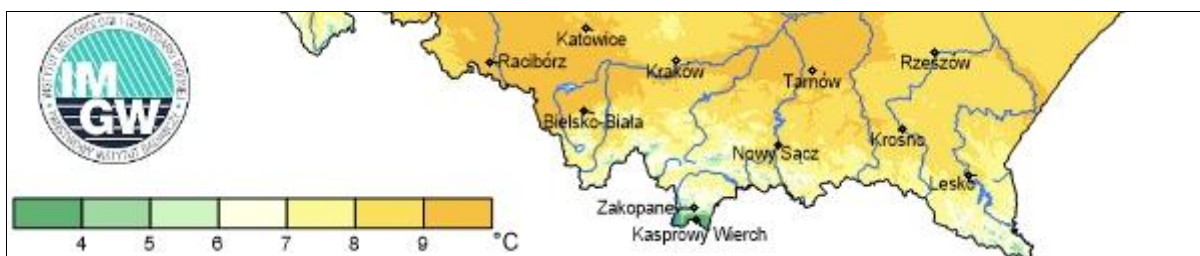
¹⁷ Benzo(a)piren, zawarty w pyłe PM₁₀, jest zanieczyszczeniem, dla którego dotrzymanie obowiązujących standardów stężenia w powietrzu stanowi w Polsce duży problem.

¹⁸ *Program ochrony środowiska dla Powiatu Rybnickiego na Lata 2019-2022 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2023-2025.*

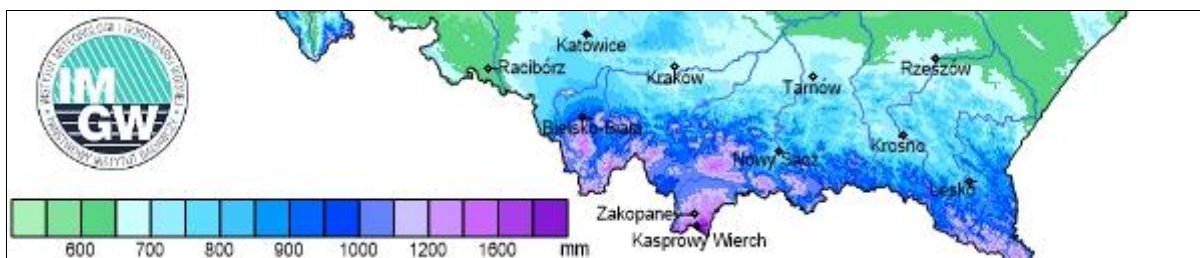
¹⁹ <http://przyroda.katowice.pl>.

Ryc. 11 Charakterystyki klimatyczne wybranych elementów meteorologicznych (wielolecie 1991-2020).

TEMPERATURA POWIETRZA

SUMA OPADÓW

USŁONECZENIE

Źródło: <https://klimat.imgw.pl>.

W wieloleciu 1991-2020 średnia roczna temperatura powietrza wynosi ponad 9°C, średnia roczna suma opadów wynosi ponad 800 mm, natomiast średnie roczne usłonecznienie to ponad 1650 godzin.

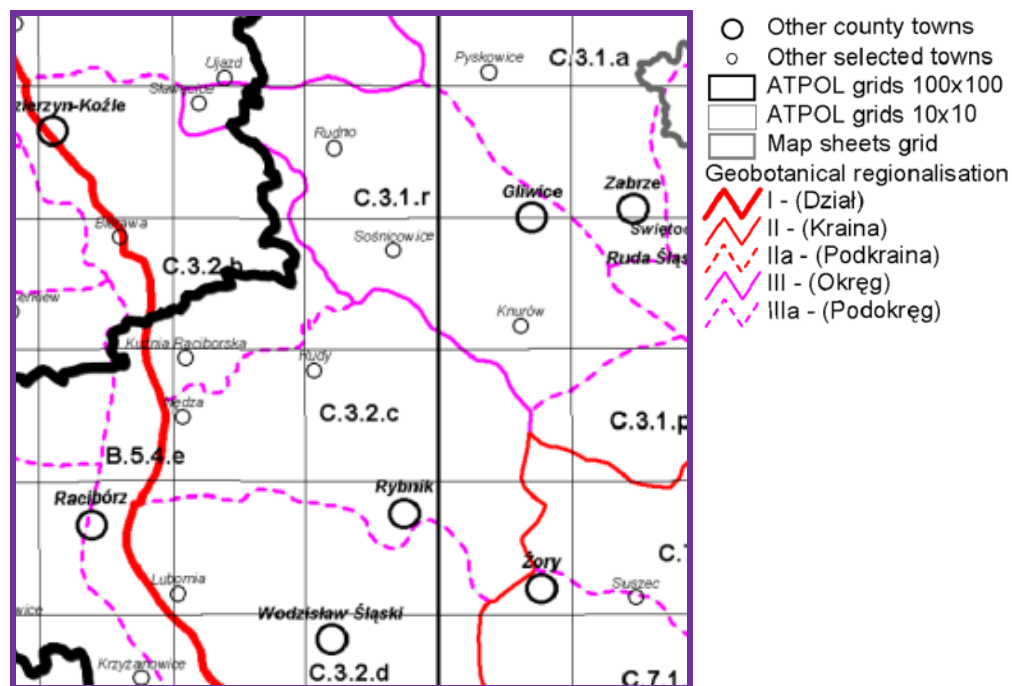
IV.4. STAN ZASOBÓW PRZYRODY OŻYWIONEJ

IV.4.1. ROŚLINY

○ REGIONALIZACJA GEBOTANICZNA

Zgodnie z regionalizacją geobotaniczną Polski obszar powiatu położony jest w zasięgu *Podokręgu Rybnickiego* (C.3.2.c) i *Podokręgu Wodzisławskiego* (C.3.1.d), będących częścią Okręgu Rybnicko-Kędzierzyńskiego, który z kolei jest częścią *Krainy Górnośląskiej*. Ta zaś należy do *Działu Wyżyn Południowopolskich*²⁰.

Ryc. 12 Geobotaniczna regionalizacja Polski.

Źródło: Matuszkiewicz J. M., 2008, Regionalizacja geobotaniczna Polski, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Warszawa.

○ POTENCJALNA ROŚLINNOŚĆ NATURALNA

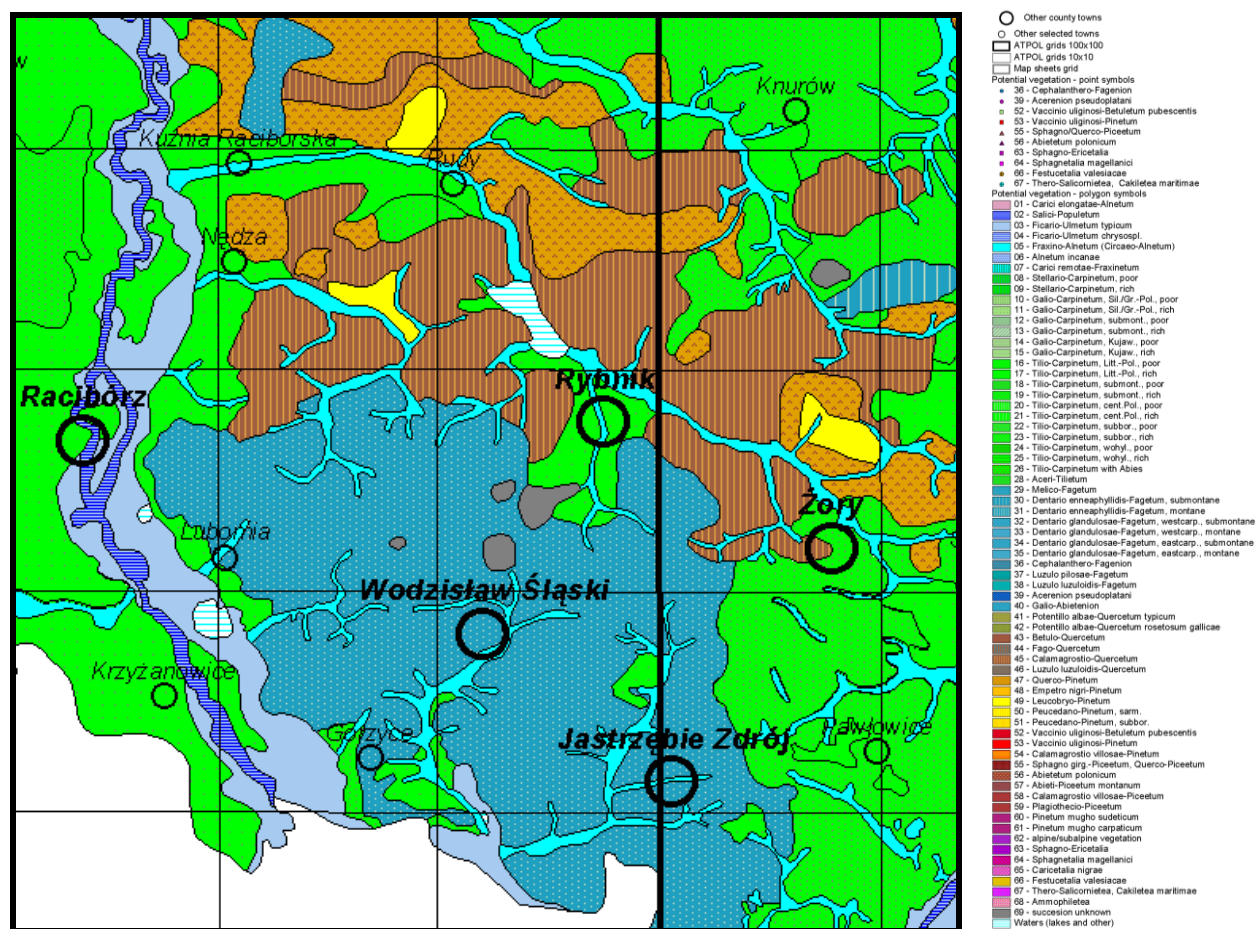
Potencjalna roślinność naturalna jest to teoretyczny obraz stanu, który w dzisiejszych warunkach musiałby się ustalić, gdyby naturalne tendencje sukcesji ekologicznej nie były hamowane bezpośrednią i pośrednią działalnością człowieka. W związku z tym mapa potencjalnej roślinności naturalnej przedstawia dzisiejszy potencjał ekologiczny środowiska przyrodniczego. Zakłada się przy tym, że stan ten rozpoznaje się dla aktualnego zróżnicowania siedlisk, uwzględniając zmiany w siedliskach, jakie spowodowała dotychczasowa działalność człowieka.

Na obszarze powiatu dominującym typem roślinności potencjalnej jest żyzna buczyna niżowa (*Galio odorati-Fagetum (=Melico-Fagetum)*). Ponadto w północnej jego części występuje acydofilny środkowoeuropejski las dębowy (*Calamagrostio arundinaceae-Quercetum*). W dolinach rzecznych występuje niżowy łęg jesionowo-olszowy (*Fraxino-Alnetum (=Circaeo-Alnetum)*). Są to eutroficzne i wybitnie higrofilne lasy z panującą olszą czarną i domieszką jesionu, wykształcające się na siedliskach

²⁰ Matuszkiewicz J. M., Regionalizacja geobotaniczna Polski, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Warszawa, 2008.

lekkie zabagnionych, w dolinach wolno płynących cieków wodnych. Niewielkie fragmenty charakteryzują się środowiskiem zdewastowanym o nieznannej tendencji rozwojowej (bez charakterystyki fitosocjologicznej)²¹.

Ryc. 13 Potencjalna roślinność naturalna.

Źródło: Matuszkiewicz J. M., 2008, Potencjalna roślinność naturalna Polski, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Warszawa.

○ ROŚLINNOŚĆ RZECZYWISTA

Roślinność rzeczywista, czyli roślinność aktualnie występująca na obszarze powiatu. Złożona jest zarówno ze zbiorowisk naturalnych, półnaturalnych jak i synantropijnych. Zbiorowiska naturalne²² to przede wszystkim lasy, półnaturalne to łąki i pastwiska, a synantropijne to m.in. chwasty polne. Na ich strukturę i funkcjonowanie wpływają zarówno czynniki naturalne jak i antropogeniczne.

Najcenniejsze zbiorowiska roślinne i największa bioróżnorodność występują w obszarach chronionych. W obszarze parku krajobrazowego *Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich* dominują drzewostany sosnowe, rosnące na siedliskach borowych, wykształconych na glebach bielcowych, ale także wprowadzone sztucznie na siedliska żyznych lasów liściastych. Objętych ochroną ścisłą jest 47 gatunków roślin naczyniowych (m.in. skrzyp olbrzymi, długosz królewski, pióropusznik strusi, salwinia pływająca, bagno zwyczajne, wawrzynek wilczytoko, wierzba borówkolistna, cebulica dwulistna, centuria pospolita, ciemiężycza zielona, kosaciec syberyjski, kotewka orzech wodny, liczydło

²¹ Matuszkiewicz J. M., 2008, Potencjalna roślinność naturalna Polski, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Warszawa.

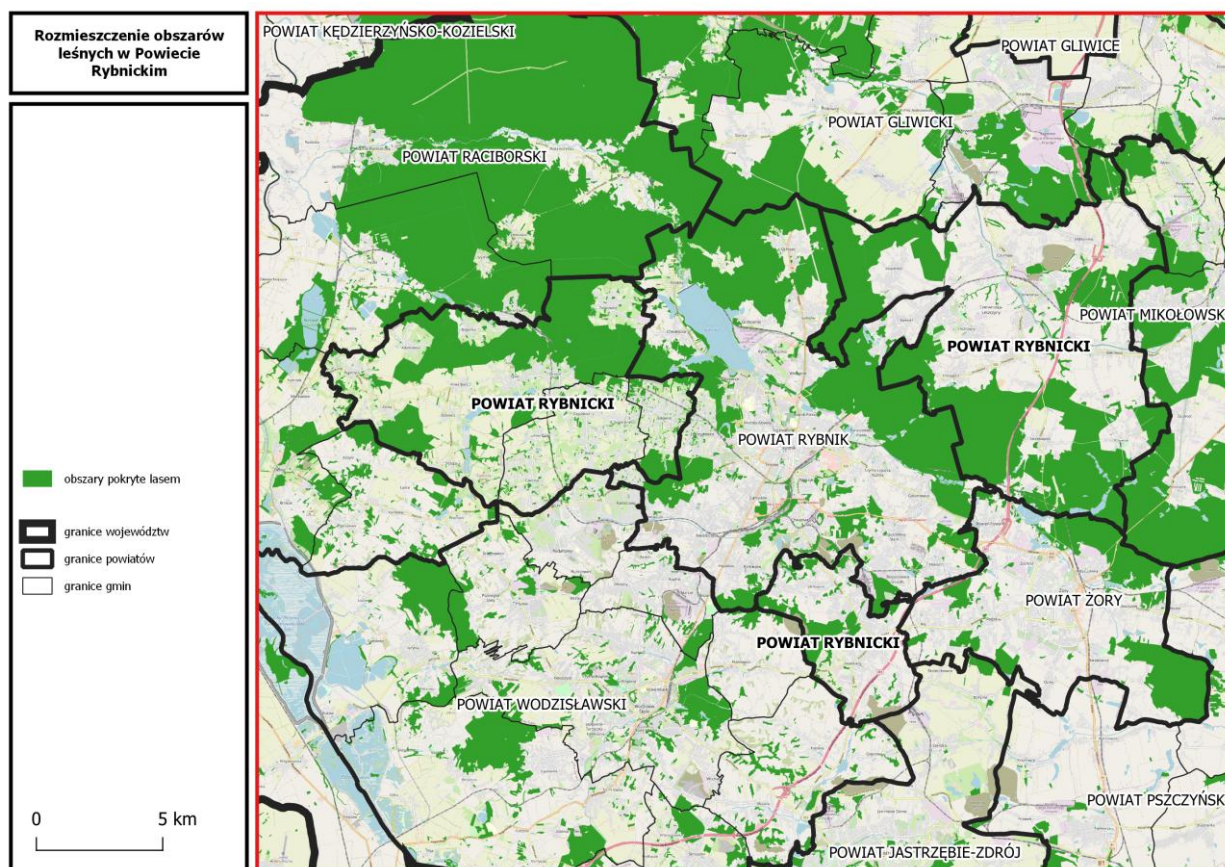
²² Słowo „naturalne” jest tu pewnym uproszczeniem.

górskie, lilia złotogłów, mieczyk dachówkowaty, rosziczka okrągłolistna, zerwa kulista i zimowit jesienny oraz storczykowate: kruszczyk błotny, kruszczyk połabski, kukułka szerokolistna i podkolan biały)²³.

○ LASY

Obszary leśne stanowią około 36 % powierzchni powiatu rybnickiego²⁴. Występują głównie w północnej części powiatu i ciągną się pasmem od lasów raciborskich na zachodzie, aż po lasy pszczyńskie na wschodzie. W pozostałej części powiatu występują głównie w postaci wyspowych kompleksów, nie stanowiących większych powierzchni.

Ryc. 14 Rozmieszczenie obszarów leśnych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z projektu OpenStreetMap.

Najliczniejszym gatunkiem panującym w drzewostanach na terenie powiatu jest sosna (ponad 60% powierzchni), ponadto duży udział powierzchniowy mają jeszcze brzozy i dęby²⁵.

Lasy podobnie jak cała szata roślinna powiatu podlegały i nadal podlegają wpływom wielowiekowej działalności gospodarczej człowieka, w tym urbanizacji i przemysłu.

²³ <https://www.zpk.com.pl/parki-krajobrazowe/cysterskie-kompozycje-krajobrazowe-rud-wielkich>.

²⁴ Obliczono na podstawie danych z projektu OpenStreetMap.

²⁵ Program ochrony środowiska dla Powiatu Rybnickiego na Lata 2019-2022 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2023-2025, Starostwo Powiatowe w Rybniku, EKO – TEAM KONSULTING, 2019.

IV.4.2. ZWIERZĘTA

Największe bogactwo i zróżnicowanie świata zwierzęcego na obszarze powiatu występuje na obszarach chronionych. W obszarze Parku Krajobrazowego *Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich* występuje 14 gatunków płazów, 6 gatunków gadów, 236 gatunków ptaków oraz 56 gatunków ssaków. Spośród ptaków 154 gatunki należą do awifauny lęgowej, a pozostałe to gatunki przelotne, zimujące bądź zalatujące przypadkowo. Z kręgowców uznanych za zagrożone w skali kraju, zakwalifikowanych do „Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt”, w granicach Parku przystępują do rozrodu: traszka grzebieniasta, hełmiatka, bąk, bączek, bielik, zielonka, podróżniczek i przedstawiciel nietoperzy – borowiaczek²⁶.

Ponadto zieleń ogródków działkowych oraz zieleń przydomowa są miejscami bytowania niektórych gatunków ptaków oraz drobnych ssaków.

IV.4.3. RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA

Zjawisko różnorodności biologicznej²⁷ jest bardzo złożone i posiada różne aspekty na różnych poziomach organizacji przyrody²⁸. Te poziomy to:

- **poziom gatunkowy** (obiekty różnorodności: gatunki, inne taksony, inne zgrupowania gatunków)
- **poziom krajobrazowy**, aspekty niezależne od położenia (obiekty różnorodności: ekosystemy, typy ekosystemów)
- **poziom krajobrazowy**, aspekty zależne od położenia (obiekty różnorodności: ekosystemy, typy ekosystemów)

Wychodząc z definicji poświęconej różnorodności środowiska można stwierdzić, że rośliny i zwierzęta w zasadzie zawierają się w pojęciu różnorodność biologiczna. Ponadto trzeba mieć na uwadze, że zjawisko różnorodności jest zjawiskiem w dużym stopniu abstrakcyjnym²⁹.

Największa różnorodność biologiczna na obszarze powiatu występuje na obszarach objętych ochroną prawną i te obszary zostały scharakteryzowane szczegółowo w kolejnym podrozdziale. Istotne pod tym względem są również korytarze ekologiczne, umożliwiające migrację roślin, zwierząt lub grzybów pomiędzy obszarami. Ich występowanie ma więc także duże znaczenie w zakresie różnorodności biologicznej danego obszaru.

IV.5. FORMY OCHRONY PRZYRODY

Zgodnie z *Ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (Dz.U.2021.0.1098 z późn. zm.) formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Spośród tych form ochrony przyrody na obszarze powiatu rybnickiego występują³⁰: park krajobrazowy, użytk ekologiczny i pomniki przyrody.

²⁶ <https://www.zpk.com.pl/parki-krajobrazowe/cysterskie-kompozycje-krajobrazowe-rud-wielkich>.

²⁷ **Różnorodność biologiczna** - jest to zróżnicowanie żywych organizmów występujących w ekosystemach, w obrębie gatunku i między gatunkami, oraz zróżnicowanie ekosystemów.

²⁸ Richling, Solon, 2011.

²⁹ Ibidem.

³⁰ Na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska <https://www.gov.pl/web/gdos/dostep-do-danych-geoprzestrzennych>.

Parki krajobrazowe:

- PARK KRAJOBRAZOWY CYSTERSKIE KOMPOZYCJE KRAJOBRAZOWE RUD WIELKICH** – powstał na mocy Rozporządzenia Wojewody Katowickiego Nr 181/93 z dnia 23 listopada 1993 roku. Park obejmuje obszar 493.87 km², a powierzchnia jego otuliny wynosi 140.10 km². Ochroną prawną objęto zwarte połączenie lasów rudzkich i pszczyńskich, łąki i nieużytki towarzyszące gęstej sieci rzecznej, a także liczne stawy rybne oraz inne elementy przestrzenne, bezpośrednio lub pośrednio związane z działalnością Cystersów. Ważną przesłanką utworzenia Parku była ochrona korytarza ekologicznego łączącego dorzecza górnej Wisły i górnej Odry. Wzajemne przenikanie się elementów przyrodniczych i kulturowych stanowi charakterystyczną cechę tego obszaru.

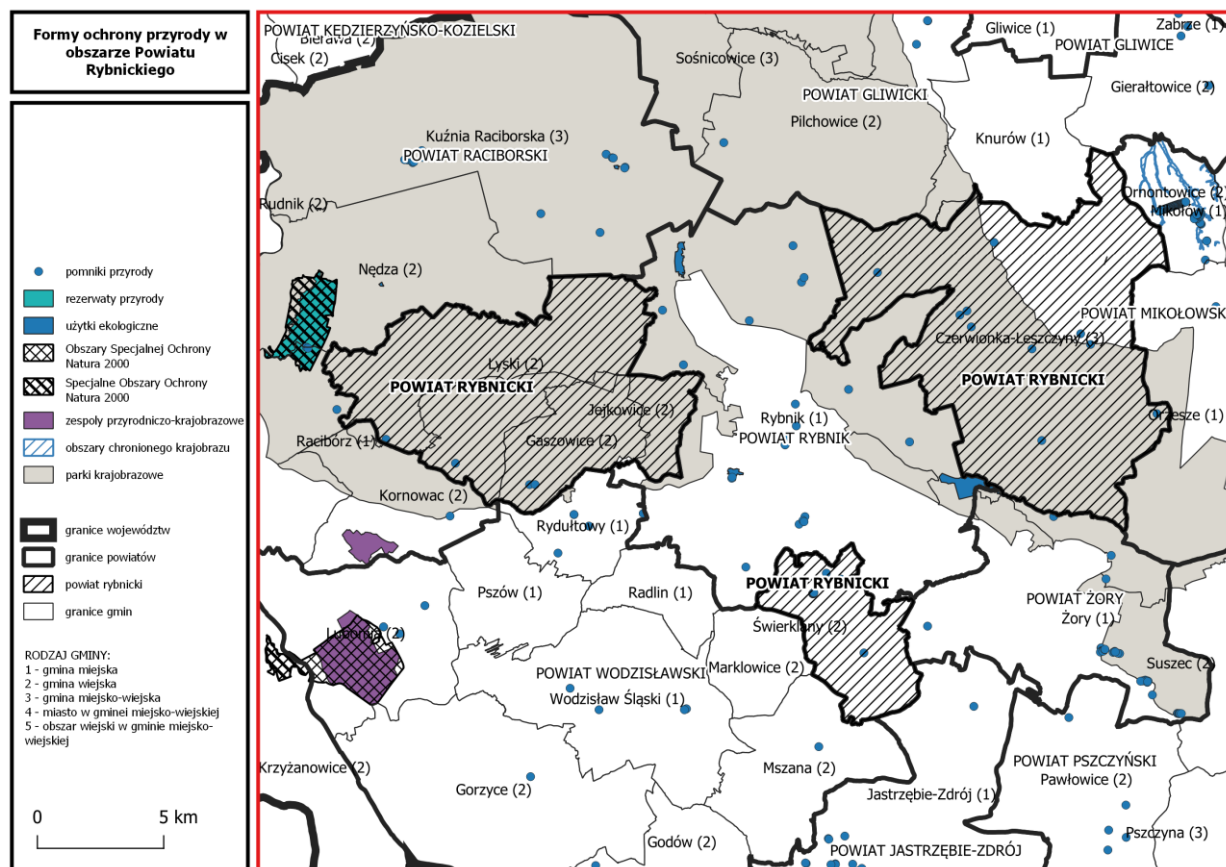
Użytki ekologiczne:

- KENCERZ** (w obszarze powiatu rybnickiego znajduje się jedynie niewielki fragment tego użytku) – stanowi obszar ekosystemów hydrogenicznych, obejmujący podmokłe łąki, torfowiska niskie i przejściowe oraz turzycowiska wzdłuż rzeki Rudy. Celem ochrony: jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych ekosystemów hydrogenicznych tych ekosystemów wraz ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin i zwierząt³¹.

Pomniki przyrody:

- W obszarze powiatu występuje na ponad 40 tego rodzaju obiektów, z których wszystkie z wyjątkiem jednego to drzewa (wyjątkiem jest głaz narzutowy Alojzego Damca).

Ryc. 15 Formy ochrony przyrody.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

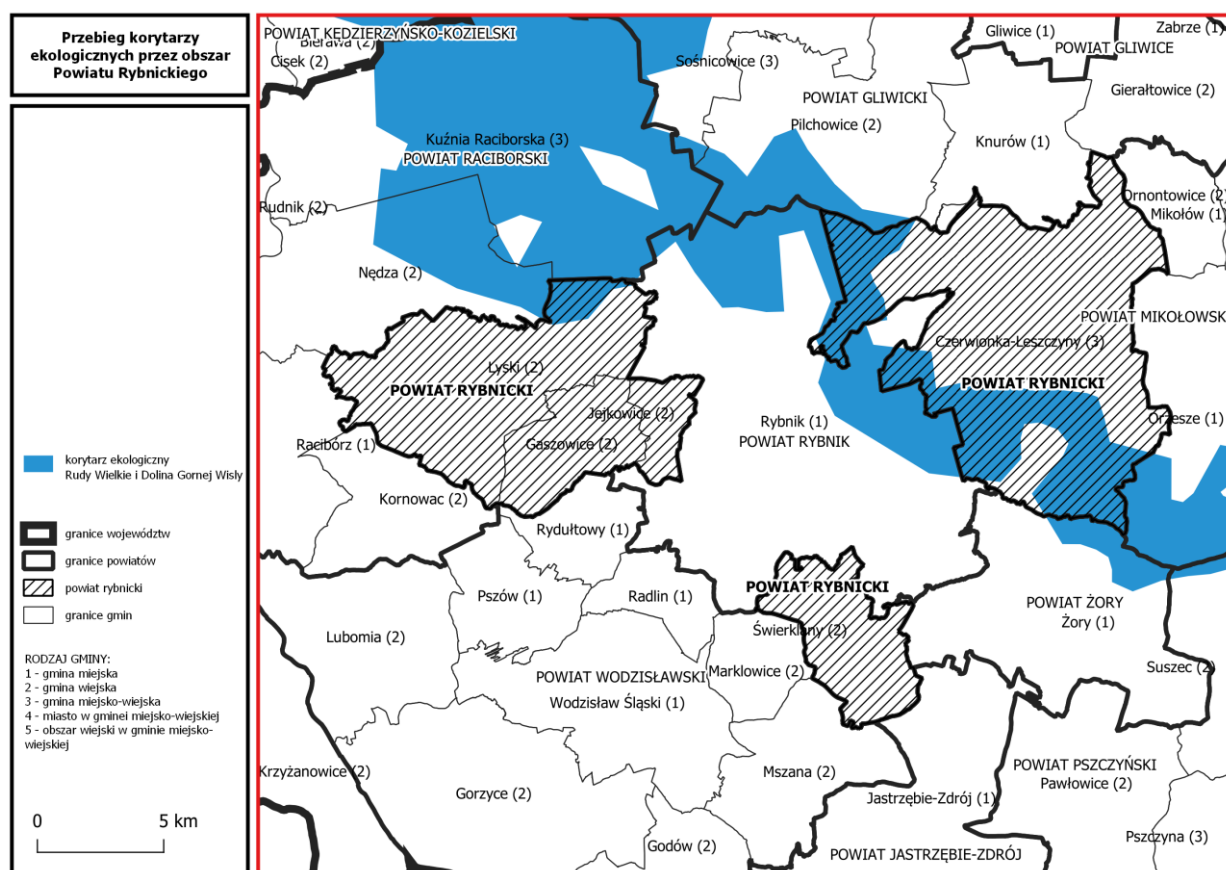
³¹ Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody <http://crfop.gdos.gov.pl>.

W obszarze powiatu **brak** obszarów Natura 2000, rezerwatów przyrody, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu i stanowisk dokumentacyjnych. Jeśli chodzi o obszary Natura 2000 to najbliższej granic powiatu rybnickiego położony jest specjalny obszar ochrony siedlisk *Stawy Łęczczok* PLH240010, zlokalizowany w niewielkiej odległości od zachodniej granicy powiatu (i jednocześnie gminy Lyski). Obejmuje on kompleks 8 stawów o powierzchni od 2 do 90 ha (łącznie 247 ha). Kompleks tych istniejących od XIII wieku stawów otaczają lasy o charakterze naturalnym, z licznymi starymi drzewami. Na obszarze występują też niewielkie powierzchnie łąk, starorzecza oraz płynie tu niewielka rzeka Łęgoń. Ponadto obszar ten jest cenną ostoją dla gatunków bezkręgowców i kręgowców³².

IV.6. KORYTARZE EKOLOGICZNE

Obszary umożliwiające migrację roślin, zwierząt lub grzybów to korytarze ekologiczne. W Polsce powstało do tej pory kilka różnych koncepcji przebiegu korytarzy ekologicznych. Przebieg korytarzy przedstawiony na mapie opiera się na danych Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska³³.

Ryc. 16 Korytarze ekologiczne przebiegające przez obszar powiatu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (warstwa z przebiegiem korytarzy przedstawionym na mapie została wykonana na zlecenie Ministra Środowiska przez Polską Akademię Nauk - Zakład Badania Saków w Białowieży w 2005 roku).

Według tej koncepcji przez obszar powiatu rybnickiego przebiega jeden korytarz ekologiczny tj. korytarz *Rudy Wielkie i Dolina Górnej Wisły*.

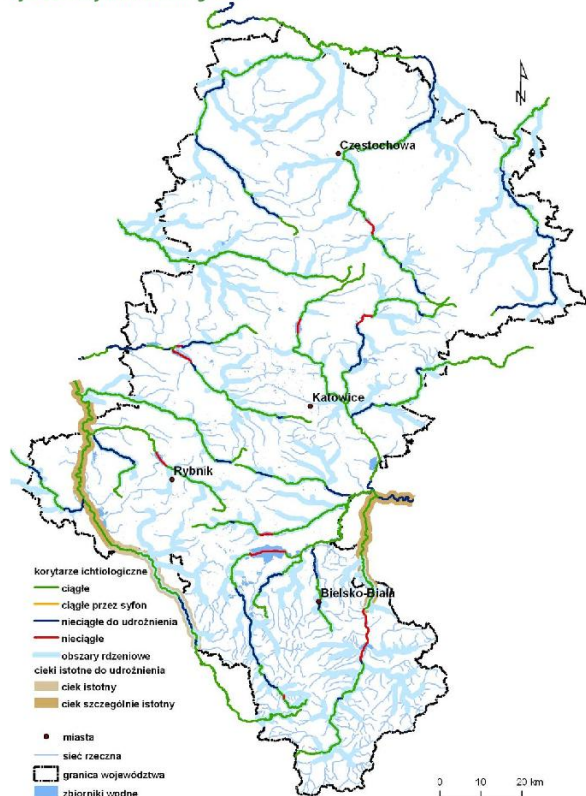
³² http://katowice.rdos.gov.pl/files/artykuly/42037/Stawy_Leczczok_zalozenia.pdf.

³³ <https://www.gov.pl/web/gdos/dostep-do-danych-geoprzestrzennych>.

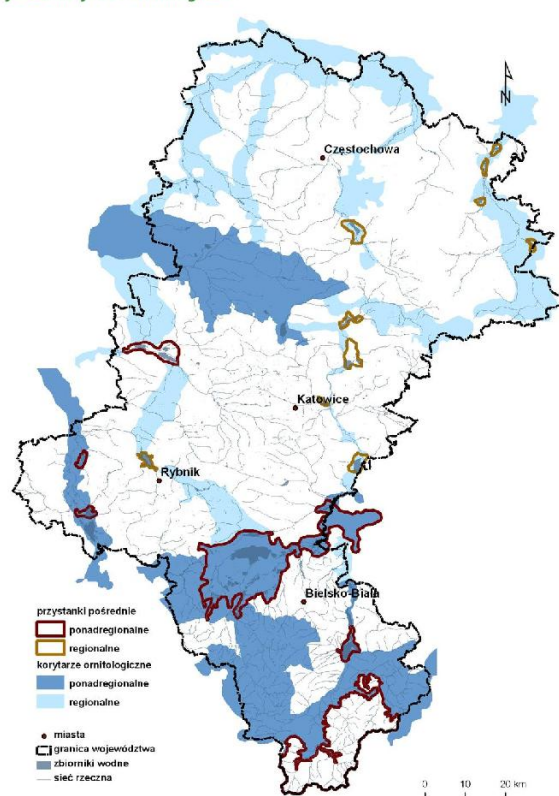
Ponadto na obszarze województwa śląskiego wyznaczono odrębne korytarze ichtiologiczne, herpetologiczne, ornitologiczne i teriologiczne (w tym chiropterologiczne) oraz korytarze spójności, łączące obszary podlegające ochronie prawnej³⁴. Koncepcja regionalnej sieci korytarzy ekologicznych dla województwa śląskiego została opracowana w Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, we współpracy z ekspertami specjalizującymi się w różnych grupach kręgowców. W efekcie wypracowano sieć korytarzy uwzględniających specyfikę migracji poszczególnych grup gatunków.

Ryc. 17 Korytarze ekologiczne w województwie śląskim (koncepcja CDPGS).

Ryc. 21. Korytarze ichtiologiczne

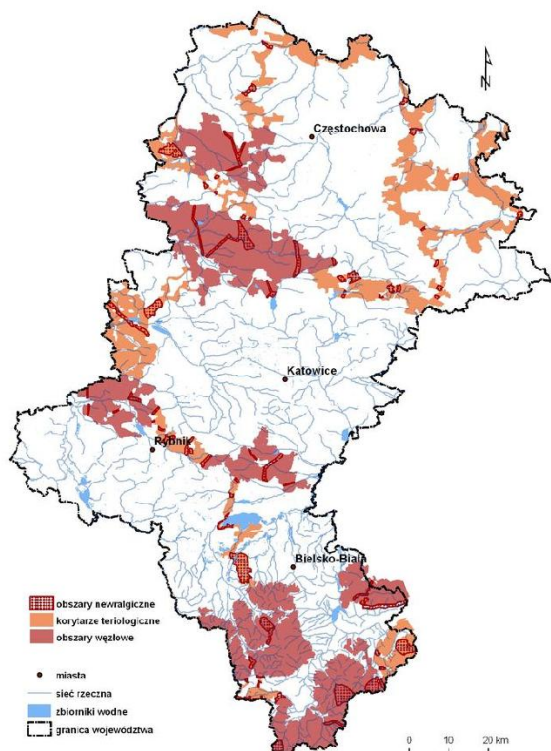

Ryc. 22. Korytarze ornitologiczne

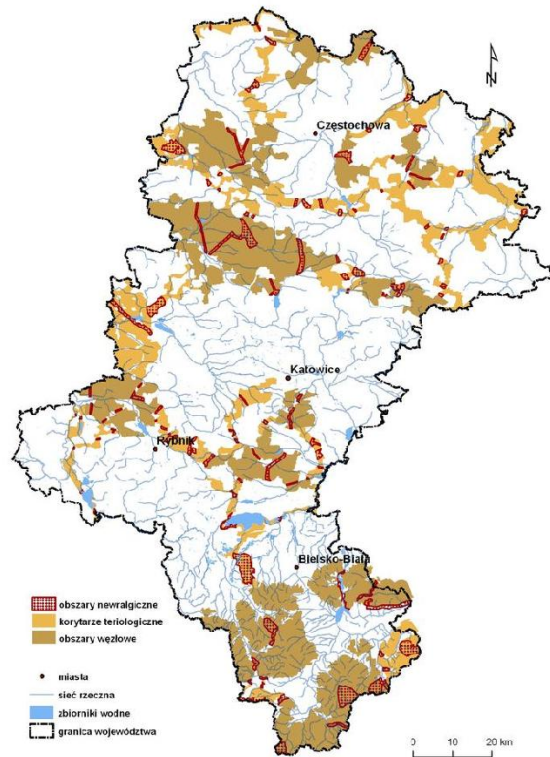

³⁴ Korytarze ekologiczne w województwie śląskim – koncepcja do planu zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego.

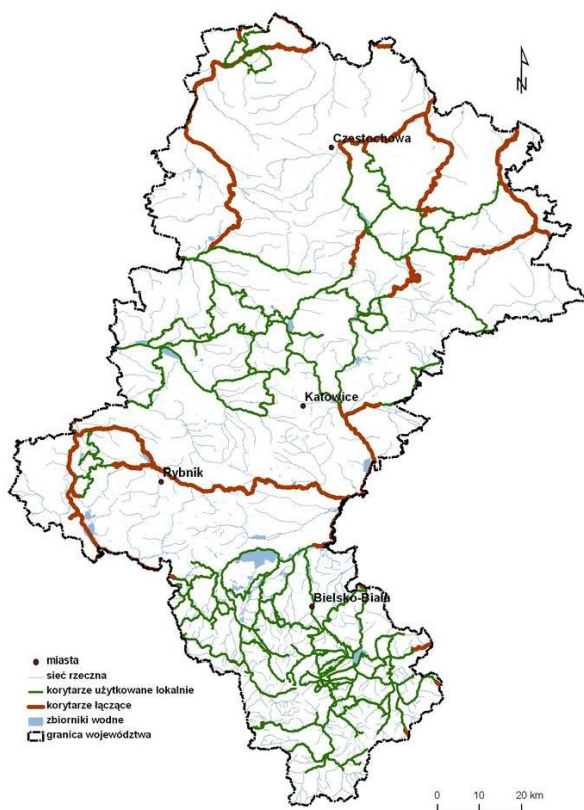
Ryc. 23. Korytarze dla ssaków drapieżnych

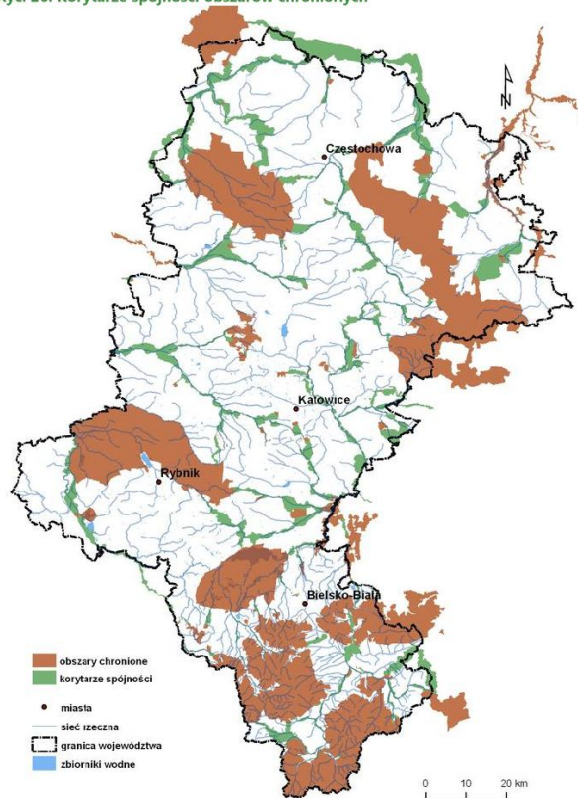
Ryc. 24. Korytarze dla ssaków kopytnych

Ryc. 25. Korytarze chiropterologiczne

Ryc. 26. Korytarze spójności obszarów chronionych

Źródło: Korytarze ekologiczne w województwie śląskim – koncepcja do planu zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego (za Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego „Plan 2020+”, Centrum Przyrody Górny Śląska, 2015.

W skład korytarzy ekologicznych wyznaczonych dla dużych ssaków wchodzi siedliska występowania subpopulacji gatunków dużych ssaków leśnych oraz obszary, które potencjalnie mogą stanowić siedliska tych zwierząt, a także łączące je struktury liniowe, umożliwiające przemieszczanie się osobników należących do populacji tych zwierząt pomiędzy siedliskami.

Korytarze ornitologiczne obejmują szlaki migracji ptaków oraz przystanki pośrednie (ważne miejsca odpoczynku i żerowania ptaków, zwłaszcza w okresie przelotów).

Korytarze ekologiczne dla ichtiofauny zostały wyznaczone w oparciu o historyczne szlaki migracji ryb wędrownych dwuśrodowiskowych oraz wędrownych ryb jednośrodowiskowych.

Korytarze herpetologiczne, w szczególności dla płazów, zlokalizowane są wszędzie tam, gdzie te zwierzęta występują, a więc w zasadzie na obszarze całego województwa.

Podjęto również próbę wyznaczenia korytarzy chiropterologicznych o randze lokalnej, które zapewniają potencjalne możliwości przemieszczania się nietoperzy między kryjówkami dziennymi a żerowiskami oraz korytarzy o randze regionalnej, które łączą ze sobą miejsca schronień nietoperzy (kolonie lęgowe, zimowiska, miejsca rojenia)³⁵.

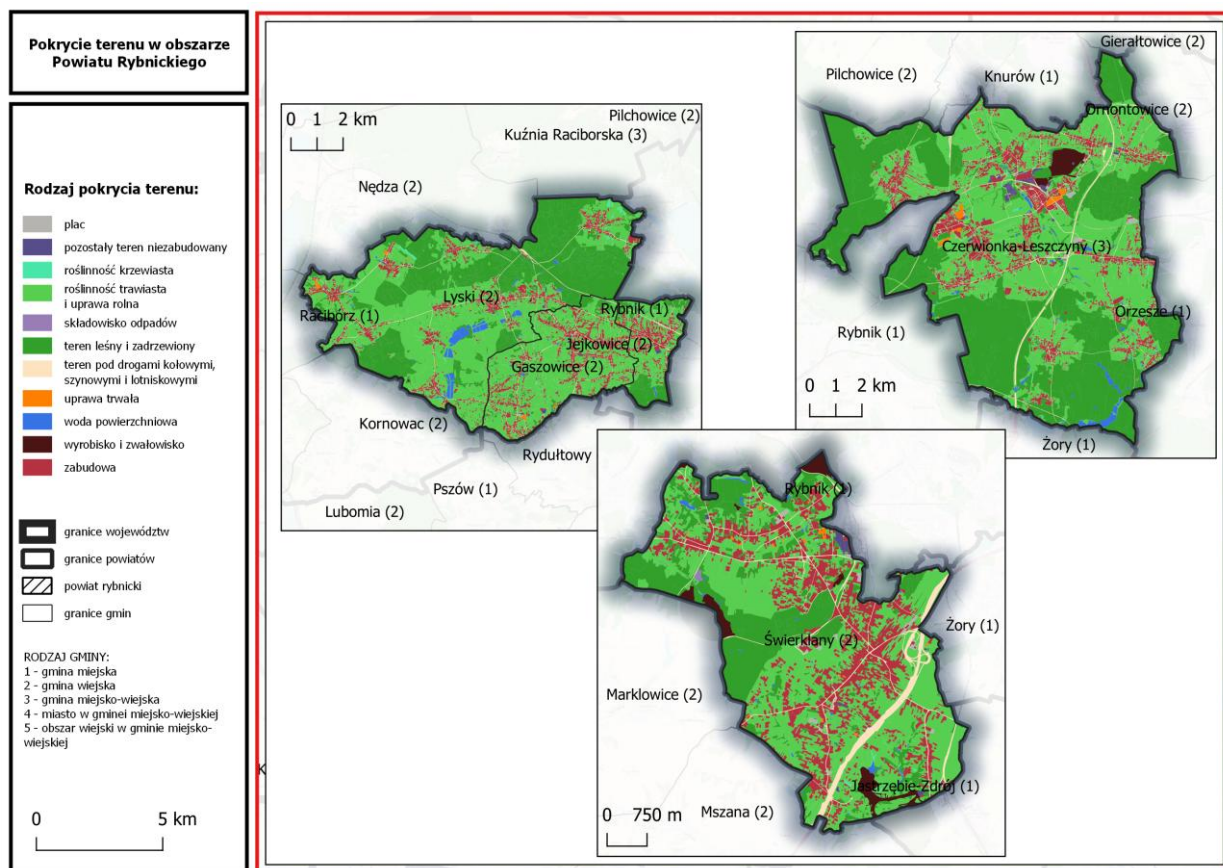
³⁵ <https://slaskie-przyroda.pl/ochrona-przyrody/korytarze-ekologiczne>.

IV.7. UŻYTKOWANIE/POKRYCIE TERENU

○ STRUKTURA GRUNTÓW WEDŁUG POKRYCIA TERENU

Szczegółowy podział powiatu na klasy pokrycia terenu przedstawia poniższa mapa (Ryc. 18), wykonana na podstawie danych BDOT10k.

Ryc. 18 Pokrycie terenu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Bazy Danych Obiektów Topograficznych BDOT10k.

Analiza **struktury pokrycia terenu** wskazuje, że na obszarze powiatu dominuje roślinność trawiasta i uprawy rolne, oraz w dalszej kolejności tereny leśne i zadrzewione. Zabudowa zajmuje kilkanaście procent powierzchni analizowanego obszaru.

Tab. 9 Struktura pokrycia terenu.

Rodzaj pokrycia terenu	Udział procentowy w powierzchni powiatu ogółem
roślinność trawiasta i uprawa rolna	47.2%
teren leśny i zadrzewiony	36.1%
zabudowa	11.3%
teren pod drogami kołowymi, szynowymi i lotniskowymi	2.1%
woda powierzchniowa	1.1%
wyrobisko i zwałowisko	0.9%
pozostały teren niezabudowany	0.4%
uprawa trwała	0.4%
plac	0.4%
roślinność krzewiasta	0.2%
składowisko odpadów	0.01%
grunt nieużytkowany	0.001%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Bazy Danych Obiektów Topograficznych BDOT10k.

IV.8. ZABYTKI I INNE DOBRA MATERIALNE³⁶

○ CZERWIONA-LESZCZYNY

Na terenie gminy i miasta zachowało się wiele zabytków, które reprezentują architekturę sakralną, dworską, architekturę patronackiego osiedla robotniczego oraz architekturę obiektów różnych dziedzin techniki.

Najstarszą budowlą sakralną jest drewniany kościół p.w. Trójcy Przenajświętszej przeniesiony w 1981 r. z Leszczyn do Palowic.

W Bełku natomiast znajduje się drewniany kościółek p.w. św. Marii Magdaleny, zabytkowy cmentarz, gdzie rośnie grupa starych drzew z pomnikowym dębem szypułkowym, a także kamienna rzeźba Boża Męka z 1878 r.

W dzielnicy Czerwionka znajduje się budynek z XIX wieku otoczony parkiem o cennym drzewostanie, który jest pozostałością po dawnym parku dworskim.

W dzielnicy Leszczyny znajduje się dwór klasycystyczny zwany zamkiem, wzniesiony w 1882 r. przez Konrada von Bartelta w miejscu istniejącego tam wcześniej drewnianego dworu;

W Czuchowie zlokalizowany jest dwór z XIX wieku, w którym niegdyś znajdował się szpital Spółki Brackiej.

W centrum Palowic znajduje się budynek wzniesiony w latach 1860-1880 w stylu klasycystycznym, wewnątrz którego znajdują się zabytkowe piece kaflowe, zaś w jego sąsiedztwie stoi dawna oficyna dworska, pochodząca z pierwszej połowy XIX wieku.

W lasach palowickich położone są zabytkowe ruiny huty Waleska. To ceglana budowla z kwadratową wieżą o czterech kondygnacjach wybudowana w 1830 r., ma 15 m wysokości.

Przykładem zabytkowego układu urbanistycznego jest architektura patronackiego osiedla robotniczego kopalni „Dębieńsko”, które powstało w Czerwionce w latach 1899-1916. Murowane z cegły familoki o drewnianych dachach krytych dachówką są pamiątką dawnej architektury miejskiej Górnego Śląska. W 1994 r. Wojewódzki Konserwator Zabytków w Katowicach, wydał decyzję o wpisaniu zabytkowego osiedla familoków do rejestru zabytków województwa katowickiego.

○ JEJKOWICE

W terenie gminy Jejkowice znajduje się kościół parafialny p.w. MB Szkaplerznej i św. Piusa X, zbudowany w latach 1946-1949 na miejscu kościoła przebudowanego z dawnej karczmy w 1929 r. i zniszczonego w 1945 r. Eklektyczny, bazylikowy z apsydą, wysoka wieża z krenelażem i sterczynami. W kruchcie tablice pamiątkowe poświęcone ofiarom obozów koncentracyjnych oraz zakonnicom. Na placu kościelnym zlokalizowany jest pomnik Karola Miarki.

W obszarze gminy znajduje się również kapliczka drewniana z rzeźbą Chrystusa Frasobliwego oraz pomnik poświęcony powstańcom śląskim, więźniom oświęcimskim i osobom zamęczonym w obozach koncentracyjnych.

³⁶ **Dobro materialne** – jest tym wszystkim, co dany człowiek może gromadzić wokół siebie tworząc własne środowisko materialne. Informacje zawarte w rozdziale opracowano na podstawie informacji zawartych na stronie internetowej <https://starostwo.rybnik.pl/powiat/turystyka-i-rekreacja/>.

○ **LYSKI**

Na terenie gminy Lyski znajduje się Dworek myśliwski Winna Góra oraz Krzyż pokutny w Lyskach.

○ **ŚWIERKLANY**

Na terenie gminy Świerklany zlokalizowany jest Kościół p.w. Bożego Ciała w Jankowicach zbudowany prawdopodobnie około roku 1670. Wykonany jest z drewna, a jego zrębowa konstrukcja opiera się na podmurówce z kamienia. Wnętrze kościoła było pierwotnie malowane, ale po nieudanej próbie jego przemalowania wyłożono je boazerią z desek ułożonych pionowo. Kościół posiada trzy pseudobarokowe ołtarze z obrazami: ołtarz główny z obrazem Ostatniej Wieczerzy z początku XIX wieku, a nad nim drugi, przedstawiający Wniebowstąpienie Pańskie (XVIII wiek); ołtarz boczny z prawej strony obraz Najświętszego Serca Pana Jezusa; drugi po stronie lewej obraz Matki Boskiej Szkaplerznej.

W miejscowości Jankowice znajduje się studzienka, której historia jest ściśle związana z dziejami jankowickiego kościoła oraz z podaniem o ks. Walentym. Pod koniec XIX wieku ks. Edward Bolik w podziękę za odzyskane zdrowie wybudował w Studzienie kaplicę ku czci Matki Boskiej, w której umieszczono rzeźby Matki Boskiej z Lourdes oraz klęczącej przed nią Bernadetty Soubirous. Studzienka stała się miejscem licznych uroczystości religijnych oraz pielgrzymek. W latach 1932-1935 wybudowano tutaj grotę, w jej wnętrzu ołtarz, nad nim krzyż, a w górze we wnęce wkomponowano w całość trzymetrową figurę Matki Boskiej, zwaną przez okolicznych mieszkańców Najświętszą Panią ze Studzienki. Znajduje się tutaj ponadto 14 stacji drogi krzyżowej. Całość dopełniają rzędy ławek dla wiernych oraz drewniany krzyż.

Neobarokowy kościół p.w. św. Anny w Świerklanach Dolnych wybudowano w latach 1929-1930 w miejscu starego drewnianego kościółka, pochodzącego z XVII wieku, który spłonął w listopadzie 1928 r.

V. CELE I PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA STRATEGII

V.1. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA

Zgodnie z ustawą o oś pod pojęciem **cele ochrony środowiska** rozumiemy tutaj cele ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia Strategii.

Aby ustalić listę celów ochrony środowiska przeanalizowano treść wybranych dokumentów strategicznych i programowych, istotnych z punktu widzenia Strategii, oraz informacje dotyczące celów ochrony środowiska w nich zapisanych. Na tej podstawie cele tych dokumentów przyporządkowano do sześciu grup tematycznych, dla których w sposób syntetyczny opisano istotne cele środowiskowe w nich zawarte. W ten sposób wyodrębniono następujące syntetyczne cele ochrony środowiska:

- *Zachowanie dobrego stanu różnorodności biologicznej i georóżnorodności*
- *Gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju*
- *Przeciwdziałanie zmianom klimatu i klęskom żywiołowym, poprawa jakości powietrza, ochrona przed hałasem oraz ochrona zasobów wodnych przed degradacją*
- *Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego oraz przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu*
- *Rozwój technologii przyjaznych środowisku*

Po przeprowadzeniu syntezy celów dokonano oceny ich spójności z celami szczegółowymi i kierunkami Strategii. Wyniki tej oceny zawarto w Rozdziale II.2.2. **OCENA SPÓJNOŚCI CELÓW I KIERUNKÓW**.

V.2. PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA

Zgodnie z ustawą o oś pod pojęciem **problemy ochrony środowiska** rozumiemy tutaj problemy istotne z punktu widzenia realizacji Strategii, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

○ ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA

Problemem istotnym z punktu widzenia realizacji dokumentu, jest zanieczyszczenie powietrza. Wskazują na to wyniki oceny stanu jakości powietrza w strefach³⁷. Najgorzej sytuacja wygląda w zakresie takich substancji jak: Pył PM_{2,5}, Pył PM₁₀ i Benzo(a)piren³⁸. W zakresie tych substancji na obszarze powiatu doszło do przekroczenia wartości kryterialnych³⁹.

Każde ze źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza posiada swoją specyfikę i związany z tym wpływ na środowisko. Natomiast struktura emisji zanieczyszczeń w powiecie jest generalnie pochodną struktury zużycia i jakości paliw. Czynniki te decydują bowiem o wielkości emisji większości zanieczyszczeń powietrza.

Przyczyną pojawienia się w powietrzu większości szkodliwych substancji jest zjawisko tzw. niskiej emisji. Jest to emisja na niskiej wysokości szkodliwych pyłów i gazów, pochodzących głównie z sektora bytowo-komunalnego, z transportu oraz z niskich emitorów przemysłowych. Właśnie niska wysokość emitorów (kominów i innych źródeł emisji) powoduje, że zjawisko to jest szczególnie szkodliwe, ponieważ

³⁷ https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/content/measuring_air_assessment_rating_info.

³⁸ Benzo(a)piren, zawarty w pyłe PM₁₀, jest zanieczyszczeniem, dla którego dotrzymanie obowiązujących standardów stężenia w powietrzu stanowi w Polsce duży problem.

³⁹ Ocena jakości powietrza w strefach w Polsce za rok 2019, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Warszawa, 2020.

wprowadzane do powietrza na tej wysokości zanieczyszczenia gromadzą się wokół miejsca powstania, wyrządzając szkody lokalnie (zazwyczaj są to miejsca zwartej zabudowy mieszkalnej). Przyczyny przekraczania norm jakości powietrza wynikają także w niedostatecznej świadomości społeczeństwa na temat skutków zdrowotnych spalania odpadów w paleniskach domowych. Zjawisko niskiej emisji nasila się w wyniku niekorzystnych warunków meteorologicznych (stany bezwietrzne - cisze, niska temperatura, mgła, brak opadów, inwersja). Wpływ na nie mają także warunki topograficzne, tj. usytuowanie źródeł emisji w miejscach o utrudnionym rozpraszaniu zanieczyszczeń, którym występują trudności z tzw. przewietrzaniem (w szczególności dotyczy to obszarów zurbanizowanych).

Problem stanowi także zanieczyszczenie powietrza występujące w sąsiedztwie dróg. Jest to problem narastający, zwłaszcza w centrum miasta Czerwionka- Leszczyny⁴⁰. Największe jego natężenie występuje w słoneczne i ciepłe dni kiedy oprócz toksycznych spalin tworzy się szkodliwa dla zdrowia, przypowierzchniowa warstwa ozonu pochodzenia fotochemicznego.

○ DEGRADACJA ŚRODOWISKA WODNEGO

Problemem istotnym z punktu widzenia realizacji dokumentu, jest degradacja środowiska wodnego.

Woda stanowi odzwierciedlenie stanu środowiska i sposobu gospodarowania przez człowieka i jest jednym z komponentów środowiska najbardziej narażonych na wpływ działalności człowieka (w szczególności wody powierzchniowe).

Głównym zagrożeniem dla wód powierzchniowych i podziemnych na terenie powiatu jest niewielkie skanalizowanie obszaru kanalizacją sanitarną oraz nieuszczelnienie przydomowych zbiorników bezodpływowych. Tylko niecałe 45% mieszkańców powiatu posiada dostęp do sieci kanalizacji sanitarnej. Najlepiej w tym względzie wygląda sytuacja w gminie Świerklany (ponad 65%), najgorzej zaś w gminie Lyski (ponad 20%). Może to powodować niekontrolowane odprowadzanie nieczyszczonych ścieków komunalnych bezpośrednio do wód i do gruntu.

Źródłem zanieczyszczeń wód jest również spływ wód opadowych z terenów rolniczych (zawierających zwiększone ilości związków azotu wskutek nieracjonalnego stosowania gnojowicy i nawozów azotowych) oraz dróg.

Problem stanowi także eutrofizacja wód, czyli proces wzbogacania się wód w substancje odżywcze, powodujący nadmierną produkcję biomasy glonów (co objawia się tzw. zakwitem glonów). Gdy temperatura wody przekracza 26°C oraz przy nadmiarze fosforanów w wodzie, może dochodzić do zakwitu potencjalnie toksycznych gatunków sinic, których toksyny są szkodliwe dla zdrowia ludzi. Intensywny rozwój planktonu, który następnie obumiera, prowadzi do opadania na dno martwej materii organicznej, która, rozkładając się (podlegając procesowi redukcji), zużywa tlen. Powoduje to, obniżenie stężenia tlenu, a nawet powstawanie deficytu tlenowego.

W związku z tym, że woda wykorzystywana jest do celów spożywczych, od jej czystości zależy zdrowie ludzi oraz wysokość kosztów jakie należy ponieść w celu jej uzdatnienia. Ponadto wody powierzchniowe wykorzystywane są też do nawadniania pól uprawnych. W związku z tym zanieczyszczenia jakie ze sobą niosą mogą zostać zatrzymane przez glebę i pobrane przez uprawiane na niej rośliny. W ten sposób mogą trafić do organizmu człowieka.

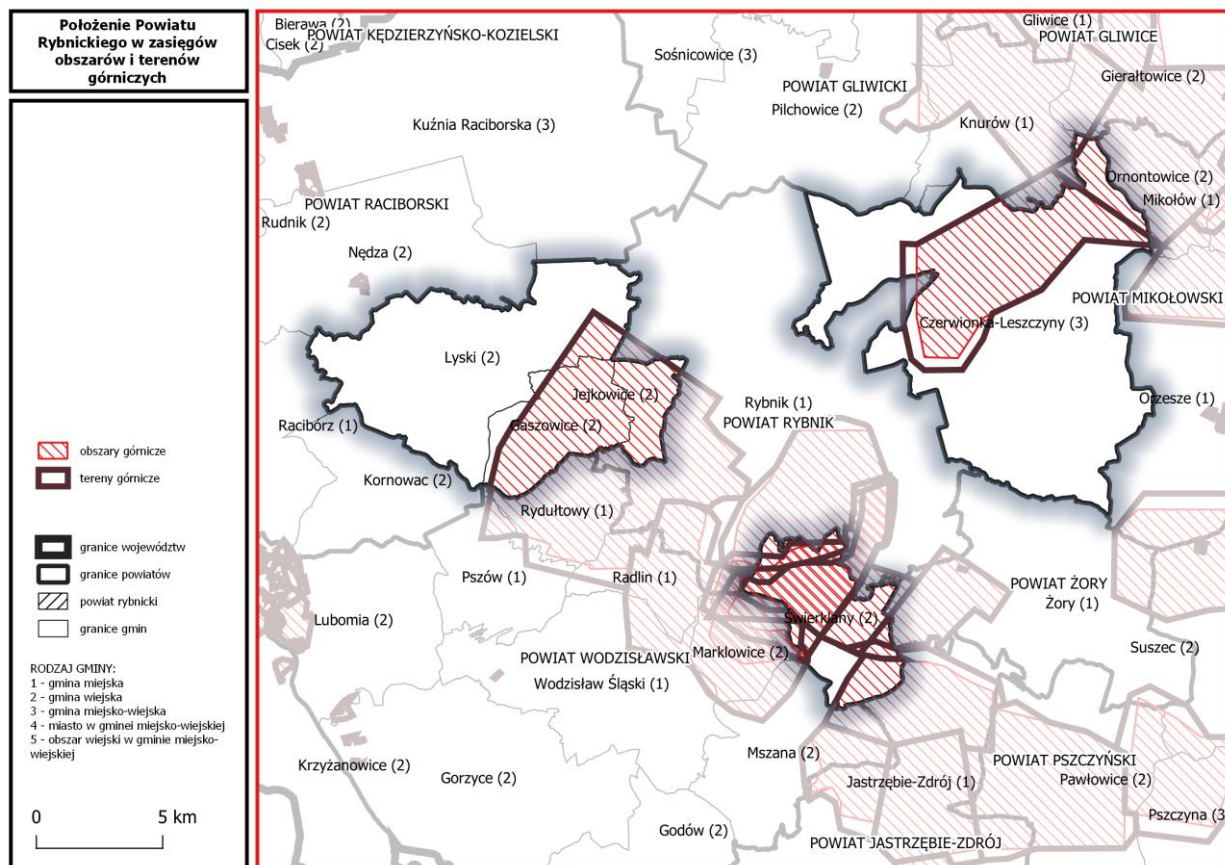
⁴⁰ Program ochrony środowiska dla Powiatu Rybnickiego na Lata 2019-2022 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2023-2025, Starostwo Powiatowe w Rybniku, EKO – TEAM KONSULTING, 2019.

○ DEGRADACJA POWIERZCHNI ZIEMI I KRAJOBRAZU

Problemem istotnym z punktu widzenia realizacji dokumentu, jest degradacja powierzchni ziemi i krajobrazu.

W niektórych fragmentach obszaru powiatu naturalna rzeźba powierzchni ziemi została przekształcona w wyniku wielowiekowej działalności przemysłowej, w tym przede wszystkim działalności górniczej. Przestrzeń objęta możliwymi szkodliwymi wpływami robót górniczych położona jest w zasięgu **obszarów górniczych**⁴¹ i **terenów górniczych**⁴². Obszary górnicze zajmują 23 km² (33,25% powierzchni powiatu), natomiast tereny górnicze zajmują 32 km² (46,5% powierzchni powiatu).

Ryc. 19 Obszary i tereny górnicze.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego.

W granicach powiatu występuje 11 terenów górniczych tj. *Rydułtowy II, Dębieńsko 1, Radlin II, Jankowice – Wschód, Orontowice I, Żory 1, Chwałowice 1, Jankowice, Jankowice 1, oraz Knurów i Szeroka I.*

Eksploracja górnicza węgla kamiennego prowadzona jest przez Polską Grupę Górniczą S.A. KWK ROW (Ruch Jankowice, Ruch Marcel, Ruch Rydułtowy) oraz JSW SA KWK „Borynia-Zofiówka-Jastrzębie” i JSW SA KWK „Knurów-Szczygłowice”.

⁴¹ **Obszarem górniczym** – jest przestrzeń, w granicach której przedsiębiorca jest uprawniony do wydobywania kopaliny, podziemnego bez-zbiornikowego magazynowania substancji, podziemnego składowania odpadów, podziemnego składowania dwutlenku węgla oraz prowadzenia robót górniczych niezbędnych do wykonywania koncesji (Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 2011 nr 163 poz. 981, z późn. zm.).

⁴² **Terenem górniczym** – jest przestrzeń objęta przewidywanymi szkodliwymi wpływami robót górniczych zakładu górniczego (Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 2011 nr 163 poz. 981, z późn. zm.).

Możliwy wpływ podziemnej eksploatacji górniczej na powierzchnię ziemi jest wywołany przemieszczeniami elementów górotworu lub wstrząsami górniczymi. Przemieszczenia elementów górotworu prowadzą do zmiany stosunków wodnych w górotworze i na powierzchni oraz do deformacji powierzchni ziemi. Wstrząsy górnicze skutkują zaś drganiem podłoża, co prowadzi do m. in. degradacji różnego rodzaju zabudowy, tworzenia obszarów bezodpływowych w wyniku przecięcia warstw wodonośnych, uszkodzenia kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz uszkodzenia sieci transportowej. Rozległe negatywne skutki eksploatacji górniczej, dotyczące zasobów mieszkaniowych, infrastruktury komunalnej i środowiska przyrodniczego, były jednym z głównych powodów objęcia terenu całego miasta programem rewitalizacji. W związku z tym, że działalność górnicza trwa nadal to przekształcenia powierzchni ziemi mają charakter postępujący i są bardzo istotnym problemem ochrony środowiska.

Problemem jest również obciążenie środowiska odpadami. Nieprawidłowe gospodarowanie odpadami wywiera negatywny wpływ na jakość wszystkich komponentów środowiska, w tym na powierzchnię ziemi, ale także m.in. na wody, powietrze i ludzi. Odpady mogą powodować zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych, mogą przyczynić się do degradacji gleb i degradacji roślinności. Na skutek podmywania odpadów wodami opadowymi oraz zachodzenia procesów gnilnych powstają odcieki, które oddziałują na wody powierzchniowe, podziemne oraz gleby. Zanieczyszczają je m.in. metalami ciężkimi, i węglowodorami. Niebezpieczne substancje (np. metale ciężkie, związki siarki i fluoru, pyły, bakterie i grzyby) występują nie tylko w sąsiedztwie miejsca składowania odpadów, ale też w sąsiedztwie dróg przewozu odpadów. Poprzez glebę niebezpieczne substancje dostają się do różnych części roślin, w szczególności niektórych warzyw, które szybko absorbują zanieczyszczenia z otoczenia (np. sałaty i kapusty). Ponadto w otoczeniu składowisk zaburzeniu ulega cały cykl wegetacyjny roślin, który przebiega bardzo wolno lub nawet zanika. Odpady przyczyniają się także do zanieczyszczenia powietrza, emitując trujące gazy i pyły oraz odory.

Szczególnym rodzajem składowisk odpadów są hałdy pogórnice, które powodują zanieczyszczenia wód podziemnych i gleby związkami chemicznymi, związkami radioaktywnymi i metalami ciężkimi.

To wszystko powoduje, że obciążenie środowiska odpadami ma w konsekwencji bardzo niekorzystny wpływ na życie i zdrowie człowieka, przyczyniając się do wielu chorób, w tym nowotworowych. Życie w otoczeniu odpadów, pogarsza także psychiczny komfort życia zarówno pośrednio (degradację krajobrazu), jak i bezpośrednio (odór).

Istotną odsetek powierzchni powiatu zajmują grunty wymagające rekultywacji. Dewastacja i degradacja gleb oraz gruntów jest powodowana przez górnictwo, przemysł (energetyka, przemysł chemiczny, hutnictwo), transport, chemizację i intensyfikację rolnictwa oraz gospodarkę komunalną. Poważnym problemem są liczne przypadki wycieków produktów ropopochodnych podczas ich produkcji, transportu lub magazynowania. Są one przyczyną długotrwałej degradacji gruntów i wód podziemnych.

Pod wpływem różnych rodzajów antropopresji zachodzą negatywne przemiany krajobrazu. Do degradacji krajobrazu może przyczynić się: zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenie wód, degradacja fizyczna, chemiczna i biologiczna gleb, zniszczenie pokrywy roślinnej, zagłada konkretnego gatunku roślin lub zwierząt i przekształcenie rzeźby. Krajobraz stanowi system, w którym przedmioty i zjawiska pozostają w nierozzerwalnej od siebie zależności i wzajemnie się warunkują. Przez to zmiana jednego elementu powoduje zmianę pozostałych elementów. Degradacja krajobrazu ma wpływ m.in. na samopoczucie ludzi, a co za tym idzie na komfort ich życia.

Na ochronę powierzchni Ziemi i krajobrazu niekorzystnie wpływa zaś fakt, że znaczna powierzchnia powiatu w dalszym ciągu nie jest objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Powoduje to, że na wielu obszarach zaburzony jest ład przestrzenny, rozumiany jako ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie

uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne⁴³.

V.3. SPOSOBY, W JAKICH CELE I PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA STRATEGII

Cele ochrony środowiska i problemy ochrony środowiska zostały uwzględnione podczas opracowania analizowanego dokumentu przede wszystkim w jego ustaleniach, które stanowią cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań.

W tabeli zawarto zestawienie celów i problemów ochrony środowiska oraz odpowiadających im celów operacyjnych i kierunków działań Strategii. Zbiór kierunków działań wypracowany dla realizacji celów strategicznych, przy uwzględnieniu treści celów operacyjnych. W założeniu twórców dokumentu znaczna część proponowanych kierunków ma przynieść wielowymiarowe efekty wpisujące się swoim oddziaływaniem w kilka różnych celów operacyjnych lub strategicznych.

Tab. 10 Zestawienie celów i problemów ochrony środowiska oraz odpowiadających im celów operacyjnych i kierunków działań.

Cele/problemy ochrony środowiska	Cele operacyjne	Kierunki działań
Cel strategiczny: Dostosowywany do zmian cywilizacyjnych poziom jakości życia mieszkańców		
Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego oraz przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu	C1.1. Komplementarna oferta dostępnych w gminach powiatu usług publicznych i udogodnień zapewniająca funkcjonowanie różnych grup społecznych, w tym usługi edukacyjne, opiekuńcze, czasu wolnego.	K1.1.6. Podnoszenie dostępności rodzin do usług opiekuńczych dla dzieci, w tym opieka żłobkowa i przedszkolna. K1.1.7. Zajęcia dla rodziców i dzieci wspierające funkcjonowanie rodziny oraz rozwijanie różnego rodzaju kompetencji. K1.1.8. Zajęcia rozwijające dla dzieci do lat 3. K1.1.9. Rozwój zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży rozwijających talenty i zainteresowania. a także: K1.1.10. przedsięwzięcia określone dla celu C1.7. i C1.8.
Gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	C1.2. Zintegrowany system transportowy, zapewniający dostępność i funkcjonalność.	K1.2.4. Modernizacja infrastruktury drogowej na terenie powiatu. K1.2.5. Budowa centrów przesiadkowych i rozwój transportu zbiorowego. K1.2.6. Poprawa bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów na drogach, w tym inwestycje w ciągi pieszce i ścieżki rowerowe.
Gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	C1.3. Udział mieszkańców w monitorowaniu i kształtowaniu polityk lokalnych.	K.1.3.3. Rozwijanie narzędzi zwiększających dostęp mieszkańców do informacji o swojej gminie. K.1.3.4. Wdrażanie narzędzi partycypacji w realizacji strategii rozwoju powiatu rybnickiego.
Przeciwdziałanie zmianom klimatu i kłęskom żywiołowym, poprawa jakości powietrza, ochrona przed hałasem oraz ochrona zasobów wodnych przed degradacją	C1.4. Bezpieczne środowisko przyrodnicze tworzące wyróżniającą jakość życia w gminach powiatu.	K.1.4.8. Działania na rzecz zwiększenia efektywności gospodarki odpadami – podniesienie świadomości mieszkańców, punkty selektywnej zbiórki odpadów. K.1.4.9. Przywracanie walorów środowiskowych oraz nadanie nowych funkcji społecznym terenom zdegradowanym w wyniku eksploatacji górniczej; renaturalizacja terenów zdegradowanych. K.1.4.10. Działania ograniczające tzw. niską emisję. K.1.4.11. Termomodernizacja i instalacje fotowoltaiczne w starych budynkach użyteczności publicznej. K.1.4.12. Budowa alternatywnych zbiorników zasilania w wodę. K.1.4.13. Budowa kompostowni. K.1.4.14. Tworzenie punktów ładowania samochodów elektrycznych.
Przeciwdziałanie zmianom klimatu i kłęskom żywiołowym, poprawa jakości powietrza, ochrona przed hałasem oraz ochrona zasobów wodnych przed degradacją	C1.5. Wizualna i funkcjonalna atrakcyjność przestrzeni publicznych kreowanych przy wykorzystaniu walorów przyrodniczych i kulturowych powiatu.	K.1.5.5. Wielowymiarowa rewitalizacja centrów gmin lub miejscowości. K.1.5.6. Modernizacja i nadanie nowych funkcji obiektom o obniżonym standardzie, np. stare hotele robotnicze, substandardowe obiekty sportowe i kulturalne. K.1.5.7. Tworzenie i modernizacja plenerowych miejsc rekreacji i sportu (np. siłownie plenerowe, boiska treningowe, skatepark itp.). K.1.5.8. Realizacja plenerowych wydarzeń społecznych

⁴³ Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2003 nr 80 poz. 717).

Cele/problemy ochrony środowiska	Cele operacyjne	Kierunki działań
		i kulturalnych.
Przeciwdziałanie zmianom klimatu i kłęskom żywiołowym, poprawa jakości powietrza, ochrona przed hałasem oraz ochrona zasobów wodnych przed degradacją	C1.6. Zrównoważony rozwój budownictwa mieszkaniowego i wdrażanie proekologicznych rozwiązań w gospodarstwach domowych.	K.1.6.7. Działania organizacyjne i inwestycyjne na rzecz rozwoju i podnoszenia jakości zasobu mieszkaniowego, w tym SIM (społeczne inicjatywy mieszkaniowe), przygotowanie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe, remonty i modernizacja komunalnych zasobów mieszkaniowych, dostosowania zasobu mieszkaniowego do obowiązujących przepisów techniczno-budowlanych. K.1.6.8. Likwidacja niskiej emisji, termomodernizacja, wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych. K.1.6.9. Uzupełnienie deficytów w zakresie sieci kanalizacyjnej. K.1.6.10. Przebudowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami. K.1.6.11. Rozwój sieci gazowej. K.1.6.12. Działania na rzecz ograniczenia kosztów rozwoju i obsługi infrastruktury liniowej.
Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego oraz przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu	C1.7. Wyprofilowana oferta wspierająca osoby o szczególnych potrzebach.	K.1.7.4. Rozwijanie w gminach powiatu komplementarnej infrastruktury i usług dla grup defaworyzowanych, w tym DPS, punkt interwencji kryzysowej, noclegownia, ogrzewalnia, ośrodek terapii uzależnień. K.1.7.5. Działania instytucjonalne i inwestycyjne na rzecz podnoszenia dostępności usług opiekuńczych dla osób dorosłych – seniorów i osób o szczególnych potrzebach. K.1.7.6. Oferta wspierająca integrację i aktywizację kobiet, seniorów, osób ze szczególnymi potrzebami.
Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego oraz przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu	C1.8. Dogodne warunki dla podnoszenia kwalifikacji i kompetencji cywilizacyjnych oraz rozwijania talentów mieszkańców.	K1.8.4. Rozwój oferty sportowej i kulturalnej adresowanej do mieszkańców Powiatu. K1.8.5. Organizacja kursów wspierających zmianę i podnoszenie kwalifikacji (nie tylko dla osób bezrobotnych). K1.8.6. Rozwijanie przedsiębiorczości mieszkańców opierającej się na wykorzystywaniu zdobywanego wykształcenia oraz zainteresowań mieszkańców.
Rozwój technologii przyjaznych środowisku	C1.9. Dostępność rozwiązań technologicznych wspierających funkcjonowanie mieszkańców w powiecie oraz korzystanie z udogodnień w otoczeniu.	K1.9.4. Rozwój usług e-administracji i podnoszenie kompetencji użytkowników w tym zakresie. K1.9.5. Rozwój komunikacji publicznej wspierającej dostępność usług i udogodnień w sąsiednich miastach. K1.9.6. Realizacja projektów <i>smart city</i> i <i>smart village</i>
Cel strategiczny: Zintegrowane, odpowiedzialne za swoje gminy społeczności lokalne		
Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego oraz przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu	C2.9. Sektor obywatelski partnerem kreowania usług publicznych wspierających funkcjonowanie mieszkańców.	K.2.1.3. Monitorowanie zapotrzebowania na usługi społeczne w partnerstwie z sektorem pozarządowym. K.2.1.4. Wspieranie udziału sektora pozarządowego w realizacji usług publicznych.
Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego oraz przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu	C2.10. Dogodne warunki dla wzmacniania potencjału i ciągłości rozwoju organizacji pozarządowych.	K.2.2.3. Instytucjonalne wsparcie dla aktywności społecznej, np. stworzenie Centrum Inicjatyw Społecznych. K.2.2.4. Wsparcie materialne i kompetencyjne sektora pozarządowego.
Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego oraz przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu	C2.11. Liderzy lokalni oraz środowiska społeczne inicjujące przedsięwzięcia na rzecz swoich gmin lub swojego miejsca zamieszkania.	K.2.3.4. Promowanie liderów społecznych oraz dobrych wzorców zaangażowania społecznego. K.2.3.5. Wydarzenia, akcje, inicjatywy oraz stała oferta zajęć wspierających integrację mieszkańców. K.2.3.6. Popandemiczna aktywizacja lokalnej społeczności.
Gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	C2.12. Dostępność informacji o rozwoju lokalnym umożliwiającą efektywne i konstruktywne angażowanie się społeczności lokalnych w rozwój swoich gmin.	K.2.4.2. Cyfryzacja informacji w gminie i jej dostępność dla mieszkańców.
Gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	C2.13. Wysoki poziom wiedzy mieszkańców w zakresie wartości lokalnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.	K.2.5.3. Działania na rzecz zachowywania śląskiego dziedzictwa kulturowego, w tym międzypokoleniowa integracja wokół lokalnego dziedzictwa – zwyczaje, tradycje, gwara. K.2.5.4. Podtrzymywanie w miejscowościach wiejskich tradycji upraw żywności, m. in. przez rozwój społecznych ogrodów warzywnych.
Przeciwdziałanie zmianom klimatu i kłęskom	C2.14. Sektor obywatelski promujący ekologiczne	K.2.6.3. Kształtowanie proekologicznej świadomości mieszkańców. K.2.6.4. Wydarzenia pobudzające proekologiczną aktywność

Cele/problemy ochrony środowiska	Cele operacyjne	Kierunki działań
żywiolowym, poprawa jakości powietrza, ochrona przed hałasem oraz ochrona zasobów wodnych przed degradacją	postawy mieszkańców.	mieszkańców.
Gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	C2.15. Witalne obiekty i przestrzenie dziedzictwa kulturowego oraz miejsca symboliczne.	K.2.7.4. Ochrona, renowacja i rewitalizacja zabytków i obiektów symbolicznych. K.2.7.5. Włączanie mieszkańców w proces odkrywania lokalnego dziedzictwa kulturowego. K.2.7.6. Działania włączające wspólnoty lokalne w poprawę jakości przestrzeni gmin, podnoszenie estetyki podwórek, remonty obiektów przekształcanych w miejsca spotkań mieszkańców
Gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	C2.16. Innowacje społeczne odpowiadające na ewoluujące potrzeby mieszkańców.	K.2.8.2. Międzygminne integrowanie oferty usług społecznych oraz programu wydarzeń (w celu komplementarnego poszerzania tematyki i form).
Cel strategiczny: Zdywersyfikowana struktura gospodarstwa powiatu z urozmaiconą ofertą miejsc pracy		
Gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	C3.13. Zintegrowana oferta gmin powiatu dla biznesu lokalnego i inwestorów.	K.3.1.6. Stworzenie spójnej oferty gmin powiatu dla inwestorów – narzędzia fiskalne, współpraca w zakresie planowania przestrzennego, działania promocyjne. K.3.1.7. Przygotowanie nowych, dobrze uzbrojonych terenów inwestycyjnych z wykorzystaniem lokalizacji gmin w sąsiedztwie autostrady A1 (uzbrojenie i lokalizacje wspierające realizację zasad rozwoju zrównoważonego). K.3.1.8. Przygotowanie terenów inwestycyjnych na terenach poprzemysłowych (z uwzględnieniem problemu szkód górniczych). K.3.1.9. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości lokalnej – narzędzia instytucjonalne, edukacyjne, doradcze, finansowe i inne. K.3.1.10. Przestrzenie dla rozwoju lokalnego biznesu.
Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego oraz przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu	C3.14. Kreowanie kwalifikacji mieszkańców w ścisłej współpracy biznesu, instytucji edukacyjnych i kulturalnych, organizacji pozarządowych i innych partnerów.	K.3.3.3. Projekty współpracy biznesu, edukacji i organizacji pozarządowych na rzecz podnoszenia kompetencji mieszkańców na rynku pracy - koordynacja kształcenia z bieżącymi i prognozowanymi potrzebami rynku pracy. K.3.3.4. Monitorowanie popytu na kwalifikacje na lokalnym rynku pracy.
Gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	C3.15. Łańcuchy kooperacji integrujące lokalne podmioty gospodarcze (firmy usługowe i produkcyjne, rzemiosło, gospodarstwa rolne) i kreujące wysoką wartość rynkową.	K.3.3.3. Rozwój oferty firm lokalnych w przestrzeni wirtualnej, w tym narzędzia wspierające współpracę firm z Powiatu. K.3.3.4. Wspieranie firm sektora rolno-spożywczego.
Gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	C3.16. Silny samorząd gospodarczy powiatu.	K.3.4.2. Wydarzenia integrujące lokalne środowiska biznesowe.
Gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	C3.17. Wysokie kompetencje przedsiębiorcze mieszkańców wspierające ich włączenie w rozwój gospodarczy gmin powiatu.	K.3.5.4. Kształtowanie kompetencji przedsiębiorczych w szkołach. K.3.5.5. Rozwój przedsiębiorczości wspierającej sprawiedliwą transformację. K.3.5.6. Promowanie przedsiębiorczości społecznej.
Gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	C3.18. Dogodne warunki dla zaangażowania środowiska biznesowego powiatu w kształtowanie, wdrażanie i monitorowanie lokalnych polityk rozwoju gospodarczego.	K.3.6.2. Wdrażanie narzędzi wymiany informacji między samorządem lokalnym a środowiskiem biznesu.
Zachowanie dobrego stanu różnorodności biologicznej i georóżnorodności	C3.19. Dostęp do infrastruktury technicznej ograniczający negatywny wpływ gospodarki na przestrzeń i środowisko przyrodnicze.	K.3.7.3. Rozwój infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE. K.3.7.4. Wdrażanie rozwiązań ograniczających wpływ transportu na środowisko przyrodnicze i jakość życia.
Zachowanie dobrego stanu różnorodności biologicznej i georóżnorodności	C3.20. Rosnący udział branż proekologicznych w strukturze gospodarczej gmin powiatu.	K.3.8.3. Inicjatywy klastrowe w branżach innowacyjnych i ekologicznych. K.3.8.4. Wspieranie rozwoju firm w branżach związanych z gospodarką cyrkularną i odnawialnymi źródłami energii.

Cele/problemy ochrony środowiska	Cele operacyjne	Kierunki działań
Gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	C3.21. Zaangażowanie lokalnego biznesu w działania z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu.	K.3.9.2. Promowanie lokalnych liderów społecznej odpowiedzialności biznesu.
Gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	C3.22. Nowe firmy w branżach wykorzystujących wiedzę, kulturę i lokalne dziedzictwo.	K.3.10.4. Wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej. K.3.10.5. Rozwój ścieżek rowerowych łączących turystyczne atrakcje Powiatu Rybnickiego. K.3.10.6. Realizacja w partnerstwie z lokalnymi przedsiębiorcami wydarzeń opierających się na wykorzystywaniu lokalnego dziedzictwa.
Gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	C3.23. Wzmacnianie relacje między firmami lokalnymi a podmiotami naukowymi i badawczymi w regionie.	K.3.11.3. Organizacja wydarzeń wspierających międzysektorowe relacje z udziałem firm lokalnych. K.3.11.4. Promowanie wśród lokalnych przedsiębiorców możliwości ubiegania się o środki wsparcia na realizację partnerskich projektów badawczych (np. finansowanych ze środków NCBiR).
Rozwój technologii przyjaznych środowisku	C3.24. Dostępność rozwiązań technologicznych i organizacyjnych wspierających funkcjonowanie firm w gminach powiatu.	K.3.12.2. Rozwój infrastruktury ICT.
Cel strategiczny: Relacje z otoczeniem wzmacniające gminy powiatu rybnickiego		
Gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	C4.8. Samorządy powiatu kooperujące w planowaniu i monitorowaniu rozwoju, kreowaniu przedsięwzięć, pozyskiwaniu środków zewnętrznych i wdrażaniu aktywności strategicznych.	K.4.4. Działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji menedżerów i urzędników lokalnych wspierające innowacyjny i partnerski styl zarządzania lokalnego. K.4.5. Tworzenie spójnego systemu informacji o rozwoju Powiatu, w tym systemu monitorowania procesu wdrażania strategii. K.4.6. Wdrażanie nowoczesnych narzędzi wspomagających zarządzanie rozwojem lokalnym – narzędzia konsultacyjne, informacyjne, analityczne itp.
Gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	C4.9. Innowacyjne aktywności (projekty) łączące gminy powiatu oraz tworzące jego wyróżniki w otoczeniu.	K.4.2.2. Opracowywanie przez gminy wspólnych opracowań analitycznych, badawczych i programowych.
Gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	C4.10. Spójność infrastrukturalna gmin powiatu z otoczeniem.	K.4.3.3. Lobbing na rzecz realizacji inwestycji poprawiających infrastrukturalne usytuowanie gmin powiatu, w tym włączanie w sieci infrastrukturalne wspierające rozwój zrównoważony. K.4.3.4. Realizacja inwestycji włączających gminy powiatu w subregionalnej i regionalne sieci transportu zrównoważonego.
Gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	C4.11. Otwartość gmin powiatu na oczekiwania i aspiracje podmiotów w otoczeniu.	K.4.4.2. Udział w wydarzeniach samorządowych, naukowych, branżowych wspierających wzbogacanie wiedzy o społecznych i gospodarczych trendach rozwojowych.
Zachowanie dobrego stanu różnorodności biologicznej i georóżnorodności	C4.12. Aktywna pozycja powiatu w zachowywaniu i aktywizowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu.	K.4.5.2. Organizowanie wydarzeń z udziałem krajowych i międzynarodowych środowisk kulturalnych, naukowych, badawczych, biznesowych.
Gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	C4.13. Powiat rybnicki inicjatorem projektów realizowanych w partnerstwie z podmiotami w otoczeniu.	K.4.6.3. Podejmowanie projektów związanych z pielęgnowaniem śląskiego dziedzictwa kulturowego. K.4.6.4. Wspieranie podmiotów lokalnych w kreowaniu projektów realizowanych w partnerstwie z podmiotami w otoczeniu.
Gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	C4.14. Pozytywny wizerunek powiatu dopełniający i wzmacniający wizerunek województwa śląskiego.	K.4.7.5. Promocja atrakcyjności gmin Powiatu Rybnickiego jako miejsca zamieszkania realizowana w skali regionalnej i ponadregionalnej. K.4.7.6. Promocja atrakcyjności inwestycyjnej gmin Powiatu Rybnickiego w skali krajowej i międzynarodowej. K.4.7.7. Promocja oferty turystycznej i rekreacyjnej Powiatu Rybnickiego, w tym punkty informacji turystycznej, informacja i obsługa turystów w przestrzeni wirtualnej. K.4.7.8. Promocja Powiatu Rybnickiego jako obszaru wyjątkowego w skali regionalnej dziedzictwa kulturowo-przyrodniczego.

Źródło: Projekt Strategii rozwoju ponadlokalnego gmin Powiatu Rybnickiego na lata 2021-2030 roku.

VI. STOPIEŃ, W JAKIM DOKUMENT USTALA RAMY DLA REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ I INWESTYCJI

W dokumencie dla realizacji celów strategicznych, przy uwzględnieniu treści celów operacyjnych wypracowano zbiór kierunków działań. Znaczna część proponowanych kierunków przynosi wielowymiarowe efekty wpisujące się swoim oddziaływaniem w kilka różnych celów operacyjnych lub strategicznych. Wdrażanie strategii polegać będzie na tworzeniu konkretnych projektów nawiązujących do danego kierunku działania.

Procedura wyboru projektów opierać się będzie na kryteriach opisanych w częściach dokumentu dotyczących wdrażania strategii. W samym dokumencie Strategii lista projektów nie została zawarta. W przyszłości w skład listy projektów wchodzić będą przygotowana we współpracy lokalnej projekty wdrożeniowe oraz przez projekty własne jednostek samorządu lokalnego – powiatu i gmin oraz ich jednostki podległe.

VII. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO⁴⁴

Analiza znaczącego oddziaływania na środowisko, zawarta w prognozie, oparta została o podejście, w którym najważniejszą jest **ocena celów i kierunków analizowanego dokumentu, skutków ich realizacji i ocena, czy kwestie środowiskowe zostały w nim należycie ujęte**. Tego rodzaju podejście stosowane jest w ocenie dokumentów, które jedynie wyznaczają ramy i kierunki rozwoju różnych procesów, nie definiują zaś konkretnych przedsięwzięć lokalizacyjnie, czasowo, technologicznie. Takim dokumentem jest *Strategia rozwoju ponadlokalnego gmin Powiatu Rybnickiego na lata 2021-2030*, który to dokument charakteryzuje się wysokim poziomem ogólności i dużą rozpiętością tematyczną. W związku z powyższym w prognozie zawarta została analiza oddziaływania ustaleń zawartych w dokumencie na poszczególne komponenty środowiska.

Potencjalne zmiany stanu środowiska ocenione zostały w **dwóch wariantach**: w przypadku realizacji dokumentu oraz zaniechania tej realizacji. Wariant pierwszy jest wariantem podstawowym, ujętym i opisanym w niniejszym rozdziale, w tym w macierzy przedstawiającej **możliwy wpływ** działań i projektów strategicznych **na poszczególne komponenty środowiska**. Wariant drugi jest wariantem alternatywnym opisanym w rozdziale poświęconym potencjalnym zmianom stanu środowiska w przypadku braku realizacji Strategii.

Szczególną uwagę zwrócono na oddziaływanie zapisów Strategii na **obszary chronione**⁴⁵ oraz na **obszary strategicznej interwencji**⁴⁶ (osi określone w strategii rozwoju województwa i osi określone w analizowanym dokumencie kluczowe dla powiatu rybnickiego). Zdefiniowanie osi służy do planowania działań interwencyjnych wobec wybranych typów obszarów.

Przeprowadzona ocena odnosi się bezpośrednio do obszaru powiatu. Wielkość i intensywność zachodzących przemian poszczególnych komponentów środowiska zależy bowiem nie tylko od intensywności oddziaływania poszczególnych rodzajów antropopresji, ale także od podatności obszaru, którego te oddziaływania dotyczą. Bodziec o tej samej sile może wywołać inne skutki w obszarach o różnej podatności. Bodziec słaby może wywołać w obszarze podatnym podobne skutki jak bodziec silny w obszarze mniej podatnym.

⁴⁴ Termin *środowisko* jest rozumiany tutaj w najszerszym możliwym ujęciu i obejmuje zarówno środowisko przyrodnicze jak i środowisko stworzone przez człowieka.

⁴⁵ O których mowa w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2018 poz. 1614).

⁴⁶ **Obszary strategicznej interwencji** - są to obszary z charakterystycznym zespołem warunków i cech społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu na ich terenie strukturalnych barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania potencjałów rozwojowych.

VII.1. ODDZIAŁYWANIE NA KOMPONENTY ŚRODOWISKA

W prognozie przeanalizowany został **możliwy wpływ** ustaleń Strategii **na poszczególne komponenty środowiska**. Na podstawie analizy celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań ujętych w dokumencie, uznano, że – biorąc pod uwagę stopień szczegółowości zapisów dokumentu i przyjęty model oceny – ocena oddziaływania zapisów dokumentu na środowisko możliwa jest do wykonania na poziomie **kierunków działań**. W wyniku tego przygotowana została ocena potencjalnych skutków realizacji zapisów Strategii na środowisko, jak również informacja, czy realizacja proponowanych rozwiązań sprzyjać będzie ochronie środowiska i zrównoważonemu rozwojowi.

Ocena obejmowała wszystkie planowane w dokumencie kierunki działań mogące znacząco oddziaływać na środowisko. Wyniki oceny zamieszczono w tabeli, poprzedzając ją objaśnieniami skrótów i barw zastosowanych w ocenie. W sytuacji gdy możliwe było zbadanie danego zagadnienia w sposób umożliwiający wyciągnięcie praktycznych wniosków już na etapie strategicznym, przeprowadzono takie badanie i sformułowano wnioski.

OBJAŚNIENIA SKRÓTÓW I BARW ZASTOSOWANYCH W OCENIE

INTENSYWNOŚĆ I CHARAKTER ODDZIAŁYWANIA

+++	DUŻE POZYTYWNE (BARDZO POZYTYWNE)
++	ŚREDNIE POZYTYWNE
+	MAŁE POZYTYWNE
0	BRAK ODDZIAŁYWANIA LUB ODDZIAŁYWANIE ZNIKOME
-	MAŁE NEGATYWNE
--	ŚREDNIE NEGATYWNE
---	DUŻE NEGATYWNE
+/-	ZARÓWNO POZYTYWNE JAK I NEGATYWNE
N	BRAK MOŻLIWOŚCI JEDNOZNACZNEGO OKREŚLENIA SPODZIEWANEGO ODDZIAŁYWANIA

TYP ODDZIAŁYWANIA

BEZ	BEZPOŚREDNIE
POŚ	POŚREDNIE
WT	WTÓRNE
SK	SKUMULOWANE

CZAS ODDZIAŁYWANIA

CHW	CHWILOWE
ST	STAŁE
KR	KRÓTKOTERMINOWE
ŚR	ŚREDNIOTERMINOWE
DŁ	DŁUGOTERMINOWE

STOPIEŃ ODWRACALNOŚCI

ODW	ODWRACALNE ⁴⁷
NIEODW	NIEODWRACALNE ⁴⁸

⁴⁷ Możliwy jest samoistny lub stymulowany powrót środowiska lub jego elementu do stanu sprzed oddziaływania.

⁴⁸ Występuje trwałe przekształcenie środowiska, niemożliwy jest powrót środowiska lub jego elementu do stanu sprzed oddziaływania.

Tab. 11 Ocena oddziaływania na komponenty środowiska.

STRATEGIA ROZWOJU PONADLOKALNEGO GMIN POWIATU RYBNICKIEGO NA LATA 2021-2030			KOMPONENTY ŚRODOWISKA													
CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	KIERUNEK DZIAŁANIA	RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	LUDZIE	ZWIERZĘTA	ROŚLINY	WODA	POWIETRZE	POWIERZCHNIA ZIEMI	KRAJOBRAZ	KLIMAT	ZASOBY NATURALNE	ZABYTKI	DOBRA MATERIALNE		
C1. Dostosowywany do zmian cywilizacyjnych poziom jakości życia mieszkańców	C1.1. Komplementarna oferta dostępnych w gminach powiatu usług publicznych i udogodnień zapewniająca funkcjonowanie różnych grup społecznych, w tym usługi edukacyjne, opiekuńcze, czasu wolnego.	K1.1.1. Podnoszenie dostępności rodzin do usług opiekuńczych dla dzieci, w tym opieka żłobkowa i przedszkolna.	0	+++ BEZ/ DŁ/ ODW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
		K1.1.2. Zajęcia dla rodziców i dzieci wspierające funkcjonowanie rodziny oraz rozwijanie różnego rodzaju kompetencji.	0	+++ BEZ/ DŁ/ ODW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		K1.1.3. Zajęcia rozwijające dla dzieci do lat 3.	0	+++ BEZ/ DŁ/ ODW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		K1.1.4. Rozwój zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży rozwijających talenty i zainteresowania.	0	+++ BEZ/ DŁ/ ODW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	C1.2. Zintegrowany system transportowy, zapewniający dostępność i funkcjonalność.	K1.2.1. Modernizacja infrastruktury drogowej na terenie powiatu.	+/- Pos/Dł/N IEODW	+++ BEZ/Dł/O DW	+/- Pos/Dł/O DW	+/- Pos/Dł/ NIEODW	Pos/Dł/ NIEODW	++ WT/Dł/ ODW	+/- BEZ/Dł/O DW	+	++ WT/Dł/ ODW	- WT/Dł/ NIEODW	+	WT/Dł/ ODW	+	BEZ/Dł/ /ODW
		K1.2.2. Budowa centrów przesiadkowych i rozwój transportu zbiorowego.	+	+	+	+	+	++ WT/Dł/ ODW	+/- WT/Dł/O DW	+	++ WT/Dł/ ODW	+	+	+	WT/Dł/ ODW	++ BEZ/Dł/ /ODW
		K1.2.3. Poprawa bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów na drogach, w tym inwestycje w ciągu piesze i ścieżki rowerowe.	+	+++ BEZ/Dł/O DW	+	+	+	+	+	+/- WT/Dł/O DW	+	++ WT/Dł/ ODW	0	+	WT/Dł/ ODW	+
C1.3. Udział mieszkańców w monitorowaniu i	K1.3.1. Rozwijanie narzędzi zwiększających dostęp mieszkańców do informacji o swojej gminie.	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	0	+	WT/Dł/ ODW	+	WT/Dł/ /ODW

STRATEGIA ROZWOJU PONADLOKALNEGO GMIN POWIATU RYBNICKIEGO NA LATA 2021-2030

KOMPONENTY ŚRODOWISKA

CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	KIERUNEK DZIAŁANIA	KOMPONENTY ŚRODOWISKA											
			RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	LUDZIE	ZWIERZĘTA	ROŚLINY	WODA	POWIETRZE	POWIERZCHNIA ZIEMI	KRAJOBRAZ	KLIMAT	ZASOBY NATURALNE	ZABYTKI	DOBRA MATERIALE
	kształtowaniu polityk lokalnych.	K.1.3.2. Wdrażanie narzędzi partycypacji w realizacji strategii rozwoju powiatu rybnickiego.	0	++ WT/DŁ/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C1.4. Bezpieczne środowisko przyrodnicze tworzące wyróżniającą jakość życia w gminach powiatu.		K.1.4.1. Działania na rzecz zwiększenia efektywności gospodarki odpadami – podniesienie świadomości mieszkańców, punkty selektywnej zbiórki odpadów.	+++ WT/DŁ/O DW	++ WT/DŁ/O DW	++ WT/DŁ/O DW	+++ WT/DŁ/O DW	+++ BEZ/DŁ/O DW	++ WT/DŁ/ ODW	+++ BEZ/DŁ/O DW	+++ BEZ/DŁ/ ODW	+++ WT/DŁ/ ODW	++ WT/DŁ/ ODW	0	0
		K.1.4.2. Przywracanie walorów środowiskowych oraz nadanie nowych funkcji społecznym terenom zdegradowanym w wyniku eksploatacji górniczej; renaturalizacja terenów zdegradowanych.	++ BEZ/DŁ/O DW	+++ BEZ/DŁ/O DW	++ BEZ/DŁ/O DW	++ BEZ/DŁ/O DW	++ BEZ/DŁ/O DW	++ WT/DŁ/ ODW	+++ BEZ/DŁ/O DW	+++ BEZ/DŁ/ ODW	++ WT/DŁ/ ODW	++ WT/DŁ/ ODW	+WT/DŁ/ ODW	++ WT/DŁ/ ODW
		K.1.4.3. Działania ograniczające tzw. niską emisję.	+++ BEZ/DŁ/O DW	+++ BEZ/DŁ/O DW	+++ BEZ/DŁ/O DW	+++ BEZ/DŁ/O DW	++ WT/DŁ/O DW	+++ BEZ/DŁ/ ODW	++ BEZ/DŁ/O DW	+BEZ/DŁ/ ODW	+++ BEZ/DŁ/ ODW	+WT/DŁ/ ODW	+BEZ/DŁ/ ODW	+BEZ/DŁ/ ODW
		K.1.4.4. Termomodernizacja i instalacje fotowoltaiczne w starych budynkach użyteczności publicznej.	++ WT/DŁ/O DW	++ WT/DŁ/O DW	++ WT/DŁ/O DW	++ WT/DŁ/O DW	+WT/DŁ/O DW	+++ WT/DŁ/ ODW	+WT/DŁ/O DW	+WT/DŁ/ ODW	+++ WT/DŁ/ ODW	+WT/DŁ/ ODW	+WT/DŁ/ ODW	++ WT/DŁ/ ODW
		K.1.4.5. Budowa alternatywnych zbiorników zasilania w wodę.	+WT/DŁ/O DW	++ WT/DŁ/O DW	++ WT/DŁ/O DW	+WT/DŁ/O DW	+++ BEZ/DŁ/O DW	++ WT/DŁ/ ODW	- BEZ/ST/ NIEODW	+POS/DŁ/ ODW	++ WT/DŁ/ ODW	+WT/DŁ/ ODW	0	0
		K.1.4.6. Budowa kompostowni.	+WT/ŚR/ NIEODW	+WT/ŚR/O DW	+WT/ŚR/ NIEODW	+WT/ŚR/ NIEODW	- POS/DŁ/ NIEODW	- POS/DŁ/ ODW	- BEZ/ST/ NIEODW	0	0	0	0	0
		K.1.4.7. Tworzenie punktów ładowania samochodów elektrycznych.	++ WT/DŁ/O DW	++ WT/DŁ/O DW	++ WT/DŁ/O DW	++ WT/DŁ/O DW	+WT/DŁ/O DW	++ WT/DŁ/ ODW	+WT/DŁ/O DW	0	++ WT/DŁ/ ODW	+WT/DŁ/ ODW	+WT/DŁ/ ODW	+WT/DŁ/ ODW
		C1.5. Wizualna i funkcjonalna	K.1.5.1. Wielowymiarowa rewitalizacja centrów gmin lub miejscowości.	0	+++ WT/DŁ/O DW	0	0	++ WT/DŁ/O DW	++ WT/DŁ/ ODW	+++ BEZ/DŁ/O DW	+++ BEZ/DŁ/ ODW	0	0	+++ BEZ/DŁ/ ODW

STRATEGIA ROZWOJU PONADLOKALNEGO GMIN POWIATU RYBNICKIEGO NA LATA 2021-2030

KOMPONENTY ŚRODOWISKA

CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	KIERUNEK DZIAŁANIA	KOMPONENTY ŚRODOWISKA																
			RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	LUDZIE	ZWIERZĘTA	ROŚLINY	WODA	POWIETRZE	POWIERZCHNIA ZIEMI	KRAJOBRAZ	KLIMAT	ZASOBY NATURALNE	ZABYTKI	DOBRA MATERIAŁNE					
	atrakcyjność przestrzeni publicznych kreowanych przy wykorzystaniu walorów przyrodniczych i kulturowych powiatu.	K.1.5.2. Modernizacja i nadanie nowych funkcji obiektom o obniżonym standardzie, np. stare hotele robotnicze, substandardowe obiekty sportowe i kulturalne.	0	+++ WT/DŁ/O DW	0	0	+	WT/DŁ/O DW	++ WT/DŁ/ ODW	++ WT/DŁ/O DW	++ WT/DŁ/ ODW	+	WT/DŁ/ ODW	0	0	++ BEZ/DŁ/ /ODW			
		K.1.5.3. Tworzenie i modernizacja plenerowych miejsc rekreacji i sportu (np. siłownie plenerowe, boiska treningowe, skatepark itp.).	0	+++ WT/DŁ/O DW	0	0	0	0	0	+/- BEZ/DŁ/O DW	+	WT/DŁ/ ODW	0	0	0	0	+++ BEZ/DŁ/ /ODW		
		K.1.5.4. Realizacja plenerowych wydarzeń społecznych i kulturalnych.	0	++ BEZ/KR/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	C1.6. Zrównoważony rozwój budownictwa mieszkaniowego i wdrażanie proekologicznych rozwiązań w gospodarstwach domowych.	K.1.6.1. Działania organizacyjne i inwestycyjne na rzecz rozwoju i podnoszenia jakości zasobu mieszkaniowego, w tym SIM (społeczne inicjatywy mieszkaniowe), przygotowanie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe, remonty i modernizacja komunalnych zasobów mieszkaniowych, dostosowania zasobu mieszkaniowego do obowiązujących przepisów techniczno-budowlanych.	+/- Pos/ST/ NIEODW	+++ BEZ/ST/O DW	+/- Pos/ST/ NIEODW	+/- Pos/ST/ NIEODW	+/- Pos/ST/ NIEODW	+/- Pos/ST/ NIEODW	++ WT/DŁ/ ODW	-- BEZ/ST/ NIEODW	+/- BEZ/DŁ/ NIEODW	++ WT/DŁ/ ODW	- BEZ/ST/ NIEODW	0	0	+++ BEZ/DŁ/ /ODW			
		K.1.6.2. Likwidacja niskiej emisji, termomodernizacja, wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych.	++ WT/ST/O DW	+++ WT/ST/O DW	++ WT/ST/O DW	++ WT/ST/O DW	++ WT/ST/O DW	++ WT/ST/O DW	+++ BEZ/ST/ ODW	+	WT/ST/O DW	+	WT/ST/ ODW	+++ BEZ/ST/ ODW	0	+	WT/DŁ/ ODW	+	WT/DŁ/ ODW
		K.1.6.3. Uzupełnienie deficytów w zakresie sieci kanalizacyjnej.	++ WT/ST/O DW	+++ WT/ST/O DW	++ WT/ST/O DW	++ WT/ST/O DW	++ WT/ST/O DW	+++ WT/ST/O DW	0	+/- BEZ/ST/O DW	0	0	0	++ WT/ST/ ODW	+	WT/ST/ ODW	+++ WT/ST/ ODW		

STRATEGIA ROZWOJU PONADLOKALNEGO GMIN POWIATU RYBNICKIEGO NA LATA 2021-2030

KOMPONENTY ŚRODOWISKA

CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	KIERUNEK DZIAŁANIA	KOMPONENTY ŚRODOWISKA												
			RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	LUDZIE	ZWIERZĘTA	ROŚLINY	WODA	POWIETRZE	POWIERZCHNIA ZIEMI	KRAJOBRAZ	KLIMAT	ZASOBY NATURALNE	ZABYTKI	DOBRA MATERIAŁNE	
		K.1.6.4. Przebudowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami.	+	+++	+	+	+++	0	0	0	+	++	+	+++	
		WT/ST/O DW	WT/ST/O DW	WT/ST/O DW	WT/ST/O DW	Pos/ST/O DW	0	0	0	WT/ST/ ODW	Pos/ST/ ODW	WT/ST/ ODW	WT/ST/ ODW		
		K.1.6.5. Rozwój sieci gazowej.	++	+++	++	++	++	+++	-	+	+++	++	++	+++	
			K.1.6.6. Działania na rzecz ograniczenia kosztów rozwoju i obsługi infrastruktury liniowej.	0	+	0	0	0	0	0	0	+	0	0	
				WT/ST/O DW	WT/ST/O DW	WT/ST/O DW	WT/ST/O DW	WT/ST/ ODW	BEZ/ST/O DW	BEZ/SR/ ODW	WT/ST/ ODW	WT/ST/ ODW	WT/ST/ ODW	WT/ST/ ODW	
				0	WT/SR/O DW	0	0	0	0	0	0	WT/SR/ ODW	0	0	
	C1.7. Wyprofilowana oferta wspierająca osoby o szczególnych potrzebach.	K.1.7.1. Rozwijanie w gminach powiatu komplementarnej infrastruktury i usług dla grup defaworyzowanych, w tym DPS, punkt interwencji kryzysowej, noclegownia, ogrzewalnia, ośrodek terapii uzależnień.	0	+++	0	0	0	0	0	0	0	0	0	++	
					BEZ/SR/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	BEZ/ST /ODW	
		K.1.7.2. Działania instytucjonalne i inwestycyjne na rzecz podnoszenia dostępności usług opiekuńczych dla osób dorosłych – seniorów i osób o szczególnych potrzebach.	0	+++	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
			BEZ/SR/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
		K.1.7.3. Oferta wspierająca integrację i aktywizację kobiet, seniorów, osób ze szczególnymi potrzebami.	0	+++	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
			BEZ/SR/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
C1.8. Dogodne warunki dla podnoszenia kwalifikacji i kompetencji cywilizacyjnych oraz	K.1.8.1. Rozwój oferty sportowej i kulturalnej adresowanej do mieszkańców Powiatu.	0	+++	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
				BEZ/SR/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
		K.1.8.2. Organizacja kursów wspierających zmianę i podnoszenie kwalifikacji(nie tylko dla osób bezrobotnych).	0	+++	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
			BEZ/SR/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		

STRATEGIA ROZWOJU PONADLOKALNEGO GMIN POWIATU RYBNICKIEGO NA LATA 2021-2030			KOMPONENTY ŚRODOWISKA												
CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	KIERUNEK DZIAŁANIA	RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	LUDZIE	ZWIERZĘTA	ROŚLINY	WODA	POWIETRZE	POWIERZCHNIA ZIEMI	KRAJOBRAZ	KLIMAT	ZASOBY NATURALNE	ZABYTKI	DOBRA MATERIAŁNE	
	rozwijania talentów mieszkańców.	K1.8.3. Rozwijanie przedsiębiorczości mieszkańców opierającej się na wykorzystywaniu zdobywanego wykształcenia oraz zainteresowań mieszkańców.	0	+++ BEZ/SR/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	C1.9. Dostępność rozwiązań technologicznych wspierających funkcjonowanie mieszkańców w powiecie oraz korzystanie z udogodnień w otoczeniu.	K1.9.1. Rozwój usług e-administracji i podnoszenie kompetencji użytkowników w tym zakresie.	+	++ Pos/DŁ/O DW	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
		K1.9.2. Rozwój komunikacji publicznej wspierającej dostępność usług i udogodnień w sąsiednich miastach.	+	+++ Pos/DŁ/O DW	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
		K1.9.3. Realizacja projektów smart city i smart village.	+	+++ Pos/ST/O DW	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	++ WT/ST /ODW
C2. Zintegrowane, odpowiedzialne za swoje gminy społeczności lokalne	C2.1. Sektor obywatelski partnerem kreowania usług publicznych wspierających funkcjonowanie mieszkańców	K2.1.1. Monitorowanie zapotrzebowania na usługi społeczne w partnerstwie z sektorem pozarządowym.	0	++ WT/SR/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		K2.1.2. Wspieranie udziału sektora pozarządowego w realizacji usług publicznych.	0	++ WT/SR/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	C2.2. Dogodne warunki dla wzmocnienia potencjału i ciągłości rozwoju organizacji pozarządowych.	K2.2.1. Instytucjonalne wsparcie dla aktywności społecznej, np. stworzenie Centrum Inicjatyw Społecznych.	0	+++ BEZ/SR/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	++ BEZ/SR /ODW
		K2.2.2. Wsparcie materialne i kompetencyjne sektora pozarządowego.	0	+++ BEZ/SR/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	++ BEZ/SR /ODW

STRATEGIA ROZWOJU PONADLOKALNEGO GMIN POWIATU RYBNICKIEGO NA LATA 2021-2030

KOMPONENTY ŚRODOWISKA

CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	KIERUNEK DZIAŁANIA	KOMPONENTY ŚRODOWISKA												
			RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	LUDZIE	ZWIERZĘTA	ROŚLINY	WODA	POWIETRZE	POWIERZCHNIA ZIEMI	KRAJOBRAZ	KLIMAT	ZASOBY NATURALNE	ZABYTKI	DOBRA MATERIALE	
	C2.3. Liderzy lokalni oraz środowiska społeczne inicjujące przedsięwzięcia na rzecz swoich gmin lub swojego miejsca zamieszkania.	K.2.3.1. Promowanie liderów społecznych oraz dobrych wzorców zaangażowania społecznego.	+ WT/SR/O DW	+++ BEZ/SR/O DW	+ WT/SR/O DW	+ WT/SR/O DW	+ WT/SR/O DW	+ WT/SR/O ODW	+ WT/SR/O DW	+ WT/SR/O ODW	+ WT/SR/O ODW	+ WT/SR/O ODW	+ WT/SR/O ODW	+ WT/SR/O /ODW	
		K.2.3.2. Wydarzenia, akcje, inicjatywy oraz stała oferta zajęć wspierających integrację mieszkańców.	0	+++ BEZ/SR/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		K.2.3.3. Popandemiczna aktywizacja lokalnej społeczności.	0	+++ BEZ/SR/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	C2.4. Dostępność informacji o rozwoju lokalnym umożliwiająca efektywne i konstruktywne angażowanie się społeczności lokalnych w rozwój swoich gmin.	K.2.4.1. Cyfryzacja informacji w gminie i jej dostępność dla mieszkańców.	+ WT/DŁ/O DW	++ POS/DŁ/O DW	+ WT/DŁ/O DW	+ WT/DŁ/O DW	+ WT/DŁ/O DW	+ WT/DŁ/O ODW	+ WT/DŁ/O DW	+ WT/DŁ/O ODW	+ WT/DŁ/O ODW	+ WT/DŁ/O ODW	+ WT/DŁ/O ODW	+ WT/DŁ/O /ODW	+ WT/DŁ/O /ODW
	C2.5. Wysoki poziom wiedzy mieszkańców w zakresie wartości lokalnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.	K.2.5.1. Działania na rzecz zachowywania śląskiego dziedzictwa kulturowego, w tym międzypokoleniowa integracja wokół lokalnego dziedzictwa – zwyczaje, tradycje, gwara.	0	++ BEZ/DŁ/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+++ BEZ/DŁ/O ODW	+++ BEZ/DŁ/O /ODW
		K.2.5.2. Podtrzymywanie w miejscowościach wiejskich tradycji upraw żywności, m. in. przez rozwój społecznych ogrodów warzywnych.	+ BEZ/DŁ/O DW	+++ BEZ/DŁ/O DW	+ POS/DŁ/O DW	+ BEZ/DŁ/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0

STRATEGIA ROZWOJU PONADLOKALNEGO GMIN POWIATU RYBNICKIEGO NA LATA 2021-2030			KOMPONENTY ŚRODOWISKA														
CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	KIERUNEK DZIAŁANIA	RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	LUDZIE	ZWIERZĘTA	ROŚLINY	WODA	POWIETRZE	POWIERZCHNIA ZIEMI	KRAJOBRAZ	KLIMAT	ZASOBY NATURALNE	ZABYTKI	DOBRA MATERIALE			
Owiana struktura gospodarcza powiatu z uwzględnieniem	C2.6. Sektor obywatelski promujący ekologiczne postawy mieszkańców.	K.2.6.1. Kształtowanie proekologicznej świadomości mieszkańców.	+++ Pos/DŁ/O DW	+++ BEZ/DŁ/O DW	+++ Pos/DŁ/O DW	+++ Pos/DŁ/O DW	+++ Pos/DŁ/O DW	+++ Pos/DŁ/ /ODW	+++ Pos/DŁ/O DW	+++ Pos/DŁ/ /ODW	+++ Pos/DŁ/ /ODW	++ Pos/DŁ/ /ODW	++ WT/DŁ/ /ODW	++ WT/DŁ/ /ODW			
		K.2.6.2. Wydarzenia pobudzające proekologiczną aktywność mieszkańców.	+++ Pos/DŁ/O DW	+++ BEZ/DŁ/O DW	+++ Pos/DŁ/O DW	+++ Pos/DŁ/O DW	+++ Pos/DŁ/O DW	+++ Pos/DŁ/ /ODW	+++ Pos/DŁ/O DW	+++ Pos/DŁ/ /ODW	+++ Pos/DŁ/ /ODW	++ Pos/DŁ/ /ODW	++ Pos/DŁ/ /ODW	++ Pos/DŁ/ /ODW	++ Pos/DŁ/ /ODW		
	C2.7. Witalne obiekty i przestrzeń dziedzictwa kulturowego oraz miejsca symboliczne.	K.2.7.1. Ochrona, renowacja i rewitalizacja zabytków i obiektów symbolicznych.	0	0	0	0	0	0	0	++ Pos/DŁ/O DW	+++ BEZ/DŁ/ /ODW	0	0	+++ BEZ/DŁ/ /ODW	+++ BEZ/DŁ/ /ODW		
		K.2.7.2. Włączanie mieszkańców w proces odkrywania lokalnego dziedzictwa kulturowego.	0	++ BEZ/ŚR/O DW	0	0	0	0	0	0	+	WT/ŚR/ /ODW	0	0	++ WT/ŚR/ /ODW	++ WT/ŚR/ /ODW	
		K.2.7.3. Działania włączające wspólnoty lokalne w poprawę jakości przestrzeni gmin, podnoszenie estetyki podwórek, remonty obiektów przekształcanych w miejsca spotkań mieszkańców	0	+++ BEZ/DŁ/O DW	0	0	0	0	0	++ Pos/DŁ/O DW	+++ BEZDŁ/ /ODW	0	0	0	+++ WT/DŁ/ /ODW		
	C2.8. Innowacje społeczne odpowiadające na ewoluujące potrzeby mieszkańców.	K.2.8.1. Międzygminne integrowanie oferty usług społecznych oraz programu wydarzeń (w celu komplementarnego poszerzenia tematyki i form).	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	C3.1. Zintegrowana oferta gmin powiatu dla biznesu lokalnego i inwestorów.	K.3.1.1. Stworzenie spójnej oferty gmin powiatu dla inwestorów – narzędzia fiskalne, współpraca w zakresie planowania przestrzennego, działania promocyjne.	0	+	0	0	0	0	0	+	WT/DŁ/O DW	+	WT/DŁ/ /ODW	0	0	+	WT/DŁ/ /ODW

STRATEGIA ROZWOJU PONADLOKALNEGO GMIN POWIATU RYBNICKIEGO NA LATA 2021-2030

KOMPONENTY ŚRODOWISKA

CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	KIERUNEK DZIAŁANIA	KOMPONENTY ŚRODOWISKA												
			RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	LUDZIE	ZWIERZĘTA	ROŚLINY	WODA	POWIETRZE	POWIERZCHNIA ZIEMI	KRAJOBRAZ	KLIMAT	ZASOBY NATURALNE	ZABYTKI	DOBRA MATERIALNE	
		K.3.1.2. Przygotowanie nowych, dobrze uzbrojonych terenów inwestycyjnych z wykorzystaniem lokalizacji gmin w sąsiedztwie autostrady A1 (uzbrojenie i lokalizacje wspierające realizację zasad rozwoju zrównoważonego).	- Wt/St/ NIEODW	++ Pos/DŁ/ DW	- Wt/St/ NIEODW	- Wt/St/ NIEODW	+/- Wt/St/ NIEODW	- Wt/DŁ/ ODW	- BEZ/St/ NIEODW	- BEZ/St/ NIEODW	- Wt/DŁ/ ODW	- Wt/St/ NIEODW	0	++ BEZ/St /ODW	
		K.3.1.3. Przygotowanie terenów inwestycyjnych na terenach przemysłowych (z uwzględnieniem problemu szkód górniczych).	+ Wt/DŁ/ NIEODW	++ Pos/DŁ/ DW	+ Wt/DŁ/ NIEODW	+ Wt/DŁ/ NIEODW	++ Wt/DŁ/ NIEODW	++ Wt/DŁ/ ODW	+++ BEZ/DŁ/ NIEODW	+++ BEZ/DŁ/ NIEODW	++ Wt/DŁ/ ODW	++ Pos/DŁ /NIEOD W	0	+++ BEZ/DŁ /ODW	
		K.3.1.4. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości lokalnej – narzędzia instytucjonalne, edukacyjne, doradcze, finansowe i inne.	0	++ Pos/ŚR/ DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+ Pos/DŁ /ODW
		K.3.1.5. Przestrzenie dla rozwoju lokalnego biznesu.	0	++ Pos/DŁ/ DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	++ Pos/DŁ /ODW
	C3.2. Kreowanie kwalifikacji mieszkańców w ścisłej współpracy biznesu, instytucji edukacyjnych i kulturalnych, organizacji pozarządowych i innych partnerów.	K.3.2.1. Projekty współpracy biznesu, edukacji i organizacji pozarządowych na rzecz podnoszenia kompetencji mieszkańców na rynku pracy - koordynacja kształcenia z bieżącymi i prognozowanymi potrzebami rynku pracy.	0	++ Pos/ŚR/ DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		K.3.2.2. Monitorowanie popytu na kwalifikacje na lokalnym rynku pracy.	0	+ Wt/ŚR/ DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	C3.3. Łańcuchy kooperacji integrujące	K.3.3.1. Rozwój oferty firm lokalnych w przestrzeni wirtualnej, w tym narzędzia wspierające współpracę firm z Powiatu.	0	++ Pos/DŁ/ DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+ Pos/DŁ /ODW	

STRATEGIA ROZWOJU PONADLOKALNEGO GMIN POWIATU RYBNICKIEGO NA LATA 2021-2030

KOMPONENTY ŚRODOWISKA

CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	KIERUNEK DZIAŁANIA	KOMPONENTY ŚRODOWISKA												
			RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	LUDZIE	ZWIERZĘTA	ROŚLINY	WODA	POWIETRZE	POWIERZCHNIA ZIEMI	KRAJOBRAZ	KLIMAT	ZASOBY NATURALNE	ZABYTKI	DOBRA MATERIAŁNE	
	lokalne podmioty gospodarcze (firmy usługowe i produkcyjne, rzemiosło, gospodarstwa rolne) i kreujące wysoką wartość rynkową.	K.3.3.2. Wspieranie firm sektora rolno-spożywczego.	+ Pos/ŚR/O DW	++ Pos/ŚR/O DW	+ Pos/ŚR/O DW	+ Pos/ŚR/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	+ Pos/ŚR /ODW
	C3.4. Silny samorząd gospodarczy powiatu.	K.3.4.1. Wydarzenia integrujące lokalne środowiska biznesowe.	0	+ Pos/ŚR/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	C3.5. Wysokie kompetencje przedsiębiorcze mieszkańców wspierające ich włączenie w rozwój gospodarczy gmin powiatu.	K.3.5.1. Kształtowanie kompetencji przedsiębiorczych w szkołach.	0	++ BEZ/DŁ/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		K.3.5.2. Rozwój przedsiębiorczości wspierającej sprawiedliwą transformację.	0	++ Pos/DŁ/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		K.3.5.3. Promowanie przedsiębiorczości społecznej.	0	++ Pos/DŁ/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	C3.6. Dogodne warunki dla zaangażowania środowiska biznesowego powiatu w kształtowanie, wdrażanie i monitorowanie lokalnych polityk rozwoju gospodarczego.	K.3.6.1. Wdrażanie narzędzi wymiany informacji między samorządem lokalnym a środowiskiem biznesu.	0	++ Pos/DŁ/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

STRATEGIA ROZWOJU PONADLOKALNEGO GMIN POWIATU RYBNICKIEGO NA LATA 2021-2030

KOMPONENTY ŚRODOWISKA

CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	KIERUNEK DZIAŁANIA	KOMPONENTY ŚRODOWISKA												
			RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	LUDZIE	ZWIERZĘTA	ROŚLINY	WODA	POWIETRZE	POWIERZCHNIA ZIEMI	KRAJOBRAZ	KLIMAT	ZASOBY NATURALNE	ZABYTKI	DOBRA MATERIALE	
	C3.7. Dostęp do infrastruktury technicznej ograniczający negatywny wpływ gospodarki na przestrzeń i środowisko przyrodnicze.	K.3.7.1. Rozwój infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE.	+/- WT/ST/ NIEODW	+++ WT/DŁ/O DW	+/- WT/ST/Ni EODW	+/- WT/ST/Ni EODW	++ WT/DŁ/Ni EODW	+++ WT/DŁ/ ODW	+/- BEZ/ST/Ni EODW	+/- BEZ/ST/ NIEODW	+++ WT/DŁ/ ODW	++ WT/DŁ/ NIEODW	0	+++ BEZ/DŁ /ODW	
		K.3.7.2. Wdrażanie rozwiązań ograniczających wpływ transportu na środowisko przyrodnicze i jakość życia.	+++ BEZ/DŁ/O DW	+++ BEZ/DŁ/O DW	+++ BEZ/DŁ/O DW	+++ BEZ/DŁ/O DW	+++ BEZ/DŁ/O DW	+++ WT/DŁ/ ODW	++ BEZ/DŁ/O DW	++ BEZ/DŁ/ ODW	+++ WT/DŁ/ ODW	++ POs/DŁ /ODW	0	+++ BEZ/DŁ /ODW	
	C3.8. Rosnący udział branż proekologicznych w strukturze gospodarczej gmin powiatu. biologicznej i krajobrazu (II.1)	K.3.8.1. Inicjatywy klastrowe w branżach innowacyjnych i ekologicznych.	+ POs/ŚR/O DW	+ WT/ŚR/O DW	+ WT/ŚR/O DW	+ WT/ŚR/O DW	+ WT/ŚR/O DW	+ WT/ŚR/ ODW	+ WT/ŚR/O DW	+ WT/ŚR/ ODW	+ WT/ŚR/ ODW	+ WT/ŚR/ ODW	+ WT/ŚR/ ODW	0	+ WT/ŚR /ODW
		K.3.8.2. Wsparcie rozwoju firm w branżach związanych z gospodarką cyrkularną i odnawialnymi źródłami energii.	++ WT/ŚR/O DW	++ WT/ŚR/O DW	++ WT/ŚR/O DW	++ WT/ŚR/O DW	++ WT/ŚR/O DW	++ WT/ŚR/ ODW	++ WT/ŚR/O DW	++ WT/ŚR/ ODW	++ WT/ŚR/ ODW	++ WT/ŚR/ ODW	++ WT/ŚR/ ODW	+ WT/ŚR/ ODW	+ WT/ŚR /ODW
	C3.9. Zaangażowanie lokalnego biznesu w działania z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu.	K.3.9.1. Promowanie lokalnych liderów społecznej odpowiedzialności biznesu.	0	++ POs/ŚR/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C3.10. Nowe firmy w branżach wykorzystujących	K.3.10.1. Wsparcie rozwoju infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej.	0	++ POs/ŚR/O DW	0	0	0	0	0	0	-- BEZ/DŁ/O DW	0	0	0	++ BEZ/DŁ /ODW	

STRATEGIA ROZWOJU PONADLOKALNEGO GMIN POWIATU RYBNICKIEGO NA LATA 2021-2030			KOMPONENTY ŚRODOWISKA												
CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	KIERUNEK DZIAŁANIA	RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	LUDZIE	ZWIERZĘTA	ROŚLINY	WODA	POWIETRZE	POWIERZCHNIA ZIEMI	KRAJOBRAZ	KLIMAT	ZASOBY NATURALNE	ZABYTKI	DOBRA MATERIALE	
	wiedzę, kulturę i lokalne dziedzictwo.	K.3.10.2. Rozwój ścieżek rowerowych łączących turystyczne atrakcje Powiatu Rybnickiego.	0	++ Pos/DŁ/O DW	0	0	0	0	- BEZ/DŁ/O DW	0	0	0	0	++ BEZ/DŁ /ODW	
		K.3.10.3. Realizacja w partnerstwie z lokalnymi przedsiębiorcami wydarzeń opierających się na wykorzystywaniu lokalnego dziedzictwa.	0	++ Pos/KR/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	C3.11. Wzmacniane relacje między firmami lokalnymi a podmiotami naukowymi i badawczymi w regionie.	K.3.11.1. Organizacja wydarzeń wspierających międzysektorowe relacje z udziałem firm lokalnych.	0	++ Pos/KR/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		K.3.11.2. Promowanie wśród lokalnych przedsiębiorców możliwości ubiegania się o środki wsparcia na realizację partnerskich projektów badawczych (np. finansowanych ze środków NCBiR).	0	++ Pos/KR/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	C3.12. Dostępność rozwiązań technologicznych i organizacyjnych wspierających funkcjonowanie firm w gminach powiatu.	K.3.12.1. Rozwój infrastruktury ICT.	0	++ WT/DŁ/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	++ BEZ/DŁ /ODW
acje z otoczeniem wzmacniając e gminy	C4.1. Samorządy powiatu kooperujące w planowaniu i monitorowaniu rozwoju, kreowaniu	K.4.1.1. Działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji menedżerów i urzędników lokalnych wspierające innowacyjny i partnerski styl zarządzania lokalnego.	0	++ BEZ/DŁ/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

STRATEGIA ROZWOJU PONADLOKALNEGO GMIN POWIATU RYBNICKIEGO NA LATA 2021-2030			KOMPONENTY ŚRODOWISKA												
CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	KIERUNEK DZIAŁANIA	RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	LUDZIE	ZWIERZĘTA	ROŚLINY	WODA	POWIETRZE	POWIERZCHNIA ZIEMI	KRAJOBRAZ	KLIMAT	ZASOBY NATURALNE	ZABYTKI	DOBRA MATERIALNE	
	przedsięwzięć, pozyskiwaniu środków zewnętrznych i wdrażaniu aktywności strategicznych.	K.4.1.2. Tworzenie spójnego systemu informacji o rozwoju Powiatu, w tym systemu monitorowania procesu wdrażania strategii.	0	++ WT/ŚR/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		K.4.1.3. Wdrażanie nowoczesnych narzędzi wspomagających zarządzanie rozwojem lokalnym – narzędzia konsultacyjne, informacyjne, analityczne itp.	0	++ WT/ŚR/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	++ BEZ/DŁ /ODW
	C4.2. Innowacyjne aktywności (projekty) łączące gminy powiatu oraz tworzące jego wyróżniki w otoczeniu.	K.4.2.1. Opracowywanie przez gminy wspólnych opracowań analitycznych, badawczych i programowych.	0	++ WT/DŁ/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	++ WT/DŁ /ODW
	C4.3. Spójność infrastrukturalna gmin powiatu z otoczeniem. finansowania (V.1)	K.4.3.1. Lobbing na rzecz realizacji inwestycji poprawiających infrastrukturalne usytuowanie gmin powiatu, w tym włączanie w sieci infrastrukturalne wspierające rozwój zrównoważony.	0	+ WT/ŚR/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+ WT/SR /ODW
		K.4.3.2. Realizacja inwestycji włączających gminy powiatu w subregionalnej i regionalne sieci transportu zrównoważonego.	+	++ Pos/DŁ/O DW	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	++ BEZ/DŁ /ODW
	C4.4. Otwartość gmin powiatu na oczekiwania i aspiracje podmiotów w otoczeniu.	K.4.4.1. Udział w wydarzeniach samorządowych, naukowych, branżowych wspierających wzbogacanie wiedzy o społecznych i gospodarczych trendach rozwojowych.	0	+ BEZ/ŚR/O DW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

STRATEGIA ROZWOJU PONADLOKALNEGO GMIN POWIATU RYBNICKIEGO NA LATA 2021-2030

KOMPONENTY ŚRODOWISKA

CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	KIERUNEK DZIAŁANIA	KOMPONENTY ŚRODOWISKA													
			RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	LUDZIE	ZWIERZĘTA	ROŚLINY	WODA	POWIETRZE	POWIERZCHNIA ZIEMI	KRAJOBRAZ	KLIMAT	ZASOBY NATURALNE	ZABYTKI	DOBRA MATERIALNE		
	C4.5. Aktywna pozycja powiatu w zachowywaniu i aktywizowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu.	K.4.5.1. Organizowanie wydarzeń z udziałem krajowych i międzynarodowych środowisk kulturalnych, naukowych, badawczych, biznesowych.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
			WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW
	C4.6. Powiat rybnicki inicjatorem projektów realizowanych w partnerstwie z podmiotami w otoczeniu.	K.4.6.1. Podejmowanie projektów związanych z pielęgnowaniem śląskiego dziedzictwa kulturowego.	0	++	0	0	0	0	0	++	++	0	++	0	++	++
			WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW
	C4.7. Pozytywny wizerunek powiatu dopełniający i wzmacniający wizerunek województwa śląskiego.	K.4.6.2. Wspieranie podmiotów lokalnych w kreowaniu projektów realizowanych w partnerstwie z podmiotami w otoczeniu.	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
			WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW
		K.4.7.1. Promocja atrakcyjności gmin Powiatu Rybnickiego jako miejsca zamieszkania realizowana w skali regionalnej i ponadregionalnej.		+						+/-						+
			WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW
	K.4.7.2. Promocja atrakcyjności inwestycyjnej gmin Powiatu Rybnickiego w skali krajowej i międzynarodowej.	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	+		
		WT/DŁ/O DW	WT/DŁ/O DW	WT/DŁ/O DW	WT/DŁ/O DW	WT/DŁ/O DW	WT/DŁ/O DW	WT/DŁ/O DW	WT/DŁ/O DW	WT/DŁ/O DW	WT/DŁ/O DW	WT/DŁ/O DW	WT/DŁ/O DW	WT/DŁ/O DW	WT/DŁ/O DW	
	K.4.7.3. Promocja oferty turystycznej i rekreacyjnej Powiatu Rybnickiego, w tym punkty informacji turystycznej, informacja i obsługa turystów w przestrzeni wirtualnej.	-	+	-	-									+		
		WT/DŁ/O DW	WT/DŁ/O DW	WT/DŁ/O DW	WT/DŁ/O DW	WT/DŁ/O DW	WT/DŁ/O DW	WT/DŁ/O DW	WT/DŁ/O DW	WT/DŁ/O DW	WT/DŁ/O DW	WT/DŁ/O DW	WT/DŁ/O DW	WT/DŁ/O DW	WT/DŁ/O DW	
	K.4.7.4. Promocja Powiatu Rybnickiego jako obszaru wyjątkowego w skali regionalnej dziedzictwa kulturowo-przyrodniczego.	++	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
		WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	WT/ŚR/O DW	

Źródło: opracowanie własne.

Wyniki oceny oddziaływania w podziale na poszczególne komponenty zamieszczono poniżej. Opis wyników koncentruje się na oddziaływaniach ocenionych jako *duże* (oddziaływania te będą prowadzić do trwałych zmian w strukturze i funkcjonowaniu zasobów/przedmiotów oddziaływania).

Analizując wyniki oceny, można zauważyć, że bardzo duże znaczenie dla funkcjonowania wszystkich komponentów środowiska, ma realizacja działań wchodzących w skład celu operacyjnego **C1.4 Bezpieczne środowisko przyrodnicze tworzące wyróżniająca się jakość życia w gminach powiatu**. Jest to cel co do zasady poświęcony środowisku, złożony jest z kierunków działań które w sposób bezpośredni lub wtórny jednoznacznie pozytywnie oddziaływać będą na poszczególne komponenty środowiska. W szczególności dotyczy to kierunków działań odnoszących się do ograniczenia niskiej emisji, przywrócenia walorów środowiskowych i renaturyzacji terenów zdegradowanych oraz do zwiększenia efektywności gospodarki odpadami.

Kolejnym celem operacyjnym poświęconym środowisku jest cel **C2.6. Sektor obywatelski promujący ekologiczne postawy mieszkańców**. W jego zakres wchodzi kształtowanie proekologicznej świadomości mieszkańców oraz organizacja wydarzeń pobudzających aktywność mieszkańców. To właśnie podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa jest jednym z najistotniejszych czynników pozytywnie wpływających na aktualny i przyszły stan środowiska. Trzeba mieć na uwadze, że osiągnięcie jakichkolwiek celów środowiskowych jest ściśle związane z prezentowanym przez społeczeństwo poziomem kompetencji ekologicznych. Należą do nich zarówno wiedza ekologiczna jak i proekologiczna motywacja do zmiany postaw i codziennych zachowań.

Kolejnym celem operacyjnym, który w zamierzeniu ma służyć środowisku jest cel **C3.7 Dostęp do infrastruktury technicznej ograniczającej negatywny wpływ gospodarki na przestrzeń i środowisko przyrodnicze**. W jego zakres wchodzi rozwój infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE oraz wdrażanie rozwiązań ograniczających wpływ transportu na środowisko przyrodnicze i jakość życia. Są to działania inwestycyjne komplementarne względem działań nieinwestycyjnych, niezbędne do poprawy stanu środowiska na analizowanym obszarze. Zarówno infrastruktura przesyłowa jak i transportowa powinny być zaprojektowane i zbudowane w taki sposób, aby w możliwie jak najmniejszym stopniu oddziaływały negatywnie na środowisko.

Bezpośrednio środowisku poświęcony jest także cel operacyjny **C3.8 Rosnący udział branż proekologicznych w strukturze gospodarczej gmin powiatu**. W jego zakres wchodzi rozwój inicjatyw klastrowych w branżach innowacyjnych i ekologicznych oraz wspieranie rozwoju firm w branżach związanych z gospodarką cyrkularną i odnawialnymi źródłami energii. Pozytywny efekt tych działań będzie wynikiem rozwoju przedsiębiorców działających w branżach związanych ze środowiskiem. Ich rozwój przyczyni się zarówno do rozwoju technologii prośrodowiskowych jak i powinien pozytywnie wpłynąć na odbiór społeczny tego rodzaju rozwiązań.

Trzeba mieć na uwadze, że niezależnie od przeprowadzonej w prognozie oceny, szczegółowa ocena oddziaływania na środowisko powinna zostać przeprowadzona na etapie oceny konkretnych inwestycji/przedsięwzięć wchodzących w zakres wskazanych w Strategii kierunków działań. Wtedy powinien zostać sporządzony raport oddziaływania na środowisko i w tym raporcie musi znaleźć się ostateczna informacja o wpływie konkretnej inwestycji na środowisko. W szczególności dotyczy to inwestycji/przedsięwzięć wchodzących w zakres kilku działań, których potencjalne oddziaływanie na wybrane komponenty środowiska ocenione zostało jako negatywne.

W zamieszczonym poniżej opisie oddziaływania skoncentrowano się na działaniach, których intensywność oddziaływania oceniono jako dużą⁴⁹ (oddziaływania te będą prowadzić do trwałych zmian w strukturze i funkcjonowaniu zasobów/przedmiotów oddziaływania) oraz na oddziaływaniach

⁴⁹ Oddziaływania, których intensywność wskazano jako dużą są oddziaływaniami znaczącymi.

negatywnych (niezależnie od ich intensywności). W przypadku komponentów bezpośrednio ze sobą powiązanych analizę przeprowadzone do komponentów zgrupowanych ze sobą.

VII.1.1. ODDZIAŁYWANIE NA RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNĄ, ZWIERZĘTA I ROŚLINY.

W rozdziale przeanalizowano możliwe oddziaływanie kierunków działań ujętych w Strategii na rośliny, zwierzęta oraz różnorodność biologiczną. Wychodząc z definicji poświęconej różnorodności środowiska⁵⁰, można stwierdzić, że rośliny i zwierzęta w zasadzie zawierają się w pojęciu różnorodność biologiczna. Trzeba mieć jednak na uwadze, że zjawisko różnorodności jest zjawiskiem w dużym stopniu abstrakcyjnym⁵¹.

Wyniki oceny wskazują, że zapisy projektu Strategii nie będą miały dużego negatywnego oddziaływania na grupę analizowanych komponentów środowiska. Jest to tym bardziej istotne, że zagrożenie różnorodności biologicznej jest jednym z najbardziej istotnych problemów związanych ze stanem środowiska w Polsce. Wynika to z tego, że realizacja działań inwestycyjnych skorelowana jest w analizowanym dokumencie z zasadą zrównoważonego rozwoju, co powinno pozwolić na uniknięcie dużego negatywnego oddziaływania na środowisko.

Jako potencjalnie średnio negatywne oceniono działania związane z przygotowaniem nowych terenów inwestycyjnych z wykorzystaniem lokalizacji w sąsiedztwie autostrady A1. Wiąże się to z zajęciem nowych terenów pod inwestycje, co przyczyni się do bezpośredniej likwidacji lub co najmniej degradacji środowiska, w którym egzystują rośliny i zwierzęta. Trzeba mieć jednak na uwadze, że zgodnie z zapisem w Strategii przedmiotowe działanie ma być realizowane zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Zasada ta zakłada równoległy rozwój gospodarki, społeczeństwa i środowiska, a więc nie tylko rozwój kosztem środowiska. W związku z tym oddziaływanie to nie zostało ocenione jako duże negatywne (znaczące). Niezależnie od powyższego przedmiotowe działania inwestycyjne nie powinny być realizowane w obszarze **przebiegu korytarza ekologicznego Rudy Wielkie i Dolina Górnej Wisły**.

W ustaleniach dokumentu zidentyfikowano kilka kierunków działania których oddziaływanie na środowisko można określić zarówno jako pozytywne jak i negatywne. Należy do nich kierunek *K1.2.1. Modernizacja infrastruktury drogowej na terenie powiatu*. Jego pozytywne oddziaływanie wynika z poprawy jakości ciągów transportowych, a co za tym idzie np. mniejszego zanieczyszczenia środowiska wynikającego ze spalania paliwa. Negatywne zaś będzie powodowane zajmowaniem nowych terenów pod infrastrukturę, co spowoduje degradację ich różnorodności biologicznej, zwierząt i roślinności.

Podobny charakter ma kierunek działania *K.1.6.1. Działania organizacyjne i inwestycyjne na rzecz rozwoju i podnoszenia jakości zasobu mieszkaniowego, w tym SIM (społeczne inicjatywy mieszkaniowe), przygotowanie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe, remonty i modernizacja komunalnych zasobów mieszkaniowych, dostosowania zasobu mieszkaniowego do obowiązujących przepisów techniczno-budowlanych*. Jego pozytywne oddziaływanie wynika z podnoszenia jakości istniejącego zasobu mieszkaniowego. Natomiast negatywne z zajmowania nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe, co może prowadzić do degradacji powierzchni ziemi, a co za tym idzie do eliminacji lub degradacji żywych organizmów występujących na powierzchni ziemi.

Również realizacja kierunku działania *K.3.7.1. Rozwój infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE* będzie miała zarówno pozytywny jak i negatywny wpływ na środowisko. Pozytywny wynika z konsekwencji realizacji tego kierunku, którą może być m.in. zmiana sposobu ogrzewania części budynków poprzez zastosowanie bardziej

⁵⁰ Różnorodność biologiczna - jest to zróżnicowanie żywych organizmów występujących w ekosystemach, w obrębie gatunku i między gatunkami, oraz zróżnicowanie ekosystemów.

⁵¹ Richling, Solon, 2011.

prośrodowiskowych źródeł energii elektrycznej i ciepła. Negatywny wynika z działań związanych z budową instalacji koniecznych do rozwoju infrastruktury.

Zdecydowana większość kierunków działań w sposób pozytywny wpłynie na ochronę różnorodności biologicznej. Najczęściej w sposób wtórny, czyli będą skutkiem późniejszych interakcji oddziaływać bezpośrednio lub pośrednio. Powiat posiada cenne zasoby różnorodności biologicznej, w szczególności w obszarach chronionych. Wymagane jest jednak podjęcie konkretnych działań, które będą przeciwdziałały zagrożeniom związanym z jej degradacją. W szczególności dotyczy to zasobów przyrodniczych zlokalizowanych w **parku krajobrazowym Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich** oraz w **przebiegu korytarzy ekologicznych** (zarówno Rudy Wielkie i Dolina Górnej Wisły, jak i korytarzy wyznaczonych w *Koncepcji do planu zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego*).

Na uwagę zasługuje realizacja kierunków działań wchodzących w zakres celu operacyjnego C1.4. *Bezpieczne środowisko przyrodnicze tworzące wyróżniającą jakość życia w gminach powiatu*. Wśród kierunków działań, których realizacja bardzo pozytywnie wpłynie na różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny jest na pewno działanie ograniczające tzw. niską emisję. Jest to zjawisko będące w dużej mierze wynikiem eksploatacji pieców na węgiel kamienny w gospodarstwach domowych, nasilające się w sezonie grzewczym. Trzeba mieć na uwadze, że wpływa ono bardzo negatywnie nie tylko na ludzi, ale także na wszystkie organizmy występujące w środowisku. Bardzo pozytywnie na różnorodność biologiczną powinny także wpłynąć działania na rzecz zwiększenia efektywności gospodarki odpadami. Im mniej odpadów w środowisku, tym większa szansa na zachowanie zróżnicowania żywych organizmów występujących w ekosystemach. Wynika to z ograniczenia ilości substancji niepożądanych i niebezpiecznych, przedostających się do środowiska z tych odpadów. Realizacja tego ustalenia jest szczególnie istotna we wskazanym w *Strategii rozwoju województwa Śląskiego Śląskie 2030 „Zielone Śląskie”* **obszarze strategicznej interwencji**⁵² **Obszary cenne przyrodniczo**. Jest nim obszar gmin Czerwionka-Leszczyny i Lyski – wskazanych jako gminy o najwyższych walorach przyrodniczych. Kluczowe wyzwania w tym obszarze to: ochrona różnorodności biologicznej i georóżnorodności, poprawa stosunków wodnych, ochrona siedlisk wodno-błotnych na obszarach chronionych, zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych oraz programowanie i prowadzenie na tych terenach zrównoważonej polityki rozwoju, godzącej interesy ochrony przyrody z rozwojem gospodarczym tych obszarów, ukierunkowanym na wykorzystanie lokalnych potencjałów.

Bardzo duże oddziaływanie na różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny wiąże się także ze realizacją celu C2.6 *Sektor obywatelski promujący ekologiczne postawy mieszkańców*. Wynika to z tego że to właśnie świadomość proekologiczna ma kluczowe znaczenie dla zachowania wszystkich komponentów środowiska w należytym stanie. Bez rzetelnej, łatwo dostępnej i prostej w przyswojeniu wiedzy nie będzie możliwości kształtowania świadomości ekologicznej. Ważnym elementem kształcenia (od najmłodszych lat) zmierzającego do rozwijania społeczeństwa posiadającego umiejętności do oceny stanu bezpieczeństwa ekologicznego oraz do podejmowania działań na rzecz jego poprawy, jest edukacja ekologiczna. Jest również podstawowym warunkiem zmiany praktyk społecznych na model zrównoważonej konsumpcji.

Podsumowując należy stwierdzić, że w przedmiotowej analizie nie zidentyfikowano znaczących negatywnych oddziaływań kierunków działań zawartych w Strategii na różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny. Tego rodzaju ocena wynika nie tylko z samych zapisów ustaleń dokumentu, ale także z tego jakiego ten dokument dotyczy obszaru.

⁵² W *Strategii rozwoju województwa Śląskiego Śląskie 2030 „Zielone Śląskie”* wskazano obszary interwencji w ujęciu regionalnym oraz przytoczono obszary strategicznej interwencji zdelimitowane na poziomie krajowym w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030).

VII.1.2. ODDZIAŁYWANIE NA LUDZI

W rozdziale zawarto opis oddziaływania ustaleń Strategii na ludzi, w tym na zdrowie ludzi. Jest to zgodne z zapisami ustawy – *Prawo ochrony środowiska*, w której pod pojęciem *oddziaływania na środowisko* rozumie się również oddziaływanie na zdrowie ludzi.

W Strategii wśród czterech wartości strategicznych, dwie poświęcone są bezpośrednio człowiekowi. Pierwsza – mieszkaniec – dotyczy jakości życia i możliwości realizacji aspiracji, natomiast druga – wspólnota – dotyczy integracji, aktywności i odpowiedzialności społeczności lokalnych. Wskazuje to, że człowiek, jego jakość życia, zdrowie i dobrobyt, mają w zapisach dokumentu kluczowe znaczenie.

Wyniki oceny oddziaływania zapisów dokumentu na środowisko wskazują, że w swoich ustaleniach dokument wdraża właśnie takie podejście, jakie zdefiniowane zostało w jego wartościach. Nie zidentyfikowano bowiem w ustaleniach dokumentu jakiegokolwiek działania/projektu, które będzie miało duże negatywne oddziaływanie na ludzi, w tym na zdrowie ludzi. Dominują w nim działania o bardzo pozytywnym i średnio pozytywnym oddziaływaniu na analizowany komponent środowiska. Bardzo często będzie to oddziaływanie bezpośrednie, ponieważ bardzo wiele ustaleń dokumentu skierowanych jest właśnie bezpośrednio do ludzi.

Generalnie można stwierdzić, że pozytywne oddziaływania dotyczą dwóch przestrzeni życia człowieka. Z jednej strony jest to jego przestrzeń prywatna, związana z miejscem w którym mieszka. Z drugiej zaś przestrzeń publiczna, związana ze środowiskiem, w którym człowiek (i jego miejsce zamieszkania) znajduje się i funkcjonuje. Realizacja takich ustaleń dokumentu strategicznego w praktyce ma szansę pozytywnie wpłynąć bezpośrednio na zdrowie ludzi, ale także na związany z nim komfort i jakość ich życia. Jest to tym bardziej ważne, że w powiecie na skutki transformacji ustrojowej nałożyły się skutki transformacji gospodarczej, co doprowadziło do tego, że nie wszyscy mieszkańcy byli w stanie dopasowywać się do nowych warunków życia. Szczególnie jest to pożądaną i wskazaną w *obszarach strategicznej interwencji*.

Bardzo pozytywnie na ludzi wpłynie realizacja celu operacyjnego *C1.1. Komplementarna oferta dostępnych w gminach powiatu usług publicznych i udogodnień zapewniająca funkcjonowanie różnych grup społecznych, w tym usługi edukacyjne, opiekuńcze, czasu wolnego*. W jego zakres wchodzi kierunki działań dotyczące podnoszenia dostępności rodzin do usług opiekuńczych oraz organizację i rozwój różnego rodzaju zajęć dla rodziców i dzieci, w tym wspierających kompetencje, talenty i zainteresowania.

Bardzo pozytywnie wpłynie również realizacja celu operacyjnego *C1.2. Zintegrowany system transportowy zapewniający dostępność i funkcjonalność*. W szczególności dotyczy to kierunków działań związanych z modernizacją infrastruktury drogowej oraz poprawą bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów na drogach. Są to działania, które w sposób bezpośredni wpłyną na ludzi. Duże znaczenie ma budowa dróg, które znacząco odciążą nadmierny ruch samochodowy w centrum miejscowości. Ponadto ważne są remonty nawierzchni istniejących odcinków dróg oraz wykonanie skutecznych zabezpieczeń akustycznych. Nadmierny hałas komunikacyjny stanowi problem przede wszystkim w mieście i w centrach pozostałych miejscowości gminnych oraz na terenach zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanych w sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu. W związku z tym tak duże znaczenie ma realizacja przedmiotowego kierunku działania. Przedsięwzięcia, które wejdą w jego zakres muszą przyczynić się do zachowania dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach zabudowy mieszkaniowej, zabudowy związanej ze stałym i czasowym pobytem dzieci i młodzieży oraz na terenach rekreacyjno-wypoczynkowych.

Na uwagę zasługują także działania wchodzące w zakres celu operacyjnego *C1.4. Bezpieczne środowisko przyrodnicze tworzące wyróżniającą jakość życia w gminach powiatu*. Ich bardzo pozytywny wpływ na ludzi będzie wynikiem przywracania walorów środowiskowych terenów zdegradowanych w wyniku eksploatacji górniczej oraz realizacji działań ograniczających niską emisję. Jest to o tyle istotne, że konieczna jest poprawa stanu jakości powietrza i spadek ryzyka zdrowotnego, wynikający z narażenia

na występujące w powietrzu substancje szkodliwe dla zdrowia. Zjawisko to jest szczególnie szkodliwe dla ludzi, ponieważ zanieczyszczenia wprowadzane są do powietrza na niskiej wysokości i gromadzą się wokół miejsca emisji, najczęściej w sąsiedztwie zabudowy mieszkalnej. W związku z tym niezbędne jest podjęcie odpowiednich działań, a wyżej wymienione zamierzenia są drogą w dobrym kierunku. Przyczynią się do zapewnienia odpowiednich standardów jakości powietrza atmosferycznego, a co za tym idzie pozytywnie wpłyną na zdrowie ludzi.

Jako bardzo pozytywne dla ludzi oceniono także działania wchodzące w zakres celu operacyjnego *C1.5. Wizualna i funkcjonalna atrakcyjność przestrzeni publicznych kreowanych przy wykorzystaniu walorów przyrodniczych i kulturowych powiatu*. Dotyczą one wielowymiarowej rewitalizacji centrów gmin i miejscowości, modernizacji obiektów o obniżonym standardzie oraz tworzenia i modernizacji plenerowych miejsc rekreacji i sportu.

Bardzo pozytywnie oceniono także wpływ na ludzi, który wynikać będzie z realizacji celu operacyjnego *C1.6. Zrównoważony rozwój budownictwa mieszkaniowego i wdrażanie proekologicznych rozwiązań w gospodarstwach domowych*. W jego zakres wchodzi kierunek działania dotyczący realizacji działań organizacyjnych i inwestycyjnych związanych z rozwojem jakości zasobu mieszkaniowego, przygotowaniem nowych terenów pod budownictwo oraz remontami i modernizacją komunalnych zasobów mieszkaniowych. Ponadto w zakres przedmiotowego celu wchodzi kierunki dotyczące likwidacji niskiej emisji oraz wzrostu wykorzystania OZE w budynkach mieszkalnych, uzupełnienia deficytów w zakresie sieci kanalizacyjnej, przebudowy sieci wodociągowej oraz rozwoju sieci gazowej. Wszystkie one mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców i wpłyną bardzo pozytywnie na ich zdrowie.

Zapisy Strategii odnoszą się także bezpośrednio do ludzi o szczególnych potrzebach, o czym świadczą zapisy celu operacyjnego *C1.7. Wyprofilowana oferta wspierająca osoby o szczególnych potrzebach*. Jego realizacja będzie polegać na takich działaniach jak: rozwijanie usług dla grup defaworyzowanych (DPS, punkt interwencji kryzysowej, noclegownia, ogrzewalnia, ośrodek terapii uzależnień), podnoszenie dostępności usług opiekuńczych dla osób dorosłych oraz integracja i aktywizacja kobiet osób o szczególnych potrzebach.

Bardzo pozytywny wpływ na ludzi będzie miała także realizacja celu operacyjnego *C2.2. Dogodne warunki dla wzmacniania potencjału i ciągłości rozwoju organizacji pozarządowych*. Będzie to cel realizowany przez takie kierunki działań jak instytucjonalne wsparcie dla aktywności społecznej oraz wsparcie materialne i kompetencyjne sektora pozarządowego.

Jako bardzo pozytywne oceniona została także realizacja celu operacyjnego *C2.3 Liderzy lokalni oraz środowiska społeczne inicjujące przedsięwzięcia na rzecz swoich gmin lub swojego miejsca zamieszkania*. W jego zakres wchodzi promowanie liderów społecznych, organizacja wydarzeń, akcji i inicjatyw wspierających integrację mieszkańców oraz popandemiczna aktywizacja lokalnej społeczności.

Bezpośrednio prośrodowiskowy charakter ma kolejny cel operacyjny jakim jest *C2.6. Sektor obywatelski promujący ekologiczne postawy mieszkańców*. Cel ten ma być realizowany poprzez takie kierunki działań jak kształtowanie proekologicznej świadomości mieszkańców oraz organizowanie wydarzeń pobudzających aktywność proekologiczną mieszkańców. Realizacja tego celu ma zasadnicze znaczenie dla ograniczenia negatywnego wpływu działalności człowieka na szeroko rozumiane środowisko.

W ustaleniach dokumentu znajduje się również cel operacyjny poświęcony pro środowiskowemu rozwojowi infrastruktury technicznej tj. *C3.7. Dostęp do infrastruktury technicznej ograniczający negatywny wpływ gospodarki na przestrzeń i środowisko przyrodnicze*. Składa się z dwóch kierunków działań. Pierwszy odnosi się do rozwoju infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE. Chodzi w nim o taki rozwój, który w sposób wtórny przyczyni się do ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko. Planowana infrastruktura może przyczynić się do zmiany sposobu ogrzewania mieszkań na bardziej proekologiczny, co na pewno pozytywnie wpłynie

na zdrowie ludzi. Drugi z kierunków działania to wdrażanie rozwiązań ograniczających wpływ transportu na środowisko przyrodnicze i jakość życia.

Podsumowując należy stwierdzić, że w przedmiotowej analizie nie zidentyfikowano znaczących negatywnych oddziaływań kierunków działań zawartych w Strategii na ludzi. Uprawnione jest wręcz stwierdzenie, że realizacja ustaleń dokumentu może być bardzo pomocnym narzędziem służącym do poprawy jakości życia mieszkańców powiatu, a co za tym idzie poprawy ich zdrowia.

W pierwszej kolejności należy zrealizować działania wchodzące w zakres celu operacyjnego *C1.4. Bezpieczne środowisko przyrodnicze tworzące wyróżniającą jakość życia w gminach powiatu*. W szczególności kierunki działań *K.1.4.3. Działania ograniczające tzw. niską emisję* i *K.1.4.2. Przywracanie walorów środowiskowych oraz nadanie nowych funkcji społecznych terenom zdegradowanym w wyniku eksploatacji górniczej; renaturalizacja terenów zdegradowanych*. Zanieczyszczenie powietrza oraz degradacja powierzchni ziemi i krajobrazu są podstawowymi problemami ochrony środowiska na tym obszarze. Bardzo negatywnie oddziałują na ludzi, w tym na ich zdrowie i jakość życia.

W pierwszej kolejności należy także zrealizować działania wchodzące w zakres celu operacyjnego *C2.6. Sektor obywatelski promujący ekologiczne postawy mieszkańców*. Należy do nich *K.2.6.1. Kształtowanie proekologicznej świadomości mieszkańców* oraz *K.2.6.2. Wydarzenia pobudzające proekologiczną aktywność mieszkańców*. Są to działania, które można zacząć wprowadzać w życie w krótkim czasie od momentu podjęcia decyzji o ich realizacji. Ponadto odpowiednia świadomość proekologiczna ma kluczowe znaczenie dla realizacji innych działań korzystnie wpływających na ludzi.

VII.1.3. ODDZIAŁYWANIE NA WODĘ

W rozdziale zawarto opis oddziaływania ustaleń Strategii na bardzo istotny komponent środowiska jakim są wody. Dotyczy to zarówno wód powierzchniowych jak i podziemnych.

W dokumencie zidentyfikowano jeden kierunek działania, który potencjalnie może mieć negatywne oddziaływanie na środowisko wodne. Jest nim kierunek *K.1.4.6. Budowa kompostowni*. Trzeba jednak mieć na uwadze, że wspomniany kierunek wchodzi w zakres celu operacyjnego *C1.4. Bezpieczne środowisko przyrodnicze tworzące wyróżniającą jakość życia w gminach powiatu*. To zestawienie wskazuje, że realizacja kierunku w założeniach autorów Strategii ma mieć charakter bezpieczny dla środowiska, w tym środowiska wodnego. W związku z tym potencjalne oddziaływanie tego kierunku nie zostało ocenione jako znaczące (duże negatywne). Zarówno w czasie realizacji inwestycji, jak i w trakcie eksploatacji kompostowni należy zapewnić działania, które zminimalizują jej negatywny wpływ na środowisko. W tym konieczne jest wyposażenie kompostowni w instalację zapewniającą pełne oczyszczanie odprowadzanych ścieków. Ważne jest także przygotowanie placu budowy w taki sposób, aby uniemożliwić degradację środowiska wodnego, w tym wód podziemnych.

Zidentyfikowano natomiast kilka kierunków działania, które mogą oddziaływać na analizowany komponent środowiska zarówno w sposób pozytywny jak i negatywny. Należy do nich kierunek działania *K.1.6.1. Działania organizacyjne i inwestycyjne na rzecz rozwoju i podnoszenia jakości zasobu mieszkaniowego, w tym SIM (społeczne inicjatywy mieszkaniowe), przygotowanie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe, remonty i modernizacja komunalnych zasobów mieszkaniowych, dostosowania zasobu mieszkaniowego do obowiązujących przepisów techniczno-budowlanych*. Samo podnoszenie jakości zasobu będzie się wiązać m.in. z budową dobrej jakości systemów kanalizacji sanitarnej, co pozytywnie wpłynie na środowisko wodne w postaci mniejszej ilości zanieczyszczeń. Natomiast potencjalne negatywne oddziaływanie może wynikać z wykorzystania nowych terenów pod budownictwo. Tego rodzaju inwestycje muszą zostać wyposażone w odpowiedniej jakości urządzenia i instalacje zabezpieczające przed negatywnym wpływem inwestycji na wody powierzchniowe i podziemne. Chodzi tutaj zarówno o czas samej budowy jak i czas późniejszej eksploatacji nowych budynków. Podobna sytuacja występuje w przypadku kierunku działania *K.3.1.2. Przygotowanie nowych, dobrze uzbrojonych terenów inwestycyjnych z wykorzystaniem lokalizacji gmin*

w sąsiedztwie autostrady A1 (uzbrojenie i lokalizacje wspierające realizację zasad rozwoju zrównoważonego). Prowadzenie wszelkiego rodzaju prac budowlanych może spowodować obniżenie zwierciadła wód podziemnych, zaburzenia w odpływie wód oraz spływie powierzchniowym. W szczególności jeżeli inwestycja będzie wiązała się z wykonaniem nasypu lub wykopu. Na etapie eksploatacji inwestycji możliwe jest zaś zanieczyszczenie wód ściekami. Ważne jest przy tym, że już w założeniach autorów Strategii przedmiotowy kierunek ma zostać zrealizowany przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju.

Przy lokalizacji inwestycji należy stosować się do ograniczeń i zakazów odpowiednich dla stref ochronnych ujęć wody oraz obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych.

W przypadku działań typowo inwestycyjnych należy mieć na uwadze oddziaływanie, które może wystąpić w czasie realizacji inwestycji, jak i w czasie jej eksploatacji. W czasie inwestycji prowadzenie wszelkiego rodzaju prac budowlanych może spowodować obniżenie zwierciadła wód podziemnych oraz zaburzenie w odpływie wód i spływie powierzchniowym. Istnieje także prawdopodobieństwo zanieczyszczenia zarówno produktami naftowymi z maszyn i urządzeń budowlanych, jak i ściekami bytowymi i technologicznymi z obiektów zaplecza budowy. Natomiast w czasie eksploatacji wody mogą być zagrożone na skutek nieprawidłowo prowadzonej gospodarki ściekowej i gospodarki odpadami, co może doprowadzić do ich zanieczyszczenia. W miejscach, gdzie poziom wód gruntowych jest płytki, zanieczyszczenia te mogą oddziaływać nie tylko na wody powierzchniowe, ale także na podziemne. Może to mieć miejsce zwłaszcza tam, gdzie brak jest dostatecznej izolacji poziomów wodonośnych.

Analiza dokumentu wskazuje, że występuje w nim wiele kierunków działań, które w sposób bardzo pozytywny wpłyną na wodę, zarówno w sposób bezpośredni, pośredni jak i wtórny. Należy do nich kierunek K.1.4.5. *Budowa alternatywnych zbiorników zasilania w wodę*. Jego realizacja powinna przyczynić się do retencji wody, a co za tym idzie do oszczędności jej zasobów. Również realizacja kierunków K.1.6.3. *Uzupelnienie deficytów w zakresie sieci kanalizacyjnej* i K.1.6.4. *Przebudowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami* będzie miała pozytywne oddziaływanie na środowisko wodne. Oddziaływanie pierwszego będzie wynikało z ograniczenia zanieczyszczenia środowiska wodnego poprzez zwiększenie stopnia odprowadzania ścieków sanitarnych do oczyszczalni ścieków. Drugi przyczyni się do większej oszczędności wody poprzez m.in. zwiększenie szczelności sieci wodociągowej.

Tak jak w przypadku zdecydowanej większości komponentów środowiska bardzo pozytywnie na wody powinna wpłynąć realizacja kierunków wchodzących w zakres celu operacyjnego C2.6. *Sektor obywatelski promujący ekologiczne postawy mieszkańców*. Dotyczą one kształtowania i pobudzania proekologicznej świadomości mieszkańców. Generalnie można stwierdzić, że istnieje wprost proporcjonalna zależność pomiędzy stanem proekologicznej świadomości mieszkańców, a stanem środowiska przez nich zamieszkiwanego, w tym środowiska wodnego.

Podobnie wygląda sytuacja w przypadku kierunku K.3.7.2. *Wdrażanie rozwiązań ograniczających wpływ transportu na środowisko przyrodnicze i jakość życia*. Każde ograniczenie np. wielkości odpływu nieoczyszczonych ścieków z dróg do wód powierzchniowych i podziemnych pozytywnie wpłynie na te wody.

Poprawa stosunków wodnych jest jednym z kluczowych wyzwań wskazanych w *Strategii rozwoju województwa Śląskiego Śląskie 2030 „Zielone Śląskie”* dla **obszaru strategicznej interwencji**⁵³ **Obszary cenne przyrodniczo**, zlokalizowanego w gminach Czerwionka-Leszczyny i Lyski. Na tym obszarze powinna być programowana i prowadzona zrównoważona polityka rozwoju, godząca interesy ochrony przyrody z rozwojem gospodarczym tych obszarów, ukierunkowanym na wykorzystanie lokalnych potencjałów.

⁵³ W *Strategii rozwoju województwa Śląskiego Śląskie 2030 „Zielone Śląskie”* wskazano obszary interwencji w ujęciu regionalnym oraz przytoczono obszary strategicznej interwencji zdelimitowane na poziomie krajowym w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030).

Tylko niewielki fragment południowej części powiatu rybnickiego położony jest w obszarze występowania Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP Rybnik (345). Zbiornik ten należy do zbiorników porowych, odkrytych, ze swobodnym lustrem wody zalegającym na głębokości do 10 m. Jego odporność na zanieczyszczenia jest mała⁵⁴. Na tym obszarze nie mogą być lokalizowane inwestycje, które mogą ingerować w środowisko wodne.

Działania inwestycyjne degradujące środowisko wodne nie powinny być także realizowane w obszarze **przebiegu korytarza ichtiologicznego**, wyznaczonego w koncepcji do planu zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego.

Podsumowując należy stwierdzić, że w przedmiotowej analizie nie zidentyfikowano znaczących negatywnych oddziaływań kierunków działań zawartych w Strategii na środowisko wodne. Realizacja zdecydowanej większości proponowanych rozwiązań bardzo pozytywnie wpłynąć będzie na środowisko wodne.

VII.1.4. ODDZIAŁYWANIE NA POWIETRZE I KLIMAT

W rozdziale zawarto opis oddziaływania ustaleń Strategii na powietrze i klimat⁵⁵. Postępujące zanieczyszczenie powietrza jest jednym z najbardziej istotnych problemów związanych ze stanem środowiska w Polsce. Natomiast zmiany klimatu uznane zostały za jeden z najważniejszych trendów w obszarze środowiska⁵⁶.

Wyniki oceny wskazują, że nie zidentyfikowano jakiegokolwiek kierunku działania, który będzie miał duże negatywne oddziaływanie na powietrze i klimat. Zidentyfikowano natomiast kierunki działania, które potencjalnie mogą mieć małe negatywne oddziaływanie na powietrze atmosferyczne. Jednym z nich jest kierunek *K.1.4.6. Budowa kompostowni*. Drugim natomiast kierunek *K.3.1.2. Przygotowanie nowych, dobrze uzbrojonych terenów inwestycyjnych z wykorzystaniem lokalizacji gmin w sąsiedztwie autostrady A1 (uzbrojenie i lokalizacje wspierające realizację zasad rozwoju zrównoważonego)*.

Ich negatywne oddziaływanie może wynikać z uciążliwości w fazie budowy w postaci pyłu powstającego podczas pracy maszyn i urządzeń wykonujących roboty ziemne oraz emisji spalin pochodzących z silników pracujących maszyn i środków transportu. Ze względu na przejściowość prac budowlanych należy uznać, że ten etap nie spowoduje trwałych negatywnych zmian w środowisku. Ponadto istnieje ryzyko negatywnego wpływu na powietrze atmosferyczne w czasie eksploatacji inwestycji. W związku z tym należy zastosować rozwiązania, które do minimum ograniczą emisję gazów i pyłów, a w przypadku kompostowni również uciążliwość zapachową i hałas. W przypadku kompostowni zasadniczą rolę odgrywa odpowiednia lokalizacja samej inwestycji, która powinna być umiejscowiona z dala od zabudowań mieszkalnych, w terenie osłoniętym, nie narażonym na silne wiatry.

W przypadku realizacji i eksploatacji inwestycji należy mieć na uwadze dokonanie wiarygodnej oceny narażenia społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i promieniowanie elektromagnetyczne oraz podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe. W przypadku stwierdzenia ponadnormatywnych wartości konieczne jest zmniejszenie uciążliwości dla mieszkańców powiatu i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów.

Analiza dokumentu wskazuje, że szereg jego ustaleń będzie w sposób bardzo pozytywny oddziaływała na powietrze atmosferyczne i klimat. Szczególną uwagę poświęcono realizacji działania mających na celu poprawę jakości powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji. Polega ona na emisji na niskiej wysokości szkodliwych pyłów i gazów, pochodzących głównie z sektora bytowo-komunalnego,

⁵⁴ <https://www.pgi.gov.pl/psh/materialy-informacyjne-psh/informatory-psh/wody-podziemne-miast-polski/4170-rybnik/file.html>.

⁵⁵ Klimat jest zbiorem cech atmosfery (Przewoźniak, Czocharński, 2021).

⁵⁶ Polityka Ekologiczna Polski 2030.

z transportu, ale także z niskich emitorów przemysłowych. Zanieczyszczenia gromadzą się wokół miejsca powstania wyrządzając szkody lokalnie, najczęściej w miejscach zwartej zabudowy mieszkalnej. Przedmiotowe ustalenia to kierunek *K.1.4.3. Działania ograniczające tzw. niską emisję* oraz kierunek *K.1.6.2. Likwidacja niskiej emisji, termomodernizacja, wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych*. Jest to szczególnie istotne dlatego, że niska emisja jest jednym z największych, o ile nie największym, problemem ochrony środowiska w Polsce. W wyniku działalności człowieka znacznie zwiększyła się ilość gazów cieplarnianych emitowanych do atmosfery. Prowadzi to do intensyfikacji naturalnego efektu cieplarnianego, czego rezultatem będzie wzrost średniej temperatury powierzchni Ziemi i atmosfery, co może mieć swoje dalsze konsekwencje np. może wpłynąć negatywnie na ekosystemy i ludzi. Przedmiotowe działania przyczynią się do zapewnienia odpowiednich standardów jakości powietrza atmosferycznego.

Realizacja tych ustaleń jest szczególnie istotna we wskazanym w *Strategii rozwoju województwa Śląskiego Śląskie 2030 „Zielone Śląskie”* **obszarze strategicznej interwencji**⁵⁷ **Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza**. Występuje on w gminach: Świerklany, Jejkowice, Gaszowice – III grupa problemowa o najwyższej skali problemu, oraz Czerwionka-Leszczyny oraz Lyski - II grupa problemowa o średniej skali problemu. W szczególności priorytetowo powinien być potraktowany obszar objęty III grupą problemową. Kluczowe wyzwania w tym OSI to: ograniczenie niskiej emisji, rozbudowa sieci ciepłowniczej oraz włączenie w nią możliwie największej liczby budynków mieszkalnych, generowanie i wdrażanie innowacji ograniczających negatywny wpływ na środowisko.

Podobnie jak w przypadku pozostałych komponentów środowiska bardzo pozytywnie oceniono wpływ na powietrze i klimat realizacji kierunków działań wchodzących w zakres celu operacyjnego *C2.6. Sektor obywatelski promujący ekologiczne postawy mieszkańców*. Wynika to z tego, że odpowiednia świadomość jest punktem wejścia do realizacji działań prośrodowiskowych, w tym dotyczących powietrza i klimatu. Bez niej trudno o wrażliwość na otaczające środowisko, stan i jakość jego zasobów.

Bardzo pozytywnie na analizowane komponenty środowiska wpłynie także realizacja celu strategicznego *C3.7. Dostęp do infrastruktury technicznej ograniczający negatywny wpływ gospodarki na przestrzeń i środowisko przyrodnicze*. Wynika to z tego, że w jego zakres wchodzi działania polegające m.in. na rozwoju OZE oraz ograniczeniu negatywnego wpływu transportu na środowisko. Skuteczna ochrona powietrza i klimatu wymaga dalszej redukcji emisji gazów cieplarnianych.

Z punktu widzenia analizowanego komponentu środowiska istotna jest również realizacja kierunku działania *K1.2.1 Modernizacja infrastruktury drogowej na terenie powiatu*, w szczególności w zakresie ochrony przed hałasem. Ważne jest aby w jego zakres wchodziła budowa dróg, które znacząco odciążą nadmierny ruch samochodowy w centrum miejscowości oraz remonty nawierzchni dotychczasowych odcinków dróg i wykonanie skutecznych zabezpieczeń akustycznych. Jest to istotne, dlatego że nadmierny hałas komunikacyjny stanowi problem szczególnie w mieście oraz w centrach pozostałych miejscowości gminnych.

Wszystkie zamierzenia ukierunkowane na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych w konsekwencji pozytywnie wpłyną na klimat. Wynika to z tego, że emisja do atmosfery zanieczyszczeń pochodzenia antropogenicznego w pewnym stopniu modyfikuje warunki klimatyczne. Przykładem tego może być wyższa średnia roczna suma opadów (jej wysoka wartość jest wynikiem emisji do atmosfery znacznej ilości pyłów, stanowiących jądra kondensacji) oraz duża liczba dni mglistych (do czego w znacznej mierze przyczynia się zadymienie obszaru). Bardzo ważne przy tym jest utrzymanie pozytywnych tendencji w dłuższym okresie czasu.

Podsumowując należy stwierdzić, że w przedmiotowej analizie nie zidentyfikowano znaczących negatywnych oddziaływań kierunków działań zawartych w Strategii na powietrze i klimat. Realizacja

⁵⁷ W *Strategii rozwoju województwa Śląskiego Śląskie 2030 „Zielone Śląskie”* wskazano obszary interwencji w ujęciu regionalnym oraz przytoczono obszary strategicznej interwencji zdelimitowane na poziomie krajowym w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030).

zdecydowanej większości proponowanych rozwiązań pozytywnie wpłynie na te komponenty środowiska.

VII.1.5. ODDZIAŁYWANIE NA POWIERZCHNIĘ ZIEMI

W rozdziale zawarto opis oddziaływania ustaleń Strategii na powierzchnię ziemi. Zgodnie z definicją zawartą w prawie ochrony środowiska przez *powierzchnię ziemi* rozumie się ukształtowanie terenu, glebę, ziemię oraz wody gruntowe. Zgodnie z ustawą *Prawo ochrony środowiska* ochrona powierzchni ziemi polega na racjonalnym gospodarowaniu, zachowaniu funkcji środowiskowych, gospodarczych, społecznych i kulturowych, zapobieganiu zanieczyszczeniu substancjami powodującymi ryzyko oraz na remediacji, zachowaniu jak najlepszego stanu gleby, minimalizacji stopnia i łagodzeniu skutków zasklepienia gleby, zapobieganiu ruchom masowym ziemi i ich skutkom oraz przeciwdziałaniu niekorzystnym zmianom naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

W analizowanym dokumencie nie zidentyfikowano żadnego kierunku działania, które w sposób znaczący negatywnie oddziaływać będzie na powierzchnię ziemi. Zidentyfikowano natomiast kilka kierunków, których potencjalne oddziaływanie można określić jako średnie negatywne. Należy do nich kierunek *K.1.6.1. Działania organizacyjne i inwestycyjne na rzecz rozwoju i podnoszenia jakości zasobu mieszkaniowego, w tym SIM (społeczne inicjatywy mieszkaniowe), przygotowanie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe, remonty i modernizacja komunalnych zasobów mieszkaniowych, dostosowania zasobu mieszkaniowego do obowiązujących przepisów techniczno-budowlanych*. Jego możliwy negatywny wpływ wiąże się z realizacją budownictwa mieszkaniowego na nowych terenach, co przyczyni się może do degradacji powierzchni ziemi. Przedmiotowy kierunek wchodzi w zakres celu operacyjnego zdefiniowanego jako zrównoważony rozwój budownictwa mieszkaniowego, co wskazuje że kwestie prośrodowiskowe będą miały należyte znaczenie przy jego realizacji. Podobna sytuacja dotyczy kierunku działania *K.3.1.2. Przygotowanie nowych, dobrze uzbrojonych terenów inwestycyjnych z wykorzystaniem lokalizacji gmin w sąsiedztwie autostrady A1 (uzbrojenie i lokalizacje wspierające realizację zasad rozwoju zrównoważonego)*. Działania inwestycyjne wiążą się z ryzykiem, że zarówno w czasie realizacji, jak i w czasie eksploatacji inwestycji, może wystąpić jej negatywne oddziaływanie na środowisko. Może mieć postać m.in. zanieczyszczenia lub całkowitego zniszczenia gleb, w tym gleb o wysokim kompleksie przydatności rolniczej, zmiany ukształtowania terenu i powstania antropogenicznych form rzeźby terenu, zaburzenia reżimu wód gruntowych, powstania odpadów z mas ziemnych i skalnych oraz zwiększenia erozji. Wpływ na środowisko będzie wynikał z bezpośredniej interakcji między planowanym działaniem a zasobem, a czas trwania interakcji będzie można uznać jako stały, ze względu na to, że oddziaływanie to spowoduje trwałe zmiany w zasobie.

Potencjalnie negatywny będzie także wpływ na powierzchnię ziemi kierunków działań takich jak: *K.1.4.5. Budowa alternatywnych zbiorników zasilania w wodę* i *K.1.4.6. Budowa kompostowni*. Wpływ tego drugiego kierunku oceniono jako mało negatywny, przy założeniu że zrealizowany zostanie na obszarach „*brown fields*”, czyli obszarach już zagospodarowanych/zabudowanych. W szczególności jest niepożądane aby wymienione działania inwestycyjne były realizowane w obszarach cennych przyrodniczo, gdzie występują m.in. wartościowe gleby. Przede wszystkim dotyczy to obszarów zlokalizowanych **w parku krajobrazowym Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich** oraz **w przebiegu korytarza ekologicznego Rudy Wielkie i Dolina Górnej Wisły**.

Niezależnie od powyższego jeśli przedsięwzięcie zakwalifikowane zostanie do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, o możliwości i warunkach jego realizacji, decydować będą wyniki postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko. Sposoby minimalizacji szkodliwego wpływu na środowisko zostaną zaproponowane w raporcie oddziaływania na środowisko i ujęte w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Średnio negatywnie oceniono także oddziaływanie na środowisko kierunku działania dotyczącego wspierania rozwoju infrastruktury turystycznej i około turystycznej. Wynika to z tego, że tego rodzaju

działalność może powodować degradację powierzchni ziemi w wyniku działań inwestycyjnych. Biorąc pod uwagę uwarunkowania i specyfikę powiatu nie zakłada się jednak, że tego rodzaju działania mogą mieć szeroki zasięg. Ryzyko negatywnego oddziaływania występuje także w przypadku realizacji kierunku *K.3.10.2. Rozwój ścieżek rowerowych łączących turystyczne atrakcje Powiatu Rybnickiego*, ale tylko w sytuacji kiedy tego rodzaju działania będą miały charakter inwestycji infrastrukturalnej i będą realizowane w obszarze nie zajęтым do tej pory przez infrastrukturę.

W zestaw kierunków, których oddziaływanie na powierzchnię ziemi oceniono jako negatywne zalicza się także kierunek *K.1.6.5. Rozwój sieci gazowej*. Biorąc jednak uwarunkowania realizacji tego rodzaju inwestycji jej wpływ nie nosi znamion oddziaływania znaczącego. Wynika to z realizacji tego rodzaju inwestycji najczęściej w ciągu istniejących korytarzy drogowych, w obszarach przeznaczonych do poprowadzenia tego rodzaju sieci infrastrukturalnych.

W dokumencie szereg kierunków działań zidentyfikowano jak oddziaływujące na powierzchnię ziemi zarówno w sposób pozytywny jak i negatywny. Dotyczy to przede wszystkim działań związanych z realizacją różnego rodzaju inwestycji. Należą do nich działania w takich kierunkach jak: *K1.2.1. Modernizacja infrastruktury drogowej na terenie powiatu*, *K1.2.2. Budowa centrów przesiadkowych i rozwój transportu zbiorowego*, *K1.2.3. Poprawa bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów na drogach, w tym inwestycje w ciągi piesze i ścieżki rowerowe*, *K.1.5.3. Tworzenie i modernizacja plenerowych miejsc rekreacji i sportu (np. siłownie plenerowe, boiska treningowe, skatepark itp.)*, *K.1.6.3. Uzupelnienie deficytów w zakresie sieci kanalizacyjnej*, *K.1.6.5. Rozwój sieci gazowej*, *K.3.7.1. Rozwój infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE*, *K.4.7.1. Promocja atrakcyjności gmin Powiatu Rybnickiego jako miejsca zamieszkania realizowana w skali regionalnej i ponadregionalnej*. Ich potencjalne negatywne oddziaływanie wynika z tego, że każda inwestycja infrastrukturalna wiąże się z zajęciem konkretnego terenu, co bardzo często powoduje degradację powierzchni ziemi. Natomiast oddziaływanie pozytywne wynika z korzyści, najczęściej wtórnych, jakie spowoduje zrealizowana inwestycja.

W zakres Strategii wchodzi też ustalenia, których oddziaływanie oceniono jako duże pozytywne. Należą do nich kierunki dotyczące bezpieczeństwa środowiska przyrodniczego, takie jak *K.1.4.1. Działania na rzecz zwiększenia efektywności gospodarki odpadami – podniesienie świadomości mieszkańców, punkty selektywnej zbiórki odpadów* i *K.1.4.2. Przywracanie walorów środowiskowych oraz nadanie nowych funkcji społecznych terenom zdegradowanym w wyniku eksploatacji górniczej; renaturalizacja terenów zdegradowanych*. Bardzo duże znaczenie ma zwiększenie efektywności gospodarki odpadami, które stanowią dużą uciążliwość dla środowiska. Odpowiednie zbieranie i zagospodarowanie odpadów spowoduje nie tylko zmniejszenie ilości odpadów wprowadzonych do środowiska, ale także na oszczędność surowców, z których te odpady są wykonane. Renaturalizacja terenów zdegradowanych jest szczególnie istotna w zdefiniowanych w projekcie Strategii obszarach strategicznej interwencji pn. *obszary wymagające działań rewitalizacyjnych*.

Przez dziesięciolecia gospodarka odpadami w Polsce, a szczególnie odpadami komunalnymi, była dziedziną zaniedbaną. W efekcie tego zdecydowana większość odpadów trafiała na składowiska, które w wielu przypadkach powodowały m.in. zanieczyszczenia gleby. W związku z tym tak ważne jest podjęcie szeregu działań związanych z gospodarką odpadami.

Bardzo pozytywnie na powierzchnię ziemi ma szansę także wpłynąć realizacja kierunku działania *K.1.5.1. Wielowymiarowa rewitalizacja centrów gmin lub miejscowości*, wchodzącego w zakres celu operacyjnego *C1.5. Wizualna i funkcjonalna atrakcyjność przestrzeni publicznych kreowanych przy wykorzystaniu walorów przyrodniczych i kulturowych powiatu*. Jest to działanie bezpośrednio poświęcone rewitalizacji przestrzeni, w tym powierzchni ziemi.

Tak jak w przypadku pozostałych komponentów środowiska bardzo pozytywnie oceniono oddziaływanie kierunków działania wchodzących w zakres celu operacyjnego *C2.6. Sektor obywatelski promujący ekologiczne postawy mieszkańców*. Dotyczą one kształtowania proekologicznej świadomości mieszkańców oraz organizacji wydarzeń pobudzających proekologiczną aktywność mieszkańców.

Świadomość wartości powierzchni ziemi jako komponentu środowiska ma kluczowe znaczenie dla jej zachowania w odpowiednim stanie. Jest punktem wejścia do innych działań, które mogą przyczynić się do ochrony powierzchni ziemi i jej zachowania dla przyszłych pokoleń.

Wśród ustaleń Strategii bardzo pozytywnie na powierzchnię ziemi wpłynie także realizacja kierunku działania *K.3.1.3. Przygotowanie terenów inwestycyjnych na terenach przemysłowych (z uwzględnieniem problemu szkód górniczych)*. Bardzo istotne jest aby dla zachowania powierzchni ziemi realizacja inwestycji (przede wszystkim przemysłowych i magazynowych) zlokalizowana była na obszarach przemysłowych. Z jednej strony będzie to przyczynkiem do ich rewitalizacji, a z drugiej dzięki temu zaoszczędzone mogą zostać inne obszary, do tej pory niezagospodarowane.

Realizacja tych ustaleń jest szczególnie istotna ponieważ cały obszar powiatu wskazany jest w *Strategii rozwoju województwa Śląskiego Śląskie 2030 „Zielone Śląskie”* jako **obszar strategicznej interwencji**⁵⁸ **Gminy w transformacji górniczej**. Kluczowe wyzwania w tym OSI to m.in.: zagospodarowanie terenów po zakończonej eksploatacji górniczej, wsparcie na poprawę jakości środowiska i poprawa jakości przestrzeni publicznych.

Ponadto gmina Czerwionka-Leszczyny wskazana została jako OSI **Ośrodek wzrostu** - uzupełniający ośrodek wzrostu. Jednym z kluczowych wyzwań w tym obszarze jest poprawa jakości środowiska i przestrzeni.

Kluczową kwestią w zakresie oddziaływania na taki komponent środowiska jak powierzchnia ziemi jest lokalizacja czynnika oddziaływującego. W związku z tym, powinno się unikać lokowania inwestycji zarówno na obszarach, jak i w sąsiedztwie obszarów o najlepszych glebach, o wysokiej przydatności rolnej, oraz w miarę możliwości unikać deformowania naturalnego ukształtowania terenu.

Ponadto ważne jest aby zastosowane rozwiązania projektowe były dostosowane do ukształtowania terenu i krajobrazu oraz uwzględniono rozwiązania technologiczne korzystne dla środowiska przyrodniczego na etapie przygotowania i realizacji inwestycji. Istotne znaczenie ma także właściwa organizacja placu budowy nie powodująca degradacji środowiska oraz prowadzenie racjonalnej gospodarki odpadami w czasie realizacji oraz eksploatacji inwestycji.

Podsumowując należy stwierdzić, że w przedmiotowej analizie nie zidentyfikowano znaczących negatywnych oddziaływań kierunków działań zawartych w Strategii na powierzchnię ziemi.

VII.1.6. ODDZIAŁYWANIE NA KRAJOBRAZ⁵⁹

W rozdziale zawarto opis oddziaływania ustaleń Strategii na krajobraz. Zgodnie z *ustawą z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu* (Dz. U. 2015 poz. 774) pod pojęciem *krajobraz* należy rozumieć postrzeganą przez ludzi przestrzeń, zawierającą elementy przyrodnicze lub wytwory cywilizacji, ukształtowaną w wyniku działania czynników naturalnych lub działalności człowieka. Natomiast według *Europejskiej Konwencji Krajobrazowej*, *krajobraz* oznacza obszar, postrzegany przez ludzi, którego charakter jest wynikiem działania i interakcji czynników przyrodniczych i/lub ludzkich.

Spośród kierunków działań ujętych w Strategii nie zidentyfikowano żadnych, których oddziaływanie można by określić jako znacząco negatywne. Zidentyfikowano dwa kierunki, których potencjalne oddziaływanie można określić mało negatywne. Pierwszym jest kierunek *K.3.1.2. Przygotowanie nowych, dobrze uzbrojonych terenów inwestycyjnych z wykorzystaniem lokalizacji gmin w sąsiedztwie*

⁵⁸ W *Strategii rozwoju województwa Śląskiego Śląskie 2030 „Zielone Śląskie”* wskazano obszary interwencji w ujęciu regionalnym oraz przytoczono obszary strategicznej interwencji zdelimitowane na poziomie krajowym w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030).

⁵⁹ W rzeczywistości krajobraz nie jest komponentem środowiska, lecz zbiorem cech opisujących jego fizjonomię (Przewoźniak, Czochoński, 2021). Stanowi wypadkową dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, które to fizycznie zespolone są właśnie w krajobrazie.

autostrady A1 (uzbrojenie i lokalizacje wspierające realizację zasad rozwoju zrównoważonego). Natomiast drugim K.4.7.2. *Promocja atrakcyjności inwestycyjnej gmin Powiatu Rybnickiego w skali krajowej i międzynarodowej*. Ich negatywne oddziaływanie może wynikać z potencjalnej degradacji krajobrazu spowodowanej przez inwestycje, które zdegrudują krajobraz. Trzeba mieć na uwadze, że nie wszystkie działania inwestycyjne muszą do tego doprowadzić, w związku z tym zasadnicze znaczenie ma tutaj ich odpowiednie zaplanowanie i zaprojektowanie. Jest to szczególnie ważne wobec postępującej od wielu lat degradacji krajobrazu. Generalnie niepożądane jest aby wymienione wyżej działania inwestycyjne były realizowane w obszarze **przebiegu korytarza ekologicznego Rudy Wielkie i Dolina Górnej Wisły**.

Zidentyfikowano także kilka kierunków działań, których oddziaływanie można określić zarówno jako pozytywne jak i negatywne. Należy do nich kierunek K.1.6.1. *Działania organizacyjne i inwestycyjne na rzecz rozwoju i podnoszenia jakości zasobu mieszkaniowego, w tym SIM (społeczne inicjatywy mieszkaniowe), przygotowanie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe, remonty i modernizacja komunalnych zasobów mieszkaniowych, dostosowania zasobu mieszkaniowego do obowiązujących przepisów techniczno-budowlanych*. W jego szeroki zakres wchodzi przygotowanie nowych terenów pod budownictwo. Ważne jest aby to budownictwo zostało tak wkomponowane w krajobraz, aby stanowiły kompatybilną całość. W jej zakres wchodzi też podnoszenie jakości zasobu, jego remont i modernizacja., które przeprowadzone w odpowiedni sposób przyczynić się mogą do poprawy jakości przestrzeni postrzeganej przez ludzi. Drugim tego rodzaju kierunkiem jest K.3.7.1. *Rozwój infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE*. Jego pozytywne oddziaływanie ma charakter wtórny i wynika rozwoju nowoczesnych prośrodowiskowych rozwiązań, kosztem tradycyjnych degradujących krajobraz. Negatywne zaś z potencjalnej realizacji inwestycji w sposób powodujący degradację przestrzeni, w której zostaną zlokalizowane.

Szereg kierunków zawartych w Strategii może mieć potencjalnie bardzo duże pozytywne oddziaływanie na krajobraz. Należy do nich K.1.4.1. *Działania na rzecz zwiększenia efektywności gospodarki odpadami – podniesienie świadomości mieszkańców, punkty selektywnej zbiórki odpadów*. Tego rodzaju kierunek ma duże znaczenie w zakresie analizowanego komponentu środowiska. Wynika to z jego obecnej degradacji w wielu obszarach spowodowanej przez występowanie dzikich składowisk różnego rodzaju odpadów. Często występują one w miejscach o potencjalnie dużej wartości pod względem krajobrazu.

Kierunek K.1.4.2. *Przywracanie walorów środowiskowych oraz nadanie nowych funkcji społecznych terenom zdegradowanym w wyniku eksploatacji górniczej; renaturalizacja terenów zdegradowanych* bezpośrednio dotyczy analizowanego komponentu środowiska. Przywrócenie walorów środowiskowych terenom zdegradowanym i ich renaturalizacja, bezpośrednio spowodują poprawę jakości krajobrazu. Podobnie sytuacja wygląda z kierunkiem K.1.5.1. *Wielowymiarowa rewitalizacja centrów gmin lub miejscowości*, który można uznać za kompatybilny z poprzednim.

Bardzo pozytywnie na krajobraz, tak jak na prawie wszystkie analizowane komponenty środowiska wpłynie realizacja całego celu operacyjnego C2.6. *Sektor obywatelski promujący ekologiczne postawy mieszkańców*. Wrażliwość na wartość krajobrazu jest nieodłącznym elementem proekologicznej świadomości mieszkańców, mającym kluczowe znaczenie dla jego ochrony i odpowiedniego kształtowania. Kluczowe w zakresie ochrony krajobrazu jest zaś podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie wartości krajobrazów, ich roli oraz skutków wprowadzanych w nich zmian.

Wśród ustaleń Strategii jako bardzo pozytywne zidentyfikowane zostało również oddziaływanie na krajobraz kierunków wchodzących w zakres celu operacyjnego C2.7. *Witalne obiekty i przestrzeń dziedzictwa kulturowego oraz miejsca symboliczne*. W szczególności dotyczy to kierunku K.2.7.1. *Ochrona, renowacja i rewitalizacja zabytków i obiektów symbolicznych* i K.2.7.3. *Działania włączające wspólnoty lokalne w poprawę jakości przestrzeni gmin, podnoszenie estetyki podwórek, remonty obiektów przekształcanych w miejsca spotkań mieszkańców*. Dziedzictwo kulturowe to jedna z dwóch, obok dziedzictwa przyrodniczego, głównych składowych krajobrazu. W związku z tym tak ważne jest dbanie o jego zachowanie.

Bardzo pozytywnie powinna wpłynąć na krajobraz także realizacja kierunku działania *K.3.1.3. Przygotowanie terenów inwestycyjnych na terenach przemysłowych (z uwzględnieniem problemu szkód górniczych)*. Ma to tym większe znaczenie, że obszar powiatu w istotnej części pokrywają tego rodzaju obszary. Bardzo ważna jest w związku z tym realizacja nowych inwestycji właśnie na takich obszarach, a nie na obszarach do tej pory nieużytkowanych.

Funkcjonowanie krajobrazu jest wypadkową funkcjonowania wielu innych komponentów środowiska. Dlatego działania skierowane bezpośrednio w kierunku jakiegoś innego komponentu środowiska, wtórnie wpływają także na inne krajobraz. Środowisko stanowi bowiem system wzajemnie powiązanych komponentów, a jego wizualną reprezentacją jest właśnie krajobraz. Realizacja działań związanych z ochroną krajobrazu jest tym bardziej ważna, że do tej pory ten komponent środowiska nie był szczególnie chroniony w Polsce. W wielu miejscach spowodowało to jego zaburzenie i degradację, często już nieodwracalną.

Podsumowując należy stwierdzić, że w przedmiotowej analizie nie zidentyfikowano znaczących negatywnych oddziaływań kierunków działań zawartych w Strategii na krajobraz. Realizacja zdecydowanej większości proponowanych rozwiązań pozytywnie wpłynie na postrzeganą przez ludzi przestrzeń, ukształtowaną w wyniku działania czynników naturalnych lub działalności człowieka.

VII.1.7. ODDZIAŁYWANIE NA ZASOBY NATURALNE

W rozdziale zawarto opis oddziaływania ustaleń Strategii na zasoby naturalne. Pod tym pojęciem w ramach sooś rozumiemy wszystkie użyteczne, nieodnawialne elementy środowiska, które człowiek może pozyskiwać. Składają się na nie zasoby udokumentowanych złóż surowców energetycznych, metalicznych, chemicznych i skalnych, wody termalne, lecznicze i solanki.

Wyniki oceny oddziaływania analizowanego dokumentu wskazują, że nie zidentyfikowano jakiegokolwiek kierunku działania, które będzie miało duże negatywne oddziaływanie na zasoby naturalne. Nie zidentyfikowano też działań, które będą miały nawet średnie negatywne oddziaływanie na ten komponent środowiska.

Zidentyfikowano natomiast kilka działań, których potencjalne oddziaływanie można określić jako mało negatywne. Należy do nich *K1.2.1. Modernizacja infrastruktury drogowej na terenie powiatu*. Jego potencjalne negatywne oddziaływanie może wynikać z eksploatacji surowców skalnych. W związku z tym trzeba podjąć działania minimalizujące to negatywne oddziaływanie, w postaci m.in. eksploatacji w miejscach do tego predysponowanych, przy zabezpieczeniu wód podziemnych przed degradacją.

Potencjalnie negatywnie na zasoby naturalne może wpłynąć realizacja kierunku *K.1.6.1. Działania organizacyjne i inwestycyjne na rzecz rozwoju i podnoszenia jakości zasobu mieszkaniowego, w tym SIM (społeczne inicjatywy mieszkaniowe), przygotowanie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe, remonty i modernizacja komunalnych zasobów mieszkaniowych, dostosowania zasobu mieszkaniowego do obowiązujących przepisów techniczno-budowlanych*. Przejawia się to przede wszystkim w degradacji zasobów geologicznych i wód podziemnych w miejscach inwestycji. Podobna sytuacja może wystąpić w przypadku realizacji kierunku działania *K.3.1.2. Przygotowanie nowych, dobrze uzbrojonych terenów inwestycyjnych z wykorzystaniem lokalizacji gmin w sąsiedztwie autostrady A1 (uzbrojenie i lokalizacje wspierające realizację zasad rozwoju zrównoważonego)* oraz w przypadku kierunku *K.4.7.2. Promocja atrakcyjności inwestycyjnej gmin Powiatu Rybnickiego w skali krajowej i międzynarodowej*.

Ważne przy tym jest, aby działania inwestycyjne były planowane i prowadzone zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Chodzi o zapewnienie zaspokajania potrzeb obecnego pokolenia bez umniejszania szans rozwojowych przyszłych pokoleń. Trzeba mieć na uwadze, że zasoby geologiczne są zasobami nieodnawialnymi, dlatego tak istotne jest, aby nie doprowadzić do ich nieodwracalnej utraty.

Spośród kierunków działań zapisanych w Strategii nie zidentyfikowano takich, które w sposób bardzo pozytywny będą oddziaływały na zasoby naturalne. Zidentyfikowano natomiast szereg takich, których potencjalne oddziaływanie będzie średnio pozytywne. Należy do nich kierunek działania *K.1.4.1.*

Działania na rzecz zwiększenia efektywności gospodarki odpadami – podniesienie świadomości mieszkańców, punkty selektywnej zbiórki odpadów. Jego realizacja ma szczególne znaczenie w odniesieniu do zasobów naturalnych związanych z wodami podziemnymi. Zanieczyszczenia pochodzące z odpadów mogą bowiem potencjalnie przyczynić się do degradacji tego zasobu. Równie pozytywnie oceniono oddziaływanie kierunku *K.1.4.2. Przywracanie walorów środowiskowych oraz nadanie nowych funkcji społecznych terenom zdegradowanym w wyniku eksploatacji górniczej; renaturalizacja terenów zdegradowanych.* Jest to szczególnie istotne dlatego, że to właśnie te obszary są najczęściej miejscem największej degradacji analizowanego komponentu środowiska.

Jako pozytywne oceniono również potencjalne oddziaływanie na zasoby naturalne kierunków działania *K.1.6.3. Uzupelnienie deficytów w zakresie sieci kanalizacyjnej, K.1.6.4. Przebudowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami, K.1.6.5. Rozwój sieci gazowej.* Ich realizacja z jednej strony może wpłynąć na ograniczenie zanieczyszczenia zasobów (kanalizacja), z drugiej zaś na ich oszczędność (wodociąg, gazociąg).

Pozytywnie na zasoby naturalne powinna także wpłynąć realizacja kierunku działania *K.3.1.3. Przygotowanie terenów inwestycyjnych na terenach przemysłowych (z uwzględnieniem problemu szkód górniczych).* Wynika to z jednej strony z rewitalizacji terenów przemysłowych, natomiast z drugiej pozwoli uniknąć wykorzystania do inwestycji terenów do tej pory w ten sposób nie wykorzystywanych.

Podsumowując należy stwierdzić, że w przedmiotowej analizie nie zidentyfikowano znaczących negatywnych oddziaływań kierunków działań zawartych w Strategii na zasoby naturalne. Realizacja zdecydowanej większości proponowanych rozwiązań pozytywnie wpłynie na zasoby naturalne, nie będzie wcale na nie oddziaływała, lub jej oddziaływanie będzie znikome.

VII.1.8. ODDZIAŁYWANIE NA ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE

W rozdziale zawarto opis oddziaływania ustaleń Strategii na zabytki i dobra materialne⁶⁰. Wyniki oceny wskazują, że nie zidentyfikowano jakiegokolwiek kierunku działania, które będzie miało duże negatywne oddziaływanie zarówno na zabytki jak i na dobra materialne. Nie zidentyfikowano też kierunku działania, które będzie miało nawet średnie i małe negatywne oddziaływanie na analizowane komponenty środowiska.

Kierunkiem działań, który bardzo pozytywnie wpłynie zarówno na zabytki i jak i dobra materialne jest kierunek *K.1.5.1. Wielowymiarowa rewitalizacja centrów gmin lub miejscowości, wchodzący w zakres celu operacyjnego C1.5. Wizualna i funkcjonalna atrakcyjność przestrzeni publicznych kreowanych przy wykorzystaniu walorów przyrodniczych i kulturowych powiatu.*

Bardzo pozytywnie oceniono także oddziaływanie kierunku *K.2.5.1. Działania na rzecz zachowywania śląskiego dziedzictwa kulturowego, w tym międzypokoleniowa integracja wokół lokalnego dziedzictwa – zwyczaje, tradycje, gwara, wchodzącego w zakres celu operacyjnego C2.5. Wysoki poziom wiedzy mieszkańców w zakresie wartości lokalnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.*

Do ochrony dziedzictwa kulturowego mogą się także przyczynić kierunki *K.2.7.1. Ochrona, renowacja i rewitalizacja zabytków i obiektów symbolicznych* i *K.2.7.3. Działania włączające wspólnoty lokalne w poprawę jakości przestrzeni gmin, podnoszenie estetyki podwórek, remonty obiektów przekształcanych w miejsca spotkań mieszkańców, będące składową celu operacyjnego C2.7. Witalne obiekty i przestrzenie dziedzictwa kulturowego oraz miejsca symboliczne.*

Sama analiza nazw wyżej wymienionych celów operacyjnych wskazuje, że ochrona, zachowanie i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego zostały ujęte w ustaleniach analizowanego dokumentu.

⁶⁰ Dobra materialne są to wszystkie środki, które mogą być wykorzystywane bezpośrednio lub pośrednio do zaspokajania potrzeb ludzkich. Stanowią twory działalności człowieka.

Ponadto wpływ wielu kierunków działań Strategii na przedmiotowe komponenty oceniono jako średni lub mały pozytywny. Najczęściej ich oddziaływanie na analizowane komponenty środowiska można określić jako wtórne.

Podsumowując należy stwierdzić, że w przedmiotowej analizie nie zidentyfikowano znaczących negatywnych oddziaływań kierunków działań zawartych w Strategii na zabytki i dobra materialne.

VII.2. ODDZIAŁYWANIE NA INTEGRALNOŚĆ I SPÓJNOŚĆ OBSZARÓW NATURA 2000

W wyniku przedmiotowej analizy nie zidentyfikowano znaczącego negatywnego oddziaływania ustaleń dokumentu na obszary Natura 2000, w tym na integralność i spójność sieci obszarów Natura 2000.

Ocenę oparto na założeniu, że pod pojęciem znaczącego negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000 (zgodnie z ww. ustawą) rozumie się oddziaływanie na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności działania mogące:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
- pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Szczegółowa analiza zapisów dokumentu wskazuje, że rozwiązania w nim ujęte zgodne są z zasadą zrównoważonego rozwoju. Ponadto dużą część dokumentu poświęcono rozwiązaniom mającym pozytywnie wpłynąć na środowisko i bezpieczeństwo ekologiczne. Cele i kierunki działania programowane są poza obszarami Natura 2000 ponieważ w granicach terenu objętego Strategią nie występują obszary Natura 2000. Najbliżej granic powiatu rybnickiego położony jest specjalny obszar ochrony siedlisk *Stawy Łęczczok* PLH240010, zlokalizowany na zachód od gminy Lyski. W dokumencie Strategii nie zidentyfikowano takich ustaleń, które potencjalnie mogłyby znacząco negatywnie oddziaływać na ten obszar. Trzeba przy tym mieć na uwadze, że dokładna lokalizacja, ani szczegółowe rozwiązania technologiczne dla działań na etapie tworzenia *Strategii* nie są znane. W związku z powyższym w przypadku realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, o możliwości i warunkach ich realizacji, będą decydować wyniki postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko. Sposoby minimalizacji szkodliwego wpływu na środowisko zostaną zaproponowane w raportach oddziaływania na środowisko i ujęte w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach.

VII.3. ODDZIAŁYWANIE NA FUNKCJONOWANIE OBIEKTÓW I OBSZARÓW CHRONIONYCH, KORYTARZY EKOLOGICZNYCH ORAZ TERENÓW O PODWYŻSZONYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH

W obszarze powiatu występuje kilka form ochrony przyrody oraz jeden korytarz ekologiczny. Do przedmiotowych form należą *Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”* (ochroną prawną objęto zwarte połączenie lasów rudzkich i pszczyńskich, łąki i nieużytki towarzyszące gęstej sieci rzecznej, a także liczne stawy rybne oraz inne elementy przestrzenne, bezpośrednio lub pośrednio związane z działalnością Cystersów), użytek ekologiczny *Kencierz* (stanowi obszar ekosystemów hydrogenicznym, obejmujący podmokłe łąki, torfowiska niskie i przejściowe oraz turzycowiska wzdłuż rzeki Rudy - w obszarze powiatu rybnickiego znajduje się jedynie niewielki fragment tego użytku), oraz ponad 40 **pomników przyrody** (wszystkie z wyjątkiem jednego to drzewa).

W analizowanym obszarze brak rezerwatów przyrody, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu i stanowisk dokumentacyjnych.

Przez obszar powiatu rybnickiego przebiega korytarz ekologiczny tj. *Rudy Wielkie i Dolina Górnej Wisły* oraz korytarze **ichtiologiczne, ornitologiczne, ssaków drapieżnych, ssaków kopytnych,**

chiropterologiczne, i korytarze **spójności obszarów chronionych**, wyznaczone przez Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska (w *Koncepcji do planu zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego*).

Trzeba mieć na uwadze, że ani dokładna lokalizacja, ani rozwiązania technologiczne dla kierunków działań i przedsięwzięć na etapie tworzenia Strategii nie są znane. W przypadku przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, o możliwości i warunkach ich realizacji będą decydować wyniki postępowania w sprawie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

Wśród zapisów Strategii zidentyfikowano dwa kierunki, których realizacja może potencjalnie negatywnie oddziaływać na niektóre komponenty środowiska. Należą do nich kierunki *K.1.6.1. Działania organizacyjne i inwestycyjne na rzecz rozwoju i podnoszenia jakości zasobu mieszkaniowego, w tym SIM (społeczne inicjatywy mieszkaniowe), przygotowanie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe, remonty i modernizacja komunalnych zasobów mieszkaniowych, dostosowania zasobu mieszkaniowego do obowiązujących przepisów techniczno-budowlanych* i *K.3.1.2. Przygotowanie nowych, dobrze uzbrojonych terenów inwestycyjnych z wykorzystaniem lokalizacji gmin w sąsiedztwie autostrady A1 (uzbrojenie i lokalizacje wspierające realizację zasad rozwoju zrównoważonego)*. W związku z tym ważne jest aby ograniczyć ich realizację w obszarach cennych przyrodniczo. Wyżej wymienione działania **nie mogą być lokalizowane** w obszarze korytarza ekologicznego *Rudy Wielkie i Dolina Górnej Wisły*, ponieważ przyczyniłyby się do utraty jego ciągłości, która jest warunkiem utrzymania różnorodności biologicznej. Natomiast szczegółowej analizie wymaga ich ewentualna lokalizacja w obszarze *Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”*.

W związku z powyższym **korekty wymaga przebieg obszaru strategicznej interwencji** wyznaczonego w projekcie *Strategii rozwoju ponadlokalnego gmin Powiatu Rybnickiego na lata 2021-2030* pod nazwą *Obszary aktywności inwestycyjnej*.

Ważnym jest także, aby mieć na uwadze potencjalne zagrożenia i potencjalne pola konfliktów ekologicznych, opisane w rozdziale IX. **ZAGROŻENIA I POLA KONFLIKTÓW EKOLOGICZNYCH, WYNIKAJĄCYCH Z REALIZACJI STRATEGII**.

Podsumowując należy stwierdzić, że w przedmiotowej analizie **nie zidentyfikowano znaczących negatywnych oddziaływań ustaleń zawartych w Strategii na funkcjonowanie obiektów i obszarów chronionych, korytarzy ekologicznych oraz terenów o podwyższonych walorach przyrodniczych**. Realizacja zdecydowanej większości proponowanych rozwiązań pozytywnie wpłynie na środowisko, nie będzie wcale na nie oddziaływała, lub jej oddziaływanie będzie znikome.

VII.4. ODDZIAŁYWANIE SKUMULOWANE

Oddziaływanie skumulowane jest to rodzaj oddziaływania, które występuje z połączenia kilku oddziaływań dotyczących tych samych zasobów i/lub przedmiotów oddziaływania. Opisane w poprzednim podrozdziale oddziaływanie zapisów dokumentu na środowisko dotyczy jego poszczególnych komponentów. W rzeczywistości środowisko stanowi system, którego komponenty pozostają w nierozwalnej od siebie zależności i wzajemnie się warunkują, a zmiana jednego komponentu powoduje zmianę pozostałych. W związku z tym oddziaływanie na środowisko, należy rozpatrywać nie tylko w kontekście poszczególnych jego komponentów, ale także w kontekście środowiska jako całości, biorąc pod uwagę sumę oddziaływujących na nie jednocześnie czynników.

W Prognozie potencjalne występowanie oddziaływania skumulowanego przeanalizowano dla tych kierunków działania, których oddziaływanie ocenione zostało jako negatywne w rozdziale poświęconym przewidywanemu znaczącemu oddziaływaniu na środowisko. Skoncentrowano się przy tym na możliwej kumulacji oddziaływań negatywnych.

+ ODDZIAŁYWANIE SKUMULOWANE KIERUNKÓW **K.1.6.1.**, **K.1.6.5.** I **K.3.1.2.**

Analiza potencjalnego oddziaływania skumulowanego wskazuje, że niebezpieczna jest kumulacja oddziaływania kierunków działań inwestycyjnych **K.1.6.1. Działania organizacyjne i inwestycyjne na rzecz rozwoju i podnoszenia jakości zasobu mieszkaniowego**, w tym SIM (społeczne inicjatywy mieszkaniowe), przygotowanie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe, remonty i modernizacja komunalnych zasobów mieszkaniowych, dostosowania zasobu mieszkaniowego do obowiązujących przepisów techniczno-budowlanych, **K.1.6.5. Rozwój sieci gazowej** i **K.3.1.2. Przygotowanie nowych, dobrze uzbrojonych terenów inwestycyjnych z wykorzystaniem lokalizacji gmin w sąsiedztwie autostrady A1 (uzbrojenie i lokalizacje wspierające realizację zasad rozwoju zrównoważonego)** na **różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta, wodę, powierzchnię ziemi, krajobraz i zasoby naturalne**. Zagrożenie to jest szczególne, jeśli takie skumulowane oddziaływanie wystąpi na obszarach o dużych walorach przyrodniczych. Do takich obszarów należy Park Krajobrazowy „Cysterskiej Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich” wraz z otuliną. Ta negatywna kumulacja nastąpi w przypadku kiedy te działania będą dotyczyć tego samego lub sąsiedniego obszaru i wystąpią w tym samym czasie. Zwiększy się jeszcze jeśli będą prowadzone w sposób nieracjonalny, bez zachowania zasady zrównoważonego rozwoju. W związku z powyższym należy unikać jednoczesnej realizacji kierunków **K.1.6.1.** i **K.3.1.2.** na tym samym (sąsiednim) obszarze w tym samym czasie, aby zniwelować natężenie negatywnego oddziaływania.

Można wyobrazić sobie sytuację kiedy negatywne oddziaływanie kierunku **K.1.6.5.** będzie zniwelowane poprzez przygotowanie infrastruktury gazociągowej już w czasie przygotowania działań inwestycyjnych w ramach kierunków działania odpowiednio **K.1.6.1.** i **K.3.1.2.**

W wielu przypadkach można spodziewać się oddziaływania skumulowanego pozytywnego. Taki też jest cel zawarcia w dokumencie ustaleń mających charakter środowiskowy, w postaci celów operacyjnych dedykowanych środowisku. Ten pozytywny wpływ wynika nie tylko z sumy wpływu pojedynczych zamierzeń, ale potęgowany jest przez ich skumulowany efekt.

+ ODDZIAŁYWANIE SKUMULOWANE KIERUNKÓW **K.1.4.5.** I **K.1.4.6.**

Analiza potencjalnego oddziaływania skumulowanego wskazuje, że niebezpieczna jest również kumulacja oddziaływania kierunków działań inwestycyjnych **K.1.4.5. Budowa alternatywnych zbiorników zasilania w wodę** i **K.1.4.6. Budowa kompostowni** na powierzchnię ziemi. Kluczową kwestią pozostaje lokalizacja tych inwestycji. Jak już wspomniano wcześniej powinno się unikać ich lokowania na obszarach, jak i w sąsiedztwie obszarów o najlepszych glebach, o wysokiej przydatności rolniczej, oraz w miarę możliwości unikać deformowania naturalnego ukształtowania terenu. Ponadto ważne jest aby zastosowane rozwiązania projektowe były dostosowane do ukształtowania terenu.

Generalnie zaleca się aby kompostownie były realizowane na obszarach „brown fields”, czyli obszarach już zagospodarowanych/zabudowanych. Tego rodzaju rekomendacja zawarta została w rozdziale poświęconym rozwiązaniom mającym na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko.

W przypadku realizacji obu kierunków w tych samych lub sąsiadujących ze sobą obszarach należy tak zaplanować inwestycje aby były realizowane w tym samym czasie. Pozwoli to uniknięcia np. wjeżdżania ciężkim sprzętem dwa razy w ten sam teren.

VIII. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI STRATEGII

Analiza oddziaływania poszczególnych celów i kierunków działań na każdą z grup komponentów środowiska, zawarta w rozdziale poświęconym przewidywanemu oddziaływaniami na środowiska wskazuje, że **brak realizacji projektowanego dokumentu skutkował będzie dalszym pogarszaniem stanu środowiska na obszarze powiatu**. Nie będą bowiem realizowane działania związane ze stosowaniem rozwiązań sprzyjających środowisku, oraz hamujące nadmierną ingerencję człowieka w środowisko. Nawet jeżeli miejscowo wystąpią korzyści wynikające z odstąpienia od wdrożenia Strategii (wynikające z silnego miejscowego negatywnego oddziaływania na jakiś komponent środowiska) to nie przewyższą one strat, jakie z punktu widzenia środowiska, mogą wystąpić w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu.

Przedmiotowa konsekwencja dotyczy w głównej mierze braku realizacji **bardzo istotnych** z punktu widzenia środowiska celów operacyjnych, tj.

- C1.4. *Bezpieczne środowisko przyrodnicze tworzące wyróżniającą jakość życia w gminach powiatu.*
- C1.6. *Zrównoważony rozwój budownictwa mieszkaniowego i wdrażanie proekologicznych rozwiązań w gospodarstwach domowych.*
- C2.5. *Wysoki poziom wiedzy mieszkańców w zakresie wartości lokalnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.*
- C2.6. *Sektor obywatelski promujący ekologiczne postawy mieszkańców.*
- C3.7. *Dostęp do infrastruktury technicznej ograniczający negatywny wpływ gospodarki na przestrzeń i środowisko przyrodnicze.*
- C3.8. *Rosnący udział branż proekologicznych w strukturze gospodarczej gmin powiatu.*
- C4.5. *Aktywna pozycja powiatu w zachowywaniu i aktywizowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu.*

Cele te mają charakter wybitnie prośrodowiskowy, a ich realizacja ma kluczowe znaczenie dla zrównoważonego rozwoju powiatu. Trzeba też zauważyć, że zajmują bardzo ważne miejsce w strukturze dokumentu.

Ponadto istotne znaczenie dla środowiska ma uwzględnienie w Strategii poniższych celów operacyjnych:

- C1.2. *Zintegrowany system transportowy, zapewniający dostępność i funkcjonalność.*
- C1.5. *Wizualna i funkcjonalna atrakcyjność przestrzeni publicznych kreowanych przy wykorzystaniu walorów przyrodniczych i kulturowych powiatu.*
- C1.9. *Dostępność rozwiązań technologicznych wspierających funkcjonowanie mieszkańców w powiecie oraz korzystanie z udogodnień w otoczeniu.*
- C3.12. *Dostępność rozwiązań technologicznych i organizacyjnych wspierających funkcjonowanie firm w gminach powiatu.*
- C4.3. *Spójność infrastrukturalna gmin powiatu z otoczeniem.*

Przedmiotowe zamierzenia mają bardzo ambitny charakter, ale są niezbędne dla prawidłowego rozwoju powiatu, zgodnego z zasadami zrównoważonego rozwoju. Przyczynią się nie tylko do odwrócenia negatywnych trendów, skutkujących pogarszaniem się stanu środowiska. Będą miały także pozytywny wpływ na przeciwdziałanie degradacji i ochronę obszarów znajdujących się obecnie w dobrym stanie, w tym obszarów cennych przyrodniczo.

Z punktu widzenia środowiska bardzo istotne i warte podkreślenia są też zasady i wartości strategiczne stanowiące filary rozwoju gmin powiatu rybnickiego. Dobrze odzwierciedlają one ideę dokumentu,

ponieważ zdefiniowane w cele i kierunki są nawiązaniem do nich. Zasady przenikają całą strategię, a w szczególności determinują zawartość celów operacyjnych oraz kierunków działań.

Wśród zasad strategicznych można wyróżnić te, które wychodzą naprzeciw problemom ochrony środowiska zdefiniowanym w Prognozie. Taką jest zasada *zrównoważona transformacja*. W jej zakres wchodzi m.in. rozsądne gospodarowanie zasobami gmin, w szczególności nieodnawialnymi: przyroda, kultura, przestrzeń.

Duże znaczenie ma także zasada zdefiniowana jako *rozwój inteligentny*. W jej zakres wchodzi wykorzystywanie najważniejszych kapitałów lokalnych, wzajemnie wzmacniające się innowacje społeczne i gospodarcze oraz nowe technologie wykorzystywane do zarządzania gminą i wspomagające funkcjonowanie w gminie mieszkańców.

IX. ZAGROŻENIA I POLA KONFLIKTÓW EKOLOGICZNYCH, WYNIKAJĄCYCH Z REALIZACJI STRATEGII

Konflikty ekologiczne mogą mieć bardzo różnorodny charakter. Wynikają z sytuacji potencjalnie konfliktowych, a każda taka sytuacja jest procesem, który może, ale nie musi, doprowadzić do właściwego konfliktu. Jest to bardzo ważne z punktu widzenia zapobiegania konfliktom, ponieważ zdiagnozowanie sytuacji potencjalnie konfliktowej i podjęcie stosownych działań może zapobiec wystąpieniu konfliktu ekologicznego. W toku analizy ustaleń Strategii zidentyfikowano zagrożenie i pola potencjalnych konfliktów ekologicznych, które opisano poniżej.

NOWE TERENY INWESTYCYJNE ➔ ◀ OBSZARY CENNE PRZYRODNICZO

Analiza ustaleń Strategii wskazała, że bardzo możliwy jest potencjalny konflikt ekologiczny pomiędzy kierunkami działania K.1.6.1. *Działania organizacyjne i inwestycyjne na rzecz rozwoju i podnoszenia jakości zasobu mieszkaniowego, w tym SIM (społeczne inicjatywy mieszkaniowe), przygotowanie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe, remonty i modernizacja komunalnych zasobów mieszkaniowych, dostosowania zasobu mieszkaniowego do obowiązujących przepisów techniczno-budowlanych* i K.3.1.2. *Przygotowanie nowych, dobrze uzbrojonych terenów inwestycyjnych z wykorzystaniem lokalizacji gmin w sąsiedztwie autostrady A1 (uzbrojenie i lokalizacje wspierające realizację zasad rozwoju zrównoważonego)*, a ochroną obszarów o cennych walorach przyrodniczych, w tym obszarów chronionych i korytarzy ekologicznych. W szczególności dotyczy to inwestycji na nowych, do tej pory niezagospodarowanych terenach. W związku z tym **preferowane dla lokalizacji** tego rodzaju inwestycji powinny być obszary już zagospodarowane, najlepiej obszary zdegradowane poddane rewitalizacji. Powinno się unikać realizacji nowych osiedli mieszkaniowych oraz budynków usługowych i przemysłowych na obszarach do tej pory niezagospodarowanych, pokrytych roślinnością, o cennych walorach krajobrazowych. W przypadku nowych osiedli mieszkaniowych powinny być też realizowane w sąsiedztwie obecnej zabudowy. Powyższe zasady powinny dotyczyć obszaru całego powiatu, a przede wszystkim obszaru parku krajobrazowego i jego otuliny. Ponadto przedmiotowych zamierzeń inwestycyjnych **nie należy lokalizować** w obszarze przebiegu korytarza ekologicznego *Rudy Wielkie i Dolina Górnej Wisły*, ponieważ ciągłość ekologiczna jest warunkiem utrzymania różnorodności biologicznej.

NOWA INFRASTRUKTURA DROGOWA I PRZESYŁOWA ➔ ◀ OBSZARY CENNE PRZYRODNICZO

Analiza ustaleń Strategii wskazała, że bardzo możliwy jest potencjalny konflikt ekologiczny, że pomiędzy kierunkami działania K1.2.1. *Modernizacja infrastruktury drogowej na terenie powiatu* i K.3.7.1. *Rozwój infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE*, a ochroną obszarów o cennych walorach przyrodniczych, w tym obszarów chronionych i korytarzy ekologicznych. Trzeba mieć na uwadze, że przedmiotowe działania są nie tylko niezbędne dla prawidłowego rozwoju powiatu, ale także istotne z punktu widzenia środowiska. Wynika to przede wszystkim z ich wtórnego pozytywnego oddziaływania na środowisko. Etap realizacji inwestycji to najczęściej negatywne oddziaływanie na środowisko. Ale ważne są też długoterminowe korzyści, która inwestycja przyniesie środowisku. Wynikają przede wszystkim ze zmniejszenia negatywnego oddziaływania względem oddziaływania infrastruktury funkcjonującej przed inwestycją. W związku z powyższym należy mieć przede wszystkim na uwadze, aby **odpowiednio zabezpieczyć** teren budowy minimalizując negatywne oddziaływanie inwestycji na tym etapie. Konkretna lokalizacja przedsięwzięć na tym etapie nie jest znana, w związku z czym wskazanie możliwego konfliktu ma charakter potencjalny. Wpływ potencjalnych inwestycji na obszary cenne przyrodniczo, powinien być szczegółowo rozpatrywany na etapie oceny oddziaływania na środowisko konkretnych przedsięwzięć.

X. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

W rozdziale zawarto informacje dotyczące rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą **negatywnych oddziaływań** zapisów Strategii na środowisko. Analizie poddano te oddziaływania, które ocenione zostały jako negatywne⁶¹ w rozdziale poświęconym przewidywanemu znaczącemu oddziaływaniu na środowisko.

Przy prowadzonych pracach budowlanych:

- przekształcenie powierzchni ziemi powinno być ograniczone do niezbędnego minimum,
- warstwa gleby powinna być zdjęta i ponownie wykorzystana,
- należy ograniczyć ingerencję w system wód podziemnych,
- należy roboty prowadzić zgodnie z zasadami ochrony wód,
- należy roboty prowadzić z wykorzystaniem technologii budowy, maszyn oraz substancji bezpiecznych dla środowiska (duże znaczenie ma też właściwa organizacja placu budowy),
- należy łączyć podobne prace w celu eliminowania powtarzania tych samych czynności (np. wykopów),
- należy stosować dodatkowe zabezpieczenia placu budowy, na drogach dojazdowych oraz w najbliższym otoczeniu (m.in. unikać uszkodzeń systemów korzeniowych oraz pni drzew),
- należy egzekwować od wykonawców robót prowadzenia prac zgodnie z przyjętymi zasadami zarządzania środowiskowego (minimalizacja zagrożeń, staranność wykonania umożliwiająca zminimalizowanie ryzyk przyszłych awarii instalacji, respektowanie zaleceń ewentualnego nadzoru przyrodniczego itp.).

Na etapie eksploatacji inwestycji:

- należy prowadzić monitoring substancji wprowadzanych do środowiska.
- należy prowadzić monitoring pracy instalacji (w celu wykrycia ewentualnych sytuacji awaryjnych na możliwie wczesnym etapie).
- należy obserwować wpływ instalacji na otoczenie, w tym na ludzi.
- należy zapewnić odpowiednią ochronę przed hałasem w czasie eksploatacji.

Na etapie likwidacji inwestycji:

- należy prowadzić prace rozbiórkowe instalacji w sposób (technologia, termin przeprowadzenia) minimalizujący czynniki powodujące presję na wrażliwe komponenty środowiska.

Niezależnie od powyższych rekomendacji, w prognozie zawarto rekomendacje dotyczące wprowadzenia korekt i uzupełnień w projekcie Strategii które zawarto w rozdziale poświęconym podsumowaniu, wnioskom i rekomendacjom.

Ponadto należy **unikać pochopnego odstępowania** od wymogów sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko w przypadku dokumentów strategicznych i programowych ustalających ramy dla przedsięwzięć wskazanych w tabeli.

⁶¹ DUŻE NEGATYWNE, ŚREDNIE NEGATYWNE i MAŁE NEGATYWNE oraz zarówno NEGATYWNE jak i POZYTYWNE.

Tab. 12 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań.

CEL	KIERUNEK	PRZEDMIOT ODDZIAŁYWANIA	ZAPOBIEGANIE ⁶² / OGRANICZANIE ⁶³ / KOMPENSACJA ⁶⁴
<p><i>C1.6. Zrównoważony rozwój budownictwa mieszkaniowego i wdrażanie proekologicznych rozwiązań w gospodarstwach domowych</i></p>	<p><i>K.1.6.1. Działania organizacyjne i inwestycyjne na rzecz rozwoju i podnoszenia jakości zasobu mieszkaniowego, w tym SIM (społeczne inicjatywy mieszkaniowe), przygotowanie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe, remonty i modernizacja komunalnych zasobów mieszkaniowych, dostosowania zasobu mieszkaniowego do obowiązujących przepisów techniczno-budowlanych</i></p>	<p>Rośliny, zwierzęta oraz różnorodność biologiczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uwzględnienie rozwiązań technologicznych korzystnych dla środowiska przyrodniczego na etapie przygotowania i realizacji działania. ▪ Właściwa organizacja placu budowy nie powodująca degradacji środowiska. ▪ Unikanie uszkodzeń systemów korzeniowych oraz pni drzew. ▪ Wprowadzenie zieleni urządzonej w sąsiedztwie.
	<p><i>remonty i modernizacja komunalnych zasobów mieszkaniowych, dostosowania zasobu mieszkaniowego do obowiązujących przepisów techniczno-budowlanych</i></p>	<p>Zasoby naturalne, powierzchnia ziemi, gleby i krajobraz</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lokalizacja przedsięwzięć poza terenami o wysokich walorach krajobrazowych oraz poza terenami narażonymi na niebezpieczeństwo wystąpienia ruchów masowych. ▪ Unikanie lokalizacji inwestycji zarówno na obszarach, jak i w sąsiedztwie obszarów o najlepszych glebach, o wysokiej przydatności rolniczej. ▪ Dostosowanie rozwiązań projektowych do ukształtowania terenu i krajobrazu
	<p><i>K.1.6.3. Uzupelnienie deficytów w zakresie sieci kanalizacyjnej</i></p> <p><i>K.1.6.5. Rozwój sieci gazowej</i></p>	<p>Wody powierzchniowe i podziemne</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uwzględnienie rozwiązań technologicznych korzystnych dla środowiska przyrodniczego na etapie przygotowania i realizacji działania. ▪ Uniemożliwienie przenikania zanieczyszczonych ścieków z terenów budowy do wód powierzchniowych i podziemnych. ▪ W przypadku prac budowlanych wymagających odwodnienia wytwarzanie możliwie najmniejszego leja depresji przy jednoczesnym monitorowaniu położenia zwierciadła wód podziemnych. ▪ Stosowanie się do ograniczeń i zakazów odpowiednich dla stref ochronnych ujęć wody oraz obszarów ochronnych zbiorników wód śródłądowych.

⁶² **Zapobieganie** - jest to działanie polegające na niedopuszczeniu do negatywnego oddziaływania na środowisko, które może wystąpić w trakcie realizacji Strategii.

⁶³ **Ograniczanie** - Jest to działanie polegające na ograniczeniu negatywnego oddziaływania na środowisko, które może wystąpić w trakcie realizacji Strategii.

⁶⁴ **Kompensacja** - Jest to działanie polegające na przywróceniu równowagi przyrodniczej i wyrównaniu szkód dokonanych w środowisku w trakcie realizacji Strategii.

CEL	KIERUNEK	PRZEDMIOT ODDZIAŁYWANIA	ZAPOBIEGANIE ⁶² / OGRANICZANIE ⁶³ / KOMPENSACJA ⁶⁴
<p><i>C1.2. Zintegrowany system transportowy, zapewniający dostępność i funkcjonalność komunikacyjną</i></p>	<p><i>K1.2.1. Modernizacja infrastruktury drogowej na terenie powiatu</i></p> <p><i>K1.2.2. Budowa centrów przesiadkowych i rozwój transportu zbiorowego</i></p> <p><i>K1.2.3. Poprawa bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów na drogach, w tym inwestycje w ciągi piesze i ścieżki rowerowe</i></p>	<p>Zasoby naturalne, powierzchnia ziemi, gleby i krajobraz</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tworzenie zintegrowanych korytarzy transportowo – przesyłowych. ▪ W miarę możliwości lokalizacja przedsięwzięć poza terenami o wysokich walorach krajobrazowych oraz terenami narażonymi na niebezpieczeństwo wystąpienia ruchów masowych. ▪ Unikanie lokalizacji inwestycji zarówno na obszarach, jak i w sąsiedztwie obszarów o najlepszych glebach, o wysokiej przydatności rolniczej. ▪ W miarę możliwości lokalizacja przedsięwzięć poza kompleksami gleb o wysokiej przydatności rolniczej. ▪ Dostosowanie rozwiązań projektowych do ukształtowania terenu i krajobrazu. ▪ Prowadzenie racjonalnej gospodarki odpadami w czasie realizacji oraz eksploatacji inwestycji.
		<p>Wody powierzchniowe i podziemne</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Użytkowanie nowoczesnego i sprawnego technicznie sprzętu. ▪ Ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w ciek i zbiorniki wodne, oraz w obszary o dużej wrażliwości wód podziemnych na przenikanie zanieczyszczeń. ▪ Uniemożliwienie przedostania się zanieczyszczeń do gruntu poprzez izolację otoczenia inwestycji i zastosowania urządzeń do oczyszczania wód (m.in. osadników, separatorów). ▪ Stosowanie się do ograniczeń i zakazów odpowiednich dla stref ochronnych ujęć wody oraz obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych.
		<p>Powietrze i klimat</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zachowanie dopuszczalnych poziomów zanieczyszczenia powietrza i hałasu w czasie realizacji i eksploatacji inwestycji. ▪ Wprowadzanie zieleni urządzonej w sąsiedztwie.
<p><i>C1.4. Bezpieczne środowisko przyrodnicze tworzące wyróżniającą jakość życia w gminach powiatu</i></p>	<p><i>K.1.4.5. Budowa alternatywnych zbiorników zasilania w wodę</i></p> <p><i>K.1.4.6. Budowa kompostowni</i></p>	<p>Powietrze i klimat</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zastosowanie nowoczesnej technologii utylizacji odpadów. ▪ Lokalizacja kompostowni w miejscu posiadającym dogodny dojazd, w oddaleniu od zabudowy mieszkaniowej i obszarów chronionych. ▪ Zachowanie dopuszczalnych poziomów zanieczyszczenia powietrza i hałasu w czasie realizacji i eksploatacji inwestycji. ▪ Wprowadzanie zieleni urządzonej w sąsiedztwie.

CEL	KIERUNEK	PRZEDMIOT ODDZIAŁYWANIA	ZAPOBIEGANIE ⁶² / OGRANICZANIE ⁶³ / KOMPENSACJA ⁶⁴
		Wody powierzchniowe i podziemne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uwzględnienie rozwiązań technologicznych korzystnych dla środowiska przyrodniczego na etapie przygotowania i realizacji działania. ▪ Uniemożliwienie przenikania zanieczyszczonych ścieków z terenów budowy do wód powierzchniowych i podziemnych. ▪ Lokalizacja kompostowni na obszarach „<i>brown fields</i>”, czyli obszarach już zagospodarowanych. ▪ Lokalizacja inwestycji poza obszarem Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Rybnik (345). Niewielki fragment południowej części powiatu rybnickiego położony jest w obszarze występowania tego zbiornika. Zbiornik ten należy do zbiorników porowych, odkrytych, ze swobodnym lustrem wody zalegającym na głębokości do 10 m. Jego odporność na zanieczyszczenia jest mała. W związku z tym na tym obszarze nie mogą być lokalizowane inwestycje, które mogą ingerować w środowisko wodne. ▪ Stosowanie się do ograniczeń i zakazów odpowiednich dla stref ochronnych ujęć wody oraz obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych.
		Zasoby naturalne, powierzchnia ziemi, gleby i krajobraz	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lokalizacja przedsięwzięć poza terenami o wysokich walorach krajobrazowych oraz poza terenami narażonymi na niebezpieczeństwo wystąpienia ruchów masowych. ▪ Unikanie lokalizacji inwestycji zarówno na obszarach, jak i w sąsiedztwie obszarów o najlepszych glebach, o wysokiej przydatności rolniczej. ▪ Dostosowanie rozwiązań projektowych do ukształtowania terenu i krajobrazu. ▪ Lokalizacja kompostowni na obszarach „<i>brown fields</i>”, czyli obszarach już zagospodarowanych.
<i>C1.5. Wizualna i funkcjonalna atrakcyjność przestrzeni publicznych kreowanych przy wykorzystaniu walorów przyrodniczych i kulturowych powiatu</i>	<i>K.1.5.3. Tworzenie i modernizacja plenerowych miejsc rekreacji i sportu (np. siłownie plenerowe, boiska treningowe, skatepark itp.)</i>	Zasoby naturalne, powierzchnia ziemi, gleby i krajobraz	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Unikanie lokalizacji inwestycji zarówno na obszarach, jak i w sąsiedztwie obszarów o najlepszych glebach, o wysokiej przydatności rolniczej. ▪ Wprowadzenie zieleni urządzonej w sąsiedztwie. ▪ Dostosowanie rozwiązań projektowych do ukształtowania terenu i krajobrazu.
		Powietrze i klimat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zachowanie dopuszczalnych poziomów zanieczyszczenia powietrza i hałasu w czasie realizacji i eksploatacji inwestycji.
<i>C3.1. Zintegrowana oferta gmin powiatu dla biznesu lokalnego i inwestorów</i>	<i>K.3.1.2. Przygotowanie nowych, dobrze uzbrojonych terenów inwestycyjnych z wykorzystaniem lokalizacji gmin w sąsiedztwie autostrady A1 (uzbrojenie i lokalizacje wspierające realizację zasad rozwoju zrównoważonego)</i>	Rośliny, zwierzęta oraz różnorodność biologiczna	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Preferowanie obszarów już zagospodarowanych/zabudowanych oraz obszarów zdegradowanych jako obszarów przeznaczonych do działalności inwestycyjnej. ▪ Uwzględnienie rozwiązań technologicznych korzystnych dla środowiska przyrodniczego na etapie przygotowania i realizacji działania. ▪ Właściwa organizacja placu budowy nie powodująca degradacji środowiska. ▪ Unikanie uszkodzeń systemów korzeniowych oraz pni drzew. ▪ Wprowadzenie zieleni urządzonej w sąsiedztwie.

CEL	KIERUNEK	PRZEDMIOT ODDZIAŁYWANIA	ZAPOBIEGANIE ⁶² / OGRANICZANIE ⁶³ / KOMPENSACJA ⁶⁴
		Zasoby naturalne, powierzchnia ziemi, gleby i krajobraz	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Preferowanie obszarów już zagospodarowanych/zabudowanych oraz obszarów zdegradowanych jako obszarów przeznaczonych do działalności inwestycyjnej. ▪ Lokalizacja przedsięwzięć poza terenami o wysokich walorach krajobrazowych oraz poza terenami narażonymi na niebezpieczeństwo wystąpienia ruchów masowych. ▪ Unikanie lokalizacji inwestycji zarówno na obszarach, jak i w sąsiedztwie obszarów o najlepszych glebach, o wysokiej przydatności rolniczej. ▪ Dostosowanie rozwiązań projektowych do ukształtowania terenu i krajobrazu.
		Powietrze i klimat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zachowanie dopuszczalnych poziomów zanieczyszczenia powietrza i hałasu w czasie realizacji i eksploatacji inwestycji.
		Wody powierzchniowe i podziemne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Preferowanie obszarów już zagospodarowanych/zabudowanych oraz obszarów zdegradowanych jako obszarów przeznaczonych do działalności inwestycyjnej ▪ Uwzględnienie rozwiązań technologicznych korzystnych dla środowiska przyrodniczego na etapie przygotowania i realizacji działania ▪ Uniemożliwienie przenikania zanieczyszczonych ścieków z terenów budowy do wód powierzchniowych i podziemnych ▪ Lokalizacja nowych terenów inwestycyjnych poza obszarem Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Rybnik (345). Niewielki fragment południowej części powiatu rybnickiego położony jest w obszarze występowania tego zbiornika. Zbiornik ten należy do zbiorników porowych, odkrytych, ze swobodnym lustrem wody zalegającym na głębokości do 10 m. Jego odporność na zanieczyszczenia jest mała . W związku z tym na tym obszarze nie mogą być lokalizowane inwestycje, które mogą ingerować w środowisko wodne. ▪ Stosowanie się do ograniczeń i zakazów odpowiednich dla stref ochronnych ujęć wody oraz obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych.
C3.7. Dostęp do infrastruktury technicznej ograniczający negatywny wpływ gospodarki na przestrzeń i środowisko przyrodnicze	K.3.7.1. Rozwój infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE	Rośliny, zwierzęta oraz różnorodność biologiczna	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uwzględnienie rozwiązań technologicznych korzystnych dla środowiska przyrodniczego na etapie przygotowania i realizacji działania. ▪ Właściwa organizacja placu budowy nie powodująca degradacji środowiska. ▪ Unikanie uszkodzeń systemów korzeniowych oraz pni drzew. ▪ Wprowadzenie zieleni urządzonej w sąsiedztwie.
		Zasoby naturalne, powierzchnia ziemi, gleby i krajobraz	<ul style="list-style-type: none"> ▪ W miarę możliwości lokalizacja przedsięwzięć poza terenami o wysokich walorach krajobrazowych oraz poza terenami narażonymi na niebezpieczeństwo wystąpienia ruchów masowych. ▪ Dostosowanie rozwiązań projektowych do ukształtowania terenu i krajobrazu.

CEL	KIERUNEK	PRZEDMIOT ODDZIAŁYWANIA	ZAPOBIEGANIE ⁶² / OGRANICZANIE ⁶³ / KOMPENSACJA ⁶⁴
<p><i>C3.10. Nowe firmy w branżach wykorzystujących wiedzę, kulturę i lokalne dziedzictwo</i></p>	<p><i>K.3.10.1. Wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej i okoturystycznej</i></p> <p><i>K.3.10.2. Rozwój ścieżek rowerowych łączących turystyczne atrakcje Powiatu Rybnickiego</i></p>	<p>Zasoby naturalne, powierzchnia ziemi, gleby i krajobraz</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ W miarę możliwości lokalizacja przedsięwzięć poza terenami o wysokich walorach krajobrazowych oraz poza terenami narażonymi na niebezpieczeństwo wystąpienia ruchów masowych. ▪ Dostosowanie rozwiązań projektowych do ukształtowania terenu i krajobrazu.
<p><i>C4.7. Pozytywny wizerunek powiatu dopełniający i wzmacniający wizerunek województwa śląskiego</i></p>	<p><i>K.4.7.1. Promocja atrakcyjności gmin Powiatu Rybnickiego jako miejsca zamieszkania realizowana w skali regionalnej i ponadregionalnej</i></p> <p><i>K.4.7.2. Promocja atrakcyjności inwestycyjnej gmin Powiatu Rybnickiego w skali krajowej i międzynarodowej</i></p> <p><i>K.4.7.3. Promocja oferty turystycznej i rekreacyjnej Powiatu Rybnickiego, w tym punkty informacji turystycznej, informacja i obsługa turystów w przestrzeni wirtualnej.</i></p>	<p>Rośliny, zwierzęta oraz różnorodność biologiczna</p> <p>Zasoby naturalne, powierzchnia ziemi, gleby i krajobraz</p> <p>Wody powierzchniowe i podziemne</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Preferowanie obszarów już zagospodarowanych/zabudowanych oraz obszarów zdegradowanych jako obszarów przeznaczonych do działalności inwestycyjnej. ▪ Uwzględnienie rozwiązań technologicznych korzystnych dla środowiska przyrodniczego na etapie przygotowania i realizacji działania. ▪ Właściwa organizacja placu budowy nie powodująca degradacji środowiska. ▪ Unikanie uszkodzeń systemów korzeniowych oraz pni drzew. ▪ Wprowadzenie zieleni urządzonej w sąsiedztwie. ▪ Preferowanie obszarów już zagospodarowanych/zabudowanych oraz obszarów zdegradowanych jako obszarów przeznaczonych do działalności inwestycyjnej. ▪ W miarę możliwości lokalizacja przedsięwzięć poza terenami o wysokich walorach krajobrazowych oraz poza terenami narażonymi na niebezpieczeństwo wystąpienia ruchów masowych. ▪ Dostosowanie rozwiązań projektowych do ukształtowania terenu i krajobrazu. ▪ Preferowanie obszarów już zagospodarowanych/zabudowanych oraz obszarów zdegradowanych jako obszarów przeznaczonych do działalności inwestycyjnej. ▪ Uwzględnienie rozwiązań technologicznych korzystnych dla środowiska przyrodniczego na etapie przygotowania i realizacji działania. ▪ Uniemożliwienie przenikania zanieczyszczonych ścieków z terenów budowy do wód powierzchniowych i podziemnych. ▪ Stosowanie się do ograniczeń i zakazów odpowiednich dla stref ochronnych ujęć wody oraz obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych.

Źródło: opracowanie własne.

XI. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE

Analiza zapisów *Strategii rozwoju ponadlokalnego gmin Powiatu Rybnickiego na lata 2021-2030* wskazuje, że **nie ma konieczności wskazywania rozwiązań alternatywnych** do rozwiązań zaproponowanych w przedmiotowym dokumencie. Pod pojęciem *rozwiązania alternatywne* rozumie się⁶⁵ rozwiązania inne, przeciwstawiające się tym ujętym w przedmiotowym dokumencie, dające możliwość wyboru między dwiema możliwościami. Wynika to z tego, że zapisy dokumentu skłaniają do wykorzystania zasobów kraju w sposób planowy, z poszanowaniem praw rządzących środowiskiem, a realizacja proponowanych rozwiązań sprzyjać będzie ochronie środowiska i zrównoważonemu rozwojowi.

Jednocześnie należy uznać, że **jednoznacznie niekorzystne byłoby przyjęcie wariantu „0”**, czyli brak wdrożenia w życie przedmiotowego dokumentu. Wynika to zarówno z analizy jego zapisów, ale również z analizy stanu środowiska i problemów środowiskowych. W Strategii zawarto szereg kierunków działań, które potencjalnie mogą przyczynić się do ograniczenia problemów ochrony środowiska występujących na tym obszarze, takich jak: degradacja powietrza, degradacja środowiska wodnego, degradacja powierzchni ziemi i krajobrazu. Mogą korzystnie wpłynąć na funkcjonowanie obszarów i obiektów chronionych oraz korytarzy ekologicznych, a także terenów o podwyższonych walorach przyrodniczych, w szczególności: terenów leśnych, cieków, dolin rzecznych, zbiorników wodnych, oraz utrzymanie specyficznych cech krajobrazu.

Niezależnie od powyższego w rozdziale poświęconym podsumowaniu, wnioskowi i rekomendacjom, zawarto rekomendacje dotyczące wzmocnienia zapisów Strategii w kierunku jego jeszcze bardziej pozytywnego oddziaływania.

⁶⁵ <https://sjp.pwn.pl>.

XII. MONITORING SKUTKÓW REALIZACJI STRATEGII

Odpowiednio przeprowadzony monitoring, w **postaci analizy wskaźników ilościowych i jakościowych**, w odniesieniu do skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu dostarczy informacji, w oparciu o które będzie można ocenić czy stan środowiska uległ poprawie czy pogorszeniu. Umożliwi to sprawniejsze zarządzanie rozwojem powiatu.

Tab. 13 Wskaźniki monitoringowe.

NAZWA	OPIS WSKAŹNIKA	ŹRÓDŁO DANYCH	POŻĄDANE ZMIANY
LESISTOŚĆ	Udział powierzchni gruntów leśnych w powierzchni geodezyjnej powiatu ogółem [%]	BDL GUS	↑
OCHRONA POWIETRZA	Udział zanieczyszczeń zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach oczyszczających w ogóle produkowanych zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych [%]	BDL GUS	↑
OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW	Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogólnej liczbie ludności [%]	BDL GUS	↑
ODPADY ODZYSKANE	Udział odpadów zebranych selektywnie w ogóle odpadów zebranych z gospodarstw domowych [%]	BDL GUS	↑
POKRYCIE PLANISTYCZNE	Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni geodezyjnej gminy ogółem [%]	BDL GUS	↑
DEMOGRAFIA	Przyrost naturalny [‰]	BDL GUS	↑

OBJAŚNIENIA:

- ↑ wzrost wartości wskaźnika
- ↔ co najmniej utrzymanie wartości wskaźnika
- ↓ spadek wartości wskaźnika

Źródło: opracowanie własne.

Zaproponowany sposób monitoringu opiera się o analizę wskaźnikową. Zaproponowane wskaźniki zostały przygotowane w oparciu o dane ogólnodostępne, możliwie jak najbardziej zobiektywizowane. Wskazana lista wskaźników stanowi trzon badań monitoringowych i może być rozszerzana. Będzie też uzupełniała się ze wskaźnikami zaproponowanymi w samym dokumencie Strategii.

Odpowiedzialność za monitoring skutków realizacji projektowanego dokumentu spoczywa na administracji samorządowej. W tym przypadku przeprowadzi go właściwa ds. Strategii jednostka Starostwa Powiatowego w Rybniku.

XIII. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Ze względu na zasięg przestrzenny obszaru objętego Strategią i odległość granic powiatu od granic państw ościennych, **nie stwierdza się możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko** projektowanego dokumentu. W związku z tym nie przeprowadza się postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Ponadto dokument stanowi strategię rozwoju, o której mowa w *ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. 2021 poz. 1057). Charakteryzuje się ogólnością zapisów i nie zawiera informacji, w oparciu o które możliwe byłoby określenie lokalizacji, charakteru i skali oddziaływań. Powoduje to, że brak jest przesłanek pozwalających (w ramach prognozy oddziaływania na środowisko) zidentyfikować i oszacować ryzyko wystąpienia znaczących transgranicznych oddziaływań na środowisko.

XIV. PODSUMOWANIE, WNIOSKI I REKOMENDACJE

Analiza zawartości dokumentu, w tym w szczególności celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań wskazuje, że odniesienie do poszanowania i ochrony środowiska przyrodniczego znalazło w nim istotne miejsce. Dokument zawiera ustalenia polegające na racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, oraz przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom i przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego.

Proponowane w analizowanym dokumencie cele i kierunki są spójne z krajowymi, międzynarodowymi, regionalnymi i lokalnymi dokumentami strategicznymi odnoszącymi się bezpośrednio do ochrony środowiska, ochrony przyrody i zdrowia ludzi. Są też adekwatne do zasady zrównoważonego rozwoju.

W dokumencie nie zidentyfikowano jakiegokolwiek działania, które w sposób znacząco negatywny może oddziaływać na obszary Natura 2000.

Realizacja szeregu kierunków działań potencjalnie ma dużą szansę przyczynić się do ograniczenia problemów ochrony środowiska występujących na tym obszarze, takich jak: degradacja powietrza, degradacja środowiska wodnego, degradacja powierzchni ziemi i krajobrazu. Ważne przy tym jest, że proponowane w dokumencie rozwiązania nawzajem się wspomagają i występuje między nimi zgodność.

Niezależnie od powyższego w prognozie zawarto **rekomendacje** dotyczące wprowadzenia korekt i uzupełnień w dokumencie, celem nadania ustaleniom dokumentu bardziej prośrodowiskowego charakteru.

Tab. 14 Rekomendacje w zakresie korekty/uzupełnienia ustaleń Strategii.

REKOMENDACJA	UZASADNIENIE
<p>Wyłączenie obszaru korytarza ekologicznego Rudy Wielkie i Dolina Górnej Wisły z działań inwestycyjnych wchodzących w zakres kierunków działania K.1.6.1. <i>Działania organizacyjne i inwestycyjne na rzecz rozwoju i podnoszenia jakości zasobu mieszkaniowego, w tym SIM (społeczne inicjatywy mieszkaniowe), przygotowanie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe, remonty i modernizacja komunalnych zasobów mieszkaniowych, dostosowania zasobu mieszkaniowego do obowiązujących przepisów techniczno-budowlanych i K.3.1.2. Przygotowanie nowych, dobrze uzbrojonych terenów inwestycyjnych z wykorzystaniem lokalizacji gmin w sąsiedztwie autostrady A1 (uzbrojenie i lokalizacje wspierające realizację zasad rozwoju zrównoważonego).</i></p>	<p>Z dużym prawdopodobieństwem działania inwestycyjne prowadzone w ciągu korytarza ekologicznego doprowadzą do utraty jego ciągłości, która jest warunkiem utrzymania różnorodności ekologicznej. Korytarz ekologiczny nie posiadający ciągłości traci swoją podstawową funkcję - można uznać, że przestaje stanowić „korytarz”.</p>
<p>Podział obszaru strategicznej interwencji Obszary rozwoju usług rekreacyjnych, kształtowania zasobów środowiska na dwa osobne obszary tj. Obszary rozwoju usług rekreacyjnych oraz na Obszary ochrony cennych zasobów środowiska</p>	<p>Cenne zasoby środowiska powinny być chronione, a nie kształtowane czyli zmieniane⁶⁶. Natomiast ochrona zasobów środowiska często nie jest możliwa równocześnie (i na tym samym obszarze) z rozwojem usług rekreacyjnych. W związku z powyższym OSI powinien zostać podzielony i zmodyfikowany, z naciskiem na ochronę cennych zasobów środowiska. Zasięgi obu obszarów mogą nachodzić na siebie.</p>

⁶⁶ Zgodnie ze słownikiem PWN <https://sjp.pwn.pl/> kształtować to: 1. «nadawać określony kształt rzeczom materialnym» 2. «wpływać na coś w celu osiągnięcia określonego efektu»

REKOMENDACJA	UZASADNIENIE
<p>Dodanie kierunku działania Zwiększenie stopnia pokrycia obszaru powiatu miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w ramach celu operacyjnego C1.4. Bezpieczne środowisko przyrodnicze tworzące wyróżniającą jakość życia w gminach powiatu lub w ramach celu operacyjnego C2.7. <i>Witalne obiekty i przestrzenie dziedzictwa kulturowego oraz miejsca symboliczne.</i></p>	<p>Z punktu widzenia środowiska bardzo duże znaczenie ma uporządkowane gospodarowanie człowiekiem w przestrzeni, zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju. Istotnym elementem w tym zakresie jest odpowiednie planowanie przestrzeni. W związku z tym kluczowe znaczenie ma objęcie możliwe jak największego obszaru powiatu miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W szczególności obszary w których planowane jest lokalizowanie inwestycji mieszkaniowych, usługowych i przemysłowych powinny być objęte przedmiotowymi dokumentami.</p>
<p>Dodanie kierunku działania Promowanie walorów obszarów chronionych w ramach celu operacyjnego C2.6. <i>Sektor obywatelski promujący ekologiczne postawy mieszkańców.</i></p>	<p>Dla skutecznej realizacji ochrony przyrody bardzo ważna jest społeczna akceptacja istnienia obszarów podlegających ochronie. W związku z tym, tak ważne jest wzmocnienie edukacji, zarówno formalnej jak i nieformalnej. Tylko to pozwoli zwiększyć świadomość społeczeństwa (a co za tym idzie również decydentów) w zakresie wagi poszczególnych komponentów środowiska i konieczności ochrony przyrody w powiecie.</p>
<p>Dodanie kierunku działania Obiektywna ocena i weryfikacja powierzchni obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo oraz ich zasobów w ramach celu operacyjnego C4.5. <i>Aktywna pozycja powiatu w zachowywaniu i aktywizowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu.</i></p>	<p>Najcenniejsze obiekty przyrodnicze i kulturowe powinny podlegać ochronie. W związku z tym tak ważna jest obiektywna ocena i weryfikacja powierzchni cennych przyrodniczo i kulturowo i ich zasobów, która pozwoli je zachować w możliwie nienaruszonym stanie. W tym bardzo istotne jest, aby dążyć do umocnienia systemu ochrony przyrody i zapewnić ich reprezentatywność względem różnorodności zasobów przyrodniczych w kraju i zachować tereny najcenniejsze.</p>
<p>Dodanie kierunku działania Rozwój infrastruktury zielonej i błękitnej obszarów zurbanizowanych w ramach celu operacyjnego C1.5. <i>Wizualna i funkcjonalna atrakcyjność przestrzeni publicznych kreowanych przy wykorzystaniu walorów przyrodniczych i kulturowych powiatu.</i></p>	<p>W wyniku realizacji infrastruktury zielonej i błękitnej tworzy się warunki bardziej przyjazne dla człowieka, pozytywnie wpływające na jego samopoczucie i zdrowie. Tego rodzaju działania wiążą się z zatrzymaniem i zagospodarowaniem wód opadowych, co przyczyni się przeciwdziałaniu zagrożeniom suszy i powodzi w rejonach silnie zurbanizowanych. Będą także miały pozytywny wpływ na ochronę ludności od kurzu, sadzy, dymów i innych szkodliwych wyziewów. Ponadto będą wpływały na stłumienie hałasu z tras komunikacyjnych, na oczyszczenie powietrza i mikroklimat otoczenia, będzie też barierą chroniącą zabudowę od porywistych wiatrów. Rośliny, pozyskując wodę z gleby, transportują ją do liści i uwalniają w procesie transpiracji. Roślinność zwiększa wilgotność powietrza i obniża jego temperaturę oraz skutecznie oczyszcza powietrze. Obejmuje też ograniczenie zajmowania gruntów oraz zasklepienia gleby. Zasklepienie gruntów to obecnie niedoceniany problem, który może być dotkliwy w przyszłości.</p>

Źródło: opracowanie własne.

Z punktu widzenia środowiska bardzo duże znaczenie ma lokalizowanie, szczególnie dużych inwestycji przemysłowych, mieszkaniowych i usługowych, w obszarach już objętych jakimś zagospodarowaniem. To znaczy, że te inwestycje powinny być umiejscowione w obszarach tzw. *brown fields*. Często obszary te mają już zapewniony dostęp do infrastruktury otaczającej (transportowej, kanalizacyjnej itp.). Należy maksymalnie unikać lokalizacji dużych inwestycji w obszarach do tej pory nie objętych zagospodarowaniem tzw. *green fields*. Ponadto powinno się unikać lokowania inwestycji zarówno na obszarach, jak i w sąsiedztwie obszarów o najlepszych glebach, o wysokiej przydatności rolniczej, oraz w miarę możliwości unikać deformowania naturalnego ukształtowania terenu.

Dokument nie ustala ram realizacji konkretnych przedsięwzięć. Natomiast w przyszłości wdrożenie niektórych z kierunków działań może wiązać się z niekorzystnym lub częściowo niekorzystnym oddziaływaniem na środowisko. W takich przypadkach konieczne będzie przygotowanie raportów

oddziaływania na środowisko⁶⁷. Sposoby minimalizacji szkodliwego wpływu na środowisko zostaną zaproponowane w tych raportach i ujęte w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach.

Bardzo duże znaczenie ma odpowiedni wybór lokalizacji inwestycji, w celu wyeliminowania oddziaływań na wrażliwe komponenty środowiska i efektu kumulacji oddziaływań (ze szczególnym uwzględnieniem stref i obszarów ujęć wód pitnych). Ponadto inwestycje nie mogą być lokalizowane na obszarze zagrożenia powodziowego i ruchów masowych (np. osuwisk). W miarę możliwości nie powinny być także lokalizowane w obszarach o wysokich walorach krajobrazowych i poza kompleksami gleb o wysokiej przydatności rolniczej.

Z punktu widzenia ochrony środowiska, w tym zdrowia ludzi, rekomendowane jest aby **w pierwszej kolejności** zrealizowane zostały działania wchodzące w zakres celu operacyjnego C1.4. *Bezpieczne środowisko przyrodnicze tworzące wyróżniającą jakość życia w gminach powiatu*. W szczególności chodzi o kierunki działań K.1.4.3. *Działania ograniczające tzw. niską emisję* i K.1.4.2. *Przywracanie walorów środowiskowych oraz nadanie nowych funkcji społecznych terenom zdegradowanym w wyniku eksploatacji górniczej; renaturalizacja terenów zdegradowanych*. Jest to istotne ponieważ zanieczyszczenie powietrza oraz degradacja powierzchni ziemi i krajobrazu są podstawowymi problemami ochrony środowiska na obszarze powiatu rybnickiego, które bardzo negatywnie oddziałują na środowisko i ludzi.

Ponadto równocześnie **w pierwszej kolejności należy** zrealizować działania wchodzące w zakres celu operacyjnego C2.6. *Sektor obywatelski promujący ekologiczne postawy mieszkańców*. Należy do nich K.2.6.1. *Kształtowanie proekologicznej świadomości mieszkańców* oraz K.2.6.2. *Wydarzenia pobudzające proekologiczną aktywność mieszkańców*. Odpowiednio ukształtowana świadomość proekologiczna ma kluczowe znaczenie dla realizacji różnego rodzaju działań korzystnie wpływających na środowisko.

⁶⁷ Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

XV. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

I. Wprowadzenie

Podstawę prawną procesu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stanowi **Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko** (Dz. U. z 2021 r. poz. 2373 z późn. zm.). Zgodnie z nią przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagane jest dla dokumentów takich jak **Strategia rozwoju ponadlokalnego gmin Powiatu Rybnickiego na lata 2021-2030**. W związku z tym wykonana została niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko.

II. Ustalenia Strategii oraz powiązania z innymi dokumentami

Ustalenia Strategii składają się z wyzwań strategicznych, wartości i zasad strategicznych, celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. W Strategii określone zostały obszary strategicznej interwencji oraz model struktury funkcjonalno-przestrzennej.

W Prognozie na podstawie analizy obowiązujących dokumentów strategicznych i programowych różnej rangi dokonany został wybór dokumentów ustanawiających cele środowiskowe istotne z punktu widzenia Strategii. W oparciu o wyodrębnione cele środowiskowe **zdefiniowano pięć syntetycznych celów ochrony środowiska:**

- *CEL SYNTETYCZNY 1: Zachowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności w dobrym stanie.*
- *CEL SYNTETYCZNY 2: Gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.*
- *CEL SYNTETYCZNY 3: Przeciwdziałanie zmianom klimatu i klęskom żywiołowym, poprawa jakości powietrza, ochrona przed hałasem oraz ochrona zasobów wodnych przed degradacją.*
- *CEL SYNTETYCZNY 4: Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego oraz przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.*
- *CEL SYNTETYCZNY 5: Rozwój technologii przyjaznych środowisku.*

Następnie przygotowano macierz oceny spójności celów i kierunków Strategii z celami syntetycznymi ochrony środowiska. W macierzy tej dokonano oceny, jak realizacja ustaleń dokumentu wpłynie na cele ochrony środowiska ujęte w dokumentach strategicznych i programowych różnej rangi.

III. Zakres, stopień szczegółowości, metody i materiały zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Zakres i stopień szczegółowości prognozy są zgodne z wymogami art. 51 i 52 ustawy ooś. Ponadto zgodnie z art. 53 ustawy zakres i stopień szczegółowości prognozy zostały uzgodnione z **Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska i Śląskim Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym**. Prognoza uwzględnia ww. wskazania w najpełniejszym możliwym zakresie.

Sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko przebiegało wieloetapowo i obejmowało zastosowanie kilku wzajemnie uzupełniających się metod takich jak: metoda macierzy, metoda analiz przestrzennych, metoda prezentacji kartograficznej i metoda opisowa.

W prognozie przeanalizowany został możliwy wpływ celów szczegółowych i kierunków interwencji ujętych w Strategii (oraz ewentualnie w miarę możliwości wybranych działań i zadań) na poszczególne komponenty środowiska. Przedstawiona została identyfikacja potencjalnych skutków realizacji zapisów dokumentu na środowisko, jak również informacja czy realizacja proponowanych rozwiązań sprzyjać będzie ochronie środowiska i zrównoważonemu rozwojowi.

Kierując się zapisami ustawy ooś, oddziaływanie na środowisko podzielone zostało na bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe, odwracalne i nieodwracalne, oraz pozytywne i negatywne.

Do opracowania prognozy wykorzystano takie materiały jak: akty prawne, dokumenty strategiczne i programowe, raporty, opracowania, publikacje i ekspertyzy branżowe, dane przestrzenne GIS, dane pomiarowe i statystyczne dotyczące środowiska oraz portale tematyczne i geoportale mapowe.

IV. Diagnoza istniejącego stanu środowiska

Diagnoza składa się z kilku zasadniczych części. Poświęcone są one głównie charakterystyce położenia obszaru i charakterystyce komponentów środowiska. Charakterystyka komponentów środowiska złożona jest z charakterystyki różnorodności biologicznej, ludzi, świata zwierzęcego i roślinnego, wody, powietrza, powierzchni ziemi, krajobrazu, klimatu, zasobów naturalnych, zabytków i dóbr materialnych. W diagnozie zawarto także informacje dotyczące form ochrony przyrody i korytarzy ekologicznych.

V. Cele i problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia Strategii

Cele ochrony środowiska to cele ustanowione na szczeblu międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym istotne z punktu widzenia dokumentu. Aby je ustalić, przeanalizowano treść wybranych dokumentów strategicznych i programowych, istotnych z punktu widzenia Strategii, oraz informacje dotyczące celów ochrony środowiska w nich zapisanych. Na tej podstawie cele tych dokumentów przyporządkowano do grup tematycznych, dla których w sposób syntetyczny opisano istotne cele środowiskowe w nich zawarte. W ten sposób wyodrębniono wymienione już wcześniej syntetyczne cele ochrony środowiska: *Zachowanie dobrego stanu różnorodności biologicznej i georóżnorodności, Gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, Przeciwdziałanie zmianom klimatu i klęskom żywiołowym, poprawa jakości powietrza, ochrona przed hałasem oraz ochrona zasobów wodnych przed degradacją, Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego oraz przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz Rozwój technologii przyjaznych środowisku.*

Problemy ochrony środowiska to problemy istotne z punktu widzenia realizacji dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Zidentyfikowano je opierając się za zapisach dokumentów strategicznych i programowych dotyczących środowiska w powiecie⁶⁸, oraz na zapisach części diagnostycznej prognozy. Zaliczono do nich: *Zanieczyszczenie powietrza, Degradacja środowiska wodnego oraz Degradacja powierzchni ziemi i krajobrazu*

VI. Stopień, w jakim dokument ustala ramy dla realizacji przedsięwzięć i inwestycji

W dokumencie dla realizacji celów strategicznych, przy uwzględnieniu treści celów operacyjnych wypracowano zbiór kierunków działań. Znaczna część proponowanych kierunków przynosi wielowymiarowe efekty wpisujące się swoim oddziaływaniem w kilka różnych celów operacyjnych lub strategicznych. Wdrażanie strategii polegać będzie na tworzeniu konkretnych projektów nawiązujących do danego kierunku działania. Procedura wyboru projektów opierać się będzie na kryteriach opisanych w częściach dokumentu dotyczących wdrażania strategii. W samym dokumencie Strategii lista projektów nie została zawarta. W przyszłości w skład listy projektów wchodzić będą przygotowane we współpracy lokalnej projekty wdrożeniowe oraz przez projekty własne jednostek samorządu lokalnego – powiatu i gmin oraz ich jednostki podległe.

⁶⁸ opracowanych zarówno dla Powiatu Rybnickiego jak i dla poszczególnych gmin wchodzących w jego skład.

VII. Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko

Analiza znaczącego oddziaływania na środowisko, zawarta w prognozie, oparta została o podejście, w którym najważniejszą jest **ocena celów i kierunków analizowanego dokumentu, skutków ich realizacji i ocena, czy kwestie środowiskowe zostały w nim należycie ujęte**. Tego rodzaju podejście stosowane jest w ocenie dokumentów, które jedynie wyznaczają ramy i kierunki rozwoju różnych procesów, nie definiują zaś konkretnych przedsięwzięć lokalizacyjnie, czasowo, technologicznie.

Szczególną uwagę zwrócono na oddziaływanie zapisów Strategii na obszary chronione oraz na obszary strategicznej interwencji.

Na podstawie analizy celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań ujętych w dokumencie, uznano, że – biorąc pod uwagę stopień szczegółowości zapisów dokumentu i przyjęty model oceny – ocena oddziaływanie zapisów dokumentu na środowisko możliwa jest do wykonania na poziomie kierunków działań. W wyniku tego przygotowana została ocena potencjalnych skutków realizacji zapisów Strategii na środowisko, jak również informacja, czy realizacja proponowanych rozwiązań sprzyjać będzie ochronie środowiska i zrównoważonemu rozwojowi.

W toku oceny nie zidentyfikowano znaczących negatywnych oddziaływań zapisów Strategii poszczególne komponenty środowiska oraz na integralność i spójność sieci obszarów Natura 2000.

VIII. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Strategii

Analiza oddziaływania poszczególnych celów i kierunków działań na każdą z grup komponentów środowiska, zawarta w rozdziale poświęconym przewidywanemu oddziaływaniami na środowiska wskazuje, że **brak realizacji projektowanego dokumentu skutkowało będzie dalszym pogarszaniem stanu środowiska** na obszarze powiatu. Nie będą bowiem realizowane działania związane ze stosowaniem rozwiązań sprzyjających środowisku, oraz hamujące nadmierną ingerencję człowieka w środowisko. Nawet jeżeli miejscowo wystąpią korzyści wynikające z odstąpienia od wdrożenia Strategii (wynikające z silnego miejscowego negatywnego oddziaływania na jakiś komponent środowiska) to nie przewyższą one strat, jakie z punktu widzenia środowiska, mogą wystąpić w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu.

Przedmiotowa konsekwencja dotyczy w głównej mierze braku realizacji bardzo istotnych z punktu widzenia środowiska celów operacyjnych: *C1.4. Bezpieczne środowisko przyrodnicze tworzące wyróżniającą jakość życia w gminach powiatu*, *C1.6. Zrównoważony rozwój budownictwa mieszkaniowego i wdrażanie proekologicznych rozwiązań w gospodarstwach domowych*, *C2.5. Wysoki poziom wiedzy mieszkańców w zakresie wartości lokalnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego*, *C2.6. Sektor obywatelski promujący ekologiczne postawy mieszkańców*, *C3.7. Dostęp do infrastruktury technicznej ograniczający negatywny wpływ gospodarki na przestrzeń i środowisko przyrodnicze*, *C3.8. Rosnący udział branż proekologicznych w strukturze gospodarczej gmin powiatu* i *C4.5. Aktywna pozycja powiatu w zachowywaniu i aktywizowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu*.

IX. Zagrożenia i pola konfliktów ekologicznych, wynikających z realizacji Strategii

Konflikty ekologiczne, czyli takie których przedmiotem jest środowisko przyrodnicze mogą mieć bardzo różnorodny charakter. Wynikają z sytuacji potencjalnie konfliktowych, a każda taka sytuacja jest określonym procesem, który może, ale nie musi, doprowadzić do właściwego konfliktu.

W toku analizy ustaleń Strategii zidentyfikowano zagrożenie i pola potencjalnych konfliktów ekologicznych, takich jak:

- Nowe tereny inwestycyjne ➡ ➡ Obszary cenne przyrodniczo
- Nowa infrastruktura drogowa i przesyłowa ➡ ➡ Obszary cenne przyrodniczo

X. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko

Realizacja ustaleń Strategii będzie generalnie miała pozytywne oddziaływanie na środowisko. Jednak w związku z tym, że w wyniku wdrożenia ustaleń dokumentu, realizowane mogą być przedsięwzięcia mogące negatywnie oddziaływać na środowisko, proponuje się rozwiązania mające na celu zapobieganie⁶⁹, ograniczanie⁷⁰ lub kompensację przyrodniczą⁷¹ negatywnych oddziaływań. Zaproponowane rozwiązania dedykowane są poszczególnym kierunkom działań.

XI. Rozwiązania alternatywne

Analiza zapisów dokumentu wskazuje, że nie ma konieczności wskazywania rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zaproponowanych w przedmiotowym dokumencie. Zapisy dokumentu skłaniają do wykorzystania zasobów kraju w sposób planowy, z poszanowaniem praw rządzących środowiskiem, a realizacja proponowanych rozwiązań sprzyjać będzie ochronie środowiska i zrównoważonemu rozwojowi.

Jednocześnie należy uznać, że **jednoznacznie niekorzystne byłoby przyjęcie wariantu „0”**, czyli brak wdrożenia w życie przedmiotowego dokumentu. Wynika to zarówno z analizy jego zapisów, ale również z analizy stanu środowiska i problemów środowiskowych, z jakimi Polska się boryka.

XII. Monitoring skutków realizacji Strategii

Zaproponowany sposób monitoringu opiera się o analizę wskaźnikową. Zaproponowane wskaźniki zostały przygotowane w oparciu o dane ogólnodostępne, możliwie jak najbardziej zobiektywizowane. Wskazana lista wskaźników stanowi trzon badań monitoringowych i może być rozszerzana. Będzie też uzupełniała się ze wskaźnikami zaproponowanymi w samym dokumencie Strategii.

Zaproponowane wskaźniki to: *Udział powierzchni gruntów leśnych w powierzchni geodezyjnej powiatu ogółem [%], Udział zanieczyszczeń zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach oczyszczających w ogóle produkowanych zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych [%], Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogólnej liczbie ludności [%], Udział odpadów zebranych selektywnie w ogóle odpadów zebranych z gospodarstw domowych [%], Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni geodezyjnej gminy ogółem [%] i Przyrost naturalny [%o].*

Odpowiedzialność za monitoring skutków realizacji projektowanego dokumentu spoczywa na administracji samorządowej. W tym przypadku przeprowadzi go właściwa ds. Strategii jednostka Starostwa Powiatowego w Rybniku.

XIII. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Ze względu na zasięg przestrzenny obszaru objętego Strategią i odległość granic powiatu od granic państw ościennych, nie stwierdza się możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko projektowanego dokumentu. W związku z tym nie przeprowadza się postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko.

XIV. Podsumowanie, wnioski i rekomendacje

Analiza zawartości dokumentu, w tym w szczególności celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań wskazuje, że odniesienie do poszanowania i ochrony środowiska przyrodniczego znalazło w nim istotne miejsce. Dokument zawiera ustalenia polegające na racjonalnym kształtowaniu

⁶⁹ Jest to działanie polegające na niedopuszczeniu do negatywnego oddziaływania na środowisko.

⁷⁰ Jest to działanie polegające na ograniczeniu negatywnego oddziaływania na środowisko.

⁷¹ Jest to działanie polegające na przywróceniu równowagi przyrodniczej i wyrównaniu szkód dokonanych w środowisku.

środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, oraz przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom i przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego.

W obszarze powiatu nie występują obszary Natura 2000. W związku z tym nie zidentyfikowano jakiegokolwiek działania, które w sposób znacząco negatywny może oddziaływać na obszary Natura 2000.

Dokument nie ustala ram realizacji konkretnych przedsięwzięć. Natomiast w przyszłości wdrożenie niektórych z kierunków działań może wiązać się z niekorzystnym lub częściowo niekorzystnym oddziaływaniem na środowisko. W takich przypadkach konieczne będzie przygotowanie raportów oddziaływania na środowisko⁷². Sposoby minimalizacji szkodliwego wpływu na środowisko zostaną zaproponowane w tych raportach i ujęte w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach.

Niezależnie od powyższego w prognozie zawarto **rekomendacje** dotyczące wprowadzenia korekt i uzupełnień w dokumencie. Zdaniem autorów prognozy zagadnienia wymagające poprawy:

- **Wyłączenie obszaru korytarza ekologicznego Rudy Wielkie i Dolina Górnej Wisły** z działań inwestycyjnych wchodzących w zakres kierunków działania K.1.6.1. *Działania organizacyjne i inwestycyjne na rzecz rozwoju i podnoszenia jakości zasobu mieszkaniowego, w tym SIM (społeczne inicjatywy mieszkaniowe), przygotowanie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe, remonty i modernizacja komunalnych zasobów mieszkaniowych, dostosowania zasobu mieszkaniowego do obowiązujących przepisów techniczno-budowlanych i K.3.1.2. Przygotowanie nowych, dobrze uzbrojonych terenów inwestycyjnych z wykorzystaniem lokalizacji gmin w sąsiedztwie autostrady A1 (uzbrojenie i lokalizacje wspierające realizację zasad rozwoju zrównoważonego).*
- **Podział obszaru strategicznej interwencji Obszary rozwoju usług rekreacyjnych, kształtowania zasobów środowiska** na dwa osobne obszary tj. *Obszary rozwoju usług rekreacyjnych oraz na Obszary ochrony cennych zasobów środowiska.*
- Dodanie kierunku działania **Zwiększenie stopnia pokrycia obszaru powiatu miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego** w ramach celu operacyjnego C1.4. *Bezpieczne środowisko przyrodnicze tworzące wyróżniającą jakość życia w gminach powiatu lub w ramach celu operacyjnego C2.7. Witalne obiekty i przestrzenie dziedzictwa kulturowego oraz miejsca symboliczne.*
- Dodanie kierunku działania **Promowanie walorów obszarów chronionych** w ramach celu operacyjnego C2.6. *Sektor obywatelski promujący ekologiczne postawy mieszkańców.*
- Dodanie kierunku działania **Obiektywna ocena i weryfikacja powierzchni obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo oraz ich zasobów** w ramach celu operacyjnego C4.5. *Aktywna pozycja powiatu w zachowywaniu i aktywizowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu.*
- Dodanie kierunku działania **Rozwój infrastruktury zielonej i błękitnej obszarów zurbanizowanych w celu zachowania łączności przestrzennej wewnątrz tych obszarów i z terenami otwartymi** w ramach celu operacyjnego C1.5. *Wizualna i funkcjonalna atrakcyjność przestrzeni publicznych kreowanych przy wykorzystaniu walorów przyrodniczych i kulturowych powiatu.*
- **Preferowanie obszarów zdegradowanych** jako obszarów przeznaczonych do działalności inwestycyjnej.

⁷² Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

XV. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym

W rozdziale zamieszczono streszczenie prognozy sporządzone w języku niespecjalistycznym. W streszczeniu zawarto krótki i syntetyczny opis każdego rozdziału prognozy.

XVI. Spis wykorzystanych materiałów

W rozdziale zamieszczono spis materiałów wykorzystanych do przygotowania prognozy. Na te materiały składają się zarówno publikacje (dostępne w formie drukowanej lub elektronicznej), jak i strony internetowe zawierające informacje o szeroko rozumianym środowisku.

XVII. Spis tabel

W rozdziale zamieszczono spis tabel zawartych w prognozie.

XVIII. Spis rycin

W rozdziale zamieszczono spis rycin zawartych w prognozie. W zakres rycin wchodzi mapy, obrazy nie posiadające charakteru map (nie posiadające legendy i skali) oraz wykresy.

XVI. SPIS WYKORZYSTANYCH MATERIAŁÓW

Publikacje

1. Bański Jerzy (red.), *Atlas obszarów wiejskich w Polsce*, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Warszawa, 2016.
2. Engel J., 2009, *Natura 2000 w ocenach oddziaływania przedsięwzięć na środowisko*, Ministerstwo Środowiska, Warszawa.
3. Matuszkiewicz J. M., *Regionalizacja geobotaniczna Polski*, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Warszawa, 2008.
4. Matuszkiewicz W., *Szata roślinna*, w: Starkel L. (red.), *Geografia Polski*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 1999.
5. *Ocena jakości powietrza w strefach w Polsce za rok 2019*, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Warszawa, 2020.
6. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Świerklany, Urząd Gminy Świerklany, wyk.:IGO sp. z o.o., aktualizacja: Grupa CDE Sp. z o.o., 2017.
7. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Jejkowice, Uchwała nr OG-BR.0007.20.111.2016 Rady Gminy Gaszowice z dnia 28 kwietnia 2016 r. w sprawie przyjęcia „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Gaszowice”, Urząd Gminy Gaszowice, 2016.
8. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Jejkowice, Uchwała nr XIV/78/2016 w sprawie przyjęcia Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Gaszowice, Urząd Gminy Jejkowice, 2016.
9. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej na obszarze Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny, 2018, Uchwała Nr XLIX/548/18 Rady Miejskiej w Czerwionce-Leszczynach z dnia 20 kwietnia 2018 roku w sprawie zmiany „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej na obszarze Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny” przyjętego Uchwałą Nr XXV/295/16 Rady Miejskiej w Czerwionce-Leszczynach z dnia 30 września 2016 r., Czerwionka-Leszczyny, 2018.
10. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, Uchwała nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r., 2016.
11. *Polityka ekologiczną państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej*, Uchwała nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. w sprawie przyjęcia "Polityki ekologicznej państwa 2030 - strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej", Rada Ministrów, 2019.
12. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łyski na lata 2017 - 2020, Uchwała Nr RG.0007.29.2017 Rady Gminy Łyski z dnia 27 kwietnia 2017 r. w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Łyski na lata 2017 – 2020, Urząd Gminy Łyski, EKO – TEAM KONSULTING, 2017.
13. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Świerklany, Uchwała Nr 151/XXI/16 w sprawie przyjęcia zaktualizowanego Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świerklany.
14. Program ochrony środowiska dla Powiatu Rybnickiego na lata 2013-2016 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2017-2020, Projekt, Starostwo Powiatowe w Rybniku, IGO Spółka z z.o. Sp.k. Rybnik, 2013.
15. Program ochrony środowiska dla Powiatu Rybnickiego na Lata 2019-2022 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2023-2025, Starostwo Powiatowe w Rybniku, EKO – TEAM KONSULTING, 2019.
16. Przewoźniak M., Czocharński, J., *Przyrodnicze podstawy gospodarki przestrzennej. Ujęcie proekologiczne*, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Gdańsk-Poznań, 2021.
17. Solon J., Borzyszkowski J., Bidłasik M., Richling A., Badora K., Balon J., Brzezińska-Wójcik T., Chabudziński Ł., Dobrowolski R., Grzegorzczak I., Jodłowski M., Kistowski M., Kot R., Krąż P., Lechnio J., Macias A., Majchrowska A., Malinowska E., Migoń P., Myga-Piątek U., Nita J., Papińska E., Rodzik J., Strzyż M., Terpiłowski S., Ziaja W., 2018. *Physico-geographical mesoregions of Poland: Verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data*. *Geographia Polonica*, vol. 91, no. 2, pp. 143-170. <https://doi.org/10.7163/GPol.0115>.
18. Strategia Rozwoju Gminy Gaszowice na lata 2015-2022, Uchwała nr OG-BR.0007.14.70.2015 Rady Gminy Gaszowice z dnia 26 listopada 2015 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Gaszowice na lata 2015-2022, Urząd Gminy Gaszowice, 2015.
19. Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny Na Lata 2014 – 2020, Uchwała Nr XLVII/622/14 Rady Miejskiej w Czerwionce-Leszczynach z dnia 26 września 2014 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny na lata 2014 – 2020, Czerwionka-Leszczyny, 2014.
20. Strategia Rozwoju Gminy Jejkowice na lata 2020-2030, Uchwała nr Br.0007.Xx.131.2020 Rady Gminy Jejkowice z dnia 21 września 2020 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Jejkowice na lata 2020-2030, Jejkowice, 2020.
21. Strategia Rozwoju Gminy Łyski na lata 2016 – 2023, Uchwała Nr RG.0007.79.2016 Rady Gminy Łyski z dnia 29 września 2016 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Łyski na lata 2016 - 2023”, Urząd Gminy Łyski, 2016.
22. Strategia Rozwoju Gminy Świerklany na lata 2015–2023, Uchwała Rady Gminy Świerklany Nr 74/X/15 z dnia 22 października 2015 r., 2015.
23. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jejkowice, Uchwała Nr Br.0007.Xxv.164.2021 Rady Gminy Jejkowice z dnia 22 marca 2021 r. w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jejkowice”, Jejkowice, 2021.
24. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Świerklany, Uchwała Nr 226/XXXII/21 Rady Gminy Świerklany z dnia 22 lutego 2021 r. w sprawie uchwalenia Zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świerklany”, Świerklany, 2021.

25. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czerwionka-Leszczyny, Uchwała Nr L/590/10 Rady Miejskiej w Czerwionce-Leszczynach z dnia 28 maja 2010 r., Czerwionka-Leszczyny, 2010.
26. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łyski, projekt, Łyski, 2021.
27. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gaszowice, Uchwała Rady Gminy Gaszowice nr OG-BR.0007.7.2014 z dnia 28 sierpnia 2014 r., Gaszowice, 2014.
28. *Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (Dz.U.2021.0.1098 z późn. zm.).
29. *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska* (Dz.U.2021.1973 z późn. zm.).
30. *Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2021 r. poz. 2373 z późn. zm.).
31. *Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. 2021 poz. 1057).

Strony internetowe

1. <http://apgw.gov.pl/pl/II-cykl-materialy-do-pobrania>
2. <http://dm.pgi.gov.pl/>
3. <http://isap.sejm.gov.pl/>
4. <http://katowice.rdos.gov.pl>
5. <https://bdl.stat.gov.pl/>
6. <https://sjp.pwn.pl>
7. <https://urs.earthdata.nasa.gov>
8. <https://www.gov.pl/web/gdos/dostep-do-danych-geoprzestrzennych>
9. <https://www.imgw.pl>

XVII. SPIS TABEL

Tab. 1 Cele strategiczne i operacyjne gmin powiatu rybnickiego.	7
Tab. 2 Kierunki na rzecz realizacji celów strategicznych i operacyjnych.	8
Tab. 3 Obszary strategicznej interwencji w <i>Strategii rozwoju województwa Śląskiego Śląskie 2030 „Zielone Śląskie”</i>	12
Tab. 4 Pogrupowane cele ochrony środowiska.	24
Tab. 5 Macierz oceny spójności celów strategicznych i operacyjnych Strategii z celami syntetycznymi ochrony środowiska.	28
Tab. 6 Wskazania organów właściwych do uzgodnienia zakresu prognozy.	31
Tab. 7 Powierzchnia i liczba ludności w 2020 roku.	39
Tab. 8 Struktura ludności według płci w 2020 roku.	39
Tab. 9 Struktura pokrycia terenu.	57
Tab. 10 Zestawienie celów i problemów ochrony środowiska oraz odpowiadających im celów operacyjnych i kierunków działań.	64
Tab. 11 Ocena oddziaływania na komponenty środowiska.	72
Tab. 12 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań.	107
Tab. 13 Wskaźniki monitoringowe.	113
Tab. 14 Rekomendacje w zakresie korekty/uzupełnienia ustaleń Strategii.	115

XVIII. SPIS RYCIN

Ryc. 1 Lokalne Obszary Strategicznej Interwencji w powiecie rybnickim.	13
Ryc. 2 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej.	14
Ryc. 3 Położenie powiatu na tle regionalizacji fizycznogeograficznej.	37
Ryc. 4 Położenie powiatu na tle podziału administracyjnego.	38
Ryc. 5 Rozkład przestrzenny rozmieszczenia ludności.	40
Ryc. 6 Budowa geologiczna (litologia).	41
Ryc. 7 Złoża kopalin.	42
Ryc. 8 Wysokość m n.p.m.	43
Ryc. 9 Główne zbiorniki wód podziemnych i jednolite części wód poziomych.	44
Ryc. 10 Wody powierzchniowe w obszarze powiatu.	45
Ryc. 11 Charakterystyki klimatologiczne wybranych elementów meteorologicznych (wielolecie 1991-2020). ...	47
Ryc. 12 Geobotaniczna regionalizacja Polski.	48
Ryc. 13 Potencjalna roślinność naturalna.	49
Ryc. 14 Rozmieszczenie obszarów leśnych.	50
Ryc. 15 Formy ochrony przyrody.	52
Ryc. 16 Korytarze ekologiczne przebiegające przez obszar powiatu.	53
Ryc. 17 Korytarze ekologiczne w województwie śląskim (koncepcja CDPGS).	54
Ryc. 18 Pokrycie terenu.	57
Ryc. 19 Obszary i tereny górnicze.	62

XIX. ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK 1 OŚWIADCZENIE O SPEŁNIENIU WYMAGAŃ

Poreba, 27 05 2022 r.

OŚWIADCZENIE

Zgodnie z art. 51. ust. 2 pkt 1 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 2373 z późn. zm.), oświadczam, że spełniam wymagania o których mowa w art. 74 a. ust. 2 ww. ustawy. Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Michał Brzezinka (autor prognozy)

